

***Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata
2017. évi gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatai
ellátásáról szóló átfogó értékelés***

TARTALOMJEGYZÉK

1. Demográfiai mutatók, különös tekintettel a 0-18 éves korosztályra.....	3. oldal
2. Az önkormányzat feladatai a gyermekek védelme érdekében nyújtott pénzbeli és természetbeni ellátások biztosításával kapcsolatban	4. oldal
2.1. Az önkormányzat által nyújtott pénzbeli, természetbeni ellátások biztosítása.....	4. oldal
2.2. A gyermekétkeztetés megoldásának módjai, kedvezményben részesülőkre vonatkozó adatok.....	11. oldal
3. Az önkormányzat által biztosított személyes gondoskodást nyújtó ellátások	16. oldal
4. Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata fenntartásában lévő gyermekjóléti alapellátást nyújtó intézmények tevékenysége.....	17. oldal
a.) Debrecen Megyei Jogú Város Család- és Gyermekjóléti Központja.....	17. oldal
b.) Debrecen Megyei Jogú Város Egyesített Bölcsődei Intézménye	42. oldal
c.) Debrecen Megyei Jogú Város Gyermekvédelmi Intézménye.....	58. oldal
➤ Gyermek Átmeneti Otthona.....	58. oldal
➤ Családok Átmeneti Otthonai	
a) Családok Átmeneti Otthona, Debrecen, Mester u. 30.....	60. oldal
b) Családok Átmeneti Otthona, Debrecen, Böszörményi út 68.....	62. oldal
➤ Gyermekek alternatív napközbeni ellátása.....	63. oldal
5. Ellátási szerződés keretében nyújtott szolgáltatások:	
a.) A Héra Család- és Gyermekjóléti Szolgálat.....	66. oldal
b.) A Forrás Lelki Segítők Egyesülete Mentálhigiénés Központ Család- és Gyermekjóléti Szolgálat	72. oldal
c.) Gyermekek átmeneti gondozása a ReFoMix Nonprofit Közhasznú Kft. által működtetett Családok Átmeneti Otthonaiban	
➤ „Fecske” Családok Átmeneti Otthona	78. oldal
➤ „Fészek” Családok Átmeneti Otthona	81. oldal
6. A gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatokat ellátó intézmények.....	84. oldal
a.) Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata fenntartásában lévő óvodák	85. oldal
b.) Debreceni Tankerületi Központ	90. oldal
c.) Debreceni Szakképzési Centrum	94. oldal
d.) Debreceni Egyetem Kenézy Gyula Egyetemi Kórház.....	98. oldal
7. A felügyeleti szervek által gyámhatósági, gyermekvédelmi területen végzett szakmai ellenőrzések, valamint az intézmények működését engedélyező hatóság ellenőrzésének megállapításai	101. oldal
8. Jövőre vonatkozó javaslatok, célok meghatározása a Gyvt. előírásai alapján.....	102. oldal
9. A bűnmegelőzési program főbb pontjainak bemutatása	103. oldal
10. A gyermekkorú és a fiatalok bűnelkövetők és az általuk elkövetett bűncselekmények számának, a bűnelkövetés okainak bemutatása – a Debreceni Rendőrkapitányság gyermekvédelmi tevékenysége	105. oldal
11. Az önkormányzat és a civil szervezetek közötti együttműködés.....	109. oldal
Összefoglalás	116. oldal

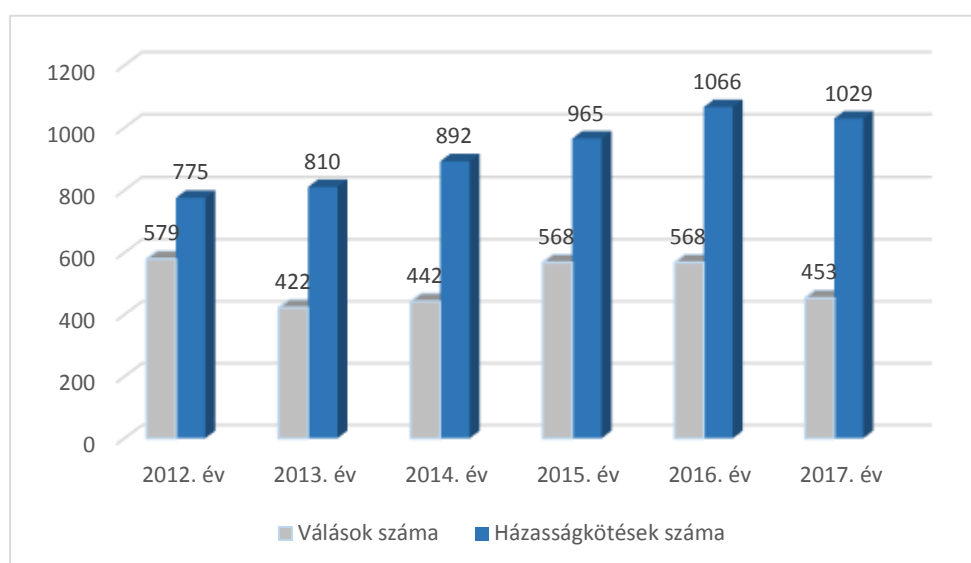
1. Demográfiai mutatók, különös tekintettel a 0-18 éves korosztályra

A Központi Statisztikai Hivatal adatai szerint Debrecen Megyei Jogú Város lakónépessége az előző évekhez képest tovább csökkent, a 0-18 évesek összlakosságon belüli arányában a 2012-2015. évekhez képest csökkenés, azonban a 2016. évhez képest kismértékű növekedés következett be.

Év	Debrecen város lakónépessége	0-3 évesek száma	4-6 évesek száma	7-14 évesek száma	15-18 évesek száma	0-18 évesek összesen	0-18 évesek összlakosságon belüli aránya
2012.	207 594	7 682	6 182	14 647	10 053	38 564	18,58
2013.	204 333	7 426	5 962	14 419	9 872	37 679	18,44
2014.	203 914	7 467	5 902	14 554	9 484	37 407	18,34
2015.	203 506	7 632	5 679	14 787	9 017	37 115	18,24
2016.	203 059	7 743	5 637	14 850	8 694	36 924	18,18
2017.	201 981	7 746	5 567	14 945	8 521	36 779	18,21

Városunkban jelentős számmal vannak jelen a 18 éven felüli, felsőoktatásban tanuló fiatalok. A Debreceni Egyetem közel 30000 hallgató számára 14 karon, számos akkreditált szakon biztosít felsőfokú képzéseket. Az egyetem és önkormányzatunk jó kapcsolata, az egyetemi szakirányok bővülése, valamint a város folyamatos fejlődése lehetővé teszi, hogy a fiatalok nagyrésze tanulmányaik befejezését követően Debrecenben maradjon és a családalapításuk is itt történjen.

Az elmúlt évek adatait tekintve a házasságkötések számában javuló tendencia figyelhető meg, bár 2017-ben az adatok kismértékű visszaesést mutatnak. A válások számában 2013. és 2014. években csökkenés, az ezt követő két évben emelkedés, majd 2017-ben ismét csökkenés tapasztalható.

FORRÁS: DMJV PH Igazgatási Osztálya, Anyakönyvi Csoport nyilvántartása

2. Az önkormányzat feladatai a gyermekek védelme érdekében nyújtott pénzbeli és természetbeni ellátások biztosításával kapcsolatban

2.1. Az önkormányzat által nyújtott pénzbeli, természetbeni ellátások biztosítása

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvényben (a továbbiakban: Gyvt.), Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének a települési támogatások helyi szabályairól szóló 6/2015. (II. 26.) önkormányzati rendeletében, valamint a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény által szabályozott pénzbeli-, és természetben nyújtott ellátások helyi szabályainak végrehajtásáról szóló 6/2006. (II. 24.) rendeletében szabályozott pénzbeli és természetbeni ellátások célja, hogy segítséget nyújtsanak a gyermekek családban történő nevelkedéséhez, a róluk való gondoskodáshoz.

A támogatások finanszírozása háromféle módon történik: központi költségvetésből, az önkormányzat által saját forrásból, valamint a központi költségvetés és az önkormányzat révén (a továbbiakban: közös finanszírozás).

- **Központi finanszírozású támogatások:**
 - Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény
 - Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyámszülő pénzbeli ellátása
 - Ingyenes és kedvezményes intézményi gyermekétkeztetés
- **Önkormányzati finanszírozású támogatások:**
 - Rendkívüli települési támogatás keretében nyújtott pénzbeli eseti támogatás
 - Rendkívüli települési támogatás természetbeni ellátási formái:
 - kelengyetámogatás
 - iskolakezdési támogatás
 - Tehetséges tanulók támogatása
 - Gyermekek napközbeni ellátása keretében biztosított rászorultsági gyermekétkeztetési térítési díjkedvezmény
 - Nevelési támogatás (hármasként vagy többes ikrek születése esetén)
 - Debrecen Város Napján elsőként született gyermek támogatása
 - Rászoruló gyermekek hétvégi étkeztetése
 - Nyári gyermeküdültetés
- **Közös finanszírozású támogatás:**
 - Szünidei gyermekétkeztetés
 - Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíj
- **Költséggel nem járó támogatások:**
 - hátrányos helyzet megállapítása
 - halmozottan hátrányos helyzet megállapítása

➤ **Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény**

Az a gyermek, akinek részére rendszeres gyermekvédelmi kedvezményt állapítottak meg, jogosult:

- ingyenes vagy kedvezményes intézményi gyermekétkeztetésre,
- tárgyév augusztus és november hónapjában Gyermekvédelmi Erzsébet utalványra (2017. évben rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek esetén alkalmanként 6000.-Ft, rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermek esetén alkalmanként 6500.- Ft értékben),
- a nemzeti köznevelés tankönyvellátásáról szóló 2013. évi CCXXXII. törvény 4. § (2) bekezdés e) pontja alapján az ingyenes iskolai tankönyvellátással nem érintett iskolai évfolyamokon az iskolai tankönyvrendelésnek biztosítania kell, hogy – az iskolától történő tankönyvkölcsönzés, napköziben, tanulószobában elhelyezett tankönyvek igénybevétele, használt tankönyvek biztosítása, illetve tankönyvek megvásárlásához nyújtott pénzbeli támogatás útján – a nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő minden olyan tanuló részére, aki rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül, a tankönyvek ingyenesen álljanak rendelkezésre.

2017. évben 3266 fő részesült rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben, mely 1868 családot érintett. Elutasításra került: 393 kérelem.

Az elutasítás leggyakoribb okai:

- A család egy főre jutó jövedelme meghaladta a jogszabályban meghatározott mértéket.
- A család tulajdonában lévő vagyon meghaladta a jogszabályi mértéket.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők részére évente 2 alkalommal nyújtott Erzsébet utalvány postázási költsége a hivatal részére 3.120.155.- Ft kiadást jelentett. A jogosultak által át nem vett utalványok visszaváltásra kerültek, 2017. március hónapban 59 darab (342.200.-Ft értékben).

➤ **Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyámszülő pénzbeli ellátása**

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek gyámjául rendelt hozzátartozó, aki a gyermek tartására köteles és nyugellátásban, vagy nyugdíjszerű ellátásban részesül, pénzbeli támogatásra jogosult.

A támogatás összege 2017-ben gyermekekenként 6.270.-Ft volt, azonban e támogatás a tárgyév során egyetlen gyámszülő részére sem került folyósításra a jogosultsági feltételek hiánya miatt.

➤ **Ingyenes és kedvezményes gyermekétkeztetés**

A Gyvt. 21/B. § (1) bekezdés a) pontjának aa) alpontja alapján a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő bölcsődés, óvodás, b) pontjának ba) alpontja alapján az 1-8. évfolyamon nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló ingyenes étkezésre jogosult.

A Gyvt. 21/B. § (2) bekezdés a) pontja alapján a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő 1-8. évfolyamon felül nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló 50%-os étkezési kedvezményre jogosult.

Az ellátást igénybe vevőkre vonatkozó adatokat a 2.2. pontban mutatjuk be.

➤ **Rendkívüli települési támogatás keretében nyújtott pénzbeli eseti támogatás**

Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata a települési támogatások helyi szabályairól szóló 6/2015. (II. 26.) önkormányzati rendelete alapján a gyermekes családok tekintetében különösen az alábbi élethelyzetek fennállása esetén nyújtható pénzbeli támogatás:

- ha a gyermek tizennégy egymást követő napot meghaladó kórházi kezelésre szorul, vagy a gyermek betegsége miatt a szülő harminc egymást követő napot meghaladó táppénzt vesz igénybe,
- ha a gyermek betegsége miatt társadalombiztosítási szerv által nem finanszírozott gyógyászati segédeszköz használatára szorul és közgyógyellátásra nem jogosult,
- válsághelyzetben lévő várandós anya gyermekének megtartása,
- a gyermeket gondozó/nevelő család családok átmeneti otthonába kerülése,
- ha a gyermek védelembe vételére kerül sor a család anyagi körülményei miatt,
- a törvényes felügyeletet ellátó szülő halála az árvaellátás megállapításáig,
- nevelésbe vett gyermek családjával való kapcsolattartás, vagy a gyermek családba való visszakerülésének elősegítéséhez kapcsolódó kiadások.

A támogatás minimális összege 4.300.- Ft, maximális összege a nyugdíjminimum négyszerese (114.000.- Ft).

Arra vonatkozóan, hogy hány gyermekes család és milyen összegben részesült ezen támogatásban a fenti indokok alapján, pontos adat nem áll rendelkezésre, mivel a fentiekben felsoroltakon kívül jóval több rendkívüli élethelyzetre tekintettel biztosít az önkormányzat pénzbeli eseti támogatást, nem csak a gyermekes családok, hanem idősek, egyedülálló személyek részére is. *2017-ben az önkormányzat által nyújtott pénzbeli eseti támogatás összege összesen 4.688.800.- Ft volt.*

➤ **Rendkívüli települési támogatás keretében nyújtott természetbeni ellátási formái:**

- **Kelengyetámogatás** állapítható meg a Debrecenben élő édesanyjának gyermeke születésekor, amennyiben a család egy főre számított havi jövedelme nem haladja meg a nyugdíjminimum 200 %-át. A támogatás 15.000.- Ft értékű Erzsébet utalvány.
E támogatás megállapítására 2017. évben 90 esetben került sor; összesen 1.350.000.- Ft értékben.
- **Iskolakezdési támogatás** állapítható meg, ha a család legalább egy nappali oktatás rendje szerint tanulmányokat folytató gyermeket nevel. Az iskolakezdési támogatás összege nappali oktatás rendje szerint tanulmányokat folytató gyermek esetén gyermekenként 4.500.-Ft, ha három vagy annál több nappali oktatás rendje szerint tanulmányokat folytató gyermek van, abban az esetben 10.000.- Ft. Az iskolakezdési támogatás természetbeni támogatásként Gyermekvédelmi Erzsébet-utalvány formájában nyújtott ellátás. Az iskolakezdési támogatás iránti kérelem tárgyév július 1. napjától október 31. napjáig nyújtható be az arra rendszeresített formanyomtatványon.
2017. évben 422 család részesült támogatásban, összesen 2.825.500.- Ft összegben.

➤ **Tehetséges tanulók támogatása**

Célja, hogy anyagi támogatást nyújtson a szociálisan hátrányos helyzetben élő tehetséges tanulók számára. E támogatásra azok az 5-14. évfolyamos tanulók jogosultak, akik 4,5 tanulmányi átlagot érnek el, meghatározott tanulmányi versenyen 1-10. helyezést, sportversenyen vagy diákolimpián, illetve művészeti versenyen 1-6. helyezést értek el, és családjukban az egy főre jutó jövedelem a nyugdíjminimum 250 %-át nem haladja meg.

A támogatás mértéke havi 10.000.- Ft 10 hónapon keresztül.

E támogatásban 2017. januártól 2017. júniusig 31 családban 35 gyermek részesült összesen 2.100.000.- Ft összegben, 2017. szeptembertől 2017. decemberig 24 családban 27 gyermek összesen 1.080.000.- Ft összegben.

➤ **Gyermekek napközbeni ellátása keretében biztosított rászorultsági gyermekétkeztetési térítési díjkedvezmény**

A kedvezményes intézményi gyermekétkeztetésen túl a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény által szabályozott pénzbeli-, és természetben nyújtott ellátások helyi szabályainak végrehajtásáról szóló 6/2006. (II. 24.) önkormányzati rendelet alapján további rászorultsági alapú kedvezményben részesülhetnek azok a gyermekek, akiknek a családjában az egy főre jutó jövedelem a rendelet szabályaiban leírtaknak megfelel.

Az állami fenntartású oktatási-nevelési intézményekben a kedvezményes intézményi gyermekétkeztetésen felüli további rászorultsági kedvezményt a polgármester állapítja meg. A gyermekétkeztetést a Debreceni Intézményműködtető Központ (a továbbiakban: DIM) biztosítja a Sodexo Magyarország Kft.-vel, illetve 2017. augusztusától – tulajdonosváltást követően – a Hungast Vítál Kft.-vel kötött megállapodás alapján.

2017. évben a rászorultsági kedvezmény megállapítása 13 fő részére történt, elutasítás nem volt.

➤ **Nevelési támogatás** (hármás vagy többes ikrek születése esetén)

Hármás vagy többes ikrek születése esetén nevelési támogatásra azon családok jogosultak, ahol a család egy főre jutó jövedelme nem haladja meg a nyugdíjminimum 250 %-át. A nevelési támogatás összege gyermekenként havi 5000.- Ft, a gyermekek hároméves koráig. *2017. évben egyetlen ilyen család sem részesült támogatásban.*

➤ **Debrecen Város Napján elsőként született gyermek támogatása**

2006. évtől a Debrecen Város Napján született első gyermek köszöntésére és támogatására kerül sor. *A támogatás összege: 100.000.- Ft*, amelyet minden évben az április 11-én elsőként született debreceni gyermek szülei kapnak.

➤ **Rászoruló gyermekek hétvégi étkeztetése**

A Magyar Máltai Szeretetszolgálat Debreceni Csoportja (a továbbiakban: Szeretetszolgálat) 1997-ben kezdte el a városban élő rászoruló gyermekek hétvégi étkeztetését, melyhez az önkormányzat 2000-től támogatási megállapodás keretében nyújt támogatást. A szervezet 2017. január 7. – december 17. között alkalmanként átlagosan 100 gyermek számára biztosított meleg ételt szombaton és vasárnap. Az esetek döntő többségében egyedülálló szülők, vagy több gyermekes családok gyermekeit étkeztette a Szeretetszolgálat, akik szociális helyzetük miatt nem képesek gyermekük ellátásáról más módon gondoskodni. A gyermekek felügyeletét az étkezés ideje alatt a szolgálat önkéntesei látták el. *A program megvalósításához 4.500.000.- Ft támogatásban részesült a szervezet.*

➤ **Nyári gyermeküdültetés**

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény 31. §-a értelmében DMJV Önkormányzata Közgyűlése a 154/2013. (VI. 27.) határozatával fogadta el a Helyi Esélyegyenlőségi Programját (a továbbiakban: HEP). A

gyermekes esélyegyenlőségének javítása érdekében a HEP tartalmazza a „hátrányos helyzetű gyermekek nyári üdültetésének biztosítása” elnevezésű intézkedést.

A Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata 2017. évi költségvetéséről szóló 6/2017. (II. 16.) önkormányzati rendelet értelmében 5.000.000.- Ft állt rendelkezésre a hátrányos helyzetű gyermekek nyári üdültetésére.

2017. évben az erre a célra rendelkezésre álló keret terhére 2017. június 20. és július 15. között összesen 6 turnusban (5 nap/4 éjszaka) 120 fő hátrányos helyzetű gyermek nyaralhatott 5 üdülőhelyen: Sárospatakon, Tiszafüreden, Mezőkövesden, Szilvásváradon, Tokajban. A résztvevőket az utazás költségei terhelték, mivel a szállás és az étkezés mellett - a helyszínek adottságai által nyújtott - előre egyeztetett programok költségét önkormányzatunk biztosította. Az egyes helyszíneken a környezet és a tájegység jellegzetességeinek megfelelően a gyermekek erdei túrákon, sétahajózáson vettek részt, várakat, múzeumokat, kiállításokat látogattak, strandoltak, vetélkedőkön bizonyíthatták ügyességüket, valamint kézműveskedésre is alkalmuk nyílt. Az üdülés szakmai beszámolója szerint a gyermekek új élményekkel, tapasztalatokkal, ismeretekkel gazdagodtak, valamint a csoportok kohéziós ereje is erősödött.

A program megvalósításának tényleges költsége 2.932.570.- Ft volt, melyet az önkormányzat saját forrásból biztosított.

➤ Szünidei gyermekétkeztetés

A Gyvt. 21/C. §-ának 2016. január 1-jétől történő hatályba lépésével kötelező ellátásként bevezetésre került a szünidei gyermekétkeztetés, amelyet a települési önkormányzat a szülő kérelmére déli meleg főételzés biztosításával nyújt a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek részére.

Bölcsődei vagy óvodai nevelésben részesülő gyermekek részére az intézmény zárva tartásának időtartama alatt valamennyi munkanapon, iskolás gyermekek részére a tavaszi, őszi, téli szünet időtartamára eső valamennyi munkanapon, nyári szünetben pedig legalább 43 munkanapon köteles az önkormányzat megszervezni és biztosítani a szünidei gyermekétkeztetést.

Az önkormányzat saját forrásból azon gyermekeket is bevonja a szünidei étkezésbe, akik rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülnek, azonban hátrányos, halmozottan hátrányos helyzet esetükben nem áll fenn, de életkörülményeik, anyagi helyzetük indokolja a gyermek étkezésének biztosítását a szünidei napokon.

A települési önkormányzat jegyzőjének tájékoztató levél, valamint az igénybevitelhez szükséges nyilatkozat megküldésével kell felmérni a szünidei gyermekétkeztetésre az igényt a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek tekintetében, majd megszervezni azt.

A szünidei gyermekétkeztetés megvalósításához a központi költségvetésből támogatást kap a települési önkormányzat, amely összegből (342,- Ft) a korábbi évek nyári gyermekétkeztetési tapasztalatai alapján egy ebéd nem biztosítható. Egy ebéd (leves, második fogás, sütemény vagy gyümölcs) 2017-ben általános iskolában bruttó 642,- Ft-ba/diétás 847,-Ft-ba kerül a Sodexo Magyarország Kft. tájékoztatása alapján. Tehát az étkezés biztosításához saját forrás bevonása szükséges.

Debrecenben a rendelkezésre álló adatok alapján 2017. évben 3266 rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek volt, ebből 753 gyermek esetében állapították meg a hátrányos helyzet, 677 gyermek esetében pedig a halmozottan hátrányos helyzet fennállását. A Gyvt. alapján tehát csak azon gyermekek részére kell kötelezően

biztosítani a szünidei étkezést, akik esetében a hátrányos, illetve a halmozottan hátrányos helyzet megállapítására került sor, ez összesen 1430 gyermek.

A szünidei gyermekétkeztetés során az ebédet a tavaszi és nyári szünetben a Sodexo Magyarország Kft. biztosította, az őszi és téli szünetben pedig már a Hungast Vítál Kft. az alábbi helyszíneken:

- 1./ DSZC Beregszászi Pál Szakgimnázium és Szakközépiskola Debrecen, Jerikó u. 17-21.
- 2./ A tavaszi és nyári szünetben a Lilla Téri Általános Iskola Nagysándor József Általános Iskolai Tagintézményében, azonban az iskolát 2017. augusztus 3. napjával bezárták, így az őszi és téli szünetekben a Városi Szociális Szolgálat Nagysándor Telepi Gondozó Szolgálat Pósa Utcai Idősek és Demens Idősek Klubja, Debrecen, Pósa u. 41. volt az étkeztetés helyszíne.
- 3./ Petőfi Sándor Általános Iskola Debrecen, Szabó Kálmán u. 3-5.
- 4./ Fazekas Mihály Általános Iskola Debrecen, Vásáry István u. 10.
- 5./ Vörösmarty Mihály Általános Iskola Debrecen, Angyalföld tér 4.
- 6./ Bocskai István Általános Iskola Debrecen, Munkácsy Mihály u. 4.
- 7./ Csapókeri Általános Iskola Debrecen, Jánosi u. 86.
- 8./ Gönczy Pál Általános Iskola Debrecen-Józsa, Gönczy Pál u. 1-3. a tavaszi, nyári, őszi szünetekben, azonban az alacsony igénybevételi létszám miatt (3 gyermek) a téli szünetben az iskola helyett a Homokkeri és Józsa Gondozó Szolgálat Deák Ferenc utcai Idősek Klubjában, Debrecen-Józsa, Deák Ferenc u. 7. szám alatt biztosították az ebéd kiadását.
- 9./ Haláp (volt általános iskola épületében)
- 10./ Dombostanya (óvoda előtt, előre dobozva). Ezen a helyszínen csak a nyári szünetben történt étkezés biztosítása, a többi szünetben az alacsony igénybevételi létszám miatt nem.

Figyelemmel arra, hogy a DIM alaptevékenysége a gyermekétkeztetés köznevelési intézményben történő biztosítása, a szünidei gyermekétkeztetés lebonyolítását is a DIM-nek kell szerveznie. Indokolja ezt továbbá az is, hogy a költségvetési támogatással történő elszámolás is a DIM feladata, hasonlóan a tanév során történő intézményi étkezéshez igénybe vett központi költségvetésből biztosított támogatással történő elszámoláshoz.

A Szociális Osztály a jogszabályban előírt jegyzői feladatot ellátja a szünidei gyermekétkeztetés tekintetében és együttműködik a DIM-mel az étkezésre jogosultakra vonatkozó adatok megadásával.

2017. évben

- a tavaszi szünetben 113 gyermek 4 munkanapon étkezett, az elfogyasztott adagok száma 452. Az önkormányzat költsége 292.247.-Ft.
- a nyári szünetben 598 gyermek 43 munkanapon étkezett, az elfogyasztott adagok száma 25.714. Az önkormányzat költsége 14.336.843.- Ft.
- az őszi szünetben 188 gyermek 4 munkanapon étkezett, az elfogyasztott adagok száma 752. Az önkormányzat költsége 499.751.- Ft.
- a téli szünetben 248 gyermek 4 munkanapon étkezett, az elfogyasztott adagok száma 992. Az önkormányzat költsége a 2018. évi költségvetést terheli (661.980.-Ft).

➤ **Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíj**

A hátrányos szociális helyzetű felsőoktatási hallgatók, érettségi előtt álló középiskolások, illetve felsőfokú diplomával nem rendelkező, felsőoktatási intézménybe még felvételt nem nyert érettségizett fiatalok részesülhetnek a Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíjban.

A 2017. évre vonatkozó „A” típusú ösztöndíjpályázatra 142 pályázat érkezett, melyből a pályázati felhívásnak 76 felelt meg. Ezek közül 12 fő pályázó részesült havi 9.500.-Ft, 64 fő 8.000.- Ft összegű önkormányzati támogatásban.

A 2017-2020. évre vonatkozó „B” típusú ösztöndíjpályázatra 7 pályázat érkezett. 5 pályázó havi 8.000.- Ft összegben részesült önkormányzati támogatásban. Kizárásra került 2 pályázat, mivel nem feleltek meg a pályázati kiírásnak.

Az „A” típusú támogatott pályázók 10 hónap időtartamra nyerték el az ösztöndíjat, míg a „B” típusú pályázók esetében 3x10 hónap támogatást folyósít a felsőoktatási intézmény, amennyiben a pályázó sikeresen felvételt nyer az általa megjelölt felsőoktatási intézmény valamelyikébe.

2017. évben „A” és „B” típusú ösztöndíjban részesülők számára összesen 6.090.000.-forintot utalt az önkormányzat.

➤ **Hátrányos, halmozottan hátrányos helyzet megállapítása**

A Gyvt. alapján hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

- a) a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony iskolai végzettsége, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családbafogadó gyámról – önkéntes nyilatkozata alapján – megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik,
- b) a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családbafogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor az Szt. 33. §-a szerinti aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,
- c) a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált településfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.

Amennyiben a fenti három körülmény közül két körülmény fennáll, akkor halmozottan hátrányos helyzetű a gyermek.

2017-ben 407 család (753 gyermek) esetén a hátrányos helyzet, 376 család (677 gyermek) esetén pedig a halmozottan hátrányos helyzet megállapítására került sor. Elutasítás 246 esetben történt, a jogosultsági feltételek hiánya miatt.

A hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek jogosultak többek között:

- óvodai fejlesztő programban, képesség-kibontakoztató és integrációs felkészítésben,
- az Arany János Tehetséggondozó Programban,
- az Arany János Kollégiumi Programban,
- az Arany János Kollégiumi-Szakiskolai Programban,
- az Útravaló-MACIKA Ösztöndíjprogramban való részvételre,
- szünidei étkezésre.

A hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek az alapfokú művészetoktatásban a térítési díj fizetése alól mentesül.

Az általános iskolai körzeteket úgy kell meghatározni, hogy kialakíthatóvá váljon a

halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek egyenletes aránya a nevelési-oktatási intézményekben. Ha az általános iskola a felvételi kötelezettsége teljesítése után további felvételi, átvételi kérelmeket is teljesíteni tud, előnyben kell részesítenie a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeket, tanulókat. A középfokú iskola a felvételi vizsgák befejezése után rangsorolja a jelentkezőket, a rangsorolás során az azonos eredményt elérő tanulók közül előnyben kell részesíteni a halmozottan hátrányos helyzetű tanulót.

A halmozottan hátrányos helyzet megállapítása, a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, tanulók létszámával összefüggő adatszolgáltatási kötelezettség:

A nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról rendelkező 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 29. § (2) bekezdése alapján a jegyző összesíti a települési önkormányzat illetékességi területén a hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és tanulók számát, és a statisztikai adatokat – a körzethatárok megállapítása, felülvizsgálata, valamint a fejlesztési terv elkészítése és felülvizsgálata érdekében – minden év november 30-ig az illetékes megyeszékhely szerinti járási hivatal számára továbbítja.

A jegyző az adott év január 15-én és október 1-jén rendelkezésre álló adatok feldolgozása után minden év január 31-ig és október 31-ig a KIR programba rögzíti a településen élő összes hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló létszámát, külön nyilvántartva az óvodával jogviszonyban álló gyermekek, az alapfokú és középfokú iskolával tanulói jogviszonyban álló tanulók létszámát, a Korm. rendelet 22. § (2) bekezdés e) pontja szerint.

Az adatszolgáltatás alapján 2017. januárjában:

- *Hátrányos helyzetű gyermekek száma:*
 - Óvoda: 101
 - Általános iskola: 321
 - Középfokú intézmény: 197
- *Halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma:*
 - Óvoda: 72
 - Általános iskola: 327
 - Középfokú intézmény: 235

Az adatszolgáltatás alapján 2017. októberében:

- *Hátrányos helyzetű gyermekek száma:*
 - Óvoda: 84
 - Általános iskola: 303
 - Középfokú intézmény: 142
- *Halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma:*
 - Óvoda: 99
 - Általános iskola: 345
 - Középfokú intézmény: 183

2.2. A gyermekétkeztetés megoldásának módjai, kedvezményben részesülőkre vonatkozó adatok

Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata a gyermekétkeztetést az általa fenntartott és működtetett gyermekjóléti alapelátást (bölcsődei ellátás, gyermekek átmeneti gondozása) és szociális alapszolgáltatást (kiskorú fogyatékosok nappali ellátása) nyújtó, valamint

köznevelési intézményekben (óvodák), illetve a közigazgatási területén működő állami fenntartású köznevelési intézményekben biztosítja.

Debrecen Megyei Jogú Város Egyesített Bölcsődei Intézménye (a továbbiakban: DMJV Egyesített Bölcsődei Intézménye) 12 tagintézményében önálló főzőkonyhák működtetésével történik a gyermekétkeztetés biztosítása.

A gyermekek egészséges fejlődése, egészségének védelme érdekében a bölcsődei ételmezés során az alábbi vonatkozó jogszabályt és táplálási irányelveket veszik figyelembe:

- A közétkeztetésre vonatkozó táplálkozás-egészségügyi előírásokról szóló 37/2014. (IV. 30.) EMMI rendelet,
- Az egészséges csecsemő táplálását meghatározó szakmai irányelvek,
- A korosztály sajátosságaiból adódó egyéni és speciális táplálkozási irányelvek.

Az ételek elkészítése során elérni kívánt célok:

- a higiénés követelmények betartása,
- a korszerű konyhatechnikai eljárások alkalmazása,
- az élvezhető minőség garantálása.

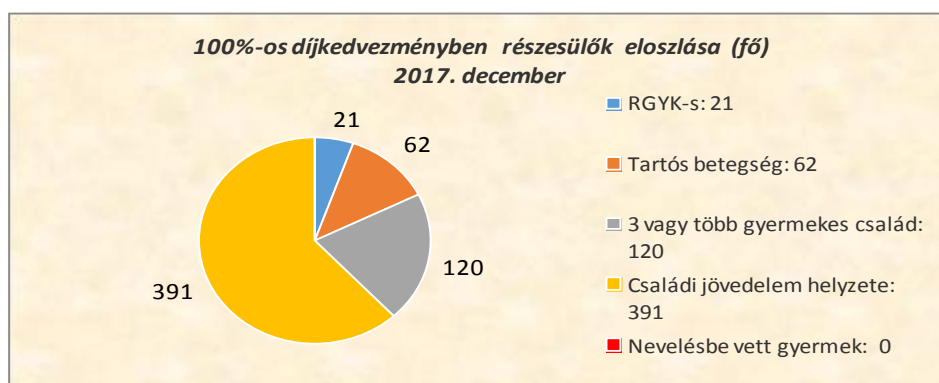
A bölcsődei ellátás során a gyermekek napi energia szükségletének 75%-át szükséges biztosítani két főétkezés (reggeli, ebéd) és két kis étkezés (tízórai, uzsonna) formájában. A tagintézmények konyháin a HACCP betartása mellett, a dietetikus útmutatása alapján, az ételmezésvezető által készített egységes étlap alapján készülnek az ételféleségek. A diétás étkeztetésben a diétás étlap tervezése a dietetikus feladata, megbízásos jogviszony alapján.

A közétkeztetési rendelet szabályainak elfogadtatása érdekében a szülők körében több alkalommal is tartottak ételbemutatót, ételkóstolót és tájékoztató előadásokat. Ezekkel az egészséges életmód népszerűsítését is megvalósították a családok körében. A diétás étkeztetés feltételei elsősorban a Honvéd Utcai Tagintézményben biztosítottak. Egyre gyakrabban fordul elő, hogy a más tagintézménybe felvett gyermekről derül ki, hogy diétás étkezésre szorul. Ebben az esetben sem szenvedhet hátrányt a gyermek, illetve a szülőt sem akadályozhatják abban, hogy igénybe vegye a bölcsődei ellátást. Ennek érdekében a tagintézményekben kiszállítással oldották meg a diétás étkeztetést. Természetesen az érintett tagintézményekben szigorúan betartva az előírásokat, külön kezelik a diétás ételféleségeket. A gyermekek többsége tej, tojás, glutén, gabonafélékre érzékeny. Minden esetben gasztroenterológus szakorvos véleménye határozza meg a diéta irányát és időtartamát. A gyermek étlapját ennek alapján állítja össze a dietetikus.

Normatív kedvezmények:

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvénynek az ingyenes bölcsődei és óvodai gyermekétkeztetés kiterjesztése érdekében történő módosításáról szóló 2015. évi LXIII. törvény jelentős mértékben megnövelte a normatív kedvezményre jogosultak körét. Megállapítható hogy az ellátottak megközelítően háromnegyede valamilyen jogcímen ingyenesen étkezik a bölcsődékben. Legtöbbször a család jövedelmi viszonyai alapján részesülnek az ingyenes gyermekétkeztetés kedvezményében, mivel vagy rendkívüli gyermekvédelmi kedvezményben részesülnek, vagy a család egy főre jutó havi jövedelmének összege nem haladja meg a kötelező legkisebb munkabér személyi jövedelemadóval, munkavállalói, egészségbiztosítási és nyugdíj járulékkal csökkentett összegének 130%-át. Szintén jelentős a három vagy annál több gyermekkel rendelkező családok száma is az ingyenesen étkezők között. Számuk az elmúlt években nőtt. A családok számára jelentős segítség az étkezési támogatás. A családok tájékoztatást kapnak az igénybe vehető kedvezményekről. Különös figyelmet fordít az intézmény a nehéz szociális körülmények között élő családok tájékoztatására.

2017. december hónapban a beírt gyermekek száma 992 volt, közülük 594 fő 100 %-os díjkedvezményben részesült:

2016. november 1-jétől DMJV Egyesített Bölcsődei Intézményében áttértek a DIM által a debreceni iskolákban is működtetett számlázási program használatára. A személyi térítési díjak befizetése ettől az időponttól a Binex közétkeztetési szoftverrel elkészített új típusú számlák kiállításával történik. Az elmúlt év során a szülőknek lehetőségük nyílt megbízást adni csoportos díjbeszedésre.

A **DIM** a gyermekétkeztetési feladatait az állami fenntartásba vett debreceni székhelyű köznevelési intézményekben, az önkormányzati fenntartású köznevelési intézményekben (óvodákban), valamint DMJV Városi Szociális Szolgálat (továbbiakban: VSzSz) fogyatékos személyek nappali intézményeiben látta el 2017. évben. A feladatellátási helyek száma összesen 92 (iskolák, kollégiumok: 42, óvodák: 48, VSzSz: 2). Az étkeztetéssel kapcsolatos élelmezésszervezői feladatokat 22 fő végezte. A gyermekétkeztetés vásárolt közszolgáltatás külső szolgáltató bevonásával, kivéve a Boldogfalva Óvodát, ahol saját főzőkonyha üzemel.

Az ellátást igénybe vevők az ellátásért térítési díjat kötelesek fizetni. A gyermekétkeztetés intézményi térítési díjának alapja az élelmezés nyersanyag költségének egy ellátottra jutó napi összege. A térítési díjakat Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzatának Közgyűlése rendeletben határozta meg. A személyi térítési díjakat az önkormányzat rendelete alapján – figyelembe véve a Gyvt.-ben biztosított normatív kedvezményeket – az intézményvezető állapította meg. Az intézmények 2017. évben 6.871 normatív kedvezményre jogosító határozatot adtak ki. Óvodák esetében az ellátást igénybe vevők közül 3.884 fő a 328/2011. (XII. 29.) Korm. rendelet 6. sz. melléklete szerinti nyilatkozattal vette igénybe a kedvezményeket.

A gyermekétkeztetés 2017. évi tényleges létszámai az óvodákban:

INTÉZMÉNY TÍPUS	ÉTKEZÉSI TÍPUS				
	reggeli	tízórai	ebéd	uzsonna	vacsora
ÓVODA – DIÉTÁS	0	196	196	196	0
ÓVODA – NORMÁL	0	4633	4633	4633	0
ÖSSZESEN:	0	4829	4829	4829	0

Ebből normatív kedvezményben részesülők száma:

	100% RGYK	100% 3 vagy több gyermekes	100% Tartósan beteg vagy fogyatékos	100% Nevelésbe vett gyermek	100% Családjában beteg vagy fogyatékkal élő	100% Jövedelem alapján óvoda	100 % Kedvezményes/ Szülői kérés alapján diétás	Összesen:
Óvoda	358	798	252	57	33	2374	12	3884

A DIM adatai szerint a gyermekétkeztetést igénybevevők száma az alábbiak szerint alakult 2017. évben:

INTÉZMÉNY TÍPUS	ÉTKEZÉSI TÍPUS				
	reggeli	tízórai	ebéd	uzsonna	vacsora
Fogyatékos gyermekeket ellátó ÁLTALÁNOS ISKOLA	105	293	302	263	98
Fogyatékos gyermekeket ellátó KÖZÉPISKOLA	12	35	40	32	12
Fogyatékos gyermekeket ellátó ÓVODA	9	21	21	17	8
ÓVODA – DIÉTÁS	0	0	0	0	0
ÁLTALÁNOS ISKOLA	0	5 908	7 792	5 668	0
ÁLTALÁNOS ISKOLAI KOLLÉGIUM	26	24	24	24	25
ÁLTALÁNOS ISKOLA, ÁLTALÁNOS ISKOLAI KOLLÉGIUM - DIÉTÁS	1	93	161	89	1
KÖZÉPISKOLAI KOLLÉGIUM	545	0	1738	0	625
KÖZÉPISKOLAI KOLLÉGIUM - DIÉTÁS	3	0	34	0	2
MINDÖSSZESEN	701	6 374	10 112	6 093	771

Normatív kedvezményben részesülők száma:

	100 % RGYK	100% RGYK óvoda	50% 3 v. több gyermekes	50% RGYK	50% Tartós beteg/ fogyatékos	100% Nevelésbe vett gyermek	100% 3 v. több gyermekes óvoda	100% jövedelem alapján óvoda	100% tartós beteg/ fogyatékos óvoda	Összesen:
Általános iskola	1 890	0	1 357	0	396	120	0	0	0	3 763
Általános iskolai kollégium	96	0	4	0	12	22	0	0	0	134
Gimnázium	0	0	175	36	30	3	0	0	0	244
Középiskolai kollégium	0	0	175	156	26	8	0	0	0	365
Óvoda	0	2	0	0	0	2	1	0	6	11
Óvoda - kollégium	0	4	0	0	0	1	3	0	1	9
Szakiskola	0	0	12	9	29	26	0	0	0	76
Szakiskola - kollégium	0	0	3	0	8	1	0	0	0	12
Szakközépiskola	0	0	65	27	9	4	0	0	0	105
ÖSSZESEN:	1 986	6	1 791	228	510	187	4	0	7	4 719

Fenti táblázat adatait a 2016. évi adatokkal összevetve megállapítható, hogy a kedvezményben részesülők száma csökkenést mutat (2016-ban 5082 volt), mely a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők számának 363 fővel történő csökkenéséből adódik.

A nyári szünet idején a fenntartó által kijelölt intézményben az étkeztetés a nyári napközbeni felügyeletet igénybe vevő tanulók részére biztosított volt. 2017. évben július hónapban 224 fő, augusztus hónapban 182 fő vette igénybe az étkeztetést. Az óvodák esetén a nyári szünet időszakában 6 óvoda volt kijelölve a nyári ügyelet biztosítására, ahol 130 fő vette igénybe a szolgáltatást.

Az erdei iskola április, május, június és szeptember hónapokat érintette, 6 intézményben 120 fő étkezővel. Az erdei óvoda május és június hónapban volt 29 fő étkeztetést igénylő ellátottal. A csoportos beszédési megbízás fizetési módot választók száma évről évre növekvő tendenciát mutat, ezáltal a készpénzforgalom csökkenése figyelhető meg. A DIM célja a számviteli és pénzügyi fegyelem szem előtt tartása mellett, az étkeztetést igénybe vevők megfelelő színvonalú ellátása.

A saját főzőkonyhával rendelkező **Boldogfalva Óvoda** étkeztetési adatai (2017. május):

	<i>Székhely</i>	<i>Pallagi telephely</i>
Étkező gyermekek száma az intézményben:	150	22
Térítésmentesen étkezők száma összesen:	97	13
Térítésmentesen étkezők közül		
- rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül	3	0
- tartósan beteg vagy fogyatékos	9	2
- családjában tartósan beteg vagy fogyatékos gyermeket nevelnek	1	0
- családjában három vagy több gyermeket nevelnek	21	3
- nevelésbe vételét rendelte el a gyámhatóság	0	0
- családjában az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg a kötelező legkisebb munkabér személyi jövedelemadóval, munkavállalói, egészségbiztosítási és nyugdíjjárulékkal csökkentett, azaz nettó összegének 130%-át.	63	8

A **VSzSz** fogyatékos gyermekek nappali intézményeiben az elmúlt évben is a DIM biztosította a gyermekek étkeztetését a Sodexo Magyarország Kft., illetve 2017. augusztustól a Hungast Vital Kft. közreműködésével.

DMJV Városi Szociális Szolgálat az alábbi két telephelyen végzi a kiskorú fogyatékosok nappali ellátását:

- Újkerti Gondozó Szolgálat Fogyatékos Személyek Böszörményi Úti Nappali Intézménye (4032 Debrecen, Böszörményi út 148.)
- Újkerti Gondozó Szolgálat Fogyatékos Személyek Ibolya Utcai Nappali Intézménye (4027 Debrecen, Ibolya u. 24.)

A szolgáltatói nyilvántartásba bejegyzett adatok alapján az engedélyezett férőhelyek száma telephelyenként 20-20 fő.

Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének a 28/2015. (II. 26.) határozatával 2015. április 1. napjától az Ibolya utcára vonatkozóan a férőhely-kijelölés határozatlan időre történő mellőzését, valamint a mellőzés időtartama alatt az ellátottakkal kötött megállapodások meghosszabbításának tilalmát rendelte el.

A nappali intézményben ellátott fogyatékos gyermekek ellátása során nyújtott étkeztetésre a gyermekek napközbeni ellátása keretében biztosított, Gyvt. szerinti gyermekétkeztetés szabályait alkalmazzák.

A *Böszörményi úti* fogyatékos személyek nappali ellátásában 2017. 01. 01 - 2017. 12. 31. időszakra vonatkozóan 2 359 ellátási nap teljesült, az ellátottak száma 9,4 fő volt.

Egész évben 18 fő vette igénybe a gyermekétkeztetést, évközben azonban a kedvezmény mértéke több esetben is változott.

- 8 ellátott részesült 100%-os normatív kedvezményben, összesen 855 adagot vettek igénybe.
- 12 ellátott részesült 50%-os normatív kedvezményben, összesen 1452 adagot vettek igénybe.
- 1 ellátott részesült 50%-os normatív kedvezményen felüli + 25%-os rászorultsági kedvezményben, összesen 34 adagot vett igénybe.

Az *Ibolya utcai* fogyatékos személyek nappali ellátásában 2017. 01. 01 - 2017. 12. 31. időszakra vonatkozóan 402 ellátási nap teljesült, az ellátottak száma 1,6 fő.

Gyermekétkezésben részesülők kimutatása normatív kedvezményről:

A gyermekétkeztetést 3 fő vette igénybe 2017-ben.

- 1 ellátott részesült 100%-os normatív kedvezményben, összesen 74 adagot vettek igénybe.
- 2 ellátott részesült 50%-os normatív kedvezményben, összesen 321 adagot vettek igénybe.

A két telephelyen összesen a 2017. évben 2736 étkezési napot vettek igénybe, amely 10,90 fő gyermekétkeztetését jelenti.

3. Az önkormányzat által biztosított személyes gondoskodást nyújtó ellátások

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény biztosítja a települések igazgatási önállóságát. A törvény 13. § (1) bekezdés 8. pontjának rendelkezése szerint a helyi önkormányzat feladata többek között a gyermekjóléti szolgáltatásokról és ellátásokról való gondoskodás.

A gyermekek védelmével kapcsolatos alapvető szabályokat az alábbi jogszabályok tartalmazzák:

- Magyarország Alaptörvénye
- a Gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről szóló 1991. évi LXIV. törvény,
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.),
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szt.),
- a családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény.

A Gyvt. 94. § (1) bekezdése értelmében a települési önkormányzat feladata a gyermekek védelme helyi ellátó rendszerének kiépítése és működtetése, a területén lakó gyermekek ellátásának megszervezése.

A személyes gondoskodást nyújtó ellátást – a Gyvt. 97. §-a alapján – a települési önkormányzat nem állami szervvel kötött szerződés útján is biztosíthatja.

DMJV Önkormányzata 2017-ben a Gyvt. 94. §-ában előírt, kötelezően ellátandó feladatai alapján az alábbi ellátási formákat biztosította:

Gyermekjóléti alapellátások:

- gyermekjóléti szolgáltatás keretében *család- és gyermekjóléti központ, család- és gyermekjóléti szolgálat*
- gyermekek napközbeni ellátása keretében *bölcsőde, napközbeni gyermekfelügyelet, alternatív napközbeni ellátás,*
- gyermekek átmeneti gondozása keretében *gyermekek átmeneti otthona, családok átmeneti otthona.*

Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata ellátási kötelezettségének – gyermekjóléti alapellátások biztosítása – a múlt évben is intézményhálózata útján, valamint ellátási szerződés keretében tett eleget.

2017. évben az önkormányzati fenntartású gyermekjóléti alapellátást nyújtó intézmények az az alábbi ellátási formákat biztosították:

- **Debrecen Megyei Jogú Város Család- és Gyermekjóléti Központja:**
 - család- és gyermekjóléti központ
 - család és gyermekjóléti szolgálat
- **Debrecen Megyei Jogú Város Gyermekvédelmi Intézménye:**
 - gyermekek átmeneti otthona
 - családok átmeneti otthona
 - alternatív napközbeni ellátás keretében a debreceni lakóhellyel rendelkező általános iskolás gyermekek nyári felügyelete
- **Debrecen Megyei Jogú Város Egyesített Bölcsődei Intézménye**
 - bölcsődei ellátás
 - napközbeni gyermekfelügyelet keretében többes ikrek gondozása

Ellátási szerződés keretében biztosított ellátások:

- **Héra Egyesület:** család- és gyermekjóléti szolgálat
- **Forrás Lelki Segítők Egyesülete:** család- és gyermekjóléti szolgálat
- **ReFoMix Nonprofit Közhasznú Kft.:** családok átmeneti otthona

Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata a jogszabályban kötelező feladatként meghatározott ellátásokról teljes körűen gondoskodik.

Az önkormányzat Egészségügyi és Szociális Bizottsága évente egy alkalommal értékeli a gyermekjóléti intézmények szakmai munkájának eredményességét. A Bizottság a 18/2018. (III. 7.) Eü. és Szoc. Biz. határozattal elfogadta az intézményvezetők 2017. évi szakmai beszámolóit.

Az ellátási szerződésekben foglaltak alapján a szervezetek tevékenységükről a tárgyévet követő év február 15. napjáig beszámolót készítenek, melyeket a Közgyűlés a tárgyévet követő év március 31-ig megtárgyal. A Közgyűlés az 51/2018. (III. 29.) határozatával elfogadta a szervezetek beszámolóit.

4. Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata fenntartásában lévő gyermekjóléti alapellátást nyújtó intézmények tevékenysége

a.) Debrecen Megyei Jogú Város Család- és Gyermekjóléti Központja (a továbbiakban: DMJV Család- és Gyermekjóléti Központja):

Székhelye: 4026 Debrecen, Mester u. 1.

Ellátottak számára nyitva álló helyiségei (területi irodák):

4002 Debrecen, Pacikert u.1.

4029 Debrecen, Víztorony u. 11.

4029 Debrecen, Víztorony u. 13.

4033 Debrecen, Süveg u. 3.

4225 Debrecen, Felsőjózsa u. 7.

4032 Debrecen, Böszörményi út 68.

DMJV Család- és Gyermekjóléti Központja közös igazgatású önálló szervezeti egységként *Család- és Gyermekjóléti Központ*, valamint *Család- és Gyermekjóléti Szolgálat* működik az intézmény székhelyén és az ellátottak számára nyitva álló helyiségeiben.

Az intézmény Család- és Gyermekjóléti Központjának ellátási területe a debreceni járás, azaz Debrecen és Hajdúsámson települések, a Család- és Gyermekjóléti Szolgálat a tevékenységét Debrecen közigazgatási területén látja el. Az önkormányzat Debrecen meghatározott területein a Héra Egyesülettel (székhely: 4031 Debrecen, Tegez u. 112.), valamint a Forrás Lelki Segítők Egyesületével (székhely: 4028 Debrecen, Ember Pál u. 19.) kötött ellátási szerződés útján biztosítja a család- és gyermekjóléti szolgálat feladatainak ellátását. (A két szervezet tevékenységét az átfogó értékelés 5. pontjában mutatjuk be.)

DMJV Család- és Gyermekjóléti Központja a székhelyén és valamennyi ellátottak számára nyitva álló helyiségében ellátja mindkét szervezeti egység feladatait. A két szakmai egység munkájának tartalmát, a kompetenciahatárokat, az együttműködés módját az Szt. 64. §-a, valamint a Gyvt. 39-40/A. §-ai határozzák meg.

A Család- és Gyermekjóléti Központ feladatainak ellátásáról esetenként szakértők, tanácsadók: gyógypedagógiai és fejlesztőpedagógiai, pszichológiai, jogi, valamint a jelzőrendszeri tanácsadók gondoskodnak, a Család- és Gyermekjóléti Szolgálatnál pedig a családsegítők végzik a feladatokat.

A Gyvt. 39. §-a alapján *a gyermekjóléti szolgáltatás* olyan, a gyermek érdekeit védő speciális személyes szociális szolgáltatás, amely a szociális munka módszereinek és eszközeinek felhasználásával szolgálja a gyermek testi és lelki egészségének, családban történő nevelkedésének elősegítését, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzését, a kialakult veszélyeztetettség megszüntetését, illetve a családjából kiemelt gyermek visszahelyezését.

A gyermekjóléti szolgáltatás feladata *a gyermek testi, lelki egészségének, családban történő nevelésének elősegítése érdekében*

- a gyermeki jogokról és a gyermek fejlődését biztosító támogatásokról való tájékoztatás, a támogatásokhoz való hozzájutás segítése,
- a családtervezési, a pszichológiai, a nevelési, az egészségügyi, a mentálhigiénés és a káros szenvedélyek megelőzését célzó tanácsadás vagy az ezekhez való hozzájutás megszervezése,
- a válsághelyzetben lévő várandós anya támogatása, segítése, tanácsokkal való ellátása, valamint szociális szolgáltatásokhoz és gyermekjóléti alapellátásokhoz, különösen a családok átmeneti otthonában igénybe vehető ellátáshoz történő hozzájutásának szervezése,
- a szabadidős programok szervezése,
- a hivatalos ügyek intézésének segítése.

A gyermekjóléti szolgáltatás feladata *a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében*

- a veszélyeztetettséget észlelő és jelző rendszer működtetése, a nem állami szervek, valamint magánszemélyek részvételének elősegítése a megelőző rendszerben,
- a veszélyeztetettséget előidéző okok feltárása és ezek megoldására javaslat készítése,
- a veszélyeztetettséget észlelő és jelzőrendszer tagjaival való együttműködés megszervezése, tevékenységük összehangolása,
- tájékoztatás az egészségügyi intézményeknél működő inkubátorokból, illetve abba a gyermek örökbefogadáshoz való hozzájárulás szándékával történő elhelyezésének lehetőségéről.

A gyermekjóléti szolgáltatás a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében iskolai szociális munkát biztosíthat.

A gyermekjóléti szolgáltatás feladata a kialakult *veszélyeztetettség megszüntetése érdekében*

- a gyermekkel és családjával végzett szociális munkával (a továbbiakban: szociális segítőmunka) elősegíteni a gyermek problémáinak rendezését, a családban jelentkező működési zavarok ellensúlyozását,
- a családi konfliktusok megoldásának elősegítése, különösen a válás, a gyermekelhelyezés és a kapcsolattartás esetében, kezdeményezni
 - egyéb gyermekjóléti alapellátások önkéntes igénybevételét és azt szükség esetén személyes közreműködéssel is segíteni,
 - szociális alapszolgáltatások igénybevételét,
 - egészségügyi ellátások igénybevételét,
 - pedagógiai szakszolgálatok igénybevételét.

Az intézmény a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV. 30.) NM rendeletben (a továbbiakban: NM rendelet), valamint a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 1/2000. (I. 7.) SzCsM rendeletben (a továbbiakban: SzCsM rendelet) meghatározottak szerint, valamint az Emberi Erőforrások Minisztériuma által kiadott szakmai protokollok segítségével végzi a feladatokat.

Az intézmény szervezeti egységeinek ügyfélforgalmi adatai 2017. évben:

	<i>Ügyfélforgalom</i>	<i>A szolgáltatásokat igénybevevők száma</i>
Család- és Gyermekjóléti Központ	25.257 fő	2.347 fő
Család- és Gyermekjóléti Szolgálat	3.354 fő	2.693 fő

DMJV Család- és Gyermekjóléti Központja ellátási területének jellemzői

Az ellátotti körben a legnagyobb szociális problémát a munkanélküliség, a lakossági adósságállomány növekedése és az ebből következő megélhetési problémák, az elszegényedés jelenti, valamint a működési zavarok a gondozott családok jelentős számában vannak jelen. Az összetett problémarendszer következtében magas a családsegítésben és gyermekjóléti szolgáltatásban részesülők száma. Sok a válások száma és emelkedik az élettársi közösségekben élők száma is, melynek következtében az élettársi kapcsolatból született gyermekek száma is nő. A szülők párkapcsolatának sérülékenysége, az egyszülős családok magas száma jelentősen befolyásolja a gyermekek egészséges fejlődését.

Az ellátási terület nagy részén az infrastruktúra megfelelő, az intézményi háttér kiépített, azonban a külterületek egyes részein a kertes ingatlanokra jellemző, hogy elhanyagolt állapotúak, előfordul, hogy a víz, a villany nincs bevezetve. Az alacsony iskolázottság miatt az itt élők számára a felzárkózás nehéz (Bánk, Bayk András kert, Biczó István kert, Pac-tanya, Mészáros Gergely kert, Szepes). Egyes külterületeken (Bayk András kert, Pac-tanya, Biczó István kert, Szepes) a magas munkanélküliségi arányok miatt a családok hátrányos anyagi, szociális helyzetben vannak. A munkavállalást nehezíti a munkahelyre való eljutás problémája, valamint a kliensek motiválatlansága.

Egyes külterületekre továbbra is jellemző az alacsony jövedelem, a szegénység, az elégtelen lakáskörülmények, a vándorló életmód, szélsőséges esetben a hajléktalanság, a családban fellépő működési zavar, a durva bánásmód, a családon belüli erőszak, tartós egészségügyi problémák, pszichiátriai és mentális betegség, kriminalitás, prostitúció, deviancia, alkoholizmus és más szenvedélybetegségek, a kábítószer-fogyasztás, a szülők helytelen magatartása, a korai szexuális kapcsolat, a korai terhesség. Tapasztalható a teljes kilátástalanság érzése is. Következmény a fellazult szülő - gyermek kapcsolat, a családi szerepek felborulása, a csoportokba, bandába tömörülés, csavargás, devianciák megjelenése, a hagyományos értékek eltűnése, a szeretet, türelem, értő figyelem és a megértés hiánya.

Jellemzően megnőtt a párkapcsolati, kapcsolattartási, gyermeknevelési problémák miatt kialakult konfliktusok száma, melyekkel az intézményt keresik fel az ügyfelek. Tipikus jelenség egy kapcsolati probléma esetén, hogy a párok nem arra törekcszenek, hogy megoldják a fennálló konfliktusait, hanem másik kapcsolatot létesítenek, nem gondolva arra, hogy a problémahalmazokat viszik tovább. A sokproblémás családok, azon belül a gyermekek gondjainak, veszélyeztetettségének kezelése az elmúlt évben jelentős feladatot jelentett a területen dolgozó családsegítők számára (Biczó István kert, Bayk András kert, Bánk-tanya).

A pszichés zavarokkal küzdő ellátottakra jellemző a betegségtudat hiánya, emiatt a velük történő együttműködés nehezebb, a segítséget gyakran elutasítják.

A külterületeken, a tanyavilágban (Gáspár György kert, Méhészkert, Dombostanya, Tornyostanya, Domokos Márton kert, Harstein kert, Bellegelő kert, Nagycsere, Haláp, Szikigyakor, Apafa, Kismacs) jelentős számban élnek olyanok, akik halmozott problémákkal, megélhetési nehézségekkel küzdenek. A városban teljesen ellehetetlenült családok többnyire kihúzódnak a külterületekre az olcsóbb albérletek miatt.

A lakóparkokban jellemzően a társadalmi rétegek széles skáláján belül a magasan kvalifikált, diplomás családok laknak, akiknél a szociális problémák kevésbé jelentkeznek, bár a hitelfelvétel következtében keletkezett anyagi nehézségek náluk is megjelennek, fő gondot a kapcsolattartási problémák jelentik. Ezekben a családokban a családtagok elfoglaltságából adódóan gyakoriak a család működésében tapasztalható zavarok, az egyéb kapcsolati problémák.

Kismacson, Józsan a városból kiköltözött, középosztálybeli lakosok száma jelentősen növekedett az elmúlt években. Debrecen-Józsa régi falusias városrészében jellemzően tősgyökeres lakók élnek, míg az újonnan épült negyedekben a magasabban kvalifikált lakosság a jellemző. A tendencia a lakosság összetételét, iskolai végzettségét tekintve és anyagi lehetőségeiket nézve, az építkezéseknek köszönhetően fellendülést mutat.

A Család- és Gyermekjóléti Központ tevékenysége

A Család- és Gyermekjóléti Központ (a továbbiakban: gyermekjóléti központ) az általános szolgáltatási feladatain túl a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében a gyermek igényeinek és szükségleteinek megfelelő önálló egyéni és csoportos speciális szolgáltatásokat, programokat nyújt, a gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedésekhez kapcsolódó, a gyermekek védelmére irányuló tevékenységet lát el, valamint szakmai támogatást nyújt az ellátási területén működő gyermekjóléti szolgálatok számára.

➤ Speciális szolgáltatások:

- kapcsolattartási ügyelet,
- mediáció,
- gyermekvédelmi jelzőrendszeri készenléti szolgálat,
- utcai szociális munka,
- kórházi szociális munka,

- pszichológiai tanácsadás,
- családkonzultáció, családterápia, családi döntéshozó konferencia,
- jogi tájékoztatásnyújtás,
- fejlesztő pedagógiai szolgáltatás,
- járási jelzőrendszeri koordinációs feladatok ellátása.

A gyermekjóléti központ a járás területén működő gyermekjóléti szolgálatok részére az intézményekkel kötött együttműködési megállapodásban foglaltak szerint biztosítja a speciális szolgáltatások elérhetőségét.

▪ *Kapcsolattartási ügyelet*

A kapcsolattartási ügyeletet a múlt évben is az intézmény valamennyi munkatársának részvételével biztosították. A kapcsolattartási ügyelet célja, hogy a gyermek számára minél konfliktusmentesebbé tegye a kapcsolattartást az arra jogosult személlyel, valamint a kapcsolattartási koordinátor és a munkatársak képessé tegyék a családot a közös együttműködésre azért, hogy kikerüljenek az intézményes keretek közül.

Erre a szolgáltatásra jellegénél fogva munkaidőn kívül, hétvégén mutatkozik nagyobb igény. A kapcsolattartási ügyeleti szolgáltatás kihasználtsága jelentős, illetve túlterheltség jellemzi. 2017. évben a kapcsolattartási ügyelet 201 fővel, 55 családdal, illetve 86 gyermekkel (2016-ban 188 fővel, 52 családdal, illetve 84 gyermekkel) állt kapcsolatban. Szombati napokon átlagban 15-17 család vette igénybe a szolgáltatást, ami azt is jelenti, hogy egy adott hétvégén 15-17 munkatárs dolgozott a kapcsolattartási ügyeleten. Az Intézményben 586 alkalommal valósult meg kapcsolattartás az elmúlt évben (2016-ban 563 alkalommal). A 2016. évhez képest a kapcsolattartási ügyeleti szolgáltatást igénybevevők számában kisebb mértékű növekedés tapasztalható. Mediáció lehetőségét 121 alkalommal (2016-ban 23 alkalommal) biztosították.

A helyszíneken biztosítottak felügyelt és támogatott kapcsolattartást. Felügyelt kapcsolattartást 32 család esetében rendelt el a hatóság.

Biztosították a gyermekek biztonságos átadását-átvételét a szülők között, mivel egyéb helyszíneken a szolgáltatás nem tud semleges és biztonságos találkozási körülményeket nyújtani.

A gyermekjóléti központ munkatársain kívül a szolgálat munkatársai is rendszeresen részt vesznek a kapcsolattartási ügyelet működtetésében. A kapcsolattartások zökkenőmentes lebonyolítása érdekében az ügyelet biztosításában résztvevő kollégák tájékoztatással, segítő beszélgetéssel, tanácsadással segítik a gyermek és a kapcsolattartásra jogosult személy együttlétét.

Az érintettek kérésére, illetőleg a gyámhatóság kezdeményezésére mediációs szolgáltatást biztosítanak, melynek célja a felek közötti konfliktusok feloldásának segítése, közöttük a megállapodás létrehozása, és annak mindkét fél részéről történő betartása. Minden olyan dolgot egyeztetnek, amely a gyermek mindenekfelett álló érdekét figyelembe véve a zavartalan, konfliktusoktól mentes kapcsolattartás szempontjából fontos. Indokolt esetben újabb egyeztető megbeszélésen szükséges tisztázni az időközben felmerülő vitás kérdéseket. A kapcsolattartás megvalósulásáról, az ott törtétekről, a szülő vagy más kapcsolattartásra jogosult személy és a gyermek kapcsolatának alakulásáról felkérésre tájékoztatják a gyámhatóságot.

Az elmúlt évben 51 esetben készült összefoglaló, javaslattételi tájékoztatás.

A munkafolyamat talán legnehezebb része segíteni a gondozó szülőnek a kapcsolattartási alkalmakra való felkészítésben. Sajnos az olyan esetekben ahol a szülők kapcsolata ellenséges, ellenneveléssel terhelt évek teltek el, ez nem egyszerű feladat. 157 alkalommal kereste fel az intézmény kapcsolattartási ügyeleti koordinátorát a Mester u.

1. szám alatt a gondozó vagy kapcsolattartó szülő a kapcsolattartásban való elakadás miatt. A kapcsolattartó szülők is igénylik a beszélgetéseket a kapcsolatépítés tapasztalatairól.

▪ *Mediáció*

A gyermekjóléti központ munkatársai többirányú szervezési, szolgáltatási és gondozási tevékenységet végeznek. Ennek keretében elősegítik, hogy a szülők - ha nem tudnak megegyezni - értesüljenek a konfliktuskezelő szolgáltatás, a gyermekvédelmi közvetítői eljárás igénybevételének lehetőségéről. Amennyiben a szociális segítőmunka során feltárt probléma adekvát kezelésére más szakember segítsége szükséges, a gyermekjóléti központ által nyújtott mediáció igénybevételét kezdeményezheti. A szükséglet felmerülése után a családsegítő megkeresi az illetékes gyermekjóléti központot, és a közösen kialakított protokollban rögzítettek alapján szervezik meg a speciális szolgáltatás nyújtását. A gyermekjóléti szolgálatoktól 16 esetben érkezett felkérés a mediációs szolgáltatás biztosítására.

2017-ben 26 család volt érintett a mediációs szolgáltatással, a speciális tevékenység keretein belül ellátott személyek száma 52 fő volt (2016-ban 23 család, 46 fő vette igénybe a szolgáltatást).

Megállapodás, részmegállapodások száma: 20 darab.

Két család esetében a mediátorok úgy ítélték meg, hogy a felek között fennálló konfliktus mediációval nem oldható meg. *Egy család* esetében nem került sor az előkészítő beszélgetésre sem, mert év végén érkezett a felkérés. *Egy család* esetében bírósági ítélet született, így nem kívánták igénybe venni a szolgáltatást.

A leggyakrabban előforduló mediációs problémák: a kommunikáció hiánya a felek között, a szülői felügyeleti jog gyakorlásának kérdése, illetve kapcsolattartás.

Az elmúlt évben is érzékelhető volt az a tendencia, hogy a viszonylag magasabb státuszú családok válással végződő konfliktusai a gyermekekre nézve jelentenek igazán veszélyeztető tényezőt. A kapcsolattartásokkal összefüggő, a háttérben személyi, és vagyoni vitákkal terhelt ügyek gyakran kerülnek rendőrség, bíróság elé. Gyakori, hogy ezekben a konfliktusokban a gyermeket használják fel egymás ellen a felek.

A Gyvt. 62/E. §-a szerint a területi gyermekvédelmi szakszolgálat a Ptk. 4:177. §-a szerinti, a gyámhatósági eljárásban a családjában élő vagy a nevelésbe vett gyermek érdekében tekintettel elrendelt vagy a szülők kérelmére biztosított közvetítői eljárás esetén - a szülők egymással, illetve a gyermekkel való megfelelő együttműködésének kialakítása érdekében - közvetítőt biztosít. A közvetítő a területi gyermekvédelmi szakszolgálat, a gyámhatóság vagy a gyermekjóléti szolgálat, a gyermekjóléti központ székhelyén támogatott közvetítői eljárás keretében nyújt szolgáltatást az érintett szülő és gyermek számára. 2017. évben ilyen eset nem volt.

▪ *Gyermekvédelmi jelzőrendszeri készenléti szolgálat*

A készenléti szolgálat az intézmény nyitvatartási idején túl felmerülő krízishelyzetek megoldásában nyújtott segítséget, tanácsadást, tájékoztatást. A készenléti ügyelet idején az intézmény munkatársa köteles az erre a célra fenntartott mobiltelefont (06/52/447-724) olyan módon üzemeltetni, hogy a hívást észlelje és annak adminisztrációját el tudja készíteni. Minden telefonhívásról, eseményről feljegyzés készült a készenléti naplóban. Amennyiben szükséges volt, értesítették az illetékes család- és gyermekjóléti szolgálatot, hatóságot. A készenléti telefon munkaszüneti napokon is éjjel-nappal, 24 órán keresztül hívható volt. 2017. évben 117 hívás volt, 6752 óra készenléti ügyelet mellett.

- *Utcai szociális munka*

Célja az iskolai órákról távolmaradó és az iskolából kimaradó tanköteles korú gyerekek elérése az utcai szociális munka eszközeivel, és a gyerekek integrálása a veszélyeztetettség kezelését végző intézmények és szolgáltatások felé. A csellengő, kolduló gyermekek, fiatalok, felnőttek esetében nyújtott utcai szociális segítő tevékenység sikeresnek bizonyult 2017. évben. A szükséges szolgáltatásokat közvetítették számukra, így megakadályozva az ismételt előfordulást. A szabadtéri nagyobb programokba, rendezvényekbe lehetőség szerint a gyermekek családjait is bevonták. 2017-ben számos, az ellátottak érdekeit szolgáló prevenciós programot szervezett az intézmény.

- *Kórházi szociális munka*

A kórházi szociális munka célja, hogy a kórházi védőnővel és a szociális szakemberrel együttműködve – a Debreceni Egyetem Klinikai Központ Szülészeti és Nőgyógyászati Klinikán és a Debreceni Egyetem Kenézy Gyula Egyetemi Kórház Szülészeti és Nőgyógyászati Osztályán – a válsághelyzetben lévő várandós nők, anyának és gyermekének segítséget nyújtsanak a gyermeket veszélyeztető tényezők megszüntetésében. Az intézmények gyermekelhanyagolás és gyermekbántalmazás észlelése esetén jelzéssel élnek a területileg illetékes család- és gyermekjóléti központ, illetve a hatóság felé a további veszélyeztető tényezők előfordulása, megakadályozása érdekében. A család- és gyermekjóléti központ a szükséges intézkedések megtétele céljából, a probléma feltárása érdekében további jelzéssel él a területileg illetékes család- és gyermekjóléti szolgálat felé.

A munkatársak az egészségügyi intézményekben dolgozó szociális szakemberekkel továbbra is szorosan együttműködve végezték munkájukat.

Az elmúlt évben az intézményhez az egészségügyi intézményekből 87 jelzés érkezett, amely 58 gyermeket és 28 felnőttet érintett. A jelzések száma emelkedő tendenciát mutat a 2016. évhez viszonyítva, a növekedés a várandós nőket érintő esetekben történt. A kórházi szociális munka folytatása során a gyermekjóléti központhoz érkező jelzésekkel kapcsolatban együttműködtek több vidéki család- és gyermekjóléti szolgálattal. A területileg illetékes család- és gyermekjóléti szolgálatok minden esetben írásban küldték meg visszajelzésüket a megtett intézkedésekről. A jelzések beérkezése utáni problémafeltárást követően 54 esetben indokoltá vált a szociális segítőmunka megkezdése és folytatása, 10 esetben ideiglenes hatályú elhelyezésre, 1 esetben az újszülött azonnali örökbefogadására, 2 gyermek esetében a családba fogadás elrendelésére került sor.

Leggyakrabban az egészségügyi veszélyeztetés, az ellátás elmulasztása, a kontrollvizsgálatok elmulasztása miatt érkezett jelzés az egészségügyi intézményekből. Ezen kívül fizikai elhanyagolás, kiskorú várandós, törvényes képviselő hiánya, családi jogállás rendezetlensége, bántalmazás gyanújának felmerülése esetén értesítették a gyermekjóléti központot.

- *Családkonzultáció, családterápia, családi döntéshozó konferencia*

A pár- és családterápia célja, hogy a párkapcsolatban/házasságban/családban élő tagok egymással harmonikus, kiegyensúlyozott életet éljenek, és a felmerült kapcsolati és kommunikációs problémákat, illetve egyéb pszichés problémákat rendszerszemléletben dolgozó, hozzáértő szakemberek támogatásával és az együtt élő tagok aktív részvételével kezeljék.

A gyermekjóléti központban végzett család- és párterápia tevékenység száma 48 volt, ez 13 ellátottat érintett. A családkonzultáció 220 alkalommal valósult meg, melyet 62 ügyfél. (2016-ban 85 fő) vett igénybe.

▪ *Pszichológiai tanácsadás igénylése*

A gyermekjóléti központ által biztosított pszichológiai tanácsadást 301 fő igényelte, ami 2496 alkalmat jelentett.

▪ *Jogi tanácsadás igénylése*

A gyermekjóléti központ által biztosított jogi tanácsadást 2017-ben 247 fő vette igénybe (2016-ban 417 fő).

▪ *Fejlesztő pedagógiai szolgáltatás*

Célja, hogy segítsék a hátrányos helyzetű, tanulási nehézséggel küzdő gyermekeket tanulmányaik felzárkóztatásában. A tanév során folyamatosan biztosították a fejlesztő foglalkozásokon való részvétel lehetőségét, emellett nyári pótvizsgára való felkészítést is szerveztek. A foglalkozások tervezését segítette a tanulókról elkészült szakvélemény, megfigyelések, tapasztalatok a teljesítményükkel kapcsolatban és az adott iskola jelzései. A gyermekjóléti központ által biztosított fejlesztő pedagógiai szolgáltatást 73 fő 783 alkalommal igényelte.

▪ *A jelzőrendszer járási szintű koordinálása körében végzett feladatok*

Az intézmény a veszélyeztetettséget észlelő és jelzőrendszer segítségével feltárja az ellátási területen jelentkező gyermekek veszélyeztetettségét kiváltó lehetséges okokat, és prevenciósszerű jellegű tevékenységek szervezésével, biztosításával igyekszik csökkenteni azokat.

A gyermekjóléti központ főbb feladatai:

- az ellátási területen működő jelzőrendszerek munkájának koordinálása,
- szakmai támogatás nyújtása a szakmaközi megbeszélések, valamint az éves szakmai tanácskozás február 28. napjáig történő megszervezéséhez és azt követően az éves jelzőrendszeri intézkedési terv elkészítéséhez,
- a jelzőrendszer működésével kapcsolatban megbeszélések kezdeményezése,
- a jelzési vagy együttműködési kötelezettség elmulasztása esetén a további intézkedések megtétele érdekében jelzést tesz,
- szakmai támogatást igénylő esetben a család- és gyermekjóléti szolgálat megkeresése alapján segítséget nyújt, szükség esetén intézkedik.

Mindezek mellett a szakmai konzultáció lehetőségét biztosítják a jelzőrendszeri tagok részére, vagy kezdeményezik a szakmai konzultáció megvalósulását.

2017. évben összesen 10 esetben tartottak szakmaközi megbeszélést. A jelzőrendszeri tanácsadók 26 alkalommal intézménylátogatás keretében tartották a kapcsolatot a jelzőrendszeri tagokkal, esetmegbeszéléseken, esetkonferenciákon 44 alkalommal vettek részt.

➤ *Javaslattétel hatósági intézkedésre*

A gyermekjóléti központ esetmenedzsere javaslatot tesz a gyámhatóság részére a gyermek védelembe vételére, megelőző pártfogására, ideiglenes hatályú elhelyezésére, nevelésbe vételére, családba fogadására, harmadik személynél történő elhelyezésének kezdeményezésére, családba fogadó gyám kirendelésére, tankötelezettsége teljesítésének előmozdítására, gondozási helyének megváltoztatására.

A gyermeket fenyegető közvetlen és súlyos veszély esetén elég a veszély tényét és jellegét megnevezni, és a többi adat feltárásának mellőzésével, telefonon haladéktalanul, majd azt

követően elektronikus formában javaslatot tenni a hatóság intézkedésére. A hiányzó adatokat utóbb a hatóság felhívásától függően kell beszerezni.

Ha a javaslattételre a család- és gyermekjóléti szolgálat kezdeményezése alapján kerül sor, a gyermekjóléti központ javaslatában megjelöli a kezdeményező család- és gyermekjóléti szolgálat és a gyermeket gondozó családsegítő személyét. Védelembe vétel esetén a javaslatot mérlegelés nélkül, azonban szükség szerint kiegészítve továbbítja 3 munkanapon belül a gyámhatóság felé.

Gyermekevédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedés alatt álló gyermek védelme

A gyermekevédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedés alatt álló gyermek esetében a gyermekjóléti központ szolgáltatásait a gyámhatóság, illetve a bíróság határozata alapján kell biztosítani.

A gyermekevédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedés alatt álló gyermek esetében az esetmenedzser:

- együttműködik a megelőző pártfogó felügyelővel,
- tájékoztatja a gyámhatóságot a gyermek veszélyeztetettségére vonatkozó körülményekről,
- elkészíti az egyéni gondozási-nevelési tervet, szervezi a megvalósítását,
- közreműködik a családból kiemelt gyermek visszahelyezésében, utógondozásában,
- a megelőző pártfogó felügyelővel szükség szerint közösen végeznek családlátogatást és hallgatják meg a gyermeket.

Az esetmenedzser a védelembe vétel felülvizsgálata során tájékoztatja a gyámhatóságot a védelembe vétel körében végzett tevékenységéről, javaslatot tesz a védelembe vétel fenntartására vagy megszüntetésére, valamint megelőző pártfogás alatt álló gyermek esetén a megelőző pártfogás fenntartására vagy megszüntetésére, illetve más gyermekevédelmi gondoskodás keretébe tartozó intézkedések megtételére.

Egyéni gondozási-nevelési terv

Az egyéni gondozási-nevelési terv elkészítésébe és megvalósításába az esetmenedzser bevonja:

- a gyermeket és családját,
- a gyermekjóléti szolgálatot,
- megelőző pártfogás alatt álló gyermek esetében a megelőző pártfogót, és
- az eset szempontjából érintett, szükséges szolgáltatásokat nyújtó intézményeket, szolgáltatókat, személyeket és az egyéb közvetített ellátásban, szolgáltatásban dolgozókat.

A gyermekjóléti központ elkészíti az egyéni gondozási-nevelési tervet a védelembe vétel elrendelése során. Az egyéni gondozási-nevelési terv megvalósítását az esetmenedzser értékeli, szükség esetén jelzéssel él a gyámhatóság felé.

Családból kiemelt gyermek visszahelyezésének, családba fogadásának elősegítése

Amennyiben a családból kiemelt gyermek visszahelyezése nem lehetséges, a kiskorú családba fogadását kell elősegíteni. A gyermek visszahelyezése érdekében az esetmenedzser együttműködik a gyermekevédelmi gyámmal, ennek körében támogatja a szülőket, a családba fogadó személyt.

Az esetmenedzser javaslatot tesz a gyámhatóság felé a kapcsolattartás formájának és módjának megváltoztatására, ha a szülők vagy a kapcsolattartásra jogosult más személy körülményeiben, életvitelében bekövetkezett változás azt indokoltá teszi.

Az esetmenedzser a visszahelyezett gyermek utógondozását a gyámhatóság határozata alapján látja el. Ennek keretében segíti a gyermek családjába történő visszailleszkedését, lakókörnyezetébe történő beilleszkedését, tanulmányai folytatását vagy az iskolai végzettségének, szakképzettségének megfelelő munkahely felkutatását.

*Hatósági intézkedésekhez kapcsolódó tevékenységek és az érintettek
(kiskorúak és 18. évet betöltött fiatalok) száma*

Tevékenység megnevezése	Érintettek száma 2016-ban (fő)	Érintettek száma 2017-ben (fő)
Szociális segítő tevékenység	357	904
Esetkonferencia szervezése, azon való részvétel	152	457
Esetkonzultáció	-	1202
Esetmegbeszélés	-	98
Egyéni gondozási- nevelési terv készítése	-	321
Felülvizsgálati tárgyaláson való részvétel - nevelésbe vétel	42	117
Felülvizsgálati tárgyaláson való részvétel - védelembe vétel	6	242
Elhelyezési értekezleten, illetve tárgyaláson való részvétel	24	45
Egyéb hatósági tárgyaláson való részvétel	-	16
Családlátogatás	275	642
Környezettanulmány készítésében való közreműködés	3	26
Környezettanulmány készítése önállóan	7	76
Egyéb	876	1080

A hatósági intézkedéshez kapcsolódó tevékenységek és az érintettek számának növekedését indokolják a 2016. január 1. napján életbe lépett jogszabályi változások, ugyanis 2017 évre realizálódtak a kompetencia határok, letisztultak, hogy mi a feladata a szolgálat családsegítőinek, illetve a központ esetmenedzsereinek és tanácsadóinak. A jelzőrendszer hatékonyabban működött, így kiemelkedően magas az esetkonzultációk, esetmegbeszélések száma. 2016 évre vonatkozóan a Központi Statisztikai Hivatal külön adatot nem kért erről, így az intézményben erről nem rögzítették az adatokat. Szintén emelkedő tendenciát mutat az elhelyezési értekezleten, illetve tárgyaláson való részvétel, miután csak a gyermek szakellátásba kerülésekor tartott elhelyezési értekezleten, illetve tárgyaláson, a felülvizsgálat vagy más gondozási helyre történő elhelyezést megelőző elhelyezési tárgyaláson való részvételt kell szerepeltetniük. Az egyéb tevékenység megnevezése magában foglalja az egyéni gondozási-nevelési terv készítését, a család és a szakemberek bevonásával végzett esetmenedzseri tevékenységeket, a szervezési, koordinációs feladatokat és a szakemberekkel folytatott konzultációt, kontrolláló feladatokat, mely szintén kisebb mértékű emelkedést mutat.

*Hatósági intézkedésre tett javaslatok és jogerős hatósági határozattal érintettek
(kiskorúak és 18. évet betöltött fiatalok) száma:*

	Összes javaslat száma (db)		Összes érintett száma (fő)	
	2016. év	2017. év	2016. év	2017. év
Védelembe vétel	536	405	252	241
Megelőző pártfogás	37	26	5	17
Nevelésbe vétel	281	76	281	371
Családba fogadás	202	56	82	116
Harmadik személynél történő elhelyezés	2	6	2	6

A hatósági intézkedésre tett javaslatok a család- és gyermekjóléti szolgálat haladéktalan ügyei és a gyermekjóléti központ javaslatlétélei, beleértve az elutasított javaslatok számát is, ahol a gyámhatóság a hatósági intézkedést nem tartotta indokoltnak. A nevelésbe vételi eljárások kapcsán az arányokat a felülvizsgálati tárgyalások kimenetele módosítja. A számadatok azt mutatják, hogy a hatósági intézkedésekre tett javaslatok száma csökken, melyhez a család- és gyermekjóléti szolgálatok által nyújtott szociális segítőmunka hatékonysága nagyban hozzájárult.

A Család- és Gyermekjóléti Szolgálat tevékenysége

Az ellátottak számára nyitva álló helyiségek (területi irodák)

Debrecen, Mester u. 1. sz. /székhely/

Ellátási terület: Füredi út – Hadházi út – Nyíl utca – Árpád tér – Rakovszky utca – Hajnal utca – Wesselényi utca – Erzsébet utca – Nyugati utca – Pesti utca által határolt terület, Mészáros Gergely kert, Szepes

Debrecen, Süveg u. 3. sz.

Ellátási terület: Vámospércsi út – Faraktár utca – Luther utca – Keresszegi út – Ótemető utca – Rakovszky utca – Árpád tér - Kassai út által határolt terület, Gáspár György kert, Méhészkert, Dombostanya, Tornyostanya, Bellegelő kert, Nagycsere, Haláp, Szikigyakor

Debrecen, Víztorony u. 13. sz.

Ellátási terület: Vámospércsi út – Faraktár utca – Keresszegi út – Ótemető utca – Rakovszky utca – Hajnal utca – Vágóhíd utca – Diószegi út által határolt terület, Bayk András kert

Debrecen, Pacikert u. 1. sz.

Ellátási terület: Diószegi út – Vágóhíd utca – Wesselényi utca – Mikepércsi út által határolt terület. Bánk, Biczó István kert, Pac, Fancsika, Boldogfalvi kert, Epreskert, Tégláskert, Basahalom, Majorság

Debrecen, Felsőjózsa u. 7. sz.

Ellátási terület: Alsójózsa, Felsőjózsa, Harstein kert, Domokos Márton kert egy része

Debrecen, Böszörményi út 68. sz.

Ellátási terület: Kassai út – Árpád tér – Nyíl utca - Hadházi út – Füredi út – Böszörményi út– Nagyerdőtölgyessel határolt terület, Úrrétje, Akadémiakert, Kertváros, Tócióliget, Pallag, Kismacs, Monostor dűlő, Apafa

A Család- és Gyermekjóléti Szolgálat (a továbbiakban: gyermekjóléti szolgálat) a Gyvt. 39-40. §-ai szerinti gyermekjóléti szolgáltatási feladatokat, valamint a családsegítés Szt. 64. § (4) bekezdése szerinti feladatait látja el, melyeket az NM rendeletben, illetve az SzCsM rendeletben foglaltak, valamint az Emberi Erőforrások Minisztériuma által kiadott szakmai protokollok szerint végzik.

A család- és gyermekjóléti szolgáltatás integráltan biztosított, így a szociális segítő tevékenység folytatása során a problémák megoldása érdekében a családot egységben kell kezelni, a segítségnyújtás a család minden tagjára kiterjed.

A gyermekjóléti szolgálat szakmai tevékenységei 2017. évben:

Megnevezés	Szakmai tevékenységek halmozott száma		Szolgáltatásban részesülők száma	
	2016. év	2017. év	2016. év	2017. év
Információnyújtás	22 660	27 575	2264	2 944
Segítő beszélgetés	21 539	21 386	3395	2 878
Tanácsadás	11 844	13 912	1634	2 150
Ügyintézéshez segítségnyújtás	1282	3 933	911	1 041
Konfliktuskezelés	24	103	23	58
Kríziskezelés	122	89	50	58
Közvetítés ellátásokhoz való hozzáféréshez-pénzbeli	1350	317	725	208
Közvetítés ellátásokhoz való hozzáféréshez-természetbeni	470	386	300	240
Közvetítés más szolgáltatáshoz	237	283	32	694
Ebből átmeneti gondozásba	24	18	24	18
Közvetítés család- és gyermekjóléti központhoz	73	44	47	31
Esetkonferencia	775	470	339	339
Esetmegbeszélés	521	398	104	249
Esetkonzultáció	-	11	-	10
Sz szakmai közti megbeszélés	-	10	-	225
Szociális és mentálhigiénés csoportmunka	215	479	166	177
Egyéni és csoportos készségfejlesztés	275	56	100	19
Közösségfejlesztés	16	224	46	124
Környezettanulmány elkészítésében való közreműködés	322	748	226	268
Családlátogatás	19 297	14 678	3750	2 593

Az információnyújtás, a segítőbeszélgetés és a tanácsadás a szakmai tevékenységek közül kiemelkedően magas számot mutatnak, valamint emelkedés figyelhető meg a szolgáltatásban részesülők számára vonatkozóan is. Az információnyújtás, mint szakmai tevékenység az igénybevevő bevonásával történő – jogait, lehetőségeit figyelembe vevő, kérdésének, élethelyzetének, szükségleteinek megfelelő – információ átadása valamilyen egyszerű, vagy speciális felkészültséget igénylő témában, amely valamilyen cselekvésre, magatartásra ösztönöz, vagy egy nemkívánatos cselekvés, magatartás elkerülésére irányul. A segítő beszélgetés hatékony szakmai tevékenység, szakmai ismereteket igénylő feltáró beszélgetés, kommunikációs módszer, mely a segítséget kérő számára lehetőséget nyújt a probléma feltárására, megértésére. A tanácsadás olyan interperszonális segítségnyújtási forma, amelyben a szolgáltatást igénybe vevő a problémájának megértésében és megoldásában, önálló döntései kialakításának megvalósításában kap segítséget, amelyet a szociális segítőmunka során a szakemberek szívesen alkalmaznak.

A rendszerszemléletben, tervezetten végzett szociális segítőmunka során alapvető elv, hogy a támogatás, problémamegoldás legfontosabb hatásainak elérése érdekében a kliensrendszer tagjaival egyeztetve, velük együttműködve érjenek el eredményt, fontos az igénybevevő részvétele a segítő folyamatban. Nagy hangsúlyt fektetnek a személyes találkozásokra, amely történhet az igénybevevővel, illetve a környezetében élő fontos személyekkel. A szociális segítő tevékenység során szükséges a klienssel kapcsolatban történő információszerzés, koordináció, szervezés, esetkonzultáció, esetmegbeszélés. Az Emberi Erőforrások Minisztériuma által kiadott „A család- és gyermekjóléti szolgáltatás keretében biztosított

szociális segítőmunka folyamatairól” szóló protokoll alapján a gyermekjóléti szolgálatban dolgozó családsegítő szakemberek a szolgáltatást igénybevevőkkel éves átlagban havonta három személyes találkozás keretében végzik munkájukat, mely a családlátogatások számában is megmutatkozott, mely 2017-ben 14.678 alkalmat jelentett. Ezen felül konzultálnak a szakemberekkel az esetvezetés kapcsán. Ennek az intenzív szociális segítő tevékenységnek köszönhetően 2016. évhez képest csökkent a hatósági gyermekvédelmi intézkedések kezdeményezésének a száma, mely 2017-ben 432 volt (2016-ban 478). Azokban az esetekben, ahol a gyámhatóság hivatalból indított védelembe vételi eljárást, több esetben elegendő volt az alapellátás keretein belül végzett szociális segítőmunka, nem vált indokolttá a hatósági gyermekvédelmi intézkedés elrendelése.

Amennyiben a szociális segítőmunka során feltárt probléma adekvát kezelésére más szakember segítsége szükséges, a családsegítő a gyermekjóléti központ által nyújtott speciális szolgáltatás igénybevételét kezdeményezheti. A szükséglet felmerülése után a családsegítő megkeresi az illetékes gyermekjóléti központot és a közösen kialakított protokollban rögzítettek alapján szervezik meg a speciális szolgáltatás nyújtását. Amennyiben a segítő munka nem vezet eredményre, a gyermek veszélyeztetettsége nem csökken, a gyermek/szülő/család együttműködése nem érhető el, a családsegítő hatósági intézkedést kezdeményez.

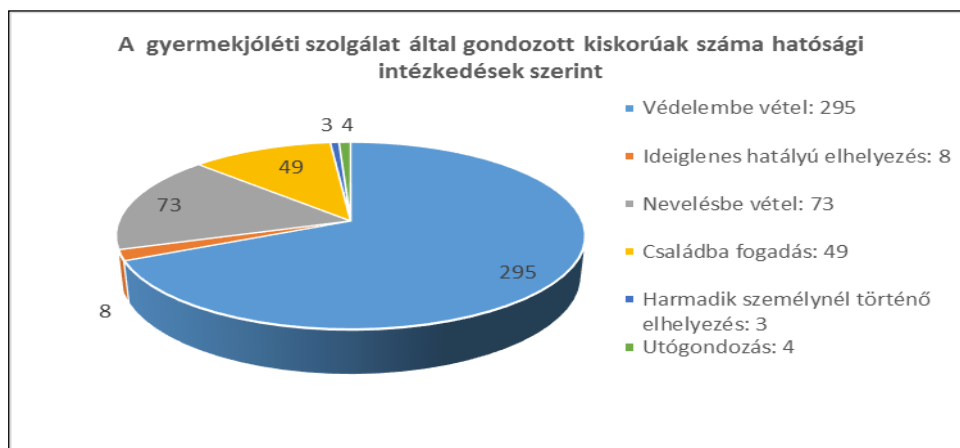
A gyermekjóléti szolgálat a szociális segítő munka keretében az eset szerinti aktuális probléma megoldásában érintett összes szakember, a gyermekjóléti központ bevonásával, illetve a család problémában és annak megoldásában érintett tagjainak, a lehetséges támaszt jelentő személyeknek, továbbá korától, érettségétől függően az érintett gyermeknek a részvételével esetkonferenciát szervez. Az esetkonferencia célja a közös problémadefiniálás, közös cselekvési stratégia megfogalmazása, a vállalt feladatok tisztázása, a segítő folyamat együttes megtervezése. Esetkonferencia a segítő folyamat bármely szakaszában szervezhető, ha az egyes szakemberek nézőpontjai megoszlanak, jelentősen eltérnek egymástól, ha a segítő folyamat megreked, illetve valamilyen változás következik be. Az intézményben minden hatósági intézkedés kezdeményezése előtt sor kerül esetkonferencia megszervezésére.

A gyermekjóléti szolgálat családsegítői *1194 kiskorú* esetében végeztek szociális segítőmunkát. *762* gyermek esetében alapellátás keretein belül biztosították a szociális segítőmunkát, *105* gyermek esetében a családsegítő szakemberek a problémafeltárást követően nem tapasztaltak olyan mértékű veszélyeztetettséget, amely indokolta volna a szociális segítőmunka megkezdését. Ezekben az esetekben egyszeri tanácsadás is elegendő volt. A gyermekjóléti központ a családsegítőket a 2017-ben összesen *432* hatósági gyermekvédelmi intézkedés alatt álló kiskorú esetében vonta be a szociális segítőmunka biztosítása érdekében. *295* kiskorú esetében védelembe vétel keretein belül került sor a szociális segítőmunka folytatására, ebből a védelembe vétel mellett megelőző pártfogás elrendelése *12* gyermeket érintett. A védelembe vétel kezdeményezése azokban az esetekben vált indokolttá, ahol az alapellátás keretein belül végzett szociális segítőmunka során a gyermek veszélyeztetettsége fokozódott, a segítő tevékenység a bevont speciális szolgáltatásokkal együtt sem vezetett eredményre. Ezen kívül 2017-ben is jellemző volt az 50 órát meghaladó igazolatlan mulasztás, az elhanyagolás, a gyermeknevelési problémák, a családban bekövetkező működési zavarok, a kapcsolattartási problémákból fakadó szülők között fennálló konfliktushelyzet miatt történő védelembe vétel kezdeményezése. Jellemző volt a tinédzserek körében az önveszélyeztető magatartás, a szabálysértés, garázdaság. Az interneten, a közösségi oldalakon történő zaklatás, egymás fényképeivel való visszaélés miatt is indult védelembe vételi eljárás. 2017-ben *73 nevelésbe vett gyermek* családjával végeztek szociális segítőmunkát a szolgálat családsegítő szakemberei. Nevelésbe vétel kezdeményezése azért vált indokolttá, mert a védelembe vétel keretein belül nem szűnt meg a gyermek veszélyeztetettsége, a szülők együttműködésének hiánya és elhanyagoló nevelési attitűdje miatt. *4* szakellátásból kikerült kiskorú esetében érkezett felkérés a gyermekjóléti

központ részéről az utógondozás keretein belül végzett szociális segítőmunka folytatására. A nevelésbe vett gyermekek vérszerinti családjába történő visszahelyezésüket nehezíti az a tényező, hogy a szülők egy része nem motivált arra, hogy életmódján, életvitelén változtasson, mert megelégszenek azzal, hogy a gyermekekkel a kapcsolattartások alkalmával találkoznak. Ezen kívül a szülők, amennyiben el is tudnak helyezkedni a munkaerőpiacon, kitartóan nem képesek a munkavállalásra, mert nehezen tudnak a munkáltatók által meghatározott szabályokhoz, keretekhez alkalmazkodni. Jellemző, hogy az alkalmi munkavállalást helyezik előtérbe. 8 kiskorú esetében került sor ideiglenes hatályú elhelyezés kezdeményezésére. Családba fogadás elrendelése során 49 gyermek esetében, harmadik személynél történő elhelyezés során 3 gyermek esetében került sor családsegítő munkatárs bevonására a szociális segítőmunka folytatása érdekében. 2017. évben a hatósági intézkedéssel érintett kiskorúak száma az előző évhez képest csökkent a szociális segítő tevékenységnek köszönhetően. A szociális segítőmunka folytatása során a családsegítő a családtagok bevonásával cselekvési tervet készít. A cselekvési tervben minden érintett családtagnak vállalásokat fogalmaznak meg a problémák megszüntetése érdekében. A cselekvési terv elkészítésében fontos a családtagok aktív részvétele. A cselekvési tervet úgy kell elkészíteni, hogy a problémákra fókuszálva célok is meghatározásra kerüljenek, illetve a vállalások teljesítése határidőhöz kötött. A családsegítő helyzetértékelés formájában a gondozási folyamatot, a cselekvési tervet legalább hathavonta értékeli. Amennyiben a cselekvési tervben rögzített vállalások megvalósultak és nem áll fenn gyermek veszélyeztetése, a segítő folyamat lezárásra kerül.

A gyermekjóléti szolgálat által gondozott kiskorúak száma 2017-ben:

- Alapellátás keretein belül végzett szociális segítőmunka: 762
- Hatósági intézkedés keretein belül végzett szociális segítőmunka: 432

A hatósági intézkedéshez kapcsolódóan a múlt évben 470 esetkonferenciát, valamint 398 esetmegbeszélést tartottak. Az érintett személyek száma 339, illetve 249 fő volt.

A szociális segítő tevékenység folytatása során a segítségnyújtás nem korlátozódik az egyéni problémák kezelésére, hanem a család minden tagjára kiterjed, így az intézmény által ellátott területeken 2016-ban a felnőttekkel végzett szociális segítőmunkát 495 esetben nyújtottak, amelyhez képest 2017-ben az esetszám jelentősen emelkedett. 2017. évben összesen 1499 *felnőtt* esetében végeztek szociális segítőmunkát, 657 esetben egyszeri tanácsadást, 351 esetben több alkalommal biztosítottak tanácsadást az ügyfelek számára.

A szolgáltatást igénybevevő személyek száma elsődleges probléma szerint és a problémák halmozott száma 2017. évben:

Probléma típusa		Személyek száma elsődleges probléma szerint		Problémák halmozott száma	
		0-17 évesek	18 évtől	0-17 évesek	18 évtől
1	Életviteli	101	148	276	559
2	Családi-kapcsolati konfliktus	251	202	374	540
3	Családon belüli bántalmazás	21	34	31	113
4	Elhanyagolás	48	-	438	16
5	- Ebből: oktatási, nevelési elhanyagolás	11	-	301	-
6	- Ebből: felnőttre vonatkozóan (családi, intézményi)	-	-	-	9
7	Gyermeknevelési	314	331	627	721
8	Gyermekintézménybe való beilleszkedési nehézség	59	-	180	-
9	Magatartászavar, teljesítményzavar	104	-	298	-
10	Fogyatékoság, retardáció	5	3	17	73
11	Lelki-mentális, pszichiátriai betegség	-	48	2	418
12	Szenvedélybetegség	6	13	19	123
13	Egyéb egészségi probléma	-	69	4	341
14	Foglalkoztatással kapcsolatos	-	12	-	386
15	Anyagi (megélhetési, lakhatással összefüggő)	285	516	515	1021
16	Ügyintézésrel kapcsolatos	-	26	-	419
17	Információkérésrel kapcsolatos	-	13	-	409
18	Egyéb	-	84	242	531
Összesen (1-4), (7-18) sorok összege		1194	1499	3023	5670

A fenti táblázat alapján megállapítható, hogy a szolgáltatást igénybevevő személyek elsődleges problémája gyermeknevelési, családi-kapcsolati konfliktus, illetve anyagi jellegű volt. A táblázat adatait a 2016. évi adatokkal összevetve a gyermeknevelési és a családi-kapcsolati konfliktusból eredő problémák száma jelentős mértékű emelkedést mutat.

A gyermekjóléti szolgálat szűnidei gyermekétkeztetéssel kapcsolatos feladatai

Debrecen város önkormányzata területi illetékség szerint megküldte a gyermekjóléti szolgálatok részére a gyermekétkeztetésre jogosultak adatait. A családsegítők az intézmény nyilvántartásában szereplő családokon felül számos családot kerestek fel és tájékoztatták a szülőket az étkezés igénybevételének lehetőségéről, és segítséget nyújtottak a nyomtatvány kitöltéséhez, benyújtásához. Ezekben az esetekben többnyire nem volt indokolt a szociális segítőmunka megkezdése, egyszeri tanácsadásban részesültek az érintettek. A családsegítők igyekeztek valamennyi családdal felvenni a kapcsolatot családlátogatás keretén belül. Azokban az esetekben, ahol a család nem tartózkodott otthon, értesítést hagytak, hogy igény esetén a törvényes képviselők keressék fel a családsegítőket ügyfélfogadási időben. Debrecenben a szűnidei gyermekétkeztetés kapcsán területi illetékség szerint 1656 gyermek szűnidei étkezése ügyében 1054 családot kerestek fel a családsegítő szakemberek.

A jelzőrendszer működtetésével kapcsolatos feladatok

A gyermekjóléti szolgáltatás feladata a családokkal kapcsolatban álló intézményrendszer működésének koordinálása, a kommunikáció és az információáramlás csatornáinak feltárása és megerősítése, a családok köré rendeződött intézményi hálózat kiépítése és szükség szerinti képzése.

A gyermekjóléti szolgálat

- figyelemmel kíséri a településen élő családok, gyermekek, személyek életkörülményeit, szociális helyzetét, gyermekjóléti és szociális ellátások, szolgáltatások iránti szükségletét, gyermekvédelmi vagy egyéb hatósági beavatkozást igénylő helyzetét,
- felhívja a jelzésre köteles szervezeteket jelzési kötelezettségük – krízishelyzet esetén utólagosan – írásban történő teljesítésére,
- tájékoztatja a jelzőrendszerben részt vevő további szervezeteket és az ellátási területen élő személyeket a veszélyeztetettség jelzésének lehetőségéről,
- fogadja a beérkezett jelzéseket, felkeresi az érintett személyt, családot, a szolgáltatásairól tájékoztatást ad,
- a probléma jellegéhez a veszélyeztetettség mértékéhez az egyén, gyermek, család szükségletéhez igazodó intézkedést tesz a veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése, illetve megszüntetése érdekében,
- veszélyeztetettség esetén kitölti a gyermekjóléti nyilvántartás vonatkozó adatlapjait,
- a megtett intézkedésről tájékoztatja a jelzéstevőt,
- a beérkezett jelzésekről, megtett intézkedésekről heti jelentést készít a gyermekjóléti központnak,
- jelzőrendszeri szereplők együttműködésének koordinálása érdekében esetmegbeszélést szervez, melyről feljegyzést készít,
- az érintett ügyében a kijelölt járási jelzőrendszeri tanácsadó részvételével, lehetőség szerint az érintetteket és a velük foglalkozó szakembereket is bevonva esetkonferenciát szervez,
- kapcsolatot tart az Országos Kríziskezelő és Információs Telefonszolgálattal,
- évente 6 alkalommal szakmaközi megbeszélést szervez,
- megszervezi az éves szakmai tanácskozást minden év február 28-áig,
- az éves szakmai tanácskozást követően, minden év március 31-ig elkészíti az éves jelzőrendszeri intézkedési tervet,
- szakmai támogatás szüksége esetén haladéktalanul megkeresi a gyermekjóléti központot.

Mindezek mellett a szakmai konzultáció lehetőségét biztosítja az intézmény a jelzőrendszeri tagok részére, vagy kezdeményezik a szakmai konzultáció megvalósulását. A jelzőrendszeri felelős feladatainak ellátását az intézményben a területi vezetők végzik.

2017. évben összesen 10 esetben tartottak szakmaközi megbeszélést.

Az észlelő- és jelzőrendszer által küldött jelzések száma 2017-ben:

Megnevezés	0-17 évesekkel kapcsolatban megküldött jelzések száma	Nagykorú személyekkel kapcsolatban megküldött jelzések száma
Egészségügyi szolgáltató	74	80
Ebből védőnői jelzés	37	28
Személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatók	82	20
Kisgyermek napközbeni ellátását nyújtók	17	
Átmeneti gondozást biztosítók	50	14
Köznevelési intézmény	341	30
Rendőrség	60	23
Ügyészség, Bíróság	2	1
Pártfogó felügyelői szolgálat	3	
Egyesület, alapítvány, egyházi jogi személy	3	6

Áldozatsegítés és kárenyhítés feladatait ellátó szervezet	2	
Állampolgár, gyermek és felnőtt érdekeit képviselő szervezet	20	73
Önkormányzat, jegyző	57	54
Gyámhatóság	109	139
Közütemi szolgáltatók		18
Állam fenntartói feladatainak ellátására a Kormány rendeletében kijelölt szerv	6	3
<i>Összesen</i>	<i>826</i>	<i>461</i>
<i>A jelzésekkel érintett személyek száma</i>	<i>519</i>	<i>415</i>

A gyermekjóléti szolgálathoz korábban intézménnyel kapcsolatban nem álló, új együttműködési megállapodás alapján szociális segítő tevékenységben érintett ügyfél esetében 1287 jelzés érkezett. Kiskorúakkal kapcsolatban 826 jelzés érkezett, nagykorú személyekkel kapcsolatban pedig 461 jelzést kaptak. A jelzések 519 kiskorút és 415 fő 18. életévét betöltött személyt érintettek.

DMJV Család- és Gyermekjóléti Központja bűnmegelőző tevékenysége

Az intézmény bűnmegelőző tevékenysége a gyermekekre, gyermekes családokra, valamint a szakemberek képzésére irányult. Fontosnak tartották, hogy képet mutassanak az intézményben zajló prevenciós tevékenységekről. Célok: a tankötelezettség teljesítése, a szabadidő hasznos eltöltése, a pozitív kortárs kapcsolatok, a gyermeki és szülői felelősség erősítése. Olyan jellegű tevékenységeket is szerveztek, amelyek elsősorban nem a bűnmegelőzést tűzték ki célul, de ahhoz szorosan kapcsolódnak. A rendőrség, áldozatsegítő- és jogvédő iroda, pártfogó felügyelői szolgálat, javítóintézet, területi gyermekvédelmi szakszolgálat, gyermekek átmeneti otthona, családok átmeneti otthona, társadalmi, egyházi és civil szervezetek, önkéntes segítők, hallgatók egyaránt partnereik voltak a kezdeményezéseikben. A Kábítószerügyi Egyeztető Fórum megbeszélésein és rendezvényein jelen volt az intézmény.

Az intézmény számos, az ellátottak érdekeit szolgáló prevenciós programot szervezett 2017-ben, melyeket az alábbi táblázatban foglaltuk össze.

<i>Böszörményi út 68.</i>	
Tavaszi (húsvéti) kézműves foglalkozás	2017. 04. 13.
Anyák napi kézműves foglalkozás	2017. 05. 02.
Nyári kézműves prevenciós foglalkozás	2017. 06. 28-29.
Őszi szünidei kézműves prevenciós foglalkozás	2017. 11. 03.
<i>Felsőjózsa út 7.</i>	
Baba-mama klub minden héten szerdai napokon	2017. év heti rendszerességgel
Kézműves prevenciós foglalkozás Húsvéti ünnepekhez kötődően	2017. 04. 13.
Gyerektábor	2017. 07. 10. - 07. 14.
Szünidei kézműves prevenciós foglalkozás	2017. 08. 17.
Kreativitás - kézműves prevenciós program "Halloween" címmel	2017. 11. 02.
Kreativitás dizájn csoport	2017. 02. 16., 2017. 03. 23., 2017. 05. 19., 2017. 06. 16., 2017. 07. 27., 2017. 09. 21., 2017. 10. 19., 2017. 11. 30., 2017. 12. 14.
<i>Süveg utca 3.</i>	
Női tornakör	2017. év heti rendszerességgel
Baba-mama Klub	2017. év heti rendszerességgel

Aranydió kézműves programok- Csapókerti Általános Iskola alsó tagozat	2017. év. heti rendszerességgel
<i>Pacikert u. 1.</i>	
Húsvéti készülődés	2017. 04. 13.
Családi Nap a Debreceni Művelődési Központ és az intézmény közös szervezésében	2017. 06. 30.
Szabadidős prevenciós programok gyerekek részére a nyári szünetben	2017. 07. 06., 2017. 07. 21., 2017. 08. 10.
„Paci Halloween”szabadidős prevenciós foglalkozás gyermekeknek	2017. 10. 26.
„Paci Adventi családi délután, Mikulás ünnepség a Debreceni Művelődési Központ és az intézmény közös szervezésében	2017. 12. 07.
„Szöszmötölés”- iskolai prevenciós foglalkozás – József Attila Általános Iskola alsó tagozat	2017. év heti rendszerességgel
<i>Víztorony utca 13.</i>	
Farsangi prevenciós kézműves, hagyományörző kreatív foglalkozás	2017. 02. 27.
Húsvéti prevenciós kézműves, kreatív program	2017. 04. 10.
Anyák napi prevenciós kézműves, kreatív program	2017. 04. 24.
Gyermeknapi prevenciós program	2017. 05. 22.
Nyári szünidei kézműves alkotó tábor	2017. 07.25-07.28.
Zenebölcső - Bóbita kör	2017. 07. 03-07. 07.
Őszi prevenciós kézműves, kreatív program	2017. 10. 02.
Kézműves foglalkozás a "Halloween" jegyében	2017. 10. 30.
Adventi készülődés	2017. 11. 27.
Mikulásváró program	2017. 12. 04.
<i>Mester utca 1.</i>	
Húsvéti prevenciós program	2017. 04. 13.
Anyák napi prevenciós program	2017. 05. 02.
Gyermeknapi prevenciós program	2017. 05. 22.
Őszi prevenciós program Halloween-i lámpion készítés	2017. 11. 03.
Karácsonyi prevenciós program, Mikulás ünnepség	2017. 12. 17.

A prevenciós szolgáltatások adatai:

<i>Megnevezés</i>	<i>Szakmai tevékenységek halmazott száma</i>	<i>Szolgáltatásban részesülők száma</i>
Klub	86	476
Csoport	90	1207
Iskolai szünidős tábor	8	132
	<i>Összesen: 184</i>	<i>Összesen: 1815</i>

Adományozással kapcsolatos feladat

Az adományok fogadása, osztása alkalmat teremt az ügyfelekkel való kapcsolatfelvételre, a további problémákkal való foglalkozásra is. A szociálisan hátrányos helyzetben élők számára az adományozás komoly anyagi segítséget jelentett.

2017. évben DMJV Család- és Gyermekjóléti Központja a felajánlásoknak köszönhetően több alkalommal is jelentős mennyiségű élelmiszer-, játék-, ruha- és bútoradoományt tudott biztosítani az intézménnyel kapcsolatban álló családok számára. Emellett, több szervezetnek, intézménynek és cégnek köszönhetően számos programban vehettek részt az általuk gondozott gyermekek, családok (pl. gyermeknap, gyermek tábor, családi nap, kiállítás, mikulás ünnepség, karácsonyi ünnepség, színházi előadás). Az intézmény által gondozott, adományban részesülő családok száma 2017-ben megközelítően 1500 családot jelentett. Az adományban, különböző programokon részt vett gyermekek száma közel 3000 fő volt. Összesen 36 alkalommal vált lehetővé a különböző szervezetek által adományhoz juttatni az ügyfeleket.

DMJV Család- és Gyermekjóléti Központja gyermekjóléti szolgáltatást érintő pályázata

A „Segítségnyújtás helyben, a nevelési-oktatási intézményekben” című pályázat (kódszám: EFOP-3.2.9-16) benyújtása 2016. novemberben megtörtént, pozitív elbírálásban 2017. augusztusban részesült.

A projekt célja a szociális segítő tevékenység bevezetése a kijelölt (bevont) nevelési-oktatási intézményekben, mely révén biztosítható az elsődleges prevenció segítségével az óvoda és iskolás gyermekek szociális jólétének, életminőségének javítása, illetve kialakítható egy olyan „szociális segítő módszertan” (szervezeti keretek, eljárásrend, dokumentáció), amely a támogatást igénylők jövőbeni feladatellátását a projekt lezárását követően segíti.

Debrecen és Hajdúsámson területén 13 intézmény: 2 középiskola, 4 általános iskola és 7 óvoda csatlakozott a projekthez (Hajdúsámsonból egy általános iskola és egy óvoda vesz részt a projektben).

A pályázati feltételeknek megfelelően 1500 gyermek után egy szociális segítő alkalmazása szükséges. A projekttel érintett 13 intézmény gyermeklétszáma meghaladja a 4700 főt, így DMJV Család- és Gyermekjóléti Központja részéről 3 fő főállású szociális segítő szakember bevonására került sor.

A projekt megvalósítási időszaka: 2017. október 1 - 2019. március 31.

A projekt várható eredménye:

A nevelési-oktatási intézményekben megjelenő problémás helyzetek könnyebben és időben felismerhetővé válnak, ami segíti a problémák hatékony elhárítását. A szociális, szocializációs problémák mérséklődnek, ami hozzájárul a gyermekek képességeinek kibontakoztatásához, társadalmi integrációjához, a tehetséggondozáshoz. A nevelési-oktatási intézmény és a gyermekjóléti központ közötti együttműködés erősödik, az észlelő és jelzőrendszer működése hatékonyabbá válik. 2018. szeptember 1-től a Gyvt. módosítása folytán az intézmény tevékenysége kiegészül, mely szerint a gyermekjóléti központ a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzése, illetve a veszélyeztetettség feltárása és megszüntetése érdekében óvodai és iskolai szociális munkát biztosít. Az óvodai és iskolai szociális munka keretében a nevelési-oktatási intézménybe járó gyermeknek, családjának és a nevelési-oktatási intézmény pedagógusainak is támogatást, segítséget nyújtanak a felmerült problémák kezelésében, a veszélyeztetettség megelőzésében, a már kialakult veszélyeztetettség megszüntetésében.

Az intézmény személyi és tárgyi feltételei

A személyi feltételek megfelelnek a jogszabályi követelményeknek. A 2017. évi intézményi létszám megállapítását érintően két alkalommal döntött a Közgyűlés. A 309/2016. (XII. 15.) határozattal 2017. március 1. napjával DMJV Család- és Gyermekjóléti Központja szakmai tevékenységhez kapcsolódó létszámából átadott 3 főt DMJV Gyermekvédelmi Intézménye létszámába, így a szakmai létszámot 99 főben, az intézményüzemeltetési tevékenységhez kapcsolódó létszámot 5 főben, létszámkeretét 104 főben állapította meg.

A Közgyűlés a 237/2017. (X. 19.) határozatával támogatta az EFOP-3.2.9-16 kódszámú „Óvodai és iskolai szociális segítő tevékenység fejlesztése című felhívásra „Segítségnyújtás helyben a nevelési-oktatási intézményekben” címmel benyújtott nyertes pályázatban foglaltak megvalósítását, melyre tekintettel 2017. november 1. napjával DMJV Család- és Gyermekjóléti Központja szakmai létszámát 3 fővel megemelte. Az intézmény szakmai létszámát 102 főben, az intézményüzemeltetési tevékenységhez kapcsolódó létszámát 5 főben, létszámkeretét összesen 107 főben állapította meg azzal, hogy a 3 fő bérköltségének és járulékainak fedezete 2019. március 31-ig a pályázat költségvetésében rendelkezésre áll, ezt követően pedig az intézmény költségvetésébe kerül betervezésre.

A tárgyi feltételek tekintetében az intézmény épületei jelenleg csak részben akadálymentesítettek, ezért DMJV Család- és Gyermekjóléti Központja szolgáltatói nyilvántartásba bejegyzésének időbeli hatálya 2018. december 31. Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzatának Közgyűlése a 32/2017. (II. 16.) határozatával vállalta, hogy DMJV Család- és Gyermekjóléti Központja Debrecen, Mester u. 1. szám alatti székhelyének, továbbá a Debrecen, Böszörményi út 68. szám, a Debrecen, Víztorony u. 13. szám, valamint a Debrecen, Süveg u. 3. szám alatti ellátottak számára nyitva álló helyiségeinek akadálymentes megközelíthetőségét és az épületek belső akadálymentesítését vagy az épületek más ingatlanlal történő kiváltását az intézmény család- és gyermekjóléti szolgálata, valamint a család- és gyermekjóléti központja szolgáltatásainak biztosítása céljából.

Az irodák infrastrukturális feltételei megfelelőek, de a folyamatos fejlesztés megkönnyítheti a munkavégzést és pontosabbá teheti a feladatellátást.

Az ellátást igénybe vevők és a munkatársak jogainak érvényesülése

Az elmúlt év során az intézmény, valamint munkatárs személyét illetően panasszal 10 alkalommal éltek a kliensek. Valamennyi esetben időpont egyeztetést követően az illetékes szakmai vezető az ügyfelek panaszát meghallgatta, ezt követően a szükséges vizsgálatot elvégezte, majd a megfelelő intézkedést megtette. A gyermekjóléti szolgálatnál, illetve a gyermekjóléti központnál végzett vizsgálatot, valamint jogással folytatott konzultációt követően megállapítást nyert valamennyi esetben, hogy szakmai szempontból hibák nem történtek. Az igénybevevők és a személyes gondoskodást végző személyek jogainak védelmével kapcsolatos szabályokat az intézmény szakmai programja tartalmazza.

A munkatársak továbbképzése

A szakemberek számára a továbbképzés biztosított. Az intézmény a jogszabályoknak megfelelően minden évben továbbképzési tervet és kimutatást készít a szakmai továbbképzési rendszerben résztvevőkről. A külső helyszíneken szervezett továbbképzéseken 24 alkalommal összesen 258 fő vehetett részt. A munkatársak a múlt évben az intézmény éves tanácskozásán, szakmaközi megbeszéléseken, szakmai napokon, szakmai műhelyeken, valamint hetente egy alkalommal csoportos esetmegbeszélésen vettek részt.

Tereptanári tevékenység

Az intézmény évek óta lehetőséget biztosít hallgatók terepgyakorlatához. Terepgyakorlatra különböző szociális képzésekből, közép- és felsőfokú oktatási intézményekből érkeztek hallgatók. Gyakorlóhelyet biztosítanak iskolarendszerű és iskolarendszeren kívüli képzésben résztvevők számára, 2017. évben 18 fő végezte a terepgyakorlatát az intézményben, illetve 6 alkalommal valósult meg csoportos intézmény bemutatás, összesen 115 fő részvételével.

Tapasztalatok, problémák 2017. évben

A kormányzat egyik kiemelt társadalompolitikai célja az esélyteremtés a hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzetben élő gyermekek számára, valamint a gyermek Alaptörvényben garantált védelemhez való jogának biztosítása. E cél megvalósításához járult hozzá a családsegítés és a gyermekjóléti szolgáltatás, mint a gyermekvédelem első védvonalának megerősítése, ami a gyermekjóléti központok számának növelését és azok bázisán a gyermekjóléti szolgáltatás és a családsegítés integrációjának megvalósítását jelentette.

Az intézményben a megnövekedett, illetve az egész járásra kiterjedő feladatellátásra vonatkozó új szervezeti struktúra elkészült, új munkamódszereket dolgoztak ki, melyek bevezetése azóta is folyamatos.

Az intézmények közötti együttműködésben előfordulnak még problémák a kompetenciahatárok meghatározásában, azonban a kollégák nyitottak a korrekt szakmai párbeszédre. Megállapítható, hogy javult a kapcsolat a jelzőrendszeri tagokkal. Nagyon hasznosnak bizonyultak a szakmaközi megbeszélések, melyeken helyi problémák megoldására születtek válaszok. A szakemberekkel való jó kapcsolat kialakítása nagyban segítette a munkájuk hatékonyságát. Az intézmény 2017-ben 35 szervezettel/intézménnyel együttműködési megállapodás alapján dolgozott.

Jövőbeli tervek, javaslatok

A Gyvt. módosítása folytán az intézmény tevékenysége kiegészül, mely szerint 2018. szeptemberétől az óvodai és iskolai szociális tevékenység ellátása a gyermekjóléti központok feladata. A szakmai munka előkészítésére az intézménynek nagy hangsúlyt kell fektetnie. Ehhez az óvodai és iskolai szociális segítő tevékenység fejlesztése érdekében kiírt EFOP-3.2.9-16 pályázat segítséget nyújt, 2017. évben megkezdődött a sikeres pályázat keretében az előkészítő tevékenység.

2018. január elsejétől a szociális diagnózis felvétele új feladatként jelentkezik a gyermekjóléti központok számára. A diagnózis tulajdonképpen egy átfogó szükségletfelmérést jelent. Az elnevezése tükrözi azt a jogalkotói szemléletet, hogy a szociális szolgáltatásokat átfogóan, komplexen, ugyanakkor egyénre szabottan kell kezelni. A szociális diagnózis elkészítését egy felvételi szakértő végzi, az erre kialakított kérdőíven.

A kérdéseket olyan módon állították össze, hogy egy átfogó életutató legyenek képesek feltérképezni. Kitér a kliens családi kapcsolataira, támogató háttér meglétére, lakhatási viszonyokra, egészségügyi állapotra, munkaviszonyra, életvitelre, gyermekei helyzetére, jövedelmi helyzetre, viszont jövedelemvizsgálat nem történik a felvétel során.

A felvételi szakértő az interjú során végigvett problémák, helyzetek, kapcsolatok feltérképezése után egy értékelő lapon megjeleníti azokat a szociális szolgáltatásokat, vagy ezek körébe nem sorolható szolgáltatásokat, amelyeket a kliens igénybe vehet.

A jogalkotók távlati célja az, hogy a szociális diagnózis lesz az alapja a szolgáltatások igénybevételének, tehát ennek az elkészítése és eredménye fogja meghatározni a kliens ellátások iránti szükségletét. A diagnózis célja az, hogy megismerjék a kliens szükségleteit, és pontosan beazonosítható legyen az a szolgáltatás, ami a probléma megoldását jelenti.

Az elmúlt évhez hasonlóan az Emberi Erőforrások Minisztériumának megkeresése alapján a járási család- és gyermekjóléti központok tevékenységének területi (megyei szintű) összehangolására és tevékenységük minőségének folyamatos javítására alkalmas, szakmai önállósággal rendelkező módszertani hálózat fenntartására kérték fel az intézmény munkatársait.

A jelzőrendszeri tagok tájékoztatásai, észrevételei, javaslatai a gyermekek helyzete, illetve a gyermekvédelmi rendszer javítása érdekében

DMJV Család- és Gyermekjóléti Központja éves szakmai tanácskozását 2017. évben is megszervezte, beszámolt az előző évi feladatok teljesítéséről. 2018-ban az éves szakmai tanácskozás megszervezése előtt kérdőívet juttatott el az intézmény az ellátási terület jelzési kötelezettséggel érintett szakembereihez, hogy tapasztalataikat, észrevételeiket, javaslataikat figyelembe véve átfogóan értékelje a jelzőrendszer 2017. évi működését, áttekintse a gyermekjóléti alapellátás valamennyi formáját, és javaslatot tegyen a működésük javítására. 2017-ben a jelzések szerint legnagyobb számban előforduló problémák a gyermeknevelési, anyagi (megélhetési, lakhatási), családi-kapcsolati konfliktus, magatartás-, teljesítményszavar,

életviteli, gyermekintézménybe való beilleszkedési nehézség, kisebb számban: elhanyagolás, családon belüli bántalmazás, szenvedélybetegség, fogyatékoság, retardáció és egyéb egészségügyi problémák voltak.

Tájékoztatások, észrevételek, javaslatok:

Védőnői Szolgálat:

Az Intézménnyel történő együttműködést továbbra is jónak ítélik meg, folyamatos a jelzés és a visszajelzés. A 2016. évi jogszabályi változások következtében a gyermekjóléti szolgáltatásban létrejött kétszintű rendszer kapcsán a következő változásokat észlelték: a családsegítők/esetmenedzserek személyében történő változások időnként nehézséget okoztak, azonban többen pozitívként értékelik, gyorsabb és pontosabb az ellátás.

Javaslatok:

- Ingyenes játszóházak, közösségi programok.
- Életmód, életvezetési tanácsadás (pénz beosztás, gyermeknevelés), szülők iskolája.
- Több fejlesztő szakember: gyógypedagógus, gyógytornász, pszichológus, logopédus.
- A gyermek rendszerbe történő be- és kikerülése esetén jelezzék a védőnőknek a változást.

Háziorvosok:

Az Intézménnyel való együttműködés megfelelő, az ott dolgozó családsegítő és esetmenedzser szakemberek segítőkészek, gyorsan reagálnak a jelzésekre, a kommunikáció hatékony.

Bölcsődék, családi bölcsődék:

Jónak ítélik meg a kapcsolatot az Intézménnyel, probléma esetén megkapják a kellő segítséget, az információ átadás kölcsönös. A bölcsődei elhelyezésnél segítik a családsegítők munkáját. A jogszabályi módosulásról értesültek, de változást nem észleltek a kétszintű rendszer megjelenésével.

Óvodák:

A jelzőrendszer működése során a felmerülő problémák megoldásában a tájékoztatás, információátadás korrekt és gyors az intézmények között. Jelzés esetén megkapják a megfelelő támogatást, magas szintű szakmai tudást és segítőkészséget tapasztaltak a közös esetek kapcsán. A védőnők rendszeresen felkeresik az óvodákat, segítőkészek. Problémaként fogalmazták meg, hogy nehéz az együttműködés a gyermekorvosokkal, valamint a hatósági intézkedéseket nem érzik elég hatásosnak. A gyermekjóléti szolgáltatás biztosítása kapcsán a következő változásokat észlelték: hatékonyabb lett a jelzőrendszeri munka, több lehetőséget kapnak a szakmai konzultációra, a szakmaközi együttműködés gyors és hatékony, nagyobb figyelmet kapnak a rendszerbe bekerült családok.

Általános iskolák :

Legtöbben pozitívnak értékelték az együttműködést az Intézménnyel, szükség esetén folyamatos, naprakész az információcsere. A védőnőkkel megfelelő a kapcsolatuk, azonban az iskolák szeretnék, ha napi szinten jelen lennének az iskolában. Továbbra is fennáll az iskolák azon igénye, miszerint a védelemben vételi tárgyalásokon szeretnének részt venni. Szorgalmazzák a gyermekvédelmi gyámok intenzívebb kapcsolattartását a nevelési-oktatási intézményekkel. A gyermekjóléti szolgáltatásban létrejött kétszintű rendszer kapcsán több iskola pozitívként értékeli a változást: hatékonyabb az együttműködés, gyorsabb az információáramlás. Többen arról számoltak be azonban, hogy nem átlátható a rendszer, nem jó a gyakori személyi változás, ezáltal nem követhető a családsegítő és az esetmenedzser személye.

Javaslatok:

- Szükség lenne ifjúságvédelmi felelős munkakörre, esetleg erre külön óraszámot kellene biztosítani.
- Több iskolapszichológusra lenne igény.
- Alternatív osztályfőnöki óra keretében a tanulók tájékoztatása, a rájuk leselkedő veszélyekről (drog, alkohol, internet stb.).
- Tanévkezdéskor az osztályfőnököknek tájékoztató előadások, szóróanyagok biztosítása a veszélyeztető körülményekről és a jelzőrendszer működéséről.
- Közös családlátogatás a pedagógusok részvételével.

Középiskolák:

Az együttműködést jónak ítélik meg, az Intézmény szakemberei készségesek, a jelzésekre időben reagálnak, megteszik a szükséges lépéseket. Minden esetben megkapják a szakmai segítséget. A létrejött kétszintű rendszer kapcsán a következő változásokat észlelték: a jelzőrendszer működése rugalmasabb lett, csökkent az igazolatlan mulasztások száma, az esetkonferenciák száma megnövekedett.

Javaslatok:

- A gyermek- és ifjúságvédelmi feladatkör visszaállítása.
- Gyakoribb találkozás a jelzőrendszeri tagokkal, információ és tapasztalatcsere céljából.
- Szupervíziós lehetőségek.
- Tanévkezdéskor az osztályfőnököknek tájékoztató előadások, szóróanyagok biztosítása a veszélyeztető körülményekről és a jelzőrendszer működéséről.
- Alternatív osztályfőnöki óra keretében a tanulók tájékoztatása, a rájuk leselkedő veszélyekről (drog, alkohol, internet stb.).
- Megoldást igényel, hogy a vidéki lakcímmel rendelkező, kollégiumban élő tanulók esetében a családsegítővel történő együttműködés az iskolából történő hiányzás terhére valósulhat meg.

Debreceni Rendőrkapitányság:

Tájékoztatásuk szerint leggyakoribb bűncselekmények a lopás, garázdaság, testi sértés és rongálás. A fiatalok elkövetők számában az elmúlt évhez képest 10,2 %-os csökkenést tapasztaltak a statisztikai adatok szerint. Azon ügyekben, melyekben gyermek- vagy fiatalok személy is érintett – bűnelkövetés, illetve családon belüli erőszakos bűncselekmény elkövetésekor – minden esetben jelzéssel élnek az Intézmény felé. Prevenációs tevékenység céljából a bűnmegelőzési referens egész évben előadásokat tartott a gyermek- és fiatalok nevelésével foglalkozó intézményekben. Fő témakörök a kábítószer használatának következményei, az alkoholfogyasztás hatásai, a sértetté válás, illetve az erőszakos bűncselekmények elkövetési magatartásai. Tovább folytatták a DADA programot. Ezen kívül áldozatvédelmi tájékoztatást is tartottak a bűnmegelőzési tanácsadók.

Debreceni Járásbíróság:

Kábítószer kereskedelem, illetve birtoklás miatt 9 esetben indult eljárás. A családon belüli erőszak miatt indult eljárások száma 12, ebből 10 esetben párkapcsolati és 2 esetben kiskorú veszélyeztetésének büntette miatt indult eljárás. A Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Gyámügyi és Igazságügyi Főosztály Szociális és Gyámügyi Osztálya által szervezett bűnmegelőzési egyeztető értekezleten részt vettek. Nyomozati szakaszban a család- és gyermekjóléti szolgáltatók messzemenően eleget tesznek az adatszolgáltatási igényeknek. Bíróági szakaszban is megbízható és teljes az együttműködés. Meglátásuk szerint több pszichológus alkalmazása tűnik indokoltnak.

Debreceni Járási és Nyomozó Ügyészség:

Közlésük alapján az előző évekhez képest kevesebb a gyermekkorú bűnelkövetők száma. A fiatalkorú bűnelkövetők száma 2017-ben 158 fő volt, legtöbb esetben lopást, garázdaságot, testi sértést, rongálást, kifosztást és kábítószer birtoklást követtek el. 2017. évben kiskorú veszélyeztetettsége miatt egy esetben éltek jelzéssel az Intézmény felé. A Hajdú-Bihar Megyei Főügyészség Közjogi Szakágának kijelölt ügyésze, valamint a Debreceni Járási és Nyomozó Ügyészség gyermek- és fiatalkorúak bűnügyeinek csoportvezető ügyésze, a Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Gyámügyi és Igazságügyi Főosztály Szociális és Gyámügyi Osztálya által szervezett bűnmegelőzési egyeztető értekezleten részt vettek. Az együttműködési kötelezettség körében a veszélyeztetett kiskorúakkal szemben tett érdemi intézkedésekről tájékoztatást nyújtottak az Intézmény felé. Az együttműködést hatékonnak ítélték meg az elmúlt évben, megkereséseikre minden esetben megkapták a szükséges tájékoztatást.

Pártfogó Felügyelői Szolgálat:

A pártfogó felügyeletben részesülő gyermek- és fiatalkorúak száma 749 fő volt 2017-ben. A jellemző bűnelkövetések a kis értékre elkövetett lopások, dolog elleni erőszak, garázdaság, élet és testi épség, egészség, valamint vagyon elleni bűnelkövetések. A pártfogók informális tapasztalatai alapján látenszen egyre jobban növekszik a kábítószer terjesztésével, fogyasztásával kapcsolatos probléma. Tapasztalatok szerint a szülők és a pedagógusok teljesen tanácstalanok ezen a téren. A bűnmegelőzés prevenciós tevékenysége körében gyakoribbá vált az ún. magatartás korrekciós foglalkozásokon való részvételre kötelezés. Az Igazságügyi Osztály az agressziókezelő, konfliktuskezelő, szociális-életvitel, kompetencia fejlesztő foglalkozásokat is tart. Büntetőjogi mediáció (jóvátételi lehetőséggel) 173 alkalommal valósult meg. A pártfogók véleménye a gyermekvédelmi és/vagy szociális feladatot ellátókkal történő együttműködése szerint: a háziorvosokkal protokoll szerinti, a védőnőkkel nem releváns az együttműködés, a család- és gyermekjóléti szolgálatokkal segítő, partneri, a gyámhivatallal törvény, rendelet menti az együttműködés.

A gyermekjóléti szolgáltatásban létrejött kétszintű rendszer kapcsán változást nem érzékeltek. Javaslatuk:

Gyermek- és ifjúsági drogrehabilitációs intézet létrehozását és fenntartását javasolják, speciálisan a 12-16 éves korosztály számára, rehabilitációs programmal, magasan képzett szakemberekkel, együttműködve a rendőrséggel, megyei, járási központokkal, intézményekkel, ifjúsági civil szervezetekkel.

Hajdú- Bihar Megyei Kormányhivatal Áldozatsegítő Osztály:

Szolgáltatásaikat 105 fő vette igénybe 2017. évben. A leggyakoribb bűncselekmények a lopás, csalás, trükkös lopás, idősök sérelmére elkövetett lopás, internetes csalás, halálos közúti balesetek, párkapcsolati erőszak, zaklatás. Egy esetben jelzett az Intézmény felé, egy esetben egyéb család- és gyermekjóléti szolgálat és/vagy család- és gyermekjóléti központ felé. Az Áldozatsegítő Osztály munkatársa egy esetben vett részt szakmaközi tanácskozáson/megbeszélésen. Megfelelőnek tartják a gyermekvédelmi, szociális feladatot ellátókkal való együttműködést, még szorosabb együttműködést kezdeményeznének a jelzőrendszeri tagok között.

Javaslatuk:

- Szükség lenne egy, a bántalmazottakkal foglalkozó trauma központra, ahol a komplex (sürgősségi orvosi, pszichés, szociális, jogi) segítségnyújtás megvalósulhatna.
- Az idősök, párkapcsolati bántalmazottak és pszichiátriai betegséggel élők team munkában történő megsegítése: szorosabb együttműködéssel a szociális és gyermekvédelmi intézményekkel közösen.

DMJV Gyermekvédelmi Intézménye Gyermek Átmeneti Otthona:

Tájékoztatásuk szerint az intézménnyel az együttműködés szorosabbá vált, a kétszintű rendszerből adódó szerepek és feladatok mára letisztultak, meglátásuk szerint a családsegítők és az esetmenedzserek jól tudnak együttműködni. Javaslatuk szerint több pszichológusra és fejlesztő pedagógusra lenne szükség.

Családok Átmeneti Otthonai:

A visszaérkezett kérdőívek szerint az ellátást 84 család, illetve 221 gyermek vette igénybe. Az Intézmény munkatársaival hatékony az együttműködés. Rendszeres az információ csere, szoros a kapcsolat, folyamatosak az esetkonferenciák, melyek során hatékonyabban tudják segíteni a családok életvezetését. Tapasztalataik szerint a rendszer hierarchizálódott, a segítőmunka az adminisztrációval szemben háttérbe szorult. Több szakember bevonása nagyobb rálátást biztosíthatna a problémára, komplexebb megoldást eredményezhetne.

A Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Debreceni Járási Hivatala Igazságügyi és Gyámügyi Osztálya:

Az alapellátásban dolgozó szakemberekkel folytatott munka során az információnyújtás mellett a személyes kapcsolatfelvételre is hangsúlyt fektetnek a szakemberek. Azonnali intézkedést igénylő esetekben, soron kívül felkeresik a családot, esettérítést végeznek, megteszik a szükséges intézkedéseket és tájékoztatják a gyámhatóságot. Konstruktívan, mindig az adott helyzetnek megfelelő megoldást keresve a gyermek érdekében történik az együttműködés, melyben a gyermek érdeke, helyzetének javítása sorsának jobbra fordítása az alapvető cél. Az Intézménnyel a kapcsolatot megfelelőnek, korrektnek ítélik meg. Más jelzőrendszeri tagokkal az együttműködés kereteinek újragondolása szükséges, mert a jelzéseket nem, vagy nem időben teszik meg.

Javaslataik:

- A gyermekek átmeneti otthona járási szinten is fogadjon be gyermekeket, a férőhelyek bővítése mellett.
- Helyettes szülői hálózat kialakítása.
- További családok átmeneti otthonainak létrehozása, illetve a már meglévők bővítése.
- A védelembe vétel megelőzése érdekében preventív tevékenységre lenne szükség, az igazolatlan hiányzások és a magántanulóvá válások megelőzése érdekében.
- A mediáció, családterápia, illetve pszichológusi segítségnyújtásra való várakozási időt le kellene rövidíteni.
- A nevelésbe vett gyermekek családjainak szociális segítők rendszeresen tanítanak a háztartásvezetést, pénzbeosztást, gyermeknevelési mintát nyújtának.
- Szakértői pszichológiai véleményt készítő szakember alkalmazása a kapcsolattartási ügyekben.
- A gyermek pszichés megsegítése kapcsolattartási ügyekben.

Hajdú-Bihar Megyei Gyermekvédelmi Főigazgatóság Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat:

Megyei szintű tapasztalataikat foglalmazták meg, mely szerint a mindennapi munkát nehezíti az alapellátás és a gyámhatósági szinten kialakult nagy fluktuáció. A közvetlen kapcsolatfelvétel nehezített az esetmenedzserekkel, miután jellemzően nincsenek jelen települési szinten. Nehezíti a szakmai együttműködést, hogy a nevelőszülői tanácsadók nem kapnak meghívást a gyámhatósági tárgyalásokra. A gyermekvédelmi gyámok társintézményekkel történő együttműködése intézményenként, ügyintézőnként változó. A család- és gyermekjóléti szolgálatokkal, központokkal, gyámhatóságokkal való együttműködés alapvetően megfelelő. Az alapellátás szakembereivel érdekellentét továbbra is a hazagondozások esetében merül fel. A szakellátott gyermekek két éven túli hazagondozása egyre nagyobb akadályokba ütközik.

A hajléktalan személyek ellátását biztosító ReFoMix Nonprofit Közhasznú Kft. intézményei:
Az Intézménnyel való kapcsolatot rendszeresnek és jónak tartják. Fontosnak tartják a nevelésből kikerült fiatal felnőttek segítségét, hogy ne váljanak hajléktalanná.

b.) Debrecen Megyei Jogú Város Egyesített Bölcsődei Intézménye
(a továbbiakban: DMJV Egyesített Bölcsődei Intézménye)

A DMJV Egyesített Bölcsődei Intézménye szakmai munkáját a felé irányuló igények határozzák meg. Ezeket három fő vonal mentén haladva mutatjuk be, az alábbi táblázatban foglaltak szerint:

Kitől jött az igény és mi a tartalma?		
1. Fenntartó: Családbarát, munkába állást segítő intézmény.	2. Igénybevevő családok: Színvonalas, elérhető alapellátás, szolgáltatás, gazdag programokkal	3. Szakemberek: Szakmai fejlődés, előrehaladási lehetőségek.

DMJV Egyesített Bölcsődei Intézménye feladatai, működése

A bölcsődei nevelés középpontjában a kisgyermek és közvetetten a kisgyermeket nevelő családok állnak.

A bölcsődei nevelés feladatait a Bölcsődei nevelés-gondozás országos alapprogramja határozza meg:

- A családok támogatása, annak erősségeire építve a szülői kompetencia fejlesztése.
- Egészségvédelem, az egészséges életmód megalapozása.
- Az érzelmi és társas kompetenciák fejlesztése.
- A megismerési folyamatok fejlődésének segítése.

A bölcsődei ellátás során a három éven aluli gyermekek napközbeni ellátását kell biztosítani, melynek keretében a jogszabályban meghatározottak szerint sajátos nevelési igényű gyermek nevelése és gondozása, valamint alapellátáson túli szolgáltatások is végezhetők.

A bölcsődei nevelési év szeptember 1-jétől a következő év augusztus 31-éig tart. Bölcsődei ellátás keretében a gyermek 20 hetes korától nevelhető és gondozható 3 éves koráig. Ha a gyermek harmadik életévét betöltötte, de testi vagy értelmi fejlettségi szintje alapján még nem érett az óvodai nevelésre, és óvodai jelentkezését az orvos nem javasolja, bölcsődei ellátás keretében gondozható, nevelhető a gyermek negyedik életévének betöltését követő augusztus 31-éig. Ilyen esetben a szülő továbbmaradási kérelem benyújtásával élhet. A továbbmaradási engedélyt a következő év augusztus 31-ig kaphatja meg.

Bölcsődei ellátásban a sajátos nevelési igényű gyermek annak az évnek az augusztus 31. napjáig vehet részt, amelyben a hatodik életévét betölti.

Az intézmény közfeladata a Gyt. 41-42. §-ai szerinti személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátás keretében gyermekek napközbeni ellátásának biztosítása, bölcsődei ellátása.

A gyermekek napközbeni ellátásaként az életkornak megfelelő nappali felügyeletet, gondozást, nevelést, foglalkoztatást és étkeztetést kell megszervezni azon gyermekek számára, akiknek szülei, törvényes képviselői munkavégzésük – ideértve a gyermekgondozási díj, a gyermekgondozást segítő ellátás és a gyermeknevelési támogatás folyósítása melletti munkavégzést is – munkaerő-piaci részvételt elősegítő programban, képzésben való részvételük, nappali rendszerű iskolai oktatásban, a nappali oktatás munkarendje szerint szervezett felnőttoktatásban, felsőoktatási intézményben nappali képzésben való részvételük, betegségük, vagy egyéb ok miatt napközbeni ellátásukról nem tudnak gondoskodni. A napközbeni ellátás keretében biztosított szolgáltatások időtartama lehetőleg a szülő, törvényes képviselő munkarendjéhez igazodik.

A gyermekek napközbeni ellátását különösen az olyan gyermek számára kell biztosítani,

- a) akinek fejlődése érdekében állandó napközbeni ellátásra van szüksége,
- b) akit egyedülálló vagy időskorú személy nevel,
- c) akinek a szülője, törvényes képviselője szociális helyzete miatt az ellátásáról nem tud gondoskodni.

Az intézmény a fentieknek a férőhelyek függvényében eleget tesz.

Az intézmény alaptevékenysége

Az alapító okirat értelmében az intézmény gyermekjóléti alapellátás keretében a gyermekek napközbeni ellátásán belül:

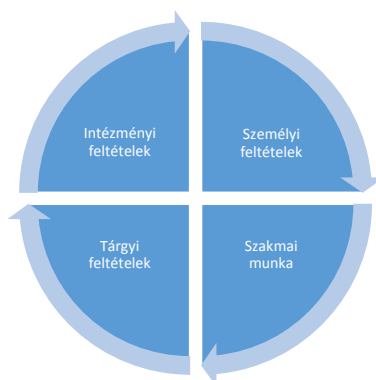
- ✓ Gyermekek bölcsődei ellátását, és a bölcsődei ellátottak részére nyújtott gyermekétkeztetéssel összefüggő feladatok ellátását végzi. Emellett hosszított nyitva tartást és a bölcsőde nyitvatartási ideje alatt időszakos gyermekfelügyeletet biztosít.
- ✓ Napközbeni gyermekfelügyelet keretében segítséget nyújt többes ikrek gondozásához, neveléséhez a szülő, törvényes képviselő otthonában.
- ✓ A fentiekén túl módszertani feladatok segítségét látja el.

Az intézmény működési területe Debrecen Megyei Jogú Város közigazgatási területe.

Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzatának Közgyűlése 2017. január 01. napjával DMJV Egyesített Bölcsődei Intézménye új szolgáltatásaként létrehozta a napközbeni gyermekfelügyelet lehetőségét, melynek keretében segítséget nyújt a családok otthonában a többes ikrek gondozásához, neveléséhez. A napközbeni gyermekfelügyelet célcsoportja elsősorban a speciális gondozást igénylő gyermekek és családtagjaik köre.

A gyermekek napközbeni ellátásának biztosítása, a megvalósulás feltételei, működési mutatók

A gyermekek napközbeni ellátását az alábbi 4 fő tényező befolyásolja, illetve határozza meg:

Intézményi feltételek (férőhely, szolgáltatás, ellátás)

DMJV Egyesített Bölcsődei Intézménye 12 tagintézményében 1164 férőhelyen, 350 alkalmazotti létszámmal biztosította a feladatellátását. DMJV Egyesített Bölcsődei Intézménye tagintézményei érvényes, határozatlan időre szóló bejegyzéssel rendelkeznek a szolgáltatói nyilvántartásban, melynek adatai 2017-ben férőhelyemelés miatt módosultak.

Tagintézmény	Tagintézmény címe	Férőhely szám	Csoport szám	Dolgozói létszám	Kisgyermek-nevelő (fő)
Igazgatóság	4024 Debrecen Varga utca 23. sz.	-	-	10	2
Varga Utcai Tagintézmény	4024 Debrecen Varga utca 23. sz.	100	8	34	18
Postakert Utcai Tagintézmény	4025 Debrecen Postakert u. 5. sz.	44	4	15	9
Ősz Utcai Tagintézmény	4027 Debrecen Fáy András u. 2. sz.	52	4	16	9
Gáborjáni Szabó K. Utcai Tagintézmény	4028 Debrecen Gáborjáni Szabó K u. 2. sz.	76	6	23	14
Karácsony György Utcai Tagintézmény	4029 Debrecen Karácsony Gy. u. 6. sz.	60	6	22	14
Faraktár Utcai Tagintézmény	4034 Debrecen Faraktár u. 117. sz.	52	4	15,5	9
Honvéd Utcai Tagintézmény	4026 Debrecen Honvéd utca 16. sz.	116	10	36	22
Károlyi Mihály Utcai Tagintézmény	4032 Debrecen Károlyi Mihály út 4. sz.	156	12	41	26
Áchim András Utcai Tagintézmény	4030 Debrecen Áchim András u. 28. sz.	76	6	19	10
Görgey Utcai Tagintézmény	4032 Debrecen Görgey u. 3. sz.	120	10	30	18
Központi Élelmezés	4032 Debrecen Görgey u. 3. sz.	-	-	12	-
Margit Téri Tagintézmény	4031 Debrecen Margit tér 17. sz.	156	12	36	23
Angyalföld Téri Tagintézmény	4031 Debrecen Angyalföld tér 3. sz.	156	12	40	26
Összesen:		1164	94	349,5	200

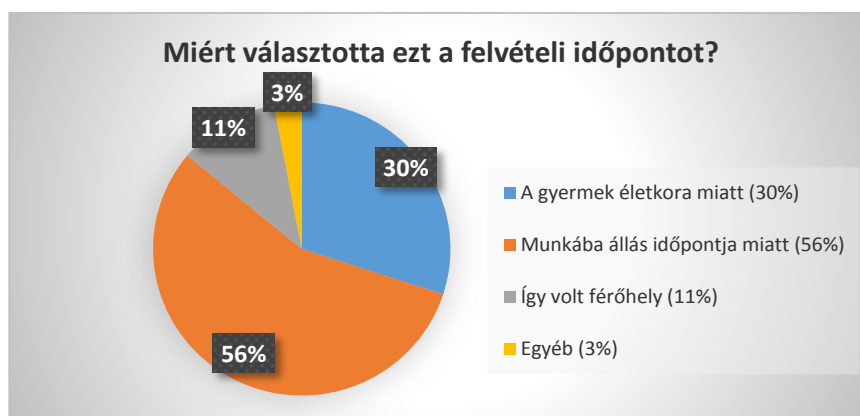
A szakmai létszám összesen: 216 fő, mely az alábbiak szerint alakult:

- ✓ 2 fő felsővezető
- ✓ 12 fő bölcsődevezető
- ✓ 1 fő szaktanácsadó
- ✓ 1 fő pszichológus
- ✓ 200 fő kisgyermeknevelő

Az Europa 2020 stratégia az Európai Unió növekedési és foglalkoztatási stratégiája, melynek egyik célkitűzése a 75 százalékos foglalkoztatási ráta elérése. Ehhez jelentős potenciált jelenthet a női foglalkoztatás növelése. A jelenleg érvényes foglalkoztatási irányelvek négy kulcsterületen fogalmaznak meg prioritásokat a tagállamok számára:

- munkaerő iránti kereslet növelése;
- a munkaerő kínálat minőségének javítása (oktatás, képzés);
- munkaerőpiac működésének javítása;
- esélyegyenlőség biztosítása, szegénység kezelése.

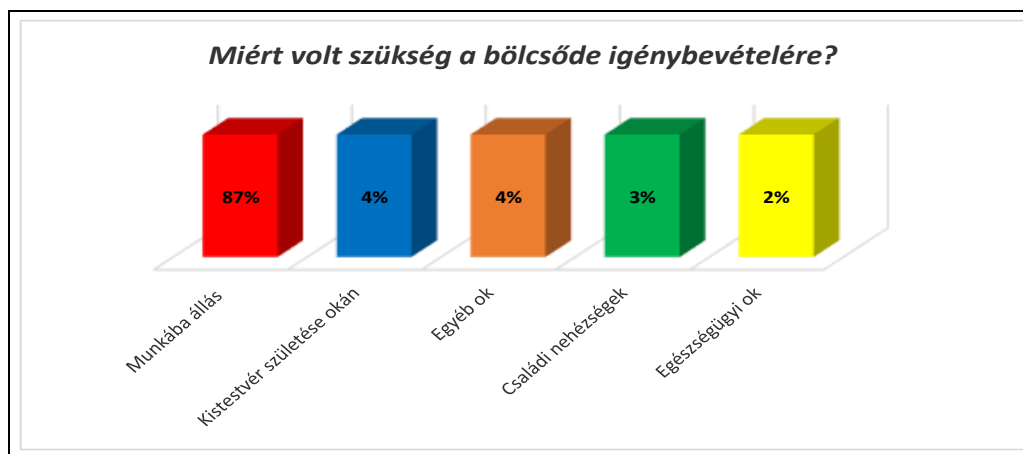
Az elmúlt évek családokat segítő intézkedéseinek köszönhetően a nők munkába állását kedvezőbb lehetőségek segítik, és országos szinten megsokszorozódott a kisgyermekellátását szolgáló intézmények befogadóképessége is. Ezek az intézkedések hozzájárulnak ahhoz, hogy a nők számára egyre inkább ne választásként merüljön fel a munka vagy család, a karrier vagy anyaság kérdése. Bár jelentős lépések, javulások történtek, még mindig tapasztalható, hogy a gyermekvállalást követően a nők munkaerőpiacra történő visszatérése sokféle szempontból nehézségekbe ütközik. Az egyik legfőbb nehézség a férőhely kérdése. A bölcsődék egységesen áprilisban adnak ki felvételi adatlapokat a szeptember-októberi kezdésre. Ekkor még viszonylag kiegyensúlyozottan található férőhely. Azonban az év közben férőhelyet kereső szülők komoly hátrányban vannak, hisz ekkor már szinte csak a váratlanul megüresedő férőhelyekkel lehet számolni. Ezt támasztja alá az alábbi diagram is melyet a bölcsődei ellátást igénybevevő szülők körében végzett kérdőíves felmérés alapján készített az intézmény.

Egyéb okok:

- Úgy gondolják a szülők, hogy két évesen jobb a gyermeknek a saját korosztályával
- Képzés megkezdése miatt
- Anyagi nehézségek

A megkérdezett édesanyák 11%-a volt kénytelen meghozni azt a döntést, hogy a tervezettnél előbb állnak munkába, vagy kockáztatják, hogy férőhely hiány miatt nem tudnak visszaállni a munkába. Arról, hogy a gyermek hány éves korától javasolt az anyának visszatérnie a munkaerőpiacra, megoszlanak a vélemények. Az azonban szakemberek körében is vitathatatlan, hogy az édesanya munkába állása esetén a gyermek számára a legjobb ellátást nyújtó intézményi forma a bölcsőde. A családok döntését nagyban befolyásolják továbbá a gyermeket vállaló nők, illetve családok lehetőségei (pl. jövedelmi helyzete, életvitele). Az állam által finanszírozott gyermekvédelmi rendszer támogatja a munkaerőpiacra történő visszatérést, és a munkahelyek is egyre inkább segítik a munkavállalókat a munkavégzés és a gyermeknevelés összeegyeztetésében. Egyre több az olyan család, amely jogosult a gyermekgondozási ellátás igénybe vételére, tervezi, hogy él a pénzügyi ellátásra való jogosultság melletti munkavállalás lehetőségével. Ezt mutatja szintén a szülői kérdőív alapján az alábbi diagram is:

A fent említett tények a bölcsődei felvételt igénylők körében is visszatükröződnek. Növekedett a felvételt igénylők száma, melyet a városi várólista is mutat. 2017. december hónapban 237 fő várt bölcsődei férőhelyre.

A várólista oka visszavezethető a pályázati projektek keretében történő felújítási, férőhely bővítési munkálatokhoz. Több tagintézményben megkezdődött a TOP-6.2.1-15 pályázatokhoz kapcsolódó bölcsődei felújítások előkészítése, amelyek a gyermek felvételek terén létszámstophoz vezettek a jelenleg érintett tagintézményekben:

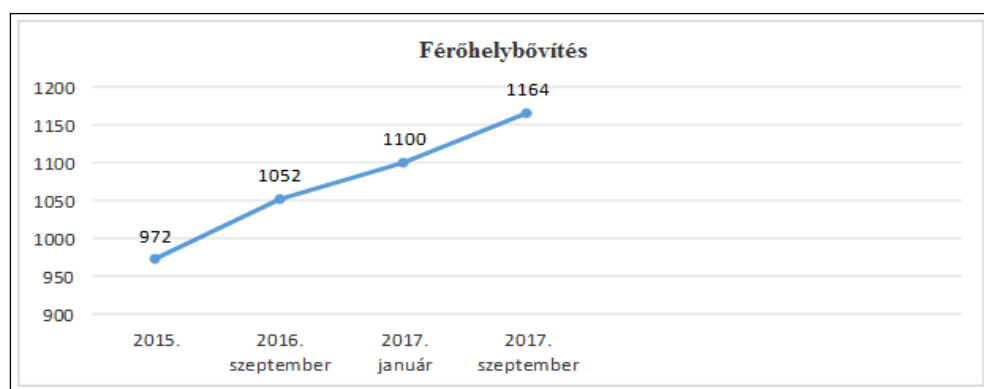
- Karácsony György Utcai Tagintézmény
- Gáborjáni Szabó Kálmán Utcai Tagintézmény
- Ősz Utcai Tagintézmény

A megnövekedett igényekre és a megkezdődött munkálatokból fakadó férőhely problémákra tekintettel került sor több tagintézményben is férőhelyszám bővítésre 2016-ban és 2017-ben. Az önkormányzat Közgyűlésének döntése alapján 2017. februárjában két tagintézményben új gondozási egység nyílt meg az alapellátás számára, a korábban játszócsoport szolgáltatást biztosító gondozási egységek helyén. A két érintett tagintézmény:

- Áchim András Utcai Tagintézmény
- Margit Téri Tagintézmény

A férőhely iránti igényeket az intézkedések ellenére sem lehetett minden esetben kielégíteni. A bővítés nem járt együtt szükségszerűen dolgozói létszámemeléssel, a személyi feltételek a felújítások időszaka alatt a bölcsődék közötti átcsoportosításokkal biztosíthatók.

A férőhely változásokat az alábbi grafikon mutatja:

Az épületek adottságai – a csoportszobák alapterülete, gondozási egységek száma – mellett a jogszabályban előírt korhatár előírásokra és csoportlétszám meghatározásokra, valamint az egyes városrészekben felmerülő igényekre is figyelemmel kellett lenni az emelés kapcsán.

<i>A tagintézményekbe járó gyermekek létszámadatai 2017-ben:</i>				
<i>Tagintézmény</i>	<i>Férőhely száma</i>	<i>Igénybe vevő gyermekek száma összesen</i>	<i>Óvodába távozott gyermekek száma</i>	<i>Új felvételes gyermekek száma</i>
Varga Utcai	100	171	78	81
Postakert Utcai	44	73	30	37
Ősz Utcai	52	54	31	7
Gáborjáni Szabó Kálmán Utcai	76	132	63	86
Karácsony György Utcai	60	0	0	0
Faraktár Utcai	52	86	39	38
Honvéd Utcai	116	187	77	86
Károlyi Mihály Utcai	156	227	86	104
Áchim András Utcai	76	116	41	69
Görgey Utcai	120	145	60	64
Margit Téri	156	246	97	134
Angyalföld Téri	156	238	83	101
<i>Összesen:</i>	<i>1164</i>	<i>1675</i>	<i>685</i>	<i>807</i>

Az új gyermekek fogadása a szakmai szabályok szerint fokozatosan történt. Ez jelentősen gyengítette a szeptember, október hónap működési mutatóit, éves szinten azonban jónak mondhatók az eredmények.

Az intézmény működési mutatói az alábbiak szerint alakultak:

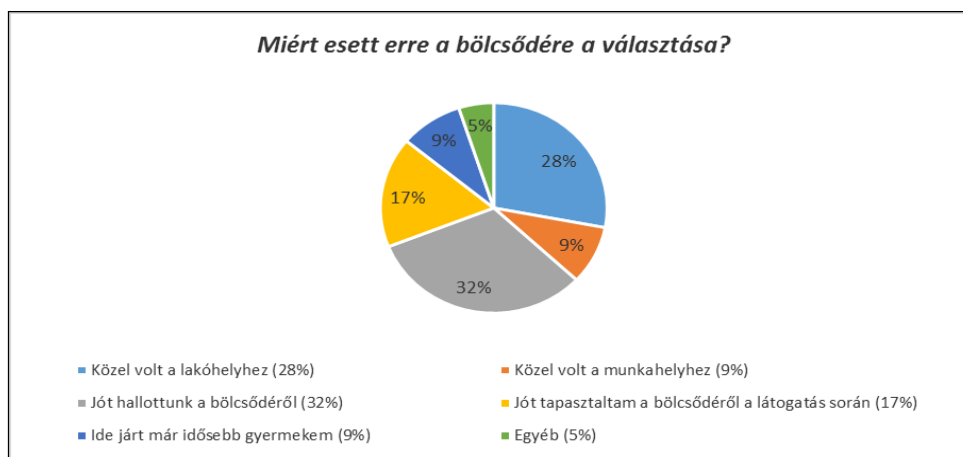
<i>Kihasználtsági mutatók</i>	<i>2016.</i>	<i>2017.</i>	<i>Eltérések + illetve – irányba</i>
Kihasználtság a gondozott gyermekekhez viszonyítva	71,68%	71,21%	- 0,47%
Kihasználtság a beírt gyermekekhez viszonyítva	92,22%	91,60%	- 0,62%
Teljesített gondozási napok száma	167 014	174 439	+ 7425
Beírt gyermekek száma	214 872	224 404	+ 9532
Naponta beírt gyermekek száma	922	971	+ 49
Nyitvatartási napok száma	233	231	- 2
Férőhelyszám	1052	1164	+ 112

Az egyes tagintézmények mutatói viszonylag nagy szórást mutatnak:

- Kihasználtság a gondozott gyermekekhez viszonyítva: 53,50% - 85,56%
- Kihasználtság a beírt gyermekekhez viszonyítva: 58,34% - 99,68%

A leggyengébb mutató az Ősz Utcai Tagintézménynél látható, melynek oka, hogy a várható felújítás okán a tagintézmény már nem fogadott teljes férőhelyszámban gyermeket.

A fenti adatokra kihat a felvett gyermekek korösszetétele, az évközi felvételek tudatos tervezése és a szeptembertől érkező új gyermekek igen magas létszáma, mely a beszoktatás ütemezését igényli. A szórtság ellenére elmondható, hogy minden bölcsőde népszerű a városban. Intézményválasztás során a szülők elsősorban a bölcsődéssel kapcsolatos véleményeket, a lakóhely közelségét, valamint a látogatásuk tapasztalatait veszik alapul. Ezt mutatja az alábbi diagram, mely szintén a szülők körében végzett kérdőíves felmérés eredményeként készült:

Sajátos nevelési igényű gyermekek (a továbbiakban: SNI) ellátására vonatkozó adatok

A sajátos nevelési igényű gyermekek integrált gondozására elsődlegesen a Görgey Utcai Tagintézményben kerülhetett sor, mivel a Gáborjáni Szabó Kálmán Utcai Tagintézményben újonnan érkező sajátos nevelési igényű gyermeket továbbra sem tudtak fogadni. Ennek oka, hogy így lehetett biztosítani a felújítással érintett Karácsony György Utcai Tagintézményben ellátott gyermekek átvételéhez szükséges férőhelyeket. A középsúlyos, illetve halmozottan súlyos fogyatékkal élő gyermekek ellátása a Honvéd Utcai Tagintézményben történik.

A sajátos nevelési igényű gyermekek ellátására vonatkozó adatok az alábbiak szerint alakultak:

- Gáborjáni Szabó Kálmán Utcai Tagintézményben fogadott gyermekek száma: 2 fő
- Görgey Utcai Tagintézményben fogadott gyermekek száma az év folyamán: 11 fő
- Honvéd Utcai Tagintézmény speciális csoportjában fogadott gyermekek száma: 17 fő

A sajátos nevelési igényű gyermekeket fogadó tagintézményekben megfelelő tárgyi és személyi feltételek tették lehetővé a gyermekek korai fejlesztését (fejlesztőszobák, fejlesztő eszközök). Egyre gyakrabban találkoznak ugyanakkor olyan kisgyermekkel, akik nem rendelkeznek SNI státusszal, mert a szülők még nem jártak a szakértői bizottságnál, nem tudva, nem akarva szembenézni a gyermek másságával. Esetükben is nagyon fontos a megfelelő támogatás, segítség nyújtása, hogy ne hárítsák a problémát, hanem mielőbb legyenek partnerek abban, hogy a gyermek megkapja a számára igen fontos korai fejlesztést. Ennek érdekében keresték az utakat a társszakmák, szolgáltatók, illetve a gyermekvédelem irányában is, hogy a szülők, családok számára minél szélesebb körű támogatást, információt, segítséget tudjanak nyújtani. Az intézményben rendelkezésre álló integrált és speciális csoportos férőhelyek elegendőnek bizonyultak. Intézményi szinten kiemelten kezelik az SNI gyermekekkel kapcsolatos szakmai feladataik között: a kisgyermeknevelők szakmai kompetenciáinak a fejlesztését, a normál és eltérő fejlődési ütem korai felismerésének segítségét, az érintett családokkal és szülőkkel való még szenzitívebb kapcsolattartást, valamint a gondozásukhoz, nevelésükhöz kapcsolódó egyéb specifikumokat.

Diétás ellátás

A diétás étkeztetés feltételei biztosítottak az Egyesített Bölcsődei Intézménynél, hiszen a Honvéd Utcai Tagintézmény főzőkonyhája teljes egészében rendelkezik a diétás ételek elkészítéséhez, előállításához szükséges személyi, tárgyi és műszaki feltételekkel. Minden korosztály és minden diéta típus esetén egyedi étlap alapján történik a diétás gyermekek étkeztetése. Elsődlegesen ebbe a tagintézménybe kerülnek felvételre a táplálkozási zavarokkal küzdő gyermekek. Előfordul azonban, hogy a nevelési év során derül ki egy-egy ellátott kisgyermek esetében a diéta szükségessége. Amennyiben megoldható, akkor áthelyezéssel

kerül a kisgyermek a Honvéd Utcai Tagintézménybe. Ez azonban nem minden esetben kivitelezhető, emiatt azonban a kisgyermek bölcsődei ellátását megszüntetni nem lehet. A helyzet rendezésére megoldást nyújtott a diétás étel kiszállítása az érintett tagintézménybe. Ugyanakkor sajnos az ételallergiás kisgyermekek száma egyre növekvő tendenciát mutat, ami felhívja a figyelmet egy újabb diétás konyha kialakításának szükségességére. Erre az új építésű Postakerti tagintézményben lesz lehetőség.

Alapellátáson túli szolgáltatások

Az NM rendelet részletesen kifejti az alapellátáson túli szolgáltatások lehetőségét, melynek értelmében, ha a bölcsőde alapfeladatát nem veszélyezteti, a bölcsőde térítési díj ellenében külön szolgáltatásként:

- a) játszócsoportot,
- b) időszakos gyermekfelügyeletet,
- c) gyermekhotelt,
- d) egyéb, gyermeknevelést segítő szolgáltatást (pl. gyermeknevelési tanácsadást, játék-, eszközkölcsonzést) működtethet, illetve otthoni gyermekgondozást biztosíthat.

Ez egy lehetőség, amivel egyrészt a szolgáltatást igénybevevők, tehát a családok igényeire reagálhat az intézmény, ugyanakkor fontos figyelembe venni, hogy alapellátáson túli szolgáltatás csak akkor nyújtható, ha az alapellátás nem sérül. A bölcsődei tagintézmények az elmúlt év során teljes feltöltöttséggel üzemeltek, ezért az időszakos gyermekfelügyelet biztosítására nem volt lehetőség. Ahol a felvett gyermekek száma nem érte el a férőhelyszámot, ott többnyire a csoportba felvett két éven aluli kisgyermek okán nem volt 100%-os feltöltöttség. Az Ősz Utcai Tagintézményben a felújítás tervezett időpontja miatt a szeptembertől megüresedett férőhelyekre nem történt felvétel, így az üres férőhelyeken lehetővé vált az időszakos gyermekfelügyelet szolgáltatás biztosítása a családok számára, amit örömmel fogadtak. Az egyéb szolgáltatás kategóriába tartoznak pl. a sószobák, melyek több tagintézményben is működnek. A szolgáltatások személyi és tárgyi feltételeinek kialakításánál a kisgyermek nevelés-gondozás elveit és gyakorlatát kell követni, az egyes szolgáltatási formák eltérő jellegét figyelembe véve. A családbarát szolgáltatások rugalmasan alkalmazkodnak a szülők változó igényeihez, szükségleteihez.

Miben nyújt segítséget az időszakos gyermekfelügyelet szolgáltatás biztosítása a családoknak?

A gyermeküket otthon nevelő szülőknek, anyáknak szükségük lehet olyan időre is, amit magukra, saját szükségleteik kielégítésére fordíthatnak. Ezt biztosítja az időszakos gyermekfelügyelet szolgáltatás.

- A szülő biztonságos, nyugodt, jól felszerelt, inger gazdag környezetben tudhatja gyermekét.
- A gyermek nevelését, gondozását ebben az időszakban képzett szakember látja el.
- A szakember segítséget, támogatást, megerősítést és tanácsot nyújthat, melynek következtében erősödnek a szülői kompetenciák.

Tekintve, hogy a családbarát szolgáltatások önkormányzati támogatással működnek, a szolgáltatás díja alacsony, ezért a szülők többsége számára elérhető, a családok körében igen népszerű. A szolgáltatás sikeres működése függ az adott bölcsőde vezetőjének és dolgozóinak hozzáállásától, személyiségétől. A szülők visszajelzése mutatja, hogy szükség van erre a szolgáltatási formára.

Rugalmas, hosszított nyitva tartás

Az intézményben rugalmas/hosszított nyitva tartásra van lehetőség négy tagintézmény vonatkozásában. A szolgáltatást 18-19 óra között külön szolgáltatási díj megfizetése mellett vehetik igénybe azok a szülők, akiknek gyermeke a bölcsődébe jár, de munkavégzése vagy egyéb ok miatt a bölcsőde rendes nyitva tartása után tudja csak gyermekét hazavinni. Erre a szolgáltatásra 2017-ben nem volt igény.

Napközbeni gyermekfelügyelet

Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzatának Közgyűlése 2017. január 1. napjával a DMJV Egyesített Bölcsődei Intézménye új szolgáltatásaként létrehozta a napközbeni gyermekfelügyelet lehetőségét, melynek keretében segítséget nyújtanak a családok otthonában, a többes ikrek gondozásához, neveléséhez.

A többes ikrek születése tipikusan olyan élethelyzet, amikor a szülők segítséget igényelnek gyermekeik ellátásában. Napjainkban egyre nagyobb az ikergyakoriság aránya a születési adatok szerint. Debrecenben a Szülészeti és Nőgyógyászati Klinikán 2015-ben 91 ikerpár és 12 hármas iker, 2016-ban pedig négyes ikrek is születtek. Az intézmény kisgyermeknevelői az elmúlt év során két hármas és egy négyes ikres családnál láttak el napközbeni gyermekfelügyeletet, mely a gondoskodó város részéről jelentős segítség az érintett családoknak. Az új szolgáltatás kapcsán szükséges volt a kisgyermeknevelői létszám bővítése, illetve az új és bizonyos szempontból speciális helyzetre a szolgáltatáshoz igazodó munkaköri leírás kidolgozása. Mindezek mellett a kisgyermeknevelő mellé mentort, tanácsadót is rendelt az intézmény, hisz még nagyon ismeretlen volt a kisgyermeknevelők számára ez a fajta szakmai munka.

A gyermekek napközbeni ellátásának személyi és tárgyi feltételei

Személyi feltételek

A bölcsődei nevelés-gondozás sikere, eredményessége elsősorban azon múlik, hogy kik foglalkoznak a gyerekekkel. Az, hogy a kisgyermek hogyan érzi magát, elsősorban attól függ, hogy a felnőtt, akire rá van bízva, hogyan bánik vele, milyen mértékben nyújt neki támaszt, biztonságot. A kisgyermeknevelő táplálja, alakítja, szabályozza a csoport légkörét. A gyermekközösség visszatükrözi azt a gondoskodást, azt az érzelmi közeget, amit az ott dolgozó felnőtt biztosít, s ebben a folyamatban a kisgyermeknevelő személyisége és nevelési módszerei meghatározóak. Minőségi ellátást csak magasan képzett, elhivatott szakemberek, és az őket segítő lelkiismeretes segítő személyzet képes együttesen biztosítani.

A szakdolgozók aktuális képzettsége

A tagintézményekben a gyermekek gondozását-nevelését szakképzett kisgyermeknevelők végzik, akik az NM rendeletben meghatározott képesítések valamelyikével rendelkeznek. Munkájukat hivatásnak tekintik. A legújabb szakmai módszerek szerint dolgoznak, ezáltal fejlesztik a gyermekek kreativitását, alkotó készségét, személyiségét, kompetenciáit.

Az intézmény szakdolgozóinak képzettségére vonatkozó 2017. évi adatok:

Igazgatóság és 12 tagintézmény:	216 szakdolgozó
Életkori sáv:	21-62 éves
40 éves munkaviszony nyújtotta lehetőséggel nyugdíjba vonulást tervez 2-3 éven belül:	25 fő
40 éves munkaviszony nyújtotta lehetőséggel nyugdíjba vonulást tervez 4-5 éven belül:	21 fő
Jelenleg tovább tanul felsőoktatásban:	32 fő
Továbbtanulási szándékról nyilatkozott:	43 fő
Diplomával rendelkezik:	64 fő
Szakvizsgával rendelkezik:	6 fő
Kjt. szerinti gyakornok:	15 fő
Pedagógus gyakornok:	5 fő
2017-ben sikeres Pedagógus minősítő vizsgát tett.	1 fő
2018. évi Pedagógus minősítő vizsgára jelentkezett:	1 fő
Legfiatalabb szakmai kollektíva: 21- 54 év	Varga Utcai Tagintézmény
Legtöbb változás nyugdíj okán: 10 fő	Angyalföld Térségi Tagintézmény
Legtöbb diplomás végzettségű: 10 fő	Károlyi Mihály Utcai Tagintézmény
Legtöbb felsőoktatásban tanuló: 6 fő	Károlyi Mihály Utcai Tagintézmény
Legtöbb felsőoktatásban továbbtanulni szándékozó: 10 fő	Margit Térségi Tagintézmény

A fenti adatokkal országos szinten is kiemelkedő helyen szerepel DMJV Egyesített Bölcsődei Intézménye a szakmában. A kisgyermeknevelők életkori megoszlását tekintve korántsem homogén. A közeljövőben egyre többen lesznek, akik élnek a 40 éves munkaviszony adta nyugdíjba vonulás lehetőségével. Számolni kell azzal, hogy a területre egyre több diplomás végzettséggel rendelkező új szakember lép be majd. Elengedhetetlen a különböző képzésekből jövő szakemberek közötti harmonizálás. Törekedni kell minden generáció esetében a megszerzett ismeretek folyamatos megújítására, frissítésére és gyarapítására.

- ✓ Az intézmény alkalmazotti létszáma 2016-ban: 349,5 fő
- ✓ Szakmai létszám: 216 fő

Az elmúlt év során emelkedett a diplomások és a szakmai felsőfokú végzettséggel rendelkezők száma. Ezzel egyidejűleg csökkent a középfokú végzettségűek száma. A csökkenésnek három oka van:

- ✓ nyugdíjba vonulás a 40 éves munkaviszony megszerzésének lehetőségével
- ✓ öregségi nyugdíjba vonulás
- ✓ magasabb végzettség megszerzése

A pedagógus életpálya, illetve a bölcsődei rendszer átalakulása magával hozta a szakma társadalmi presztízsének emelkedését. Ezzel egyidejűleg anyagi elismerést, javulást is hozott a diplomás kisgyermeknevelők számára, ami egyre több kisgyermeknevelőt motivál a továbbtanulásra. Továbbtanulási szándékukat az intézmény támogatja. Átgondolt szervezéssel biztosítja számukra a felsőoktatásban való részvételt, úgy, hogy a kisgyermeknevelők ellátása továbbra is minden igényt kielégítve működjön.

A személyes gondoskodást végző személyek továbbképzéséről és a szociális szakvizsgáról szóló 9/2000. (VIII. 4.) SzCsM rendelet előírja a kisgyermeknevelők számára a továbbképzési kötelezettség teljesítését. Fontos, hogy a szakmai továbbképzések mind tartalmilag, mind pedig mentálisan új élményekhez, ismeretekhez juttassák a kisgyermeknevelőket. Ezen elgondolás mentén volt lehetőségük a kisgyermeknevelőknek az általuk választott témákban továbbképzéseken részt venni. A 12 tagintézményből összesen 11 fő megszerezte a továbbképzési ciklusukra előírt kredit pontokat. Összesen 49 kisgyermeknevelő vett részt a tavalyi év folyamán valamilyen akkreditált továbbképzésen. A választott akkreditált

továbbképzések minden esetben az ellátásban felmerülő igényekre reagáltak, gazdagítva a szakemberek ismereteit.

2017. évi személyi változások

Engedélyezett álláshelyek számának emelkedése

Az intézmény alkalmazotti létszáma 2017-ben 347,5 főről 349,5 főre bővült. A 2 új álláshelyet a megnövekedett feladatellátás indokolta, tekintve, hogy az intézmény feladataiba bekerült a napközbeni gyermekfelügyelet.

A korábbi évekhez képest gyakoribbak és erőteljesebbek voltak a személyi változások a tagintézményekben. Ennek okai:

- Nyugdíjazás. Az alkalmazotti életkorösszetétel meglehetősen homogén. Különösen a kisgyermeknevelők esetében. A nők 40 éves munkaviszony megszerzésével történő nyugdíjba vonulás lehetőségével szinte kivétel nélkül élnek a kolléganők. Ez a lehetőség egyre nagyobb létszámban érinti a dolgozókat jelenleg, valamint az elkövetkező 2-3 év során.
- A fent említett, viszonylag homogén életkori összetétel magával hoz testi gyengeségeket, vagy családon belül, életciklusból fakadó nehézségeket (idős szülők ápolása). Előfordult hosszabb betegség, illetve ápolás okán kért hosszabb távollét, ami helyettesítést igényelt.
- A nyugdíjba vonult alkalmazottak helyére fiatal alkalmazott kerül, akiket a gyermekvállalás kérdése érint.

Változás több esetben a tagintézmények vezetését érintette, illetve az intézmény vezetését. Személyi változás történt:

- DMJV Egyesített Bölcsődei Intézmény intézményvezető helyettese,
- a szaktanácsadó,
- az Angyalföld Téri Tagintézmény, az Áchim András Utcai Tagintézmény, a Honvéd Utcai Tagintézmény vezetői esetében.

A változás tagintézmény vezető helyettesi váltást is magával hozott. Az új vezetők esetében kiemelt hangsúlyt kell helyezni a vezetői feladatok, szerepek, kihívások megismertetésére, a közös szakmai munka kialakítására, melyben jelentős szerepe van az intézményvezetőnek és az intézményvezető helyettesnek. Visszatekintve elmondható, hogy jól együttműködő szakmai csapatot sikerült kialakítani, melynek közös munkája eredményeként a bölcsődékben kiegyensúlyozott, színvonalas szakmai munka és kisgyermekellátás folyik.

Tárgyi feltételek

A minőségi munka feltétele a személyi feltételeken túl, a minőségi tárgyi környezet. A Bölcsődei nevelés-gondozás országos alapprogramja (a továbbiakban: Alapprogram) kimondja: „A kisgyermeket körülvevő tárgyi környezetet - a bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató épületét, játszóudvarát és egyéb helyiségeit - a jogszabályi és szakmai előírások, a csoportokba járó kisgyermekek létszáma, életkora, igényei alapján úgy kell kialakítani, hogy az biztonságos legyen és a bölcsődei nevelés megvalósítását szolgálja.” Ennek fényében törekedtek mind intézményi szinten, mind pedig tagintézmények szintjén a tárgyi feltételek javítására, melynek eredményeként az ellátás tárgyi feltételei jelentősen javultak. Külön figyelmet fordított az intézmény az alábbi eszközök beszerzésére minden tagintézmény részére:

- hangszerek
- papírszínház
- szakmai programhoz kapcsolódó játékeszközök
- szakkönyvek

Az eszközök mennyiségét tekintve minden csoport számára elérhetők.

A tárgyi feltételek javulásának anyagi hátterét az alábbi források biztosították:

DIM által elvégzett felújítások

A Debreceni Intézményműködtető Központtal való kapcsolat megfelelő volt. A felújítások főként a játszóudvarokat érintették: térburkolat lerakása, homokozók építése, tereprendezés és füvesítés, vízpermetezők kialakítása a gyermekek pancsolásához. A belső munkálatok tekintetében villanykorszerűsítésre, parkettacsiszolásra, pvc cserére és festésre került sor a csoportszobákban. A kiszolgálóhelyiségek között az intézmény több konyhája, mosodája, valamint az irodák tisztasági festése is lezajlott. A minőségi gyermekellátásnak nem csak az eszközök, hanem az épület állaga, az udvarok állapota is jelentős meghatározója.

Átvett pénzeszközök

A Debrecen Bölcsődés Gyermekeiért Alapítványon keresztül befolyt pénzösszeg jelentős segítséget biztosít a játékeszközök, illetve a csoportszobák gyermekbútorainak beszerzéséhez. A kreatív alapanyagok beszerzésének elsődleges forrása is az alapítványaik javára befolyt éves összeg, melyet idén is két alkalommal osztottak vissza a tagintézmények befizetéseinek megfelelően, mely összeg összesen 6.945.105.- Ft volt. Az alapítványi felhasználást minden esetben a szülők számára is láthatóvá teszik, hiszen, mint támogatóknak, jogukban áll látni, tudni a felhasználás módját. Nem csak láthatóvá teszik számukra, hanem sok esetben a szülőket bevonva történik az eszközök megvásárlása. A kisgyermeknevelők törekednek minőségi eszközöket beszerezni, mely megfelel a pedagógiai, esztétikai és egészségügyi szempontoknak.

Másik jelentősebb támogatást ebben az évben is a National Instruments Hungary Kft.-től kapták, melyet teljes körűen berendezési tárgyakra és udvari játékeszközökre költözték.

A tárgyi feltételek javulása látványos volt sok esetben, mely a szolgáltatást igénybevevők megelégedését emelte.

Szakmai munka a tagintézmények szintjén

A tagintézmények szakmai munkájukat helyi programjaik alapján végzik, melyek igényes, a családok szükségleteihez és elvárásaihoz igazodva és az Alapprogramra, illetve az intézményi szakmai programra építve fogalmazzák meg a helyi sajátosságokat és egyedi célkitűzéseiket. 2017-ben a jogszabályi változások, a szolgáltatói nyilvántartásba bejegyzett adatok változása, illetve személyi változások okán a szakmai programok átdolgozása is szükségessé vált. Elkészült DMJV Egyesített Bölcsődei Intézménye átfogó szakmai programja, melynek mellékleteiként jelennek meg a továbbiakban a tagintézmények helyi programja. Az intézmény fő szakmai irányvonalát az intézményi program tartalmazza, melyhez a tagintézmények helyi sajátosságait tartalmazó programjai csatlakoznak. Az intézmény szakmai programját a Közgyűlés Egészségügyi és Szociális Bizottsága megtárgyalta és a 99/2017. (XI. 22.) Eü. és Szoc. Biz. határozattal jóváhagyta.

A tagintézmények egységes, jó minőségű, szakmailag színvonalas napközbeni ellátást biztosítanak. Ezt igazolja a szülők visszajelzése is. Szakmai munkájukat a bölcsődei nevelés-gondozás szakmai szabályaiban megfogalmazott alapelvek és feladatok, illetve az Alapprogramban meghatározott irányelvek mentén végzik. A „családbarát bölcsőde” szellemében, illetve a család rendszerszemléletű megközelítése értelmében őszinte, együttműködő család-bölcsőde kapcsolat megvalósítására törekcszenek, mely

- nyitott a családok irányába,
- segíti az együttműködést, az elvárások összehangolását,
- támogatja a családokat,
- aktív részvételt biztosít a közös ünnepeken, nyílt napokon, családi délutánokon,
- erőforrásként van jelen a családok életében.

A kisgyermeknevelők elhivatottságának és kreativitásának köszönhetően a csoportszobák mindenhol hangulatosak, esztétikusak, a gyermekek életkori igényeinek megfelelően berendezettek, biztonságosak. A kisgyermekek bizalommal fordulnak és ragaszkodnak kisgyermeknevelőikhez, akiktől megfelelő mértékű és minőségű figyelmet, türelmet, bátorítást kapnak. A szeretetteljes, gondoskodó nevelés-gondozás biztonságot nyújt, támogatja a harmonikus fejlődést, örömteli mindennapokat biztosít a gyermekek számára. A szülővel történő beszoktatások aránya jelentősen megnövekedett. A kisgyermeknevelők felismerik, megtapasztalják a módszer előnyeit, elsődlegesen a kisgyermek és a szülők, de saját részükről egyaránt.

A tagintézményekben megvalósul a koragyermekkori intervenció elve. Az SNI gyermekek gondozása valamennyi tagintézményben biztosítható, amennyiben a Szakértői és Rehabilitációs Bizottság kijelöli gondozási helyként. A korai fejlesztést a Pedagógiai Szakszolgálat utazó gyógypedagógusai a bölcsődékben adják meg a gyermek részére. A Honvéd Utcai Tagintézmény speciális csoportjában középsúlyos, illetve halmozottan sérült gyermekek ellátása mellett az integrált csoportokban az enyhe fokban sérült gyermekek nevelését-gondozását továbbra is a Görgey utcai és a Gáborjáni Szabó Kálmán utcai bölcsődékben törekcszenek elsődlegesen megvalósítani, hisz a tárgyi feltétek itt a legoptimálisabbak. A korai fejlesztés érdekében több közös fórumon vettek részt és tartották fent a kapcsolatot a Hajdú-Bihar Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Debreceni Tagintézményének szakembereivel. Fejlesztőjátékok és egyéb eszközcsomagok révén segítik minden tagintézményben a helyben történő korai fejlesztést.

Intézményi szinten történő változások, eredmények

A 2017. év a szakmai munka szempontjából nagyon sok változást eredményezett. Egyrészt a szakma egészét érintő jelentős változást hozott több jogszabályváltozás, mely alakította az általános szakmai feltétel- és elvárásrendszert. A pedagógus életpálya bevezetése a bölcsődékben jelentős átalakítással járt, melyhez hozzá kellett rendelni és megszervezni a belső erőforrásokat. A külső változásokat egy intenzív belső megújulás követte, a szervezeti struktúra és a humánerőforrás tekintetében, mely segítette, hogy felkészülhessenek az új elvárásokra. Az intézményvezető által létrehozott munkakörnyezet lehetővé tette mindenki számára a különböző szinteken való bekapcsolódást a szakmai munkába, a változások kihívásaiba. Lehetőség nyílt az innovációt és a kreatív gondolkodást ösztönző műhelyfoglalkozásokra, fórumokra, hogy a kisgyermeknevelők minél több elméleti ismeretanyagra és gyakorlati tapasztalatra tegyenek szert az új adminisztrációs feladataik tekintetében, és a portfólió készítés területén is megfelelhessenek a pedagógus kompetenciáknak.

A célok megvalósítása érdekében készített innovációs tervben foglaltak teljesítésével létrejött intézményi szinten egy új munkakultúra, melyben ki-ki megtalálhatja a képességeinek, szakmai vállalkozó kedvének megfelelő feladatokat, kihívásokat, megélve az együtt dolgozás örömeit és a szakmai sikereket. A munkacsoportok reagálnak szakmai anyagokkal, kérdőívekkel, információkkal az aktuális szakmai igényekre. Az információ-áramlásban jelentős szerepe van a koordinátori hálózatnak. Ebben a munkakultúrában egyre több kisgyermeknevelő tapasztalja meg szakmai kompetenciáját, hatni tudását. Mindez hatékonyabbá teszi a munkakapcsolatokat és színvonalasabbá az ellátást. Egyre szorosabb a szakmai együttműködés a Debreceni Egyetem Hajdúböszörményi Gyermeknevelési- és Gyógypedagógiai Karával. Közösön került kidolgozásra a hallgatók gyakorlati útmutatója. Rendszereztek a szakmai megbeszélések a terephelyek és az Egyetem között. A változások a Magyar Bölcsődék Egyesülete számára is láthatóak és elismertek, aminek eredményeként több módszertani feladatba is bevonja az intézményt.

Legfőbb tükör mégis a gyermekek és a családok. Intézményi és tagintézményi szinten egyaránt arra törekedtek, hogy felmérjék az igényeket, az adható válaszokat. Ennek mentén törekedtek a gyermekellátás színvonalát egyre magasabb szintre emelni. Eredményeik, a szülők visszajelzése, a bölcsődék iránti igény és az ellátás népszerűsége mutatja, hogy a bölcsődei ellátás eredményesen tölti be funkcióját.

DMJV Egyesített Bölcsődei Intézményében az ellátásban részesülők érdekvédelmére szolgáló *Érdekképviselői Fórum* működik. Az Érdekképviselői Fórum működésére, elérhetőségére, feladatkörére nézve a szülőket minden tagintézményben megfelelően tájékoztatják. Az elmúlt évek során a fórumhoz ellátást érintő kifogások, vagy kötelezettségszegésre utaló panaszok nem érkeztek.

Az intézmény Gyvt. 17. §-a szerinti, gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatai ellátása

DMJV Egyesített Bölcsődei Intézménye 12 tagintézménye különböző városrészekben jelentkező igényeket tud kielégíteni. Vannak városrészek, melyek lefedettsége optimális, ahol több nagy férőhelyszámú tagintézmény is található (pl. Tócsókert), s vannak olyan területek is, ahol a kapacitáson túlmutató igényekkel kell számolni.

A felvételek statisztikai alapján megállapítható, hogy a családszerkezetre döntő többségében a nukleáris családtípus jellemző. A családok jelentős körében (10-15%) a szülő egyedülállóként neveli gyermekét. A válások és új házasságkötések miatt a különböző családrészek „összeolvadásából” létrejövő mozaik családok is egyre nagyobb számban fordulnak elő. Kimutathatóan nő a többgyermekes családok száma is, amely örömdetes jelenség. Egyre jellemzőbb, hogy több esetben került felvételre idegen anyanyelvű, más kultúrából, más nemzetiségből érkező kisgyermek is, akiknek szülei városunkban tanulnak vagy dolgoznak. A gyermekek többsége rendezett anyagi körülmények között élő családi háttérből érkezik az intézménybe. Az intézményi gyermeklétszám minimális százalékát teszi ki a jövedelmi szegénységben élő, hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos gyermekek száma. Az elmúlt három évben a benyújtott igazolások alapján, éves szinten is 10 fő alatt volt a számuk. Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben ennél kicsivel többen részesülnek, az év végi statisztikai adatok szerint, 20-50 között mozgott az elmúlt években a számuk. Az elmúlt időszakban szintén éves szinten kb. 10-15 gyermek esetében került sor családgondozói javaslat alapján gyermekfelvételre, akiknek többsége önkéntesen igénybe vett gyermekjóléti alapellátás keretében gondozott, 2-3 fő pedig a védelembe vett. Amennyiben van férőhely, esetükben kiemelten, azonnal igyekeznek segítséget és elhelyezést nyújtani, de sok esetben év közben nagyon nehéz a teljes feltöltöttség miatti elhelyezés. A korábbi évekhez képest lényegesen magasabb létszámban kerültek felvételre egy év körüli, illetve egy évesnél is fiatalabb gyermekek, ami mutatja, hogy a családok, az édesanyák élnek a GYED melletti

munkavégzés lehetőségével. Tapasztalatok szerint növekszik a nagycsaládosok száma is. Sajnos egyre gyakrabban kérnek segítséget a Családok Átmeneti Otthonából elhelyezés ügyében, ami mutatja, hogy emelkedett a különböző okokból kifolyólag diszfunkcionálisan működő családok száma. A 2017. év során 16 esetben került sor felvételre a családsegítő, vagy a védőnő javaslata alapján. Arra is törekszenek, hogy erősítve a szakmaközi együttműködést és a különböző területek által a család köré vont védőhálót, valós és élő együttműködést alakítsanak ki a résztvevőkkel. Korábbi években is jellemző volt és 2017-ben is több esetben került felvételre más kultúrából, más nemzetiségből érkező kis gyermek, illetve roma származású kisgyermek. Figyelmet fordítanak az etnikai, kulturális, vallási, nyelvi, nemi, valamint fizikai és mentális képességbeli különbségek iránti tolerancia kialakítására, mely összecseng a bölcsődei nevelés alapelveivel. Sajátos nevelési igényű kisgyermek vagy a Szakértői Bizottság által kijelölt tagintézményben kerültek elhelyezésre, vagy azt a tagintézményt javasolták, ahol a feltételek leginkább adottak voltak a fogadására. Speciális szükségleteire kiemelten figyeltek a szakemberek és a család számára is személyre szabott támogatást nyújtottak.

Évről évre növekszik az egyszülős és a mozaik családok száma. Egyszülős család esetében tapasztalják, hogy az édesanya természetes támasz híján (pl. ha nagyszülő sincs a közelben), gyakran nehezen boldogul a gyermeknevelés terheivel.

A szerepek változásával egyre több teher és feladat hárul az édesanyákra. A kétkeresős modell mellett az anyáknak az otthoni szerepekkel és a gyermeknevelés kihívásaival is meg kell birkóznuk. Ez gyakran a szerepek ütközéséhez vezet. A család rendszerszemléletű megközelítése kiemelt szakmai feladat. Több szakmai továbbképzésen is részt vettek a kisgyermeknevelők, melyeken családpedagógiai ismereteket sajátítottak el.

A család- és gyermekjóléti szolgálatokkal a bölcsődék hatékony munkakapcsolatban állnak. A szakemberek rendszeresen részt vesznek szakmaközi megbeszéléseken, tájékoztató alkalmakon, illetve felkérésre esetmegbeszéléseken. Jelentési kötelezettségnek nem kellett eleget tenni. A szakemberek ismerik az új gyermekvédelmi protokoll előírásait, a jelentési kötelezettség eseteit, módját. A védelemben vett gyermekek száma alacsony, esetükben kiemelt kapcsolatban vannak a családgondozóval. A kötelező szakmaközi konferencián túlmenően több alkalommal meghívott vendégeik voltak a család- és gyermekjóléti szolgálat szakemberei, megismertette az intézmény munkatársaival a gyermekvédelmi előírások változásait, lényeges elemeit.

A gyermekvédelem egyik fontos egysége a bölcsőde, a kisgyermek ott tölti a napja nagy részét. Fontos, hogy a szakember ismerje a családot, a család körülményeit, nevelői attitűdjét. Ezek ismeretében vegye észre a gyermek megváltozott magatartását és azt képes legyen a szülővel előítélet-mentesen, támogatóan ismertetni. Egy-egy tünet háttérében probléma állhat, melyre meg kell keresni a megoldást a kompetencia határok betartásával.

Az intézmény szakemberei különösen nagy figyelmet fordítanak a hátrányos helyzetű gyermekekre, hiszen ha a hátrányok halmozódnak, az könnyen átfordulhat veszélyeztetettségbe. Erre tekintettel a bölcsődei felvételek során is körültekintően jártak el. Cél volt a családok támogatása, a hátránykezelés, erre kiemelt figyelmet fordított az intézmény az év során. A 2017-ben ellátott gyermekek családi életkörülményeire vonatkozó adatokat az alábbi táblázatban foglaltuk össze.

2017-ben felvett gyermekek családi életkörülményeinek mutatói:							
Tagintézmény	Új felvételes gyermek száma	Család-segítói v. védőnői javaslatra	Szülő munka-képtelen	Egyedül-álló szülő	Munkahellyel rendelkező szülő	SNI-s gyermek száma	Hátrányos v. halmozottan hátrányos helyzetű
Varga Utcai	81	0	0	10	81	1	0
Postakert Utcai	37	0	0	2	30	0	0
Ősz Utcai	7	0	0	3	41	1	0
Gáborjáni Szabó Kálmán Utcai	86	0	0	1	38	2	0
Karácsony György Utcai	0	0	0	1	7	0	1
Faraktár Utcai	38	0	0	10	30	0	0
Honvéd Utcai	86	2	0	18	75	17	0
Károlyi Mihály Utcai	104	1	1	8	97	2	0
Áchim András Utcai	69	1	0	2	38	0	1
Görgey Utcai	64	1	0	10	73	11	0
Margit Téri	134	0	0	8	99	1	0
Angyalföld Téri	101	5	0	19	112	1	2
Összesen:	807	10	1	92	721	36	4

Jövőre vonatkozó javaslatok, célok meghatározása a Gyvt. előírásai alapján

2018. a Családok éve. Az intézmény is nagy hangsúlyt kíván fektetni a szülősegítésre az alábbiak mentén.

Szülőcsoportos beszélgetések:

A szülők, édesanyák gyakran tele vannak kérdésekkel, kételyekkel, elbizonytalanodva saját szülői kompetenciájukban. A kisgyermeknevelők meglátva, ráérezve a szülők nehézségeire, terheire, kérdéseire indirekt módon reagálhatnak ezekre a szükségletekre. A szülői kompetencia és a szülői reziliencia erősítése, a szerepfeszültségekkel járó nehézségek ventilálása rendkívül fontos a kisgyermekes édesanyák számára. A jól megtervezett és megszervezett szülőcsoportos beszélgetés egészét át kell, hogy hassa a bátorított, nyitott, interaktív és kiegyensúlyozott részvétel mindenki számára. Az összejövetelek időt kell, hogy biztosítsanak a reflexiókra, visszajelzésekre és utánpótlásos alkalmakra is, ha szükséges.

a) Családi programokban rejlő lehetőségek kiaknázása:

A családok bevonásának fontosságát az alábbiak indokolják:

- hosszú távú hatását ma már senki nem kérdőjelezheti meg, hogy mérhető előnyökkel jár
- pszichés jóllét megnövekedésével jár
- mintaadó hatása van, melynek kapcsán a szülők könnyebben tanulnak meg új viselkedési módokat
- ha látják, hogy mi fog történni az év során és annak mi a célja, akkor könnyebben azonosulnak
- lehetőséget kap a szakember, hogy jobban megismerje a családokat
- képet kap a szakember arra nézve, hogyan működik a család kulturális funkciója és lehetőséget kap, hogy ezen a téren is pozitív mintát nyújtson
- a szakembereket is segíti abban, hogy az intézményen belül közös álláspontot fogalmazzanak meg a családokkal való munkában

b) A folyamat intézményi szinten történő segítése:

- biztonságos, vendégváró környezet kialakítása, mely magába foglalja a tárgyi környezetet és a szakemberek attitűdjét
- közösségi terek kialakítása, ahol a családok nem csak a csoportjukon belül lévő családokkal kerülhetnek kapcsolatba, lehetőségük van ismerkedni más családokkal
- befogadó légkör kialakítása, amiben minden szülő jól érzi magát, mert érzi az elfogadást. Ez összecseng a szakmai programban megfogalmazott inkluzivitás gondolatával
- pozitív kommunikációs készségek használatával
- szülői munkaközösség bevonása
- szülői véleményekre, igényekre támaszkodás, pl. szülői kérdőívre építve
- visszajelzés pl. fotókkal és örömteli pillanatokra mutató útján

Az intézményben családközpontú pedagógiai munka valósul meg, melynek lényege, hogy a kisgyermeknevelők támogatják a szülőket a gyermekeikről való gondoskodásban. Ez egybeesik a Gyvt. gondolatával, miszerint a gyermeknek joga van a családban való nevelkedéshez. A gyermek nevelése elsődlegesen a család feladata, kötelessége, de ehhez minden segítséget meg kell kapniuk. Ugyanakkor összecseng az Alapprogram gondolatával is, mely szerint a bölcsődei nevelés célja, hogy hozzájáruljon a családok életminőségének javításához, melynek egyik alapköve a családok erősségeinek hangsúlyozása. Mindez holisztikus szemléletet igényel az intézmény és a szakemberek részéről. Ennek részét képezi a szakemberek célirányos képzése, előadásokra irányítása, érzékenyítő tréningen való részvétele.

c.) Debrecen Megyei Jogú Város Gyermekvédelmi Intézménye
(a továbbiakban: DMJV Gyermekvédelmi Intézménye)

Székhely: 4032 Debrecen, Böszörményi út 68.

Telephely: 4026 Debrecen, Mester u. 30.

Az intézmény 2017-ben gyermekek átmeneti otthonában és családok átmeneti otthona két szervezeti egységében gyermekek átmeneti gondozását nyújtotta, valamint az általános iskolás korú gyermekek nyári napközbeni ellátásáról gondoskodott alternatív napközbeni ellátás formájában.

A családok átmeneti otthona és a gyermekek átmeneti otthona ellátási területe a város egész területére terjed ki.

➤ **Gyermekek Átmeneti Otthona**

A gyermekek átmeneti otthona befogadja a családjából elcsavargott, és így átmenetileg ellátás nélkül maradt gyermekeket, a serdülőkorú konfliktusok miatt a családját elhagyó tinédzsereket, az átmenetileg krízishelyzetbe került család gyermekét, valamint a védelembe vételi eljárás során a hatóság által kötelezett családok gyermekeit.

A gyermekek átmeneti otthonába került gyermekek a családon belüli kapcsolatok sérülése miatt gyakran küzdenek tanulási és beilleszkedési nehézségekkel. Működésükben fellelhetők neurotikus tünetek, egészségkárosodás, pszichoszomatikus tünetek, magatartászavarok, agresszió, szabálysértés, drogfogyasztás.

2017-ben összesen 31 gyermek ellátására került sor a gyermekek átmeneti otthonában. Hét fő már 2016-ban is az otthonban lakott, az év folyamán 24 gyermek költözött be. Közülük

csupán egy volt, aki összességében 2 évet töltött az otthonban, a többiek néhány hónap után kiköltöztek az intézményből.

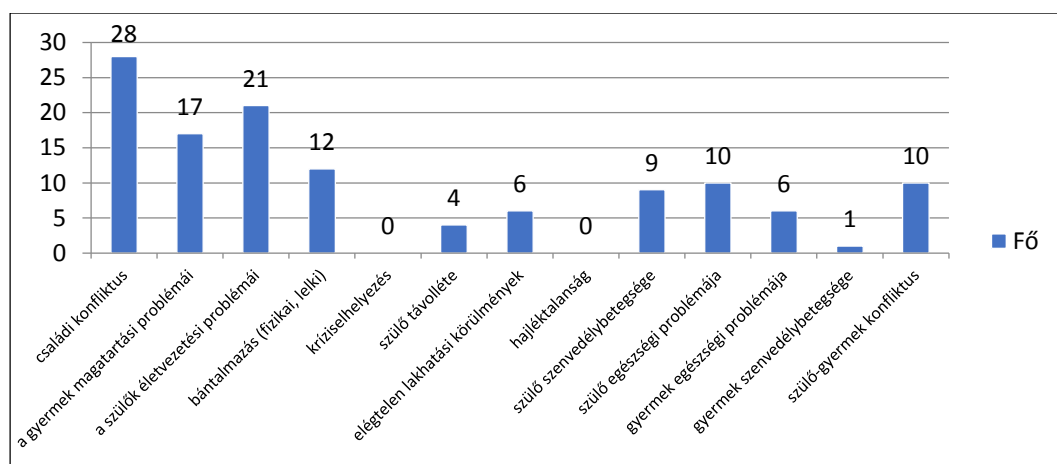
A gyermekek összetétele a következő volt:

- 15 fiú és 16 lány,
- 1 óvodás korú, 18 fő 6-13 éves, 12 fő 14-18 éves.

Az általános iskoláskorúak és a serdülők alkották az ellátott gyermekek többségét.

A gondozási napok száma 2017-ben 2377 nap, a férőhelyek kihasználtsága 72,36 % volt.

A bekerülés okai*

* Egy gyermeknél nem csak egy ok szerepel

A bekerülés leggyakoribb oka a családi konfliktus, ami a szülő életvezetési problémáiból, esetleg szenvedélybetegségéből fakad, de mindenképpen megingott érzelmi háttérrel sejtet, ami a gyermek magatartási, vagy akár egészségügyi problémájában, vagy a szülő pszichés vagy szomatikus betegségében, mint tünetben jelent meg 2017-ben.

Ahhoz, hogy változást lehessen elérni, a gyermeket és a szülőt egyaránt segíteni kell.

A bántalmazás miatt bekerült gyermekek esetében a legfontosabb a biztonságos légkör megteremtése, a védettség érzésének biztosítása volt a gyermekek átmeneti otthona szakmai tevékenységében. Tavaly két olyan testvérpár került az otthonba, akiknél az egyedülálló szülő volt a bántalmazó. Az egyik esetben a gyerekek szakellátásba kerültek, míg a másik testvérpárt egy rokonuk fogadta családba.

A szülő betegsége kétféle módon mutatkozott meg 2017-ben. Egyfelől súlyos depresszióban szenvedő anya három gyermekét fogadta be az otthon, remélve, hogy az anya állapota javulni fog. A másik esetben egy tüdőbeteg anya kérte gyermeke átmeneti gondozását kórházi kezelése idejére.

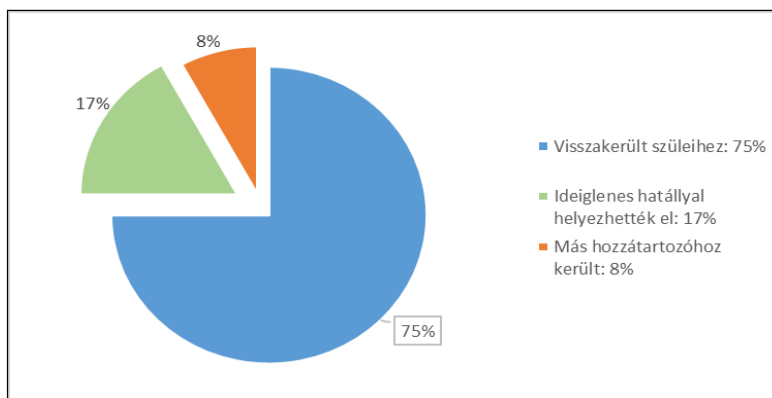
Van, amikor a gyerekek családba fogadó rokonoktól érkeznek az átmeneti gondozásba. Mindkét esetben az átmeneti gondozás némi tehermentesítést nyújtott a családba fogadó szülőnek azzal, hogy átvette a gondozás, nevelés feladatait.

Az elmúlt évben az alkoholbetegség mellett a játékszenvedély is megjelent a szülők körében.

2017-ben 15 alkalommal a szülő, 9 esetben a gyermek kezdeményezte a gyermekek átmeneti otthonába való bekerülést. Ezek mögött mindig ott állt a gyermekjóléti szolgálat családsegítője vagy a központ esetmenedzsere. Kísért be gyermeket osztályfőnök, és ajánlotta az otthont pszichológus is.

Mindez azt mutatja, hogy a szolgáltatásaik egyre ismertebbek, egyre több helyen ajánlják azt a családok részére.

A kikerülés adatai:

2017-ben a kikerült 24 gyerek közül 18 főt sikerült a családjába visszagondozni. Ideiglenes hatályú elhelyezésbe került 4 fő, akik később is szakellátásban maradtak, nevelőszülőnél, illetve lakásotthonban. Két gyermek más hozzátartozóhoz került.

Ezek az adatok jól mutatják, hogy a gyermekek átmeneti otthonában nyújtott ellátás hatékonyan tudja segíteni a családokat abban, hogy problémáik megoldódását követően a gyermekeiket családjukban tudják nevelni.

2017-ben az átmeneti gondozás legtöbb esetben 2-3 hónap volt. A cél az, hogy a jövőben is az otthon átmeneti jellege erősödjön.

➤ *Családok Átmeneti Otthonai*

A családok átmeneti otthonába lakhatási problémák vagy hajléktalanság következtében költöznek Debrecenben állandó lakcímmel rendelkező, gyermeket nevelő családok.

a) Családok Átmeneti Otthona, Debrecen, Mester u. 30.

Az épületben 26 férőhelyen 6 család elhelyezésére van lehetőség, az érintettek a szolgáltatásért a jövedelmi viszonyok függvényében térítési díjat fizetnek.

2017-ben összesen 16 család és 32 gyermek vette igénybe a szolgáltatást.

Krízishelyzet esetén azonnali intézkedésre 2017-ben 1 alkalommal került sor.

Albérletből 5 család, családok átmeneti otthonából 4 család, saját otthonból – mely elárverezésre került – 2 család, bérlakásból 1 család költözött az otthonba. Hajléktalan volt 2 felnőtt, 1 fő várandós és 1 hajléktalan szülő, akinek gyermeke a család egyesítése céljából a gyermekek átmeneti otthonából érkezett. Az ellátást megelőzően 2 család élt szülőnél, rokonnál.

A gondozási napok száma 2017-ben 7773 nap volt, ami a férőhelyek 81,9%-os kihasználtságát jelenti.

Az édesanyák a GYES-t (12 fő), GYET-et (2 fő) vették igénybe, az édesapák alkalmi munkát (3 fő) vagy közmunkát (2 fő) vállaltak. Munkaviszonnyal 1 szülő rendelkezett 2017-ben.

Az otthonban élő családok lakhatása átmenetileg megoldódik ugyan, azonban továbbra is anyagi problémákkal küzdenek. Ezeken a nehézségeken az intézmény a szükség szerinti juttatásokkal (ruha, gyógyszer, élelmiszer) kíván enyhíteni. A családok életét, gazdálkodását jelentősen segíti az Európai Élelmiszeralap Debreceni Szervezete által heti szinten nyújtott élelmiszeradomány. Az otthonba rendszeresen érkeznek magánemberektől adományok, például ruhanemű, babakocsi.

A gyermeknevelés során a szülőknél több esetben lehetett találkozni túlzottan megengedő, vagy éppen túl szigorú nevelési elvekkel.

2017-ben két kiköltözött család esetében jelent meg az alkohol probléma. Az internet függőség kisebb-nagyobb mértékben szinte minden család életében megfigyelhető. Az év végén bent lakó 9 szülő közül mindössze ketten nem dohányoznak.

A szülők közötti bántalmazás egy esetben volt egyértelműen kimondható.

Az elhanyagolás (fizikai, egészségügyi, mentális, értelmi) több esetben fordult elő, melynek kezelésében a folyamatos segítségnyújtás, beszélgetés, tanácsadás, mintaadás enyhítette a problémát.

A lét- és lakhatási bizonytalanság, a párkapcsolati problémák, a származási család hatása, vagy annak hiánya mentális problémák kialakulásához vezethet. Ez négy felnőtt esetében volt komolyabban tapasztalható. Szakembertől kértek és jellemzően kaptak segítséget.

A családok átmeneti otthonában lakó gyermekek életkori összetétele 2017-ben:

0-3 éves: 9 fő

4-5 éves: 5 fő

6-13 éves: 14 fő

14-17 éves: 4 fő

Bölcsődés 1 fő, óvodás 9 fő, alsó tagozatos 3 fő, felső tagozatos 4 fő, középiskolás 1 fő.

Hatósági intézkedésben (védelembe vétel) 8 gyermek volt érintett.

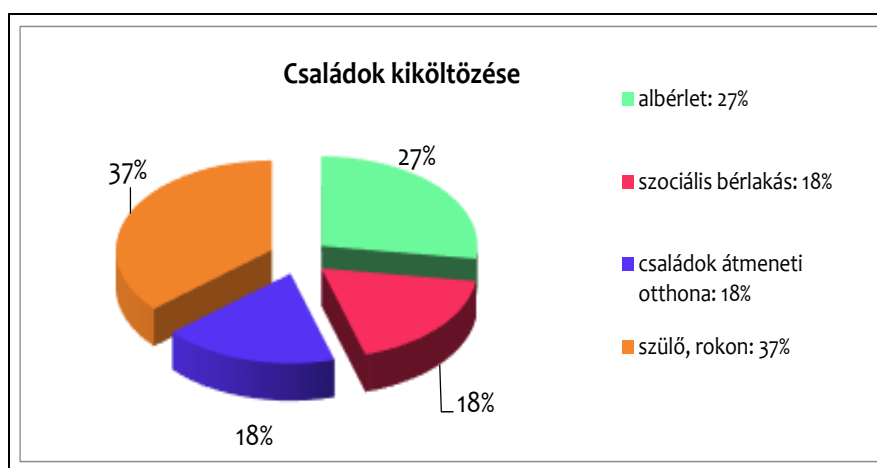
Hátrányos helyzetű: 11 gyermek

Halmazottan hátrányos helyzetű: 21 gyermek

A gyermekvédelmi kedvezményre valamennyien jogosultak voltak.

Az elmúlt év első felében többségében bölcsődés- és óvodáskorú gyermekek laktak az otthonban, a második félévben költöztek be kamaszok, így színesebb lett a korosztályi összetétel. Az otthonban élő kamaszok nehezen nevelhetők, élettörténetük következtében tanulási, magatartási zavarai voltak. Viselkedésükkel a mindenkivel való szemben állást, figyelemfelkeltést kívánták elérni. Esetükben az elfogadás és a határok világos, konkrét tisztázása vezetett eredményre.

A kiköltözött családok közül három albérlletben, egy önkormányzati bérlakásban, kettő családok átmeneti otthonában, négy pedig rokonnál találta meg további lakhatását.

A diagram jól mutatja, hogy a kiköltözött családok 82%-a önállóan folytatta az életét, 18% kényszerült másik családok átmeneti otthonába költözni.

Az átmeneti gondozásban eltöltött idő az alábbiak szerint alakult:

0-3 hónap: 3 család 3 gyermek

4-6 hónap: 3 család 6 gyermek

7-10 hónap: 1 család 4 gyermek

12 hónál több: 3 család 4 gyermek

A családokkal folytatott segítő munka során elsődleges cél a „képesse tévés” volt, tiszteletben tartva a gyermek és a család önállóságát.

Az ellátás keretében különböző szolgáltatások nyújtásával fejlesztő pedagógus, pszichológus, jogász segítette a családokat. A hosszú távú cél az volt, hogy az érintettek saját erőből tudják biztosítani lakhatásukat, megélhetésüket, gyermekeik biztonságát és a fejlődésükhöz szükséges feltételeket. A szakemberek a családok készségeinek, képességeinek, valamint erőforrásainak feltárására, megtartására törekedtek, szem előtt tartva a legkisebb beavatkozás elvét.

Az elkövetkező időszakban fontos feladat lesz az érintettek körében jövőképük formálása, a továbblépési lehetőségek, tervek megfogalmazása.

b) Családok Átmeneti Otthona, Debrecen, Böszörményi út 68.

A Böszörményi út 68. szám alatt működő Családok Átmeneti Otthona adatainak a szolgáltatói nyilvántartásba való bejegyzése 2017. április 5-én történt meg. A férőhelyek száma 22.

A szervezeti egység 3 lakásból áll, melyek a Böszörményi út 68. szám alatti társasház 1. és 2. emeletén helyezkednek el. Minden lakás a legalapvetőbb berendezési tárgyakkal és eszközökkel felszerelt, szépen felújított.

Az intézmény székhelyén 1 iroda, 2 foglalkoztató helyiség, valamint 1 közösségi szoba segítette 2017-ben a szakmai munkát.

Az első családok 2017. április 10-én költöztek be.

Valamennyi családban a szülők együtt nevelték gyermekeiket, akiknek a száma 6, 4 és 3.

A gyermekek korcsoportonkénti összetétele a következő volt:

0-3 éves: 2 fő

4-6 éves: 5 fő

7-14 éves: 6 fő

18 évnél idősebb: 1 fő

A gyermekek óvodába, iskolába jártak, 1 gyermek még az anyával volt otthon.

Év közben kiköltözésre nem került sor.

A férőhelyek kihasználtsága 86 %-os volt. A lakások sajátosságai és a családok összetétele miatt nem volt lehetőség az összes férőhely kihasználására, miközben nagy igény jelentkezett a szolgáltatás iránt.

Az alacsony iskolázottság miatt igen behatároltak voltak a szülők elhelyezkedési lehetőségei. Az édesanyák GYES-en, GYET-en voltak, vezették a háztartást, gondoskodtak gyermekeikről. Az apák nehezen találtak munkát, és gyakran 1-2 hónapon belül meg is szűnt munkaviszonyuk. Ilyen körülmények között kevés esély volt arra, hogy anyagilag megerősödjének.

Hónap végén sok esetben előfordult, hogy szükség volt krízis ételkészítésre biztosítására. 2017-ben több alkalommal sor került a gyermekek részére gyógyszer kiváltására.

A szakemberek az átmeneti gondozásban élő családoknak életvezetési, pénzbeosztási, konyhai, gyermeknevelési, gondozási tanácsokkal segítettek. A szülők a munkahely keresésében, támogatások igénylésében, önéletrajz írásában, e-mail cím létrehozásában is számíthattak a támogatásukra.

Havi rendszerességgel került sor lakógyűlésre, melyek célja a programok, feladatok, a mindenkit érintő kérdések, problémák megbeszélése volt.

A szülőkkel havonta egy alkalommal egyéni megbeszélés zajlott az eltelt egy hónap történéseinek értékelése, a rövid és hosszú távú tervek meghatározása céljából.

A családok esetében 3 havonta megtartott esetkonferenciákon kerültek megbeszélésre az addig eltelt idő tapasztalatai, a kigondozás lehetőségei, javaslatok születtek az átmeneti gondozás időtartamának meghosszabbításáról.

A családok esetében 6 havonta készült helyzetértékelés, ekkor megtörtént az egyéni gondozási tervek felülvizsgálata, szükség esetén azok módosítása.

A hatékony szociális segítő munkát szolgálta a szoros kapcsolatok ápolása az iskolákkal, óvodákkal, a házi- és gyermekorvosokkal, védőnőkkel, a DMJV Család- és Gyermekjóléti Központja családsegítőivel, esetmenedzsereivel.

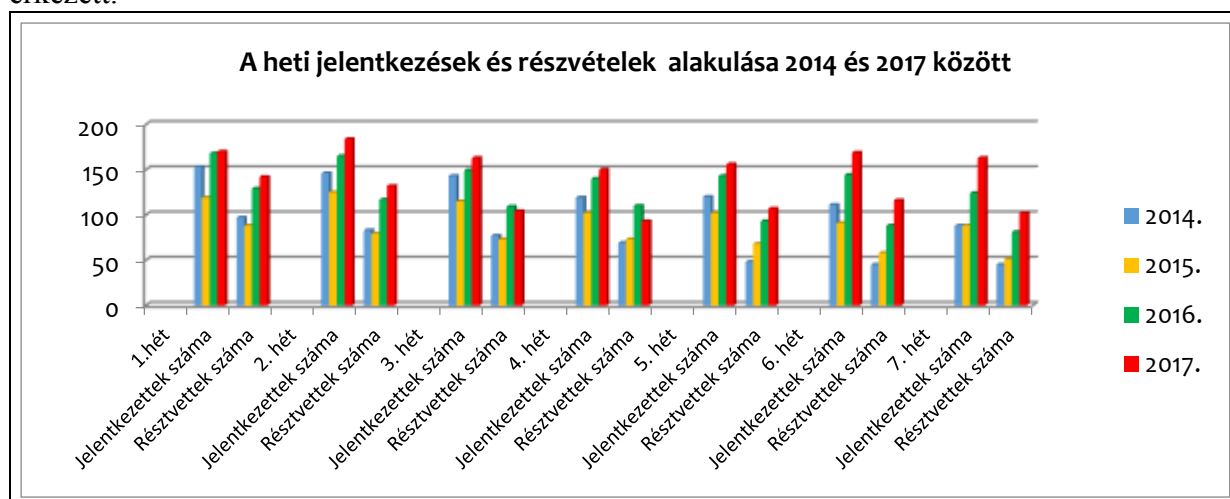
A szülők az átmeneti gondozás nélkül nem tudták volna a lakhatásukat megoldani, és bizonytalan lett volna a gyermekek családban történő nevelkedése is. Az eddigi tapasztalatok azt mutatják, hogy ez a szolgáltatási forma az önállósodás felé vezető úton mérföldkövet jelent a családok életében.

➤ *Gyermekek Alternatív napközbeni ellátása*

Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata a Gyvt.-ben meghatározott kötelező feladatát képező gyermekek napközbeni ellátása körében gondoskodik a debreceni lakóhelyű általános iskolás gyermekek nyári felügyeletéről. A személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátásokról, azok igénybevételéről és a fizetendő térítési díjakról szóló 13/2013. (III. 28.) önkormányzati rendelet 5/A. §-a alapján az önkormányzat DMJV Gyermekvédelmi Intézménye útján az alternatív napközbeni ellátás keretében szabadidős programokat és prevenciós szolgáltatásokat nyújt. Biztosítja – erre vonatkozó kérelem alapján – a debreceni lakóhellyel rendelkező általános iskolás gyermekek nyári felügyeletét, foglalkoztatását és étkeztetését a Gyvt. 41. § (1) bekezdésében foglaltak figyelembevételével. A nyári gyermekfelügyelet időszakáról és helyszínéről az Egészségügyi és Szociális Bizottság dönt. A nyári gyermekfelügyeletet igénybe vevő gyermekek étkeztetéséről a DIM gondoskodik és a térítési díjat az általános iskolákban alkalmazandó étkeztetési intézményi térítési díj szerint állapítja meg az étkeztetésről és az igénybevételéért fizetendő intézményi térítési díjakról szóló 55/2012. (XI. 29.) önkormányzati rendelet alapján.

A nyári napközbeni gyermekfelügyelet 2017. július 3. és augusztus 18. között az Ibolya Utcai Általános Iskolában került megszervezésre.

Összesen 239 gyermek részére igényelték a szülők nyári napközbeni gyermekfelügyeletet. A gyermekek túlnyomó többsége (213 fő, a résztvevők 89 %-a) alsó tagozatos évfolyamokról érkezett.

Megfigyelhető, hogy 2016-tól szignifikánsan emelkedett mind a jelentkezők, mind a résztvevők száma, és ez a tendencia folytatódott 2017-ben is. Ez a jelenség annak is volt köszönhető, hogy a gyermekek jelentős része jól érezte magát a táborban. Sokuk között alakultak ki barátságok. Már több – visszatérő – pedagógust, diákmunkást és önkéntes segítőt is megismertek, kötődnek hozzájuk.

A nyári napközbeni felügyelettel kapcsolatos szervezési feladatokat 2017-ben 2 fő koordinátor látta el. A gyermekcsoportok vezetését pedagógusok látták el.

Júliusban 10, augusztusban 11 diákmunkás vett részt a gyermekek felügyeletében. Ezen kívül 7 közösségi szolgálatot ellátó középiskolás 175 órában, 9 önkéntes 135 órában segítette a munkát.

A programok összeállítása során a változatosság, sokszínűség volt a cél. A gyermekeknek igyekeztek meghagyni a lehetőséget arra, hogy érdeklődésüknek megfelelően választhassanak az elfoglaltságok közül.

Az intézmény szervezésében 15 szolgáltató 35 programot biztosított, melyek között volt néptánc foglalkozás (4), bohóc előadás, utcaszínházi előadás (2), agyagozás heti rendszerességgel (7), modern táncfoglalkozás (3), erdőismereti foglalkozás (4), népi kézművesség (3), karate bemutató, művészetterápiás foglalkozás, kerékpár bemutató és ügyességi foglalkozás, lángoló csigák ügyességi foglalkozás, rekeszépítés, falmászás, terápiás kutyabemutató.

A Debreceni Művelődési Központtal történő együttműködés során a Delta Moziban filmvetítésen vehettek részt az érdeklődők. A Méliusz Juhász Péter Könyvtár által szervezett gyermekfoglalkozások iránt az alsó tagozatosok érdeklődtek elsősorban. A Rendőrfőkapitányság munkatársainak előadásain a 4-7. osztályosok ismerkedtek az internet, a kábítószer használat veszélyeivel. Igen népszerű volt a digitális napközi, mely a Telekommal történő együttműködésben immár 4. éve az egyik legkedveltebb program. Két alkalommal jártak a gyermekek a Tűzoltóságon, valamint a Kölcsey Központban a népművészeti napok programjain. A Kós Károly Szakiskola növendékei kreatív foglalkozásokat tartottak a gyermekeknek.

Az együttműködések során 7 intézmény és szervezet részvételével 21 foglalkozás valósult meg.

A Debreceni Karitatív Testület 14 tagszervezete részvételével, 43 programmal idén is aktívan kapcsolódott be a gyermekfelügyelet programjainak színesebbé tételébe. Mindenki a saját profiljának, erőforrásainak megfelelően szervezett programot, melyek között különböző kézműves technikák, sorversenyek, egy perc és nyersz játék, elsősegélynyújtás, prevenció előadás, kutyás bemutató stb. szerepelt.

Az intézmény működési feltételei

A gyermekek átmeneti otthona, a családok átmeneti otthona két szervezeti egysége, valamint az alternatív napközbeni ellátás szolgáltatói nyilvántartásba bejegyzett adatai határozatlan időre szólnak.

A feladatok ellátásához a személyi feltételek biztosítottak. A Közgyűlés 309/2016. (XII.15.) határozattal 22 férőhelyes családok átmeneti otthonát hozott létre az intézmény székhelyén 2017. március 1. napjától. Ettől az időponttól a *személyi feltételek* biztosítása érdekében a Közgyűlés az intézmény szakmai tevékenységhez kapcsolódó létszámát megemelte 3 fővel,

így azt 22,5 főben, az intézményüzemeltetési tevékenységhez kapcsolódó létszámát 3 főben, létszámkeretét összesen 25,5 főben állapította meg.

A szolgáltatások biztosításához a tárgyi feltételek rendelkezésre állnak. A Böszörményi út 68. szám alatt három lakás felújításával és berendezésével lehetővé vált a családok átmeneti otthona új szervezeti egységének működése. A munkálatokat a DIM végezte el. A legszükségesebb felszerelési tárgyakat (textília, háztartási eszközök) az intézmény szerezte be saját költségvetéséből. Ugyancsak az intézmény anyagi forrásai terhére alakítottak ki kamerarendszert, amely lehetővé teszi a családok átmeneti otthona lakásaira való rálátást az irodából.

A Mester u. 30. szám alatt pályázati forrásból – az intézmény költségvetéséből kigazdálkodott önrésszel – belső kamrarendszer kialakítására került sor, mely a dolgozók munkáját segíti. Az épület salétrommentesítése érdekében nyáron lélegző vakolat került a falra kívülről és a támfalakra a belső térben. Decemberben a szervezeti egység részére új multifunkciós nyomtató, fénymásoló vásárlására adódott lehetőség.

A DIM költségvetéséből több felújítás valósulhatott meg: mosdó és zuhanyzó felújítás a gyermekek átmeneti otthonában, a Böszörményi úti családok átmeneti otthona létrehozásához 3 lakás felújítása, az irodahelyiség nyílászárójának cseréje, a Mester u. 30. szám alatti családok átmeneti otthonában gázkazán cseréje.

Jövőre vonatkozó javaslatok

a.) Külső férőhelyek létrehozása a családok átmeneti otthonaiban

A családok átmeneti otthonai férőhelyeinek bővítése céljából 2017. áprilisától 22 férőhellyel megnyílt a Böszörményi út 68. szám alatti családok átmeneti otthona 2018-ban két újabb lakással, 12 férőhellyel bővül. Ezek az eredmények igen jelentősek, azonban az igény a szolgáltatás iránt továbbra is nagy. A Mester u. 30. szám alatt lévő családok átmeneti otthonában 2017-ben negyven, 2018. márciusában 21 család várt befogadásra. A Böszörményi út 68. szám alatt működő családok átmeneti otthonában 2017-ben és 2018-ban is 11 család van a várólistán.

A kapacitások bővítése lehetséges a későbbiekben ún. külső férőhelyek kialakításával. A családok átmeneti otthona – a férőhelyszám 50%-a mértékéig – külső férőhelyeket hozhat létre, ahol azoknak a családoknak az ellátását biztosíthatja, amelyek önálló lakhatásra támogatással képesek.

A külső férőhelyen ellátott családok számára kedvezményes lakhatást, és ha az önálló életvitel fenntartása érdekében szükséges, szociális munkát kell biztosítani.

b.) Biztos Kezdet Gyerekház szolgáltatás fejlesztése

A családok átmeneti otthonaiban és a gyermekek átmeneti otthonában gyakran találkozunk olyan szülőkkel, akiknek a szülői kompetenciái hiányosak, sérültek, nincsenek eszközeik a gyermeknevelésben. A gyermekeikről történő gondoskodás gyakran a testi, fizikai szükségletek kielégítésében merül ki, egymás mellett élnek a gyermekeikkel, de a lélektől lélekig találkozás elmarad. Nem tudják, hogyan töltsék el együtt a szabadidejüket. Nem játszanak a gyermekeikkel, nem mesélnek nekik, és nincsenek vagy csak durva eszközeik vannak a fegyelmezés terén. A szülővé válás segítése különösen fontos a hátrányos helyzetű családok esetében, ahol az anyagi források szűkössége behatárolja a családok lehetőségeit, illetve a mindennapi megélhetésért folytatott harc elveszi a szülő idejét, erejét a gyermekeivel való foglalkozástól.

A Biztos Kezdet Gyerekház célja a szociokulturális hátrányokkal küzdő, elsősorban a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermekek egészséges fejlődésének

biztosítását támogató, fejlődési lemaradását kompenzáló, a szülői kompetenciákat erősítő, a szülő és az óvodába még nem járó gyermek számára együttesen nyújtott társadalmi felzárkózást segítő prevenciós szolgáltatás biztosítása.

A Biztos Kezdet Gyerekház a gyermek sikeres óvodai beilleszkedése, valamint a gyermek és a család sikeres társadalmi integrációja érdekében együttműködik különösen a család- és gyermekjóléti szolgálattal, a család- és gyermekjóléti központtal, a védőnői szolgálattal, az óvodával, a helyben elérhető egyéb, a gyermekek és a gyermekes családok számára szolgáltatást nyújtó intézménnyel, valamint szükség esetén a gyermekvédelmi jelzőrendszer egyéb tagjaival.

A Biztos Kezdet Gyerekház működtetése különösen indokolt lehet a város szegregált településrészein, ahol a hátrányos helyzetben lévő, mélyszegénységben élők száma kiemelkedően magas, mint például a Nagysándor telep, Dombostanya, Bayk András kert stb.

5. Ellátási szerződés keretében nyújtott szolgáltatások

a.) Héra Család- és Gyermekjóléti Szolgálat (a továbbiakban: Szolgálat)

Székhelye: 4031 Debrecen, Pósa u. 1.

Ellátási területe: Nagysándortelep, Nagy Mihály kert, Téglagyár, Ondód, Nagymacs, Domokos Márton kert, Csigekert, Hatvan utcai kert, Köntöskert

Az ellátási területen élő állandó lakosok száma 12.410 fő.

A gyermekjóléti szolgáltatás biztosításának módja, működésének tapasztalatai

Gondozottak ellátás szerinti megoszlása

Az előző évhez képest kisebb emelkedés tapasztalható a gondozott gyermekek létszámában. Az ellátás szerinti megoszlás terén azonban a védelembe vett gyermekek számában jelentősebb mértékű a növekedés az előző évhez képest, a Szolgálat által gondozott, védelembe vett gyermekek és családok száma több mint duplájára nőtt.

	Gyermekek száma	Családok száma
Szociális segítő munka (alapellátás)	120	68
Védelembe vett	68	28
Családba fogadott	4	4
Nevelésbe vett	4	3
ÖSSZESEN	196	103

Új együttműködési megállapodás	Gyermekek
Szülő kezdeményezésére	5
Szülővel közösen	1
Család- és gyj. szolg. vagy központ által	33
Jelzőrendszer által kezdeményezett	51
Gyámhatóság által kezdeményezett	5
ÖSSZESEN	95

A gyermekek veszélyeztetettségének okai

Okok	Az érintett gyermekek száma a veszélyeztetettség fő oka szerint (0-17 évesek adatai)
<i>Környezeti főcsoport szerinti okok:</i>	
- nevelési probléma	78
- szülők, család életvitele (szenvedélybetegségek, antiszociális viselkedés)	43
- családi konfliktus	14
- gyermek elhanyagolása	- fizikai
	1
- egyéb személyek, rokonok általi veszélyeztetés	1
- elégtelen lakáskörülmények	42
- Munkanélküliség	1
<i>Magatartási főcsoport szerinti okok:</i>	
- gyermekintézménybe való beilleszkedési nehézség	2
- tankötelezettség elmulasztása (50 tanóra és egyéb)	8
- egyéb	1
<i>Egészségi főcsoport szerinti okok:</i>	
- magatartás- vagy tanulási zavar	4
<i>Anyagi főcsoport szerinti ok:</i>	
	1

Válsághelyzetben levő várandós anyák gondozása

Az ellátási területen adatszolgáltatásra felkért védőnők tájékoztatása szerint az 5 védőnői körzetben a védőnők által ellátott gyermekek összlétszáma 2017. évben 1055 fő volt.

Az adatszolgáltatásra felkért gyermekorvosok közül egy gyermekorvos adatszolgáltatása alapján a körzetében ellátott gyermekek száma: 1369 fő.

A védőnők mindösszesen 169 várandós nőt gondoztak, melyből 18 év alatti 5 fő volt, ebből 1 fő 16 év alatti.

A védőnők 16 alkalommal küldtek problémajelző adatlapot, 12 alkalommal készítettek helyzetértékelést család- és gyermekjóléti szolgálatok számára, továbbá 17 alkalommal voltak szakmaközi megbeszélésen, esetmegbeszélésen vagy esetkonferencián.

A Szolgálatnál szociális segítőmunka keretében 2 fő 18 év alatti válsághelyzetben lévő, valamint 11 fő 18 év feletti várandós nőt gondoztak. A 13 fő közül 2 fő esetében védelembe vétel történt, 1 főt pedig családok átmeneti otthonában helyeztek el.

A Szolgálat számára a védőnők 9 alkalommal küldtek problémajelző adatlapot, felkérésükre 7 alkalommal készítettek helyzetértékelést gondozott gyermekekre vonatkozóan, közös családlátogatáson 41 alkalommal voltak. A válsághelyzetben lévő várandós anyák legtöbb esetben az újszülött fogadásához nem tudták biztosítani a megfelelő lakáskörülményeket, és emiatt kerültek a látókörukbe. A védőnői szolgálattal közös, folyamatos és napi szintű gondozási tevékenységnek, a szoros együttműködésnek köszönhetően az újszülöttek a gondozott családokba hazaadhatók voltak.

Családjából kiemelt gyermek szüleinek gondozása

Családjából kiemelt gyermek (ideiglenes hatályú elhelyezéssel) gondozására egy esetben került sor. Ez a gyermek hatósági gyermekvédelmi intézkedéssel – nevelésbe vétellel – nevelőszülőkhöz került elhelyezésre.

Családjából kiemelt gyermek esetében szociális segítő munka biztosítására kaptak felkérést a gyermekjóléti központtól 2 család esetében. Ez 3 gyermeket érintett, akik nevelésbe vétel során nevelőszülőknél nevelkednek.

A fenti 3 családból jelenleg egy család esetében már elkezdődött a hazagondozási folyamat, és remélhetően mihamarabb sor kerül a szakellátásuk megszüntetésére.

A gondozottak között egy olyan család volt, ahol év közben két gyermek szakellátásból kikerült és családjába került visszahelyezésre. A szülők a megfelelő lakóköörülményeket biztosítani tudták gyermekeik számára, azonban az életvezetési képességeik támogatására és a gyermekek visszailleszkedésének segítésére a szociális segítő munkát védelembe vétel mellett biztosítják a család számára.

A jelzőrendszer tagjaival való együttműködés tapasztalatai

2017-ben az észlelő és jelzőrendszer által küldött jelzések közel harmada (47 esetben) köznevelési intézményből érkezett.

Jelzést küldő	0-17. év	nagykorú
Egészségügyi szolgáltatók	11	11
- ebből védőnői szolgálat	9	6
Szociális szolgáltató	12	3
Kisgyermek napközbeni ellátását nyújtók	2	
Köznevelési intézmények	47	
Rendőrség	4	1
Állampolgár	6	2
Önkormányzat, jegyző	9	
Gyámhatóság	18	12
ÖSSZESEN:	109	29

A jelzések száma 2017. évben 43 %-kal nőtt a 2016. évi jelzésekhez képest. Legnagyobb számban a köznevelési intézményekből érkező jelzések száma emelkedett, 23 %-kal.

Általános tapasztalat, hogy mindkét évben az oktatási-nevelési feladatokat ellátó intézmények gyermekvédelemmel foglalkozó munkatársainak jelzései a legnagyobb számúak, esetükben súlyosabb, vagy több szempontú veszélyeztetettség jelzése is előfordult, esetkonzultációra is a legnagyobb esetszámban került sor mindkét évben. A problémajelzésekben igazolatlan hiányzást, a gyermek vagy fiatal iskolai magatartásbeli problémáit, szülői elhanyagolást, bántalmazás nyomait, szülők párkapcsolati, válási problémáit, kapcsolattartási gondokat rögzítettek a jelzőrendszer tagjai.

A kisgyermek napközbeni ellátását nyújtó intézmények csak nagyon kevés számban jeleznek, azt tapasztalják, hogy inkább közvetve, a védőnőkön keresztül jut el az általuk felismert veszélyeztető probléma jelzésként a Szolgálathoz.

A Szolgálat illetékességi területén legszorosabb az együttműködés a védőnőkkel és a gyermekjóléti központ esetmenedzsereivel. A közös családlátogatások, esetmegbeszélések, személyes és telefonos konzultációk segítik az esetek vitelét, hatékonyabbá teszik a szociális segítő munkát. A háziorvosokkal is az együttműködés erősítésére törekedtek, így közös családlátogatásra, esetmegbeszélésre is volt példa az elmúlt évek esetvezetéseiben.

A háziorvosok részéről nagyon kevés számú jelzés érkezik, inkább más egészségügyi szolgáltató (főként szakellátás) kórházi szociális munkása jelez, mint például szülészetek, gyermekklinika, pszichiátria.

Az ellátott lakosság- és gyermekszámhoz viszonyítva a problémák halmozódása miatt a Nagysándor telepen a jelzőrendszer aktivitása magasnak mondható, más, általuk ellátott városrészekhez viszonyítva. A jelzőrendszer tagjai igényelték a folyamatos kapcsolattartást, a problémajelzések mellett szakmai kérdésekkel is keresték a Szolgálat szakembereit.

Az éves jelzőrendszeri tanácskozásra készített beszámolóhoz kértek a jelzőrendszeri tagok gyermekvédelmi tevékenységéről adatokat, továbbá a jelzőrendszeri tagok

együttműködésének tapasztalatait is kérték összegezni. A kiküldött kérdőíveket 40 intézmény, ill. szervezet küldte vissza (a kiküldött kérdőívek száma 49 volt).

Az ellátási területen két óvoda, egy általános iskola, és egy családok átmeneti otthona található, sem bölcsőde, sem középiskola nincs. A Szolgálat azoknak a jelzőrendszeri tagoknak a véleményét kérdezte meg, akikkel év közben kapcsolatban álltak az esetek kapcsán.

A jelzőrendszeri tagok számára kiküldött kérdőívekben az alábbi főbb kérdésekre keresték a választ:

- Mi a véleménye a gyermekvédelmi és/vagy szociális feladatot is ellátók együttműködéséről?
- Szervezték-e prevenciós jellegű programokat az intézményükbe járó gyermekek, és /vagy családtagjaik számára? Ha igen, milyen programokat?
- Voltak-e a család- és gyermekjóléti szolgálattal közös programjaik? Ha igen, melyek voltak ezek?
- Milyen szolgáltatásokkal bővítené a Debrecenben működő szociális feladatot ellátók és gyermekvédelmi intézmények rendszerét, milyen változásokat javasolna?

Az oktatási-nevelési intézmények és a kisgyermekek napközbeni ellátását nyújtók részéről megfogalmazottak, tapasztalatok

A megkérdezett *bölcsődék* szerint kölcsönös az együttműködés, különösen a védőnői szolgálattal, a gyermekek és családok átmeneti otthonával.

Az *óvodák* véleménye szerint a gyermekvédelmi feladatot ellátók szorosan együttműködnek egymással, a Szolgálat dolgozói lelkiismeretesen végzik a munkájukat. Telefonon és személyesen is tájékozódnak, szükség esetén esetmegbeszélésen, esetkonferencián cserélnek tapasztalatot, véleményt.

A Pósa Utcai Óvoda véleménye: a védőnővel jó a kapcsolatuk, rendszeresen látogatja az óvodát, a körzeti háziorvossal még mindig sok problémájuk van az igazolások miatt, illetve, hogy a gyerekek betegen is mennek óvodába. A Szolgálattal továbbra is nagyon jó a kapcsolatuk, jól tudnak együttműködni. A gyámhatósággal a tárgyalások alkalmával és a jellemzések készítésekor kerülnek kapcsolatba.

Az általános iskolák:

- Debreceni József Attila Általános Iskola: A kapcsolat nem személyes, legtöbbször telefonon, írásban történik.
- Szoboszlói Úti Általános Iskola: A védőnőkkel és az iskolaorvossal folyamatos a kapcsolattartás, jó az együttműködés a gyermekjóléti szolgálattal is, bár nem küldtek jelzést. Az iskolarendőr programban a kapcsolat jó a rendőrséggel, részt vesznek a DADA programban. Egyéb oktatási-nevelési intézményekkel, gyermekek és családok átmeneti otthonával nincs kapcsolat, míg civil szervezetekkel és az egyházakkal szoros az együttműködés, melyet rugalmasság és kiváló kommunikáció jellemez.
- Debreceni Bárczi Gusztáv Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény több település család- és gyermekjóléti szolgálatával vannak kapcsolatban, akikkel folyamatos és naprakész az információ átadás, jól működő, partneri jellegű az együttműködés. A debreceni család- és gyermekjóléti szolgálatokkal is folyamatos és naprakész a kapcsolat, számíthatnak a hathatós segítségre. A gyermekvédelmi ellátórendszer többi partnerével is megfelelő a kapcsolattartás, bár néhány esetben az információ áramlás nem naprakész, így előfordul, hogy egyes problémákról nem, vagy késve kapnak jelzést. A módosuló jogszabályi változás

miatt is fontosnak tartják az együttműködést, a családsegítők, esetmenedzserek személyét tekintve igyekeznek követni a változásokat.

- Hallássérültek Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézménye: az együttműködés intenzitása és alapossága változó. A család- és gyermekjóléti szolgálatokra jellemző a problémajelzésekre való gyors reagálás, míg a gyermekek törvényes képviselőjét ellátó gyámok csak a gondozási hellyel tartják a kapcsolatot, az együttműködés nem terjed ki a nevelési-oktatási intézményekre. A nevelésbe vett gyermekek intézetből (lakásotthonból) való szökését nem jelzik megfelelően az oktatási intézmények felé. A szökésekből származó igazolatlan mulasztásoknak nincs következménye, ami fokozza a gyermekek veszélyeztetettségét, és rossz példát mutat a többi nevelésben lévő gyermeknek. Növekszik a lemorzsolódás veszélye, a lakásotthonból érkező gyermekek jelentős része hiányzásai miatt nem, vagy csak nehezen teljesíti a tantervi követelményeket.
- Debreceni Vörösmarty Mihály Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola: jó az együttműködés
- Debreceni Kazinczy Ferenc Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola: a kérdésekkel kapcsolatban nem fogalmaztak meg véleményt.
- Vénkert Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola: rendszeres az együttműködés a gyermekvédelmi tevékenységet folytatók között. 2017. novemberétől pályázat keretében DMJV Család- és Gyermekjóléti Központjának szakembereivel iskolai szociális munka előkészítése zajlik, prevenciós előadások, egyéni tanácsadás, ismeretterjesztés során.
- Debreceni Fazekas Mihály Általános Iskola: rendszeres és jó a kapcsolat. Hiányolják a védelemben vételi tárgyalásokra való meghívást, mert így nem tudnak reagálni a tárgyaláson elhangzottakra. A problémák sok esetben a tanuló iskolai viselkedésére és tanulási teljesítményére is kihatnak.

A középiskolák:

- Medgyessy Ferenc Gimnázium és Művészeti Szakgimnázium: nagyon hatékony az együttműködés, különösen a védőnőkkel, a mentőszolgálat, a Szolgálat, a rendőrség munkatársaival.
- DSZC Irinyi János Szakgimnázium és Szakközépiskola: az együttműködés megfelelő.
- DSZC Baross Gábor Középiskolája és Kollégiuma: segítséget kaptak a szülőkkel való kapcsolatfelvételben.
- Diószegi Sámuel Baptista Szakgimnázium és Szakközépiskola: jó a kapcsolat.
- DSZC Beregszászi Pál Szakgimnáziuma és Szakközépiskolája: az együttműködés megfelelő a gyermekvédelmi tevékenységet ellátók között.
- DSZC Povolny Ferenc Szakgimnázium, Szakközépiskolája és Szakiskolája: a jelzőrendszer elfogadhatóan működik, az oktatásban dolgozók igyekeznek elmélyíteni a kapcsolattartást.
- Magiszter Alapítványi Óvoda, Általános iskola, Gimnázium, Szakgimnázium, Szakközépiskola és Alapfokú Művészeti Iskola: hasznos az együttműködés.
- DSZC Könnyűipari Szakgimnáziuma, Szakközépiskolája és Szakiskolája: a család és gyermekjóléti központok, szolgálatok családgondozói készségesen fogadják az iskola jelzéseit és általában gyorsan reagálnak az adott problémára. Egyéb szereplőkkel jó a kapcsolat.
- Debreceni Csokonai Vitéz Mihály Gimnázium: a kérdésekre vonatkozóan nem fogalmaztak meg véleményt.
- DE Balásházy János Gyakorló Középiskolája és Kollégiuma: nagyon jó az együttműködés, a család- és gyermekjóléti szolgálatok problémajelzésekre minden esetben reagálnak, a megtett intézkedésekről, tapasztalataikról visszajelzést küldenek, gyakori a kapcsolattartás.
- Tóth Árpád Gimnázium: az együttműködést jónak ítélik meg, csak az erre jutó időt nagyon kevésnek tartják, hatékonyabb lenne, ha teljes státuszban képzett szakember látná el a gyermekvédelmi feladatokat.

Az egészségügyi szolgáltatók (védőnők, háziorvosok) részéről megfogalmazott tapasztalatok

Területi illetékességgel rendelkező gyermek háziorvos: állandó telefonos és személyes kapcsolatban áll a szolgálattal. Esetmegbeszélésen rendszeresen részt vesz. Véleménye szerint a gyerekek érdekeit szem előtt tartva alakítják ki a szolgálatok a segítség folyamatát. A kapcsolat és az együttműködés nagyon eredményes. A szolgálatok további fejlesztését szorgalmazza.

A védőnők szerint nagyon pozitív a tapasztalat, nagyon jó az együttműködés a család- és gyermekjóléti szolgálatokkal, míg más szociális ellátók között lehetne szorosabb a kapcsolat. A gyermekorvosok éljenek a jelzési kötelezettségükkel. Jelzést, információt szeretnének kapni a gyámhatóságtól azokban az esetekben, amikor nevelőszülőhöz kerül egy gyermek, vagy elkerül onnan, családba fogadás stb. esetén. A gyámhatóság részéről sok esetben nem, vagy későn történik a jelzés a védőnői szolgálat felé. A klinika sem jelez a védőnői szolgálat felé. A védőnői szolgálat szeretné, ha a család- és gyermekjóléti szolgálatok a gondozott családok figyelmét felhívnák a védőnői szolgálattal való együttműködés fontosságára, kötelezettségekre, a státuszvizsgálatok fontosságára. A körzetben lévő lakásotthonba való be- és kiköltözésről szeretne jelzést kapni a védőnő a lakásotthonoktól.

A gyermekek és családok átmeneti otthonainak tapasztalatai a jelzőrendszer működéséről

Az átmeneti otthonok szoros együttműködésben dolgoznak az esetmenedzserekkel és családsegítőkkel, valamint a jelzőrendszer többi tagjával. Az együttműködés egyre erősödik, a kétszintű rendszerre (család- és gyermekjóléti központ, család- és gyermekjóléti szolgálat) való átállás után gördülékennyé vált a folyamat, ami pozitív hatással van a szakmai munkára.

Az átmeneti otthonok véleménye szerint letisztultak a szerepek és a folyamatok, jó az együttműködés. Rendszeresek a családsegítők látogatásai, az együttműködés nagyon jó azokkal az oktatási-nevelési intézményekkel, ahová a gyermekek járnak. Az együttműködés nemcsak szakmai, hanem emberi szempontból is jó.

Összességében elmondható, hogy a jelzőrendszeri tagok együttműködése szakmánként eltérő mértékű és intenzitású, de szakmai szempontból valamennyi tag munkája felbecsülhetetlen értékű.

Jövőbeli tervek, javaslatok

A Szolgálat a családokkal végzett szociális segítő munkában a komplex szakmai segítséget hangsúlyozza, ahol a családok problémáit is egységben kezelik. Az elmúlt év gyermekvédelmi munkáját hatékonynak ítélik meg, ebben nagyon nagy szerepe van a család- és gyermekjóléti központ munkatársainak is, akik támogató tevékenységükkel segítik szakmai munkájukat.

A gyermekvédelem terén kiemelt célcsoportként kezelik a várandósokat, illetve a csecsemőkorú gyermeket nevelő családokat, ezért törekszenek a védőnőkkel való szoros együttműködésre. Ennek a célcsoportnak jelenleg korlátozottak a Szolgálat lehetőségei preventív foglalkozásokat szervezni, mint pl. játszóházi és/vagy fejlesztő foglalkozásokat, baba-mama klub szolgáltatásait, vagy zenébölcseit, baba-mama tornát. A Nagysándor telepen várhatóan a közeljövőben induló pályázati program keretén belül lesz lehetőség ezeknek a szolgáltatásoknak a beindítására.

Az iskoláskorú gyermekek a magas igazolatlan hiányzások, az iskolai magatartási problémák miatt kerülnek leginkább a gondozásukba. A 16. évet betöltött, már nem tanköteles gyermekek az iskolarendszerből kikerülve könnyen a kortárs csoportok negatív hatása alá kerülhetnek. Számukra szükséges lenne olyan állandó ifjúsági közösségi programot szervezni, ahol személyiségfejlesztő foglalkozásokon vehetnének részt, továbbá életvezetési tanácsokat is

kapnának. A közösségi szociális munka esetükben a szabadidő hasznos eltöltésére is irányulhat, amelyre szintén az említett pályázati program nyújthat megoldást.

b.) Forrás Lelki Segítők Egyesülete Mentálhigiénés Központ Család- és Gyermekjóléti Szolgálat (a továbbiakban: Szolgálat)

A Szolgálat a szolgáltatói nyilvántartásban érvényes bejegyzéssel rendelkezik, önálló szakmai, szervezeti egységként működik a Forrás Mentálhigiénés Központon belül.

Az ellátottak köre, szociális jellemzői, ellátási szükségletei, demográfiai adatai:

A Szolgálat ellátási területéhez a Tócoskert, Tócovölgy, Postakert, Széchenyi-kert és Vargakert tartozik. Az ellátási területen 28 548 fő él, ebből 4 818 fő kiskorú.

A Szolgálat 2017. évben végzett szakmai tevékenységének összesített száma: 18 117.

Az együttműködési megállapodással rendelkező ügyfelekre vonatkozó főbb statisztikai adatok:

A Szolgálat 2017. évben 101 családdal, 294 fővel kötött együttműködési megállapodást. Nem együttműködési megállapodás alapján 225 fővel végeztek szociális segítő tevékenységet.

Tanácsadásaik:

- jogi tanácsadáson 45 fő vett részt 55 alkalommal,
- pszichológiai tanácsadáson 11 fő vett részt 66 alkalommal,
- párkapcsolati tanácsadáson 4 fő vett részt 14 alkalommal,
- családkonzultáción 12 fő vett részt 12 alkalommal.

Egyszeri megkeresések formájában 198 alkalommal kértek a Szolgálattól segítséget, ezek közül egyszeri kliensként 97 fő, 47 fő egynél többször (101 alkalommal) vette igénybe a szolgáltatásaikat.

Elsődleges probléma szerinti megoszlás (együttműködési megállapodások esetében):

Életviteli	28 fő
Szenvedélybetegség	1 fő
Családi-kapcsolati konfliktus	40 fő
Családon belüli bántalmazás	38 fő
Elhanyagolás	9 fő
ebből oktatási, nevelési	8 fő
Gyermeknevelési	12 fő
Gyermekintézménybe való beilleszkedési nehézség	5 fő
Magatartászavar, teljesítményzavar	5 fő
Lelki- mentális probléma	6 fő
Anyagi (megélhetési, lakhatási) probléma	138 fő
Ügyintézésrel kapcsolatos	1 fő

Az elsődleges probléma szerinti megoszlást vizsgálva, a 2016. évi adatokkal összevetve kitűnik, hogy 2017-ben továbbra is nagy számban fordul elő *családi-kapcsolati konfliktus*, ezen belül is válással, gyermekelhelyezéssel kapcsolatos kommunikációs és érzelmi nehézségek, mely esetek kezelése kapcsán gyakran mediációs tanácsadói segítség válik szükségessé. Bár a családon belüli konfliktussal terhelt családok száma csökkent (75-ről 40-re), növekedett a családon belüli bántalmazások száma (38). Ha összeadjuk a két mutatót, a 2016-os mutatóhoz hasonló adathoz jutunk, viszont a gyakran tettelegességig fajuló, súlyosabb konfliktusok száma növekedett. Gyakran előforduló és összetett problémát jelent a *szülői elhanyagolás* problémája, illetve a kamaszkor beköszöntére „beérő” gyermeknevelési problémák. A *gyermekintézménybe történő beilleszkedési nehézségekkel küzdők* száma

nagyarányú csökkenést mutat, köszönhetően talán a jelzőrendszeri tagok közötti együttműködés nagyfokú javulásának, a felmerülő problémák korai stádiumban történő jelzésének. Az *anyagi-megélhetési-lakhatási problémák* száma szinte megduplázódott az elmúlt évben (72-ről 138-ra), mely a szolgálatnál gondozott sokproblémás, alacsony gazdasági, társadalmi státuszú családoknak szinte alapproblémája, melyhez alacsony iskolai végzettség, foglalkoztatási gondok, a jövőkép hiánya is gyakran társul.

Életkor szerinti megoszlás:

0-6 év	51 fő
7-14 év	71 fő
15-18 év	41 fő
18-59 év	117 fő
60 évnél idősebb	14 fő

Iskolai végzettségüket tekintve:

Általános iskola nyolc osztályánál kevesebb	122 fő
Általános iskolai végzettség	134 fő
Befejezett szakiskolával rendelkezők	7 fő
Befejezett szakközépiskola, gimnázium	5 fő
Érettségire épülő OKJ képesítés	14 fő
Felsőfokú végzettség	3 fő

Családi összetétel szerint :

Egyedül élő	2 család
Házastársi/élettársi gyermek nélkül	2 család
Házastársi/élettársi 1-2 gyermekkel	43 család
Házastársi/élettársi 3 + gyermekkel	16 család
Egyedül élő szülő 1-2 gyermekkel	33 család
Egyedül élő szülő 3 vagy több gyermekkel	10 család
Egyéb	1 család

A családi összetétel szerinti megoszlást áttekintve a sokgyermekes családok nagy száma, valamint a gyermekeiket egyedül nevelő szülők (főként édesanyák) nagy számára hívja fel a figyelmet. A távollevő, hiányzó édesapák jelensége nem ismeretlen a családokkal dolgozó szakemberek számára. Amennyiben a nagy gyermekszám alacsony gazdasági, társadalmi helyzettel társul, a családgondozásnak sok tényezőre kell kiterjednie.

Alapellátásban részesültek száma 2017. évben 451 fő, egyéni gondozási-nevelési terv megvalósításába a család- és gyermekjóléti központ által bevonva 67 fővel végeztek szociális segítő tevékenységet, szociális válsághelyzetben levő kiskorú várandós anya gondozására egy esetben került sor. Átmeneti gondozásban részesülő gyermekek családjával végzett gondozási tevékenységben érintett gyermekek száma 2017. évben 82 fő, az érintett családok száma 21.

2017. évben a Szolgálatnál *veszélyeztetettként nyilvántartott kiskorúak száma: 214 fő*, érintett családok száma 104.

Az érintett gyermekeknek a veszélyeztetettség fő oka szerinti megoszlása:

Környezeti főcsoport szerinti okok:

– Nevelési probléma	13 fő
– Szülők, család életvitele (pl. szenvedélybetegség)	2 fő
– Családi konfliktus	18 fő
– Szülő(k) betegsége	1 fő
– Gyermekek családon belüli bántalmazása	33 fő

Ebből:		
○ fizikai	25 fő	
○ lelki	5 fő	
○ szexuális	3 fő	
– Gyermek elhanyagolása	41 fő	
Ebből:		
○ fizikai	11 fő	
○ lelki	30 fő	
– Egyéb személy, rokonok általi veszélyeztetés	1 fő	
– Iskolai kirekesztés, erőszak	1 fő	
– Kortárs csoport negatív hatása	6 fő	
– Elégtelen lakáskörülmények	12 fő	
– Kilakoltatás veszélye	2 fő	
– Munkanélküliség	2 fő	
<i>Magatartási főcsoport szerinti okok:</i>		
– Gyermekintézménybe való beilleszkedési nehézség	7 fő	
– Drogfogyasztás	3 fő	
– Alkoholfogyasztás	8 fő	
– Játékszenvedély	1 fő	
– Csavargás	23 fő	
– Tankötelezettség elmulasztása	18 fő	
– egyéb	3 fő	
<i>Egészség főcsoport szerint</i>		
– Tartós betegség	8 fő	
– Fogyatékoság	3 fő	
– Magatartás- vagy tanulási zavar	8 fő	

Prevenációs, közösségfejlesztő csoportfoglalkozások, rendezvények

A jogszabályi előírásoknak, módszertani ajánlásoknak megfelelően a Szolgálat kiterjedt prevenációs, közösségfejlesztő tevékenységet folytat. 2017. évben megvalósult megelőző tevékenységeik:

- A Szolgálat állandó klubja a kisgyermekes édesanyák és gyermekeik számára szervezett *baba-mama klub*, amely kétheti rendszerességgel várja az érdeklődő édesanyákat és gyermekeiket. A résztvevők igényeinek eleget téve, szerveztek *szülőklub* foglalkozásokat, gyermeknevelésben jártas szakember részvételével: amíg a játszószobában családsegítő szakembereik felügyeltek a gyermekekre, a szülők a szomszédos helyiségben gyermeknevelési dilemmáikra kereshettek választ a szakember segítségével. 2017-ben – a szülők kérésére – kéthetente *zenebölcsi* foglalkozásokat tartottak az érdeklődő családok részvételével.
- 2017-ben is megszervezték a 6 alkalmas *szülőképzés* alkalmait családterapeuta és pszichológus szakemberek részvételével. A családi életciklusokra jellemző legfontosabb gyermeknevelési, családi együttélési feladatokról szóló előadások mellett lehetőség nyílt a résztvevőket érdeklő gyermeknevelési kérdések, illetve családi nehézségeik megvitatására is. A szülőkkel történő zavartalan beszélgetés érdekében a képzéssel párhuzamosan játszóházi foglalkozásokat tartottak az alkalmakon résztvevő családok gyermekei számára.
- A *tini korosztály* megszólítása érdekében szociodráma, illetve társasjáték foglalkozásokat szerveztek 6 alkalommal, melynek keretében a fiatal korosztályt érintő kérdésekkel foglalkoztak játékos formában.
- A nehezebben megközelíthető, illetve a kortársközösségeikben valamilyen okból marginális helyzetbe került gyermekek és családjaik bevonásával 2 csoportban, 6 alkalommal került sor *állatasszisztált foglalkozások* tartására. A négy lábú segítők nagy sikert arattak mind a gyermekek, mind a felnőttek körében, gyakran előfordult, hogy a

foglalkozásokba a felnőttek is bekapcsolódtak. A közös munka eredményeként nőtt a bizalom a segítő szakemberek irányába is, volt olyan résztvevő család, amellyel családterápiás folyamat indult a program ideje alatt.

- Az *anyák napi rajzpályázatukra* közel 200 pályamű érkezett. Több kategóriában jutalmazták a díjazottakat, de értékelték minden résztvevő kisdíák lelkesedését, munkáját.
- Gyermeknap alkalmából hagyományörző „Családi Juniális” címmel *lakótelepi családi napot* tartottak, melynek során számos szabadidős programmal készültek a Szolgálattal együttműködésben álló családok és a lakótelepen élők számára: változatos, kicsiket-nagyokat átmozgató szabadtéri játékok, aszfaltrajzverseny, kutyás sportbemutató és játék, kreatív foglalkozás, hajfonás és csillámtetoválás készítése.
- Az önkormányzat pályázati támogatásával július hónapban *nyári napközis tábor* szerveztek és bonyolítottak le 13 hátrányos helyzetű gyermek részvételével. A színes programok között játék és kézműves foglalkozások, kirándulások, állatasszisztált foglalkozás, kiállítás látogatás, ismeretterjesztő foglalkozás szerepelt.
- Az önkormányzat által biztosított *nyári gyermekfelügyelet* ideje alatt játékfoglalkozás szervezését vállalták az Ibolya Utcai Általános Iskolában, ahol a gyermekek számára mozgásos játékokkal és aszfaltrajzversennyel készültek.
- „Családi Őszi Kavalkád - Fókuszban a sport és a biztonság” címmel hagyományörző *családi délutánt, sportnapot* tartottak a gondozott családok és a lakótelepen élők számára. A kellemes őszi délutánon színes program várta az érdeklődőket: lovagi bemutató és ügyességi játékok, mászófal, szumo birkózás, kreatív sátor kézműves foglalkozással, közlekedésbiztonsági játékok és szimulátorok. Közreműködő partnereik voltak a Debreceni Rendőrkapitányság Közlekedésbiztonsági Osztályának munkatársai és a Debreczeni Dósa Gyalogos Bandérium tagjai.
- Prevenciós- és játékfoglalkozásokat tartottak a Szent József Gimnáziumban.
- Drogmentes vetélkedőt rendeztek középiskolai csapatok részvételével a Nagyerdei Víztoronyban.
- Az „Élet labirintusa” kiállítás kísérőrendezvényeként szervezett csoportos beszélgetések vezetésébe kapcsolódtak be a Szolgálat munkatársai. A kiállítás az emberi életciklusok bemutatására vállalkozott, párhuzamba állítva az egészséges és a patológiás válaszok lehetséges következményeit. A kiállítás megtekintését egy közös beszélgetés kísérte, melyen kollégáik moderátori szerepet töltöttek be.

Egyéb szakmai tevékenységek

A családokkal végzett szociális segítő munka kiegészítéseként 392 alkalommal vettek részt esetkonferencián, 1176 alkalommal esetmegbeszélésen, illetve 2940 esetkonzultáción a jelzőrendszer tagjaival, kollégákkal.

2017. évben továbbra is rendszeresen együttműködtek a DMJV Család- és Gyermekjóléti Központjával a szakmai együttműködés és a feladatellátás minél magasabb színvonalon történő megvalósulása érdekében. A szinte napi szintű együttműködés mellett, a múlt évben is részt vettek szakmai vezetői megbeszéléseken. A megbeszélések célja az aktuálisan felmerülő szakmai dilemmák megvitatása, az együttműködés javítása, a szakmai munka összehangolása volt.

A jogszabályi, illetve szakmai szabályozó dokumentumok előírásainak megfelelően részt vettek és a Szolgálat is szervezett szakmaközi megbeszéléseket, tanácskozásokat:

- A Forrás Család- és Gyermekjóléti Szolgálat 7 alkalommal tartott tanácskozást, szervezett szakmaközi megbeszélést.

- A saját szervezésű szakmai tanácskozások mellett, 3 alkalommal részt vettek a Héra Család- és Gyermekjóléti Szolgálat, a DMJV Család- és Gyermekjóléti Központja, illetve a Hajdúsámsoni Család- és Gyermekjóléti Szolgálat szakmai tanácskozásain.
- A DMJV Család- és Gyermekjóléti Központjával közös szervezésben tartották meg rendes éves szakmai tanácskozásukat a jelzőrendszeri tagok részvételével.

A Forrás Család- és Gyermekjóléti Szolgálat szakmai stábja 9 alkalommal vett részt szakmai konferenciákon, műhelybeszélgetéseken, terepbörzén. A munkatársaknak havonta van lehetőségük team szupervíziós ülésen való részvételre, 2017. évben 10 alkalommal szervezték meg.

A jelzőrendszer tagjaival való együttműködés tapasztalatai

A bölcsődékkel és óvodákkal való együttműködés több évre tekint vissza, főként prevenció és közösségfejlesztő tevékenységük kapcsán. Az éves jelzőrendszeri tanácskozások alkalmával nagy számban megjelenő kollégák a szakmaközi megbeszélések alkalmával változó létszámban jelentek meg (a megbeszélés témája természetesen meghatározó tényező). A jelzőrendszer számára kiküldött éwertékelő kérdőívet – két kivételtől eltekintve – kitöltötték, az együttműködést jónak értékelték. A szolgáltatás változtatására, bővítésére vonatkozó javaslatok:

„A gyermekvédelmi intézmények a szülőknek is tarthatnának tájékoztató, felvilágosító előadásokat az óvodában”, „A nehéz sorsú családok mellé napi segítőt rendelni (naponta 1 óra)”.

Elmondható ugyanakkor a bölcsődékkel, óvodákkal való kapcsolattartás tapasztalataként, hogy 2017. évben is igen kevés jelzés érkezett a Szolgálathoz, bár a családokkal végzett szociális segítő tevékenység során nyert tapasztalatok alapján a problémák sokkal nagyobb számban való előfordulása valószínűsíthető.

Az általános iskolákkal a legintenzívebb a kapcsolattartás a jelzőrendszeri tagok közül. A leggyakrabban jelzett problémák a magatartási problémák, a nagyszámú igazolt és igazolatlan hiányzás, tanulási nehézségek, szülői együttműködés elégtelensége, szülői elhanyagolás, a beilleszkedési nehézségek, illetve megnövekedett a pszichés problémák száma.

Egyre gyakrabban diagnosztizálnak a Pedagógiai Szakszolgálat munkatársai tanulási, magatartási, beilleszkedési nehézséget az általános iskolás gyermekeknél, az oktatási intézmények egyre nehezebben tudják kezelni ezeket a problémákat. A speciális osztályok maximális létszámmal működnek, az újonnan diagnosztizált gyermekek számára nincs további kapacitás. A Szolgálattal a kapcsolattartás általánosságban jó, a jelzőrendszeri tanácskozások alkalmával megjelennek a gyermekvédelmi feladatokat ellátó kollégák, a kért tájékoztatást megadják, probléma esetén jelzéssel élnek.

A középiskolákkal való jó kapcsolat sok iskola esetében az Egyesület prevenció tevékenysége kapcsán alakult ki. A jelzett problémák között szerepelnek tanulási és magatartási problémák, az iskolai hiányzás, a gyermeknevelési problémák, a fiatalkori devianciák, a szülői elhanyagolás, a kamaszkori szülő-gyermek kapcsolat problémái, egyre gyakrabban a suicid kísérlet és más önsértő tevékenységek. Speciális nehézséget jelent a vidéki, kollégista esetleg bejáró gyermekek szüleivel való kapcsolattartás.

A jelzőrendszer számára kiküldött éwertékelő kérdőívet kitöltötték, nehézségként a magántanulói státuszú tanulók iskolai életbe való visszaintegrálását foglalmazták meg. Javaslatot nem foglalmaztak meg.

A házi orvosokkal való kapcsolattartás főként egyes betegek kapcsán a Szolgálat kezdeményezésére jött létre. A jelzőrendszeri tagok számára szervezett tanácskozásokon igen

ritkán jelennek meg. A jelzőrendszer számára kiküldött évértékelő kérdőívet két gyermekgyógyász szakorvos küldte vissza, ami a területileg illetékes gyermekgyógyászok mindössze negyedét jelenti. A kérdőíven egyéb együttműködési, kapcsolattartási formákra vonatkozóan az a javaslat érkezett, hogy „praxisközösségek esetén jobb lenne”.

A gyermek háziorvosokkal való kapcsolattartásról elmondható, hogy a GYSZ-4 adatlapok kitöltése terén jó az együttműködés, az adatlapokat rövidebb-hosszabb határidővel visszaküldik, a kért tájékoztatást megadják. Az adatlapok kitöltése sok esetben igen szűkszavú, kevésbé informatív.

A családok egy részénél szükség van pszichiáter szakorvossal való konzultációra. A *pszichiáterekkel* való együttműködéssel kapcsolatosan vegyes tapasztalataik vannak: a gyermekpszichiátria munkatársai esetkonferenciák, illetve személyes konzultáció terén is együttműködnek a gyermekek érdekében, a szülők pszichiátriai problémái esetén nehezebb az együttműködés a szakorvosokkal, pedig a szociális segítő munka folyamatában gyakran lenne szükség esetkonzultációra egy-egy szülő betegsége kapcsán.

A *védőnőkkel* való kapcsolattartás jónak mondható, a kért tájékoztatást megadják, közös családlátogatásra, a családsegítő kollégákkal való együttműködésre készek, viszonylag nagyobb számban vesznek részt tanácskozásaikon. A kapcsolattartást nehezíti, hogy rendkívül feszített időbeosztással dolgoznak, időpontegyeztetésre hosszabb határidővel van lehetőség. A jelzőrendszer számára kiküldött évértékelő kérdőívet kitöltötték, javaslatként megfogalmazták: „Dolgozni akaró szülők, főleg várandósok álláskeresés és elhelyezkedés segítése”, „Több és rendszeres hivatalos tájékoztatásra és személyes konzultációra lenne szükség, az elkészült jegyzőkönyvek elküldése részünkre”, „A védőnői szolgálattal való együttműködés segítése, szülői köteleességek elhanyagolása esetén több segítségre, támogatásra lenne szükség”, „az eddigi együttműködés fenntartását fontosnak tartom a továbbiakban is”.

A *gyermekek átmeneti otthonával*, illetve *családok átmeneti otthonaival* való kapcsolat jónak mondható, különösen az ellátási területen található két átmenti otthonnal alakult ki napi szintű, szoros együttműködés. Szakmai rendezvényeiken részt vesznek, a jelzőrendszer számára kiküldött évértékelő kérdőívet kitöltötték. Az intézmények által megfogalmazott javaslatok: „Kiléptető lakásokra lenne szükség és bérlakásokra szélesebb körű hozzáféréssel, utógondozással egybekötve”, „Korai prevenciók szemlélet, megfelelő minta közvetítése”, „Jó volna olyan közösségi tér, ahol a fiatalok akár a zene, akár a sport világában ingyenesen részt vennének”.

Jövőre vonatkozó célok, javaslatok

A Szolgálat ebben az évben azokkal a jelzőrendszeri tagokkal szeretné szorosabbra fűzni a kapcsolatot, akikkel eddig kevesebb sikerrel alakították ki a személyes együttműködést. Keresik a kapcsolatteremtési lehetőséget pl. a háziorvosokkal, a rendőrséggel, pártfogó felügyelettel.

A jelzőrendszeri tagok által megküldött beszámolóikban megfogalmazott kérések, javaslatok közös átbeszélése, a megvalósításukhoz szükséges intézkedések együttes átgondolása, kivitelezése.

Fontos célkitűzés prevenciók programjaik és közösségfejlesztő tevékenységük kapcsán az együttműködő intézményekkel – oktatási-nevelési, idősgondozási, egészségügyi, közösségi, egyházi, civil – való kapcsolat ápolása, fenntartása, a jó partneri együttműködés fejlesztése.

Prevenációs és közösségfejlesztő tevékenység végzése a Forrás Mentálhigiénés Központ részlegeivel szoros együttműködésben az éves közösségfejlesztési ütemtervnek megfelelően. A szociális segítő munka kiegészítéseként – a módszertani ajánlásokkal összhangban – csoportos beszélgetések, készségfejlesztések, közösségfejlesztő tevékenység folytatása. Ebben az esztendőben kiemelt célcsoport a tizenéves fiatalok csoportjai.

Integrált intézmény ellátásaként ebben az évben is tevékenyen részt vesznek a Forrás Lelki Segítők Egyesülete pályázati programjai megvalósításában, innovatív kezdeményezéseinek megvalósításában.

c.) Gyermekek átmeneti gondozása a ReFoMix Nonprofit Közhasznú Kft. által működtetett Családok Átmeneti Otthonaiban

➤ „Fecske” Családok Átmeneti Otthona

Az intézmény 2002. január 01. óta nyújt ellátást az otthontalanná vált, hátrányos helyzetű gyermekes családok számára. Önkéntesen igénybe vehető szolgáltatásuk a Debrecen város közigazgatási területén élő szülők kérelmére történik.

A családok egységének megőrzését a legkisebb beavatkozással, a családok belső erőforrásainak felhasználásával, és megfelelő szakemberek bevonásával szeretnék elérni. A gondozás során fokozatos önállósodásra akarják rávezetni a szülőket azért, hogy problémamegoldó készségük és életvezetésük pozitívan változzon.

A családok átmeneti otthona a Debrecen, Derék u. 22. szám alatti társasház 8. emeletén 10 összkomfortos garzonlakásban 40 fő részére biztosít elhelyezést. A működést engedélyező hatóság az intézmény adatait határozatlan időre jegyezte be a szolgáltatói nyilvántartásban.

2017. évben 15 család, azaz 65 fő (27 felnőtt és 38 gyerek) ellátását biztosította az átmeneti otthon. Hosszú évek óta most fordult elő először, hogy a napi átlag elhelyezettek száma 40 fő alá esett, melynek oka elsősorban az, hogy 3 férfi szerződését is meg kellett szüntetni börtönbe vonulás, illetve a szabályok súlyos megszegése miatt.

Az elhelyezett családok közel fele, 46 %-a (7 család) korábban már részesült átmeneti gondozásban, 2 család pedig már több intézményben is élt.

2017-ben elhelyezés iránti kérelemmel 54 család fordult az otthonhoz ügyfélfogadásaikon, köztük 42 új családot regisztráltak, 12 család pedig már korábban is kérelmezte elhelyezését az intézménybe. A jelentkezők közül *6 családot tudtak elhelyezni*, ez összesen 24 főt jelent (11 felnőtt és 13gyermek).

A kérelmezők közt az előző évekhez hasonlóan magas az albérletüket a fizetési nehézségeik miatt elvesztő családok száma. Nagyobb számban jelentek meg az elégtelen lakáskörülmények miatt átmeneti elhelyezést kérő családok is.

A szülőkre a megfelelő családi minta és a tervezés hiánya, a szocializációs hiányosság, az életvezetési nehézség és a nem megfelelő problémamegoldási stratégia jellemző továbbra is.

Az elhelyezett családok átmeneti gondozás iránti kérelmét a következő okok indokolták:
(halmozott adatok)

- 1 család átmeneti otthonban élt, jogviszonyuk ott lejárt, önállóan lakhatásukat még nem voltak képesek megoldani,
- 2 család nem tudott megbirkózni a magas albérleti árakkal, hátralékot halmozott fel, emiatt el kellett hagyniuk az ingatlant,

- 16 %-uk szívésségi lakáshasználó volt rokonnál, túlsúfoltan éltek, a lakhatási körülmények nem voltak megfelelőek, albérleti kauciót viszont nem tudtak kifizetni,
- a munkanélküliség, az alacsony bér és a jelentős hiteltartozás miatt a fizetőképes jövedelem hiánya 83 %-nál indokolta az átmeneti gondozás igénybevételét,
- 2 család lakhatási körülményei alkalmatlannak bizonyultak gyermekeik nevelésére
- az életvezetési probléma minden családra jellemző,
- általános jellemző a családi segítő háló hiánya, vagy hiányos volta.

Az ellátottak elhelyezés iránti igényét több probléma együttes megjelenése jellemzi.

2017. évben 5 család *kigondozására* került sor, közülük az előző évekhez hasonlóan ismét sikerült 2 családnak szociális bérlakáshoz jutni a Cívis Ház Zrt. lakáspályázatán. A sikeres pályázatukhoz hozzájárult, hogy elegendő önerőt tudtak gyűjteni intézményi elhelyezésük ideje alatt, így a felújítás és az óvadék kifizetése nem okozott számukra problémát.

Három család albérletbe költözött, miután a szülőknek munkaviszonya lett és fizetőképessé váltak, mert sikerült tartalékokat képezniük.

A kiköltöző családok 80 %-a 12 hónapot meghaladó időt töltött átmeneti gondozásban, közülük 2 család intézményi jogviszonyát kellett meghosszabbítani a 18 hónap leteltét követően az eredményes kigondozásuk miatt június 15-ig, a tanév végéig.

Az elhelyezettek *családi állapota* változatos képet mutat. Az ellátott 15 család közel harmada (4 család) egyszülős család, ahol az anya egyedül neveli 1, illetve 3 gyermekét. Közülük 2 anyuka fizikai bántalmazás miatt szüntette meg párkapcsolatát.

A családok 73 %-a (11 család) kétszülős, ahol az élettársi kapcsolat még mindig a legnépszerűbb együttélési forma (46 %), ez 7 családra jellemző. 4 családban (26 %) élnek a gyermeküket nevelő szülők házasságban.

Az ellátott családok többsége, 66 %-a (10 család) 3 vagy 4 gyermeket nevel. Négy családban 1 gyermeket nevel a szülőpár, egy család pedig 2 gyermekes.

Az iskolai végzettség tekintetében 2 véglet a jellemző: vagy 8 általánossal, vagy érettségivel rendelkeznek a klienseik. Egy férfinak azonban csak 6 befejezett iskolai osztálya van. Csupán 2 főnek van OKJ-s végzettsége, ez is okozza, hogy a munkaerőpiacon nehezen boldogulnak.

Az ellátotti körökben jelen vannak az érettségizettek (4 fő), akik a felnőttek 15 %-át adják. Az ellátott 27 felnőtt 81 %-ának (22 fő) csupán 8 általános iskolai végzettsége van. Az általános iskolai tanulmányait azonban 1 fő kivételével minden felnőtt ellátott befejezte.

A felnőttek 59 %-a (16 fő) rendszeresen dolgozik, közülük 6 fő közfoglalkoztatottként. Egy fő a közfoglalkoztatotti státusz után létesített munkaviszonyt, ahol jelenleg is dolgozik.

Gyest vagy gyedet 8 anyuka (30 %) kapott, hármójuk családjában a családi pótlék a másik biztos jövedelem, ami helyzetük rendezését az intézményi jogviszony megszűnését követően nehezíti. A tartásdíj, amit kapnak, alacsony összegű és abban az esetben rendszeres, ha összege államilag megelőlegezett. Két anyuka szociális ellátásban részesül, halláskárosodott gyermekük révén kapnak ápolási díjat. A felnőttek csupán 4 %-a (1 fő) nem rendelkezik rendszeres jövedelemmel, ellátatlan.

Az édesanyák munkaerőpiaci helyzetét megnehezíti az alacsony iskolai végzettség mellett az a tény is, hogy nincsen családi segítségük, vagy már nem élnek a nagyszülők, vagy hasonlóan nehéz helyzetben vannak, mint a gyermekeik és nem tudnak segítséget nyújtani nekik pl. az unoka felügyeletében betegség esetén.

Az intézmény szakemberei segítséget nyújtanak a problémák (adósságkezelés, anyagi, életvezetési, munkahelyi, jogi, pszichológiai) komplex értelmezésében és azok megoldásában. A családgondozás során nagy hangsúlyt kap a reintegrációs törekvések

támogatása. A megrendezésre kerülő programjaik célja az volt, hogy a belső erőforrásokat mozgósítsák, a rejtett tartalékokat előhívják és elindítsák a változást.

A pszichológiai tanácsadásra, mint szolgáltatásra a kliensek részéről folyamatosan nagy az igény. A szakember feladata, hogy a szülők és gyermekek pszichés állapotát felmérje, segítse az egyének belső erőforrásainak előmozdítását, aktiválja a megküzdési stratégiákat. Jellemző probléma a depresszió, a szorongásos zavar, ezek kezelése, feldolgozása az eredményes mindennapi működés feltétele is.

A nevelési problémák fokozott jelenléte jellemző szinte valamennyi családban. Több gondozott gyermek is városi gyermekpszichiátriai szakrendelés kezelése alatt áll.

Az otthon szociálpedagógusai az iskoláskorú gyermekek és az óvodások részére hetente tartottak foglalkozást. Megemlékeznek a *hagyományos ünnepekről* (farsang, húsvét, anyák napja, mikulás, karácsony) a gyermekek által készített műsorral, ezáltal is egy követendő mintát mutatnak a lakóiknak, segítve a szülő - gyermek kapcsolat szorosabbá válását is.

Az alacsony iskolai végzettségű, alul szocializált szülők gyermekei hátrányokkal indulnak az életben. A normák nem megfelelő átvétele devianciát, a problémák újratermelődését eredményezheti. Munkájukkal céljuk a hiányosságok csökkentése, mert az intézmény fontos szocializációs terep.

Az iskolai lemorzsolódás elkerülése érdekében az intézmény dolgozói igény szerint egyéni *korrepetálás* keretében foglalkoztak a felzárkózásra szoruló gyerekekkel. Munkájukat még eredményesebbé teszi, hogy a *Láthatatlan Iskola* projekt keretében 6 gyermek korrepetálását valósították meg egyetemista önkéntesek. Nyáron pedig egy hétig 2 gyermeket táboroztattak Debrecenben.

Fontosnak tartják a filmklubot, ahol a megtekintett alkotást az intézményi kollégákkal fel is dolgozzák a gyermekek, ezzel is egy szemléletmódot és értékrendet közvetítenek feléjük.

A csoportos foglalkozásaikba beépítették az *egészséges táplálkozás, a környezetvédelem* érdekében teendő intézkedéseiket, feladataikat egyaránt.

A szülők számára *álláskeresési* foglalkozás-sorozatot tartottak. Olyan technikákat sajátíthatnak el az önéletrajzírástól az állásinterjúig, amit alkalmazva növelhetik elhelyezkedési esélyeiket.

A Forrás Leleki Segítők Egyesületének szervezésében a *Szülőképzés* címmel tavaly indított programsorozat újra megrendezésre került márciustól júniusig a közösségi helyiségükben. Családterapeuta és pszichológus vezetésével csoportban dolgoztak az anyukák, a gyerekeikkel pedig ezen idő alatt szociálpedagógus szakemberek foglalkoztak.

A szülői készségek fejlesztése kiemelt terület, mert a nevelési problémák jelentős mértékben megszaporodtak.

Az Otthon Segítünk Alapítvány ősszel egy napos Háztartásgazdálkodás című tréninget, illetve egy napos Egyedül nevelék című képzést tartott, mely foglalkozásokon a kliensek mellett kollégáik is hasznosítható információkat kaptak.

A Vojtina Bábszínház jóvoltából több alkalommal is hétvégi bábelőadáson voltak a gyermekek és szüleik, a *Jégcsarnokban* pedig korcsolyázhattak a téli sport kedvelői.

A Szociális Hallgatók Öntevékeny Szervezete (SZÖSZ) 8 fő 10 év feletti ellátott gyermeket július 3-5. között *erdélyi nyaralásra* vitt.

Öt gyermek a *Fővárosi Nagycirkusz* ünnepi előadásán vehetett részt Budapesten egy szülő kíséretében december 22-én, a Főnix Csarnokban pedig *Andersen: Hókirálynő* c. szuperprodukcióját tekinthették meg a családok.

Jövőre vonatkozó javaslatok

A családok átmeneti otthona klienseinek többsége tartós, sokszor a nem megfelelő szocializációval összefüggő probléma miatt kerül olyan helyzetbe, mely az átmeneti gondozás igénybevételét eredményezi. A megfelelő minta átadása elengedhetetlen prevenciós cél azért, hogy a problémák újratermelődését csökkenthessék. Ennek megvalósulása a széles körű hozzáférés miatt akár a közoktatás részeként is történhetne, tantárgyi formában.

A kiléptető lakások hálózatának létrejötte fontos része lehet a prevenció mellett a reintegrációnak. A kiléptető lakás – szükség esetén intenzív családgondozással – egy lépcsőfok a szociális bérlakás és más egyéb tartós lakhatási lehetőség közt az átmeneti otthoni ellátást követően.

➤ „Fészek” Családok Átmeneti Otthona

A ReFoMix Nonprofit Közhasznú Kft. „Fészek” Családok Átmeneti Otthona a Debrecen, Derék u. 22. sz. alatti társasház 10. emeletén található. Gyermekjóléti alapellátás keretében működő bentlakásos intézményként biztosítja napi 24 órás munkarend szerint az otthontalanná vált szülő kérelmére a gyermek és szülője, valamint legfeljebb 21. életévének betöltéséig vagy – ha köznevelési, felsőoktatási vagy felnőttképzési intézménnyel, szolgáltatóval tanulói, hallgatói vagy felnőttképzési jogviszonyban áll – legfeljebb 24. életévének betöltéséig a gyermek nagykorú testvére együttes lakhatását, és a szükség szerinti további ellátást.

Segítséget nyújt a szülőnek gyermeke teljes körű ellátásához, gondozásához, neveléséhez, és közreműködik a család otthontalanságának megszüntetésében, helyzetének megoldásában. Az intézmény önálló garzonlakásokban biztosítja 40 fő részére szülő és gyermeke együttes lakhatását. A szülők így nagyfokú önállósággal élhetik és szervezhetik mindennapjaikat, az intézményben dolgozó szakemberekkel hatékonyan együttműködve minden segítséget megkaphatnak problémáik rendezése érdekében.

Az átmeneti otthonban 2017-ben a férőhely kihasználtság 100 %-on felüli volt. Az intézményi szolgáltatást az év során összesen 23 család, 83 fővel vette igénybe. 2017. évben 12 család került felvételre és 12 család költözött ki.

Elhelyezési kérelmet 41 család (142 fő) nyújtott be, ebből 36 család új jelentkező, 5 pedig visszatérő. A kérelmező családok száma a 2016. évhez képest kis mértékben, de nőtt.

Mint az elmúlt évek során is, az *intézménybe való bekerülés okai* a családok többségénél összetettek, egy család esetén több problématípus is megfogalmazható.

Mindegyik felvételt nyert család esetében fennállt a megoldatlan lakhatási probléma, ezen belül egyrészt a hajléktalanná válás veszélye – felhalmozott közüzemi és hiteltartozások miatt lakás-, albérlet elvesztés, azonnali kiköltözésre felszólítás –, és az elégtelen lakhatási körülmények. Nagyon jellemző problémaforrás még a hiányos önerő, hátrányos jövedelmi viszonyok miatt a család létfenntartásának veszélye.

2017-ben 12 család került kigondozásra. 6 család albérletbe költözött a lakhatás tartós fenntartásának reményében, ehhez az átmeneti gondozás alatt önerőt gyűjtöttek. Két család sikeresen pályázott szociális bérlakásra, amivel tartós lakhatási formához jutottak. Egy család vidéken örökölt egy kis házat, amit felújítást követően birtokba tudtak venni.

Egy esetben a család az átmeneti gondozás megszűnését követően rokonokhoz költözött. Két családnak az intézményben eltöltött időt követően nem sikerült egyéb lakhatási formához jutnia, ezért másik családok átmeneti otthonába költöztek.

Szakmai munkájukat ebben az évben 1 fő intézményvezetővel, 2 fő családgondozóval, 4 fő szakgondozóval, 1 fő pszichológussal, 1 fő jogásszal végezték.

2017. június hónapban a Magyar Államkincstár, a Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Járási Hivatal Népegészségügyi Osztálya, valamint a Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Gyámügyi és Igazságügyi Főosztálya által végzett *ellenőrzések*, majd július hónapban a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság Módszertani Főosztálya ellenőrzése eredményesen zajlottak le.

Kéthetente tartottak *esetmegbeszélést*, szükség esetén pszichológus bevonásával, ahol közösen megbeszélték a szakmai kérdéseket, feladatokat, a családgondozás során felmerülő dilemmákat.

Havonta tartottak *stábülést*, melyen minden nappalos és éjszakai kolléga részt vett. Az aktuális szakmai feladatok, problémák megvitatására került sor.

Havonta *lakógyűlést* is tartottak, melyen lehetőség nyílt az intézmény működésével kapcsolatos változások, ünnepekkel, rendezvényekkel kapcsolatos információk, házirendszértések és egyéb intézményi közösségi együttélésből keletkező kérdések megbeszélésre. A gyűlésen minden alkalommal részt vett az intézményvezető, egy fő családgondozó és az átmeneti otthon lakói közül családonként egy fő.

Az *Érdekképviselői Fórum* gyűlésére negyedévente egyszer került sor. 2017-ben nem érkezett panasz.

Tanulószoba igény szerint folyamatosan biztosított azoknak a gyerekeknek, akiknek képességfejlesztése, felzárkóztatása érdekében a korrepetálás szükséges. 2017-ben az otthonban beindult a Láthatatlan Iskola nevű program a Rotaract Debrecen Főnix Egyesület koordinálásával. Ennek keretén belül az otthon diákjai saját mentort kaptak, akik heti 1-2 alkalommal segítettek nekik a tanulásban.

Internet használat is biztosított minden ellátott számára a közösségi helyiségben, ami főként az álláskeresési, lakhatási lehetőségek felkutatása során és a nagyobb gyerekek iskolai felkészüléséhez jelent nagy segítséget.

A fejlesztés a gyermekek későbbi önálló iskolai életben való sikeresebb részvételét szolgálja, *a családok átmeneti otthona így hasznos és eredményes kiegészítője a gyermek életében már jelenlévő oktatási-nevelési intézményrendszernek.*

A területileg illetékes Forrás Mentálhigiénés Központ *Család - és Gyermekjóléti Szolgálat*al történő szoros együttműködés eredményeképpen, álláskeresési, adósságkezelési, mentálhigiénés tanácsadás elérhetőségét is biztosítani tudják az átmeneti gondozás alatt álló családok számára.

A családsegítőkkel folyamatos a kapcsolattartás, rendszeresek az esetmegbeszélések és szükség esetén az esetkonferenciák.

A családgondozók kiemelten figyelemmel kísérik a családok egészségügyi állapotát is, ennek érdekében állandó az együttműködés az *egészségügyi szolgáltatókkal*, különösen a *védőnői hálózattal*.

Közösségi programok

<i>Program neve</i>	<i>Program témája</i>	<i>Megvalósítás időpontja, helye</i>	<i>Érintett gyermekek száma</i>
<i>Kreatív foglalkozás</i>	Készség-, képességfejlesztés	2017.01.02. - 2017.12.19. hetente egy alkalommal Közösségi Helyiség	10-17
<i>Közösségi program</i>	Farsangi, húsvéti, anyák napi, gyermeknapi, Mikulás, karácsonyi ünnepek	2017. február, április, május, június, december hónapokban Közösségi Helyiség	21-24
	Bábszínházi látogatások a Vojtina Bábszínház szervezésében alkalmanként	2017.02.01. - 2017.05.31. 2017.09.02. - 2017.11.29. Debrecen, Vojtina Bábszínház	8-10
	Gyermeknapi ajándékozás a SZÖSZ Egyesület támogatásával	2017. május Játszószoba	23
	3 napos tábor Romániában a SZÖSZ Egyesület és a ReFoMix Nonprofit Közhasznú Kft. közös szervezésében, az NI Hungary Kft. támogatásával	2017. 07. 03. – 2017.07.05. Biharfélegyháza, Rév, Vársonkolyos	12
	„Sütés-főzés tanulmányok” foglalkozássorozat	2017. 09.01. - 2017.12.10. Közösségi Helyiség	16
<i>Tanulószo</i>	Korrepetálás Láthatatlan Iskola program	2017.04.02. - 2017.12.12. igény szerint Közösségi Helyiség	8-12

Közösségi programokra igen nagy szükség van az átmeneti gondozásban lévő gyermekek és szüleik számára, hiszen van olyan gyermek, aki közösen a szüleivel még sosem vett részt korábban pl. szabadidős programon, utazáson, nyaraláson stb., nem volt lehetősége gyermekként meg tapasztalni ezen élményeket.

Az adott időszak *aktuális ünnepeit* – farsang, anyák napja, Mikulás, karácsony – minden évben megünnepelik.

2017-ben többször vettek részt bábszínházi előadáson, ahová a szülők is elkísérhették gyerekeiket.

Az intézményből 12 gyermek vehetett részt a romániai Biharfélegyházán megrendezett *3 napos táborban*. A tábor megvalósítását több szervezet anyagi támogatásával sikerült megvalósítaniuk. A 3 nap alatt bejárták a környéket, elutaztak a Partium végvárára, Révre, ahol a gyerekek láthatták a Bihari Hegyeket, a Sebes-Körös folyót, a Király erdőt, a Zichy Barlangot, és Vársonkolyosra is ellátogattak. A táborban a gyerekek tartalmas programsorozat részesei lehettek, életre szóló élménnyel gazdagodtak.

Sportprogramokra is sor került 2017-ben. A Debreceni Jégcsarnok jóvoltából csoportos belépőket kaptak, 3 alkalommal korcsolyázhattak a gyerekek szüleikkel együtt a Jégcsarnokban.

Szolgáltatásfejlesztés: 2017-ben az intézmény a hatékonyabb szolgáltatásnyújtás érdekében új beszerzéseket, lakásfelújításokat valósított meg.

2017. év folyamán a *társadalmi felelősségvállalás* jegyében több szervezettől kaptak segítséget, adományokat, ami nagyban segítette a szolgáltatás színvonalát és az ellátott családok támogatását. *Támogatóik* voltak: SZÖSZ Egyesület, Debreceni Karitatív Testület, NI Hungary Kft., Magyar Élelmiszerbank, Vojtina Bábszínház, Debreceni Jégcsarnok, Bihari Állami Gondozottak Egyesülete, Rotaract Debrecen Főnix Egyesület, Auchan Debrecen Áruház.

Összességében elmondható, hogy eredményes 2017. évet tudhatnak maguk mögött. A kigondozott családok az átmeneti gondozást követően tudták rendezni lakhatásukat. Törekedtek arra, hogy a családok az átmeneti gondozás ideje alatt mentálisan és anyagilag is megerősödjének. A gyermekek folyamatos figyelmet kaptak, a foglalkozásoknak, a fejlesztéseknek és a korrepetálásoknak köszönhetően hozzájárultak az iskolai eredményeik javításához, a szemléletük formálásához.

Büszkék arra, hogy 2017-ben is bőséges közösségi programokkal tudtak szolgálni, melyek megvalósításához nagyban hozzájárult a velük kapcsolatban álló önkéntesek, civil szervezetek és a versenyszféra adományozóinak segítsége.

Jövőre vonatkozó javaslatok, célok meghatározása

Tapasztalataik szerint a családok az ellátási idő elteltével nehezen tudják megoldani tartósan a lakhatásukat, még abban az esetben is, ha az átmeneti gondozás alatt takarékoskodnak a jövőre gondolva. Ezt a problémát kiléptető/kivezető lakások, ún. külső férőhelyek létrehozásával lehetne megoldani.

6. A gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó intézmények

A Gyvt. 17. §-a rendelkezik arról, hogy a törvényben szabályozott gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot látnak el – a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése és megszüntetése érdekében – a törvényben meghatározott alaptevékenység keretében az egészségügyi szolgáltatást nyújtók, így különösen a védőnői szolgálat, a házi orvos, a házi gyermekorvos, a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatók, a köznevelési intézmények, a rendőrség, az ügyészség, a bíróság, a pártfogó felügyelői szolgálat, az áldozatsegítés és a kárenyhítés feladatait ellátó szervezetek, a menekülteket befogadó állomás, a menekültek átmeneti szállása, az egyesületek, az alapítványok és az egyházi jogi személyek, a munkaügyi hatóság, a javítóintézet, a gyermekjogi képviselő, a gyermekvédelmi és gyámügyi feladatkörében eljáró fővárosi és megyei kormányhivatal, az állam fenntartói feladatainak ellátására a Kormány rendeletében kijelölt szerv.

Ezen intézmények és személyek kötelesek jelzéssel élni a gyermek veszélyeztetettsége esetén a gyermekjóléti szolgáltatást nyújtó szolgáltatónál, hatósági eljárást kezdeményezni a gyermek bántalmazása, illetve súlyos elhanyagolása vagy egyéb más, súlyos veszélyeztető ok fennállása esetén, továbbá a gyermek önmaga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása esetén. Ilyen jelzéssel és kezdeményezéssel bármely állampolgár és a gyermekek érdekeit képviselő társadalmi szervezet is élhet. A gyermekjóléti szolgáltatást nyújtó

szolgáltató és a gyámhatóság a gyermek bántalmazása, elhanyagolása miatt jelzést vagy kezdeményezést tevő intézmény, személy adatait erre irányuló külön kérelem hiányában is zártan kezeli. A jelzőrendszer tagjai a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a veszélyeztetettség megelőzése és megszüntetése érdekében kötelesek egymással együttműködni és egymást kölcsönösen tájékoztatni. Ha valaki a jelzési vagy együttműködési kötelezettségének nem tesz eleget, a gyámhatóság - jelzésre vagy hivatalból - értesíti a fegyelmi jogkör gyakorlóját és javaslatot tesz az érintett személlyel szembeni fegyelmi felelősségre vonás megindítására. A gyermek sérelmére elkövetett bűncselekmény gyanúja esetén a gyámhatóság büntetőeljárást kezdeményez.

A gyermekek veszélyeztetettségének időben történő felismerése az észlelő és jelzőrendszer munkájának összehangolásával, a folyamatos kapcsolattartással válik lehetővé. 2017-ben a család- és gyermekjóléti központ, valamint a család- és gyermekjóléti szolgálatok a szakmai kompetencia határok tiszteletben tartásával együttműködtek azokkal az intézményekkel, amelyek szerepet töltenek be a gyermek helyzetének pozitív irányú változásában. Fogadták a gyermek veszélyeztetettségével kapcsolatos jelzéseket, és a probléma feltárását követően annak jellegéhez, a veszélyeztetettség mértékéhez, a család szükségleteihez igazították a segítő folyamatot. Működésükről, tevékenységük céljáról és tartalmáról, elérhetőségükről, szolgáltatásaik igénybevételének módjáról tájékoztatták a településrészek lakóit, valamint az észlelő és jelzőrendszerhez tartozó személyeket és intézményeket.

A jelzőrendszer tagjai eredményes gyermekvédelmi tevékenységet végeznek, melyek közül az önkormányzat által fenntartott óvodák, a Debreceni Tankerületi Központ által fenntartott iskolák, a Debreceni Szakképzési Centrum, a Debreceni Egyetem Kenézy Gyula Egyetemi Kórház Védőnői Szolgálat, valamint a Debreceni Rendőrkapitányság tevékenységét mutatjuk be. A család- és gyermekjóléti központ, valamint a család- és gyermekjóléti szolgálatok tevékenységéről szóló pontokban már bemutattuk a jelzőrendszer tagjaival való kapcsolattartást és annak tapasztalatait, valamint a jelzőrendszeri tagok által megfogalmazott tájékoztatásokat, észrevételeket, javaslatokat.

a.) Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata fenntartásában lévő óvodák

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 13. § (1) bekezdés 6. pontja értelmében a helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó helyi önkormányzati feladat az óvodai ellátás.

Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata fenntartásában 33 óvoda 48 feladatellátási helyen működik. Az egyes intézmények alapító okirat szerinti férőhelyszáma jelenleg összesen 6960 fő. Az egyes intézményekben található csoportszobák alapterülete alapján számított felvehető gyermeklétszám pedig összesen 6857 fő. A két adat közötti eltérés azzal magyarázható, hogy a fenntartó egyes óvodai intézményeiben a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Nkt.) 25. § (7) bekezdésében meghatározott maximális létszámot átlépő, 30 fős gyermekcsoportokat engedélyezett, hogy minden, az adott körzetben élő gyermek felvétele biztosított legyen. Egy óvodai körzethez egy önkormányzati fenntartású feladatellátási hely tartozik.

Az önkormányzati óvodák férőhelyeinek kihasználtsága városunkban az elmúlt években egyenletesnek mondható, mely városi szinten meghaladta a 83%-ot, a 2016/2017. nevelési év végi adatok szerint pedig már 89%-os kihasználtságot mutattak intézményeink. A 2016/2017. nevelési év végére 265 gyermekcsoportban több mint 6200 gyermek nevelését biztosították az önkormányzat által fenntartott óvodák. Jelenleg 263 óvodai csoportban folyik a gyermekek ellátása, a csoportok átlaglétszáma 2017. október 1-jén 22,24 fő volt, míg 2018 áprilisára ez a szám 23,6 főre emelkedett.

Óvodáink engedélyezett álláshelyeinek száma 2017. január 1-jén összesen 1147,25 volt, melyből az óvodapedagógusok létszáma 579 fő, a nevelő munkát közvetlenül segítő alkalmazottak létszáma 383,25 fő, míg az egyéb technikai feladatokat 185 fő volt. Az óvodák alkalmazotti létszáma a fenntartó döntésének megfelelően 2017. június 1-jére kettő fővel csökkent (1 fő dajka, 1 fő gazdasági alkalmazott). Összességében ezen alkalmazotti létszám az óvodai neveléshez szükséges minimális létszámnak megfelelő.

Az óvodákban 2016. szeptember 1-jétől pedagógiai asszisztens álláshelyek létesültek, melynek eredményeként a pedagógiai munka hatékonyabbá válhatott. A gyermekek gondozása, nevelése terén az óvodapedagógusok munkáját segítő szakemberek jelenléte napjainkra elengedhetetlenné vált.

Az elmúlt évek születési adatait vizsgálva megfigyelhető, hogy a kisgyermekek létszáma – a város vonzerejének is köszönhetően – emelkedő tendenciát mutat, másrészt a különböző városrészekben jelentős eltérés mutatkozik az óvodába jelentkező gyermekek létszámát illetően. Ez a jelenség abból is adódik, hogy az óvodák nemcsak a körzetükben élő óvodaköteles korú gyermekeket kötelesek felvenni, hanem azokat is, akiknek szülei az óvoda körzetében dolgoznak (Nkt. 49. § (2) bekezdése).

Debrecen közigazgatási területén a 2016/2017 nevelési évben az önkormányzat által fenntartott intézményeken kívül 977 férőhelyen 10 nem önkormányzati fenntartású intézmény 38 csoportjával fogadta a gyermekeket. Férőhelyszámuk a 2017/2018. évben 1004 főre bővült, mely jól jelzi az egyházi, egyetemi és alapítványi fenntartású intézmények növekvő népszerűségét. Ezen intézmények nem rendelkeznek beóvodázási körzettel, a város egész területéről, illetve egyéb településről is várják a gyermekeket.

A hátrányos helyzetű (HH) és halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) gyermekek száma városi szinten jelentősen lecsökkent a korábbi évekhez viszonyítva, melynek oka, hogy a Gyvt. alapján a hátrányos helyzet és a halmozottan hátrányos helyzet megállapításának jogszabályi feltételei megszigorodtak. A 2013. szeptember 1. napjától hatályos szabályozás szerint a gyermek ezen helyzetének fennállására vonatkozó igazolás kérelemre induló eljárás alapján adható és határozott időre szól. A jogszabályi környezet változása nyomán a Debrecen Megyei Jogú Város közigazgatási területén lakóhellyel rendelkező gyermekek vonatkozásában elmondható, hogy a HH óvodás korú gyermekek száma a 2017. januári adatok szerint a 2013. januári adatokhoz képest jelentősen, több mint tizedére csökkent. A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esetében viszont megfigyelhető, hogy 2016. októberétől 2018. januárjáig több mint kétszeresére nőtt a halmozottan hátrányos helyzetű óvodás korú gyermekek száma.

Debrecen Megyei Jogú Város önkormányzati fenntartású óvodáiban nyilvántartott hátrányos helyzetű gyermekek száma és aránya az utóbbi három évben
(Forrás: Oktatási Hivatal, KIR rendszer)

Nevelési év	Hátrányos helyzetű gyermekek száma (fő)	Halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma (fő)
2012. október	1293	245
2013. január	1340	278
2013. október	971	176
2014. január	1021	189
2014. október	76	74
2015. január	124	116
2015. október	91	98
2016. január	67	79
2016. október	74	56
2017. január	101	72
2017. október	84	99
2018. január	99	129

Mivel a hátrányos helyzet és a halmozottan hátrányos helyzet megállapítása az esetek többségében hivatalosan jegyzői határozattal nem történik meg, ki lehet jelenteni, hogy a ténylegesen kimutatható hátrányos helyzetűek számánál jóval több a rászoruló családok száma, melyet jól szemléltetnek az óvodai gyermekétkeztetésre vonatkozó adatok is (2.2. pont).

Az önkormányzati óvodák a kötelező feladatellátás keretében gondoskodnak a beilleszkedési, tanulási és magatartási problémákkal küzdő, továbbá az integráltan nevelhető sajátos nevelési igényű gyermekekről. Az egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdő gyerekek nevelése valamennyi önkormányzati fenntartású óvoda alapító okiratában megtalálható, ezen túlmenően 5 óvoda - szakértői bizottság kijelölése alapján - speciális feladatot is ellát, melynek eredményeként önkormányzati fenntartású intézményben lehetséges a Down-szindrómás, autizmus spektrum zavarral küzdő, értelmi (enyhe- és közép-súlyos értelmi) fogyatékos, mozgásszervi-, érzékszervi (gyengénlátó, hallássérült) fogyatékos, beszéd-fogyatékos, valamint több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos gyermekek ellátása is. 2017-ben 28 önkormányzati fenntartású óvodában összesen 120 sajátos nevelési igényű gyermeket neveltek az óvodapedagógusok együttműködve a Hajdú-Bihar Megyei Pedagógiai Szakszolgálat utazó gyógypedagógusaival és fejlesztő pedagógusaival. A beilleszkedési, tanulási, magatartási zavarral küzdő gyermekek száma a 2016/2017. nevelési évben összesen 113 fő volt, az ő fejlesztésüket is biztosították intézményeink.

Az óvodák gyermekvédelemmel összefüggő feladatait elsősorban az intézmények pedagógiai programja tartalmazza, melynek kötelező tartalmi elemei közé tartoznak az alábbiak a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet (a továbbiakban: EMMI rendelet) 6. illetve 11. §-ai szerint:

- a szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység,
- a gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenység, az egészségnevelési és környezeti nevelési elvek,
- a gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések,
- a sajátos nevelési igényből eredő hátrányok csökkentését szolgáló speciális fejlesztő tevékenység.

Az óvodák gyermekvédelemmel kapcsolatos feladatait meghatározó másik alapidokumentum a Szervezeti és Működési Szabályzat, melyben a fenti EMMI rendelet 4. §-a alapján a nevelési-oktatási intézményeknek rendelkezniük kell a külső kapcsolatok rendszeréről is, beleértve a család- és gyermekjóléti szolgálattal, valamint az iskola-egészségügyi ellátást biztosító egészségügyi szolgáltatóval való kapcsolattartást. Az önkormányzat által fenntartott óvodák ezen alapidokumentumok figyelembevételével gyermekvédelmi feladataikat tervezetten, az adott nevelési évre szóló munkaterv alapján végzik.

Az óvodákban elsődleges cél a prevenció, vagyis a veszélyeztetettség megelőzése, illetve a kialakult veszélyeztetettség megszüntetése, a családi környezetből fakadó kedvezőtlen, fejlődést gátló tényezők ellensúlyozása. Az óvodákon belül az óvodapedagógusok és a gyermekvédelmi felelősök együttműködése szoros, a jelzőrendszer jól működik. A család- és gyermekjóléti szolgálatok munkatársaival folyamatos a konzultáció, konkrét esetekben a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében esetmegbeszélést is tartanak.

A beiratkozó gyermekek szüleit a nevelési év elején, az első szülői értekezleten tájékoztatják a kedvezményes étkezésre való jogosultságról, valamint az igénybevétel lehetőségéről. Az óvodapedagógusok saját csoportjukban feltérképezik a hátrányos helyzetű gyermekeket, és a

szülőket tájékoztatják azokról a támogatási lehetőségekről, amelyeket igénybe vehetnek. A szülőkkel az óvoda folyamatosan tartja a kapcsolatot.

Az óvodákban kijelölt gyermekvédelmi felelős feladata a segítségnyújtás, koordinálás mellett az intézmény képviselője a gyermekvédelmet érintő fórumokon, részvétel védelembe vétellel kapcsolatos tárgyalásokon, a szakemberekkel való kapcsolattartás, a nevelőtestület rendszeres tájékoztatása és a problémajelzés, jelzőrendszeri esetmegbeszélés. A gyermekvédelmi feladatok ellátásával megbízott óvodapedagógusok a családlátogatásokra is figyelmet fordítottak, így biztosítva a szülőkkel való együttműködést a gyermekek érdekében. A pedagógusok a szülők számára nemcsak nevelési tanácsokat adtak, de egyéni és csoportos megbeszélések alkalmával felvilágosítást is az ellátások igénybevételével kapcsolatosan.

Az óvodapedagógusok folyamatosan figyelemmel kísérik a hátrányos helyzetű gyermekek sorsát, a változásról jelzéssel élnek a gyermekvédelmi felelős felé. Az intézmények igyekeznek ellensúlyozni a családi környezetből eredő kedvezőtlen fejlődést gátló tényezőket, és nevelő munkájukkal segítik a gyermeki önállóság, kezdeményezőkézség, aktivitás kibontakoztatását. Tudatosan alkalmazzák a felnőttek modellszerepének érvényesítését, nemcsak a gyermekek, hanem a szülők esetében is.

Az óvodák az alábbiakban látják a hátrányos helyzet okait:

- nehéz anyagi háttér
- lakhatási problémák (pl. albérlet)
- életmódbeli problémák
- munkanélküliség
- egyszülős család
- szülők pszichés problémái
- szülők túlhajszoltsága, amely mögött a munkahelyük féltése áll
- érzelmi biztonság hiánya (instabil párkapcsolatok, gyermekelhelyezési viták)
- emberi kapcsolatok, viselkedési normák lazulása, udvariassági szokások hiányosságai
- gyermekekre fordított kevés idő.

Az óvodák lehetőségeikhez mérten saját intézményükön belül is igyekeznek segíteni az óvodába járó rászoruló gyermekeknek és szüleiknek. Több óvodában is csere-bere akciót, játék- és ruhagyűjtést szerveztek, illetve az óvoda alapítványa hozzájárult a nehezebb körülmények között élő gyermekeknek az óvodai, illetve óvodán kívüli programokon való részvételének költségeihez. Mindezekhez örvendetes módon a szülők is nagymértékben hozzájárulnak. Az önkormányzati intézményekben dolgozó gyógypedagógusok és más szakemberek nemcsak a gyermekek fejlesztésében vesznek részt, hanem a szülőket is ellátják nevelési, életvezetési tanácsokkal. A szülőkkel való kapcsolattartást segíti még az óvodai nyílt napok, mentálhigiénés, illetve családi programok szervezése.

A rendszeres óvodába járást a hiányzások naprakész vezetésével a pedagógusok figyelemmel kísérik. Ennek eredményeképpen elenyésző az igazolatlan hiányzások száma.

A védőnővel a kapcsolattartás rendszeres, havonta tisztasági ellenőrzést végeznek az óvodákban. Az elhanyagolt gyermekek esetében lépéseket tesznek, illetve jelzik az óvoda felé azokat a családi problémákat, amelyben a gyermek érintett.

Az intézmények kiemelt figyelmet szentelnek a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek integrációjára, valamint a tehetséges gyermekek fejlesztésére is.

A különleges bánásmódot igénylő gyermekekkel (tehetséges gyermekek, sajátos nevelési igényű gyermekek) történő foglalkozás óvodáinkban mikrocsoportos vagy egyéni foglalkozás keretében valósul meg. A gyermekek differenciált képességfejlesztésére egyéni fejlesztési tervet dolgoznak ki az óvodapedagógusok, a fejlődésüket nyomon követik és a szülőket

folyamatosan tájékoztatják. Minden óvodában zajlik *tehetségfejlesztés*, több tehetségterületre kiterjedően, többnyire tehetségműhelyekben. Több intézmény rendelkezik Regisztrált Tehetségpont, illetve Akkreditált Kiváló Tehetségpont címmel, közülük is kiemelkedik a Sípos Utcai Óvoda, és a Szabadságtelepi Óvoda, melyek az Európai Tehetségpont címmel is büszkélkedhetnek.

A sajátos nevelési igényű gyermekeket is nevelő óvodák tapasztalata az, hogy általában az együttműködés a családokkal tartalmas, és a gyermek fejlesztése érdekében a szülők tanácsot kérnek a pedagógusoktól és a gyermekkel foglalkozó gyógypedagógustól. Az esélyegyenlőség és az óvoda szolgáltatásaihoz való egyenlő hozzáférés minden gyermek számára biztosított. Különösen fontos a sajátos nevelési igényű gyermekek szülei számára az, hogy az intézményben megfelelő információkhoz jusson gyermeke fejlesztése érdekében. Néhány szülő azonban nehezen győzhető meg a gyermek fejlesztésének szükségességéről, a szakember bevonásáról, ezért is fontos ez a fajta segítő és felvilágosító tevékenysége az intézményeknek.

Az *egészséges életmódra nevelés* minden óvoda egyik kiemelt nevelési területe, melynek keretében egészségnapokat, bemutatókat, előadásokat szerveznek a szülők és a gyermekek egészségtudatos szemléletének formálására. Ebben a gyermekétkeztetést biztosító Hungast Vital Kft. is partnere az önkormányzati intézményeknek: az egészséges táplálkozást népszerűsítő bemutatókat szerveznek azokban az óvodákban, ahol ezt igénylik. Az óvodák a szabadidő hasznos eltöltésére, a családok tartalmas együttlétére is mintát szolgáltatnak közös programok szervezésével, melybe a szülőket is bevonják. Megfigyelhető, hogy a gyerekek egyre több időt töltenek el az óvodában – a szülők munkája miatt – ezért is fontos az élményekben gazdag óvodai programokon való részvételük.

Az óvodák számára is biztosítani kell a *mindennapos testnevelés* feltételeit, ennek érdekében több intézmény (Pósa Utcai Óvoda, Százszorszép Óvoda, Kemény Zsigmond Utcai Óvoda, Debreceni Arany János Óvoda, Szabadságtelepi Óvoda, Gönczy Pál Utcai Óvoda) is rendelkezik műfüves pályával, melyek nemcsak a labdarúgás alapjainak elsajátítására alkalmasak, hanem egyéb mozgástevékenységre is.

Az önkormányzat által fenntartott óvodák karbantartó felújítását a Debreceni Intézményműködtető Központ munkatársai biztosítják. Ennek eredményeként 2017-ben több óvodában is megújulhattak a csoportszobák (burkolatsere, festés), gyermekmosdók, játszótéri eszközök. A fenntartó által benyújtott pályázatok eredményeként 2017-ben befejeződhetett a Liget Óvoda Bartók Béla úti székhelyének és Babits Mihály Utcai Telephelyének teljes felújítása, melynek során az akadálymentesítés is biztosítottá vált mindkét feladatellátási helyen.

Az óvodai nevelés feltételeinek javítása a következő években is kiemelt feladata az önkormányzatnak. Ezt a célt szolgálják a pályázati forrásból (2018-2020 között) megvalósuló teljes körű épületfelújítások (Nagyerdei Óvoda, Alsójózsai Kerekerdő Óvoda, Mosolykert Óvoda, Boldogfalva Óvoda Pallagi Telephelye, illetve a Gönczy Pál Utcai Óvoda tornateremmel történő bővítése), ezen kívül további óvodaépületek (Karácsony György Utcai Óvoda, Sinay Miklós Utcai Óvoda, Mosolykert Óvoda Kismacsi Telephelye, Debreceni Arany János Utcai Óvoda, Görgey Utcai Óvoda, Lehel Utcai Óvoda, Szivárvány Óvoda, Közép Utcai Óvoda, Boldogfalva Óvoda) energetikai korszerűsítését megvalósító beruházások is. Férőhelybővítést eredményez majd a Tócskert-Tócsóvölgy városrészben igen nagy kihasználtsággal működő óvodák tehermentesítését is szolgáló „Új óvoda építése a Tócsóvölgyben” c. projekt is. Az új tagintézmény várhatóan 2020. ősztől fogadja a körzetben élő óvodáskorú gyermekeket összesen 100 férőhellyel.

Az óvodák az alábbi intézményekkel és személyekkel tartottak 2017-ben rendszeres kapcsolatot:

- Hajdú-Bihar Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Debreceni Tagintézménye (logopédiai ellátás, gyógypedagógiai tanácsadás, utazó gyógypedagógus biztosítása, szakértői bizottsági tevékenység, nevelési tanácsadás, óvodapszichológiai ellátás),
- DMJV Család- és Gyermekjóléti Központja,
- Gyámhatóság,
- Debreceni Egyetem Kenézy Gyula Egyetemi Kórház Védőnői Szolgálatának védőnői,
- Gyermekorvosok.

b.) Debreceni Tankerületi Központ

A Debreceni Tankerületi Központ jelenleg 42 intézmény tekintetében lát el fenntartói feladatokat. A fenntartásában lévő intézmények közül 35 található Debrecen Megyei Jogú Város közigazgatási területén, 7 pedig a Nyíradonyi Járásban.

A Hajdú-Bihar Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Hajdú-Bihar megye egész területén lát el feladatot, a Székhelyintézmény, a Debreceni Tagintézmény, annak telephelyei találhatóak Debrecenben.

A jelenleg fenntartott debreceni *intézmények megoszlása* a következő:

- 25 általános iskola, ebből 22 olyan általános iskola, ahol a sajátos nevelési igényű tanulók integrált keretek között tanulnak, 3 olyan intézmény, ahol a sajátos nevelési igényű tanulók gyógypedagógiai nevelése-oktatása történik fogyatékosági típusuknak megfelelően
- 7 középiskola, ebből 4 gimnázium, 3 szakgimnázium
- 2 kollégium
- 1 pedagógiai szakszolgálat

A tanulói létszám alakulása a 2017. október 1-jei hivatalos statisztika alapján:

- *tanulói létszám összesen a Debreceni Tankerületi Központ intézményeiben: 17.435 fő*
- *ebből a debreceni intézmények tanulói létszáma: 15.555 fő, melynek megoszlása:*
 - *általános iskolában összesen 10.693 fő*
 - *középiskolában összesen 4.862 fő*

Kollégiumi ellátásban 1381 középiskolás tanuló részesül.

Sajátos nevelési igényű tanulók (a továbbiakban: SNI) száma a következőképpen alakul:

- *általános iskolában 167 fő, középiskolában 22 fő azon sajátos nevelési igényű tanuló száma, akik esetében a szakértői bizottság együttnevelést javasolt többségi intézményben integrált keretek között*
- *gyógypedagógiai nevelés-oktatásban részesül 515 fő*

Az intézmények dokumentumaiban (pedagógiai program, helyi tanterv, tanmenetek, óravázlatok) megfogalmazásra kerülnek az SNI tanulókra vonatkozó kitételek. Az SNI tanulók jogainak érvényesítése érdekében csak olyan nevelési- oktatási intézményben folytathatják tanulmányaikat, amelynek szakmai alapidokumentumában szerepel az adott SNI típus ellátása és a megyei szakértői bizottság kijelölte azt számára. Az SNI diákok fejlesztését az utazó gyógypedagógiai hálózat szakemberei, valamint az intézményben dolgozó gyógypedagógusok látják el, a szakértői véleményben meghatározottak szerint. A Debreceni Tankerületi Központ fenntartásában lévő 2 egységes gyógypedagógiai módszertani intézmény lát el utazó gyógypedagógiai feladatokat a Debreceni Tankerületi Központ illetékességi területén működő köznevelési intézményekben.

A beilleszkedési – tanulási - magatartási nehézséggel küzdő tanulók száma évente emelkedik,

a megoszlása a statisztika alapján jelenleg általános iskolák esetében 1152 fő, középiskolák esetében 97 fő. A szakértői véleményben megfogalmazott fejlesztéseket az intézményekben dolgozó fejlesztőpedagógusok végzik.

A Hajdú - Bihar Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Debreceni Tagintézménye által ellátottak száma alapfeladatonként

<i>Alapfeladatok</i>	<i>Ellátottak száma a 2017/2018. tanév I. félévében (fő)</i>
gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés és gondozás	107
konduktív pedagógiai ellátás	1
szakértői bizottsági tevékenység	524
nevelési tanácsadás	313
logopédia	853
gyógytestnevelés	606
óvoda - iskolapszichológiai tanácsadás	9
tehetséggondozás	108
összesen	2521

A Hajdú- Bihar Megyei Pedagógiai Szakszolgálattal való kapcsolattartás folyamatos, a gyerekekkel kapcsolatban felmerülő tanulási nehézségek esetén szakvéleménykérő lap kitöltése után a szakértői bizottság véleménye alapján segítik tanulóik tanulmányi előmenetelét.

23 intézmény Kiváló Akkreditált Tehetségpont, ezekben az intézményekben a tehetséggondozás kiemelkedő szerepet tölt be. A Hajdú-Bihar Megyei Pedagógiai Szakszolgálat minden tanévben tantárgyi- és pszichológiai mérést végez az intézmények 4. évfolyamos tanulói körében, ennek eredményeképpen kerül beválogatásra a legtehetségesebb 200 tanuló a Városi Tehetséggondozó Programba. Európai Tehetségpont címet visel a Lilla Téri Általános Iskola, a Debreceni Gönczy Pál Általános Iskola, a Debreceni Csokonai Vitéz Mihály Gimnázium, a Gulyás Pál Kollégium.

Az Nkt. a köznevelési rendszer kiemelt céljaként határozza meg a nevelés-oktatás eszközeivel a társadalmi leszakadás megakadályozását és a tehetséggondozást.

A Debreceni Tankerületi Központ esetében a tehetség, képesség kibontakozását segítő tevékenységek változatosan jelennek meg az intézményeknél, például:

- differenciált oktatás és képességfejlesztés,
- csoportbontás (idegen nyelvekből, matematikából, informatikából, stb.),
- a nem kötelező (választható) tanórán tanulható tantárgyak tanulása,
- tehetséggondozó foglalkozások,
- szakkörök,
- versenyek (tanulmányi, kulturális, sport, vetélkedők),
- bemutatók, tárlatok,
- szabadidős foglalkozások (önképzőkör, érdeklődési kör, stb.),
- az iskolai könyvtár, valamint az iskola más létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata,
- a továbbtanulás segítése,
- személyes, egyéni tanácsadás (tanulónak, szülőnek).

Az általános iskola, a középiskola köteles megszervezni a tanuló heti kötelező óraszámát és az osztályok engedélyezett heti időkeret különbözete terhére a tehetség kibontakoztatására, a hátrányos helyzetű tanulók felzárkóztatására, a beilleszkedési, tanulási nehézség, magatartási rendellenességgel diagnosztizált tanulók számára, továbbá az első – negyedik évfolyamra járó tanulók eredményes felkészítésére szolgáló, differenciált fejlesztést biztosító egy – háromfős foglalkozásokat. Tehetséggondozásra és felzárkóztatásra osztályonként legalább további heti egy-egy óra biztosított az osztályok jogszabályban meghatározott időkerete felett. Az intézmények esetében a heti két óra a tantárgyfelosztáson feltüntetésre kerül, ez minden intézményben biztosított a Debreceni Tankerületi Központ illetékességi területén.

A köznevelési intézmények kötelesek a lemorzsolódással veszélyeztetett tanulókról összesített adatokat szolgáltatni. A hátrány megszüntetése, csökkentése érdekében alkalmazott intézkedéseket feladatellátási helyenként összesített formában, évfolyamonkénti és tantárgyankénti bontásban az adott tanév első félévére vonatkozóan február 10-éig és az adott tanév második félévére vonatkozóan június 30-áig továbbítják az Oktatási Hivatal számára.

A Debreceni Tankerületi Központ az Arany János Tehetséggondozó Program és az Arany János Kollégiumi Program keretein belül is segíti a hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű tanulókat, az érintett intézmények a Tóth Árpád Gimnázium és Gulyás Pál Kollégium.

A Debreceni Tankerületi Központ intézményeinek pedagógiai programjai tartalmazzák a jogszabály által kötelezően előírt tartalmi elemeket, így a gyermekek, tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedéseket is.

Az intézményekben betartják és betartatják az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvényt. A tanulók fejlesztése egyéni fejlesztési tervek alapján, a szakértői véleményekben meghatározottak szerint történik. Az iskolai programok, foglalkozások valamennyi tanuló számára elérhetőek. Hátrányos megkülönböztetés a diákokat semmilyen téren nem érheti.

Gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátása a köznevelési intézményekben

Az intézményvezető felel a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok megszervezéséért és ellátásáért, a gyermekvédelmi jelzőrendszernek a köznevelési intézményhez kapcsolódó feladatai koordinálásáért. Felelősei jellemzően az intézményvezetők, az intézményvezető-helyettesek, osztályfőnökök, szociálpedagógus, iskolapszichológus, kollégiumi nevelőtanárok, a Szakszolgálatokkal és szülői munkaközösséggel együttműködve.

A feladat megvalósításának színterei: osztályfőnöki órák, egészségnapok, biológia órák keretében.

Az intézmények által tapasztalt *leggyakoribb veszélyeztető tényezők* a következők

- a családokban nagyarányú munkanélküliség, s ennek következtében kialakult szociális körülmények és anyagi megélhetési problémák
- kábítószer-fogyasztás, alkohol, dohányzás
- szülő-gyerek közötti generációs szakadék, szocializációs értékkülönbség
- válás, haláleset feldolgozása
- beilleszkedési nehézségek, tanulási motiváció csökkenése, iskolakerülés
- internet és mobiltelefon túlzott használata,
- a tanulók igazolatlan mulasztásai miatt bekövetkező 250 óra feletti hiányzás, valamint ebből fakadóan a tantervi követelmények teljesítésének hiánya.

Igazolatlan hiányzások esetén az intézmények megteszik a szükséges intézkedéseket. Ha a tanköteles tanuló igazolatlan mulasztása egy tanítási évben eléri a harminc tanítási órát és

egyéb foglalkozást, az iskola a mulasztásról tájékoztatja az általános szabálysértési hatóságot - a gyermekvédelmi szakellátásban nevelkedő tanuló kivételével -, valamint ismételt tájékoztatja a gyermekjóléti szolgálatot, amely közreműködik a tanuló szülőjének az értesítésében, továbbá gyermekvédelmi szakellátásban nevelkedő tanuló esetén a területi gyermekvédelmi szakszolgálatot. Ha a tanköteles tanuló igazolatlan mulasztása egy tanítási évben eléri az ötven tanítási órát és egyéb foglalkozást, az iskola igazgatója haladéktalanul értesíti a tanuló tényleges tartózkodási helye szerint illetékes gyámhatóságot.

A Debreceni Tankerületi Központ 2017 decemberében nyert pályázatot a Kollégium Plusz modellprogram keretében. A nyertes pályázat a Hajdú-Bihar Megyei Általános Iskola, Gimnázium és Kollégium 4032 Debrecen, Lóverseny u. 2. szám alatti feladatellátási helyén kerül megvalósításra. A pályázattal támogatott program célja egy olyan fenntartható, esélyteremtő, a társadalmi felzárkózást segítő plusz funkció modellezése működő kollégiumok bázisán, melynek révén áthidalható a gyermekjóléti rendszerben tapasztalható szolgáltatási hiány, elősegítve így a gyermek családban történő nevelkedését. A „Kollégium Plusz” modellprogramot olyan felső tagozatos gyermekek számára szükséges kialakítani, akik egyszerre igénylik a kollégiumi elhelyezést és a gyermekjóléti prevenciót. A pályázat keretében 2 fő gyermek- és ifjúságvédelmi felelős, 1 fő mentorpedagógus, 1 fő szociális munkás került alkalmazásra, valamint eszközbeszerzés és segítő szolgáltatások (szupervízió, kiegészítő tréning, pszichológusi segítség) megszervezése történik.

Egészségvédelemmel kapcsolatos tevékenységek alapja az intézmények pedagógiai programjában megtalálható, változatos programok szervezése jellemző ennek megvalósítása során, például: egészségnap/egészség hét, prevenciók előadások, egészségügyi témájú vetélkedők szervezése, erdei iskola, a víz világnapja alkalmából Happy Hét, Föld hete, a témához kapcsolódó Uniós pályázatokban való aktív közreműködés. Fontos szerep jut a védőnőnek, iskolaorvosnak is, valamint az iskolapszichológusnak, akik a mentális egészség megőrzéséért felelősek.

Az intézmények pedagógiai munkáját segíti az iskolapszichológus, aki az adott intézmény tantestületének tagja, így helyben, a felmerülő problémához a lehető legközelebb kíséri meg kezelni a tanulók problémáját.

A Debreceni Tankerületi Központ 9 intézménye rendelkezik Örökös Ökoiskola, 7 pedig Ökoiskola címmel.

A bűnmegelőzéssel kapcsolatban szervezett programok szintén változatos képet mutatnak: az intézmények jó kapcsolatot ápolnak a Debreceni Városi Rendőrkapitánysággal, így több közös rendezvény is megrendezésre kerülhetett már. Az intézményi beszámolókból olvasható, hogy több alkalommal kérték fel a rendőrség, illetve a család- és gyermekjóléti szolgálatok munkatársait, pszichológus hallgatókat előadások tartására, melynek témái: drogprevenció, fiatalkori bűnözés, igazolatlan órák következményeiről szóló tájékoztató, DADA program, „Nyitott bíróságok” program, az internet veszélyeiről szóló tájékoztatók megtartása.

A tanulók jogait, kötelességeit az Nkt. és az intézmények házirendje tartalmazza. A Házirend egy-egy kivonata minden tanuló számára elérhető, a nyilvánosság biztosított. Tartalmának megismerésére külön figyelmet fordítanak. Osztályfőnöki órákon, csoportfoglalkozásokon a házirend tartalmát részletesen is megismerik a tanulók. A Házirend az intézményi honlapon mindenki számára elérhető a közzétételi lista nyilvánossága okán. Az állampolgári ismeretek tanítására minden intézmény figyelmet fordít, az emberi, állampolgári és tanulói jogok érvényesítésére szolgál a hatékony diákönkormányzati képviselőlet működése is.

A pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről szóló 15/2013. (II.26.) EMMI rendelet rendelkezik arról, hogy amennyiben a halmozottan hátrányos helyzetű gyermek/tanuló

esetében első alkalommal kerül sor a szakértői bizottság által végzett vizsgálatra, az Oktatási Hivatal által kijelölt szakszolgálati-esélyegyenlőségi szakértő jelenlétét írja elő. A vizsgálat iránti kérelmet ezért a vizsgálatot kezdeményező intézmény egyidejűleg az Oktatási Hivatal részére is köteles megküldeni. E kötelezettséget abban az esetben nem kell teljesítenie, ha a szülő ennek törlését kéri, erről nyilatkozatot tesz. 2017. évben a Hajdú-Bihar Megyei Pedagógiai Szakszolgálat esetében nem került sor szakszolgálati-esélyegyenlőségi szakértő kirendelésére.

Köznevelési intézmények kapcsolata a család- és gyermekjóléti szolgálatokkal

Közös célja az intézményeknek és a család- és gyermekjóléti szolgálatoknak, hogy mielőbb feltárják, megelőzzék, megszüntessék a tanulók veszélyeztetettségének okait, megakadályozva azok súlyosabbá válását. Az ezekből adódó hátrányok leküzdése érdekében folyamatos a kapcsolat a szolgálattal, és jelzéssel élnek egymás felé. Szükség szerint közös családlátogatást szerveznek a családsegítővel, valamint esetmegbeszéléseken, esetkonferenciákon keresik a megoldást. A család- és gyermekjóléti szolgálatokkal kialakított munkakapcsolat hatékonyan működik, az iskola veszélyeztetett tanuló esetében írásos jelzést küld, a gondozásba vett családok megsegítése érdekében esetmegbeszéléseket, esetkonferenciákat kezdeményez, illetve védelembé vételi tárgyaláson vesz részt. Tapasztalatok szerint az esetek jelentős részében megfelelő az együttműködés a családsegítővel.

A Debreceni Tankerületi Központ és DMJV Család- és Gyermekjóléti Központja együttműködési megállapodást kötött az EFOP-3.2.9.-16 pályázat keretén belül, a megállapodás értelmében szociális segítő munkatárs vesz részt a feladatellátásban 3 intézményben, intézményenként heti 10 órában. Az érintett intézmények: a Debreceni Bolyai János Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola, a Debreceni Vörösmarty Mihály Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola és a Vénkerti Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola. Az együttműködés bővítésére kerül sor a továbbiakban.

Szükségesnek ítélt szolgáltatások, fejlesztések a gyermekvédelem területén

Továbbra is szoros együttműködés erősítése szükséges a nevelési-oktatási intézmények, valamint a család- és gyermekjóléti szolgálatok között: olyan városi szintű munkacsoport létrehozása, amelynek keretében esetmegbeszéléseket tartanak, tapasztalatot cserélhetnek a kollégák a gyermekvédelmi intézkedések protokollmenetéről. A család- és gyermekjóléti szolgálatokkal való együttműködés keretében lehetőség szerint közös családlátogatás a veszélyeztetettség megszüntetése érdekében. Az együttműködés erősítése érdekében a gyermekvédelemben dolgozók között nevelőtestületi és munkaközösségi gyűléseken tudásmegosztással ismertetni a jogszabályi változásokat.

c.) Debreceni Szakképzési Centrum

A Debreceni Szakképzési Centrum (a továbbiakban: Debreceni SZC) igazgatása alá tizenegy tagintézmény tartozik, melyek szakgimnáziumi, szakközépiskolai, szakképző iskolai (speciális szakiskola) és gimnáziumi képzéseket biztosítanak.

A tanulók létszáma iskolatípusonként:

- Szakgimnázium: 5087 fő
- Szakközépiskola: 1907 fő
- Szakképző iskola (speciális szakiskola): 126 fő
- Gimnázium: 67 fő

A Debreceni SZC minden intézményében létezik több foglalkozás, módszer, amelyek a gyermekek személyiségének kibontakoztatását segítik. Ezek tanórán és tanórán kívüli foglalkozásokon valósulnak meg.

Tanórán kívüli foglalkozások: tehetségfejlesztő szakkörök, szakkörök, felkészítő foglalkozások, korrepetálások, emelt szintű érettségi felkészítők, tehetséggondozó foglalkozások, kompetenciafejlesztésre irányuló foglalkozások, képességfejlesztő órák, célirányos versenyfelkészítés, drámaszakkör, divatszakkör, szabadidős program, tanulmányi versenyek, szaktanári egyéni fejlesztések, tanulási nehézséget megelőző foglalkozások, iskolai vetélkedők, tehetségpályázatokon való részvétel, pályázatokon nyert kirándulások.

Egyéb foglalkozások: iskolapszichológus által vezetett foglalkozások, tanulás-módszertan tréning, szereplés városi-iskolai kulturális rendezvényeken, intézményi hagyományápolással kapcsolatos foglalkozások és prevenciós foglalkozások.

Tanórákon sok pedagógus alkalmazza a differenciált oktatási módszert, ami a tanuló egyéni igényeihez jobban igazodik, mellyel segíti a diák személyiségének széleskörű kibontakoztatását.

Képesség-kibontakoztatók száma és létszámhoz viszonyított százalék

<i>Intézmény</i>	<i>Képesség-kibontakoztató foglalkozáson résztvevők száma/fő</i>	<i>Tanulói létszámhoz viszonyítva, százalékosan kifejezve</i>
Debreceni SZC Baross Gábor Középiskolája és Kollégiuma	12	2,01%
Debreceni SZC Beregszászi Pál Szakgimnáziuma és Szakközépiskolája	120	16,46%
Debreceni SZC Bethlen Gábor Közgazdasági Szakgimnáziuma	0	0%
Debreceni SZC Brassai Sámuel Gimnáziuma és Műszaki Szakgimnáziuma	32	5,18%
Debreceni SZC Irinyi János Szakgimnáziuma és Szakközépiskolája	0	0%
Debreceni SZC Kereskedelmi és Vendéglátóipari Szakgimnáziuma és Szakközépiskolája	20	2,17%
Debreceni SZC Könnyűipari Szakgimnáziuma, Szakközépiskolája és Szakiskolája	0	0%
Debreceni SZC Mechwart András Gépipari és Informatikai Szakgimnáziuma	301	38,58%
Debreceni SZC Péchy Mihály Építőipari Szakgimnáziuma	259	45,67%

A Debreceni SZC intézményeiben fejlesztőpedagógus, gyógypedagógus és szaktanárok által biztosított az *SNI tanulók ellátása*.

Az SNI gyermekek aránya az alábbiak szerint alakul:

<i>Intézmény</i>	<i>SNI gyermekek tanulói létszámon belüli aránya</i>
Debreceni SZC Baross Gábor Középiskolája és Kollégiuma	1,34%
Debreceni SZC Beregszászi Pál Szakgimnáziuma és Szakközépiskolája	4,79%
Debreceni SZC Bethlen Gábor Közgazdasági Szakgimnáziuma	0,2%
Debreceni SZC Brassai Sámuel Gimnáziuma és Műszaki Szakgimnáziuma	0,65%
Debreceni SZC Irinyi János Szakgimnáziuma és Szakközépiskolája	0%
Debreceni SZC Kereskedelmi és Vendéglátóipari Szakgimnáziuma és Szakközépiskolája	0%
Debreceni SZC Könnyűipari Szakgimnáziuma, Szakközépiskolája és Szakiskolája	15,02%
Debreceni SZC Mechwart András Gépipari és Informatikai Szakgimnáziuma	1,02%
Debreceni SZC Péchy Mihály Építőipari Szakgimnáziuma	3%
Debreceni SZC Povolny Ferenc Szakgimnáziuma, Szakközépiskolája és Szakiskolája	3,9%
Debreceni SZC Vegyipari Szakgimnáziuma	1,0%
Összesen	5,5%

A Debreceni SZC intézményeiben biztosított az integrált oktatás. Az Nkt. 6. melléklete szerint az iskolák meghatározzák az SNI tanulók részére a habilitációs órakeretet, melyet a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 138. §-a alapján megosztanak a gyógypedagógus és az intézmény között.

Az intézményvezető kérelem alapján határozatot hoz a szakértői véleményben szereplő pedagógiai kedvezmények biztosítására. Szükség esetén mentesíti a tanulót adott tantárgy vagy tantárgyrész értékelése és minősítése alól. Az SNI tanulókat oktató-nevelő szaktanárok az egyéni bánásmód elve szerint a tanulási nehézségeket figyelembe veszik, és szükség szerint differenciáltan oktatnak, értékelnek, speciális taneszközöket használnak, segédeszköz alkalmazását engedélyezik (laptop, számológép).

A tanulók szakvéleményében szereplő felmentéseket, kedvezményeket minden pedagógus figyelembe veszi. Az oktatáshoz szükséges egyéni fejlesztési tervet, taneszközöket az intézmények biztosítják. Az SNI gyerekekkel utazó gyógypedagógus, a BTMN (beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő) tanulókkal fejlesztő pedagógusok foglalkoznak.

A habilitációs órakeret intézményi felhasználásának lehetőségei:

A Debreceni SZC 11 tagintézményéből 2 intézményben – Debreceni SZC Könnyűipari Szakgimnáziuma, Szakközépiskolája és Szakiskolája, Debreceni SZC Povolny Ferenc Szakgimnáziuma, Szakközépiskolája és Szakiskolája – a teljes habilitációt saját gyógypedagógusaik végzik. A többi 9 intézményben megosztás történik a gyógypedagógus és szaktanárok között, akik tantárgyi felzárkóztatást, korrepetálást, érettségire felkészítést végeznek a gyermek szükségleteihez igazítottan.

A habilitációs órakeret felosztásával, az egyéni problémákhoz igazítva az intézmény tantárgyi felzárkóztatást, korrepetálást, illetve speciális segítséggel érettségire felkészítést tart.

A gyógypedagógus egyéni fejlesztési terv alapján a tanulási zavarra építve végez fejlesztő tevékenységet. A gyógypedagógus és szaktanárok rendszeres konzultációk alkalmával követik az adott tanulók segítésének lehetőségét.

Iskolai hiányzásokkal kapcsolatos megállapítások:

A huzamos igazolatlan mulasztások valódi oka leggyakrabban a szülői kontroll hiánya, a családon belüli eredménytelen kommunikáció. Ezekben a családokban az iskoláztatási támogatás megvonása és más büntetésforma sem jelent visszatartó erőt.

Előfordul, hogy nincs pénz a bejárás finanszírozására sem. Néhány esetben a mulasztások mögött pszichés probléma jelentkezik (pl.: a bejárástól való félelem), melyeket csak pszichiáterrel együtt tudnak megoldani. Az iskoláztatási támogatás megvonása a tapasztalatok szerint olykor hatásos lehet, de drasztikus javulást nem eredményez. A szülői felügyelet hiánya, illetve a szülői tekintély elvesztése meghatározóbb. A hátrányos pszichoszociális miliő, a munkanélküliség, életmódproblémák arra készítetik a diákokat, hogy munkát vállaljanak, ettől azonban fáradtak, és permanens időhiánnyal küzdenek. Meg kell jegyezni, hogy a heti 35-36 kötelező óra nagy terhelést jelent, könnyebben kifárad, megbetegszik a tanuló. A gyakorlati órákról való hiányzás pótlása nehézséget jelent a tanulóknak és a gyakorlati oktatóknak egyaránt.

Az egyenlő bánásmód és az esélyegyenlőség érvényesülése intézményekben

Az egyenlő bánásmód követelményét biztosítják minden tanuló számára az alábbiak szerint:

- az intézményi Pedagógiai Program, SZMSZ és a Házirend külön kitér az esélyegyenlőség érvényesülésre, a szükséges részletekbe menő szabályozás szintjén.
- ezek a dokumentumok nyilvánosak és hozzáférhetők az iskola honlapján, illetve az iskola könyvtárában.
- az iskolák igyekeznek maximálisan eleget tenni az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló törvénynek.
- osztályfőnöki órán és szülői értekezleten is kitérnek erre a témára.

Az esélyegyenlőség érvényesülése pl.:

- a középfokú felvételi eljárásban,
- a teljesítmények értékelésében,
- az oktatáshoz kapcsolódó szolgáltatások biztosításában és igénybevételében,
- a kollégiumi elhelyezésben és ellátásban,
- a pályaválasztási tanácsadáshoz való hozzáférésben.

A tanulókat nem sorolják jogellenesen elkülönített osztályokba vagy csoportokba, sem kulturális vagy vallási hovatartozás alapján.

A gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátása

Az iskolákban a *gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok* megszervezése és ellátása, a gyermekvédelmi jelzőrendszerrel összefüggő tevékenységek végzése folyamatos. Az ifjúságvédelmi feladatokkal megbízott pedagógusok és az osztályfőnökök intézményvezetői irányítás mellett végzik a veszélyeztető körülmények felismerése, megelőzése, illetve megszüntetése érdekében a tevékenységüket. *Az iskolák és a család- és gyermekjóléti szolgálatok közti munkakapcsolat* kifogástalan, rendszeresek az esetkonferenciák, esetmegbeszélések.

Az iskolákban tapasztalt *leggyakoribb veszélyeztető tényezők* a hiányzások magas száma, nevelési elhanyagolás, anyagi, szociális gondok, nem megfelelő szociokulturális háttér (szegénység, aluliskolázottság, családi konfliktusok, életviteli problémák, alkoholizmus,

széthullott családok, stb.), deviáns kortárs kapcsolat, egészségkárosító szerek használata (dohányzás, alkohol, drog), a tanulók motivátlansága, pszichés problémák.

A *prevenációs tevékenységek* körében elsősorban osztályfőnöki órák keretében szerveznek különböző aktuális témákban előadásokat (pl. drog-, alkohol-, daganat- és szexuális prevenció, stb.), valamint rendszeresek az iskolaorvosi szűrővizsgálatok, fogorvosi vizsgálatok, egészségnapok, sportversenyek.

d.) Debreceni Egyetem Kenézy Gyula Egyetemi Kórház

A Debreceni Egyetem Kenézy Gyula Egyetemi Kórház a védőnői és iskola-egészségügyi alapellátás során gyermekvédelmi feladatokat is ellát. Az idevonatkozó jogszabályokon túl munkájukat az Országos Tisztifőorvosi Hivatal által kiadott „Szakmai, gyakorlati iránymutatás a területi védőnő gyermekvédelmi feladatainak ellátásához, különös tekintettel a korai észlelésre, jelzésre és az együttműködésre” című dokumentum segíti.

A védőnők ifjúság-egészségügyi munkát látnak el a nevelési-oktatási intézményekben, így napi kapcsolatot tartanak fenn az óvónőkkel, pedagógusokkal. Az iskolaorvos, iskolavédőnő amennyiben problémát észlel, jelzéssel él az intézmény igazgatója felé.

A területi védőnő alapfeladata a gyermekek – újszülött kortól a tanulói jogviszony megkezdéséig –, várandós anyák, és családjuk egészségének megőrzése, figyelemmel kísérése. A feladatellátás során a családok számára magas színvonalon, az esélyegyenlőség elveinek betartásával biztosítják a területi védőnői ellátást, különös tekintettel a gyermekvédelmi tevékenységre, a gyermekjóléti szolgáltatókkal való együttműködésre.

A védőnő köteles veszélyeztetettség észlelése esetén jelzéssel élni a család- és gyermekjóléti szolgálatnál és hatósági eljárást kezdeményezni a gyermek bántalmazása, illetve súlyos elhanyagolása vagy egyéb más, súlyos veszélyeztető ok fennállása, továbbá a gyermek önmaga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása esetén.

A területi védőnő alapfeladatai a gyermekvédelemben

- *Nyilvántartásba (gondozásba) vétel:* a körzetében bejelentett lakcímmel rendelkező/életvitelszerűen élő várandós anyákat, a gyermekeket az újszülött kortól a tanulói jogviszony megkezdéséig és az oktatási intézménybe nem járó otthon gondozott tanköteles korú gyermekeket.
- *Tájékoztatás a védőnői ellátással kapcsolatban:* a szülőt/törvényes képviselőt a gyermek jogairól, az egészségügyi ellátáshoz, a védőnői ellátáshoz való jogairól és a törvényes képviselő ez irányú feladatairól, együttműködési kötelezettségéről, az igénybevétel elutasításának következményeiről.
- *Egészségügyi és szociális anamnézis megismerése, felvétele* (egészségügyi dokumentáció, helyzetértékelés, rizikó kérdőív).
- *Gondozási terv készítése, szükség esetén módosítása* – látogatási, tanácsadási gyakoriság rögzítése.
- *Célzott és szükséglet (anamnézis) szerinti védőnői gondozás* a gyermek megfelelő fejlődése érdekében az aktuális gondozási terv alapján. Gondozási terv aktualizálása, jelzőrendszeri feladatok.
 - *A veszélyeztető tényezők/problémák, veszélyeztetettség felismerése:*
A védőnő a gyermekvédelmi jelzőrendszer tagja, feladata a veszélyeztető tényezők időben való felismerése.
 - *Fokozott védőnői támogatás biztosítása saját kompetenciakörben:*
Ha saját kompetenciakörébe tartozik a probléma megoldása, akkor a helyzettől függően - a lehető legrövidebb időn belül - a szükségletnek megfelelően fokozott gondozás

(edukáció, családlátogatás, tanácsadason való megjelenés) keretében, saját eszköztárának felhasználásával (ismeret, képesség, készség), megkezdí a probléma kezelését.

▪ *A veszélyeztető tényezők, veszélyeztetettség jelzése:*

Értesíti a gyermekjóléti szolgáltatót/gyámhatóságot és a házi gyermekorvost/háziorvost az alábbi esetekben:

- a körzetében észleli várandós anya szociális válsághelyzetét,
- a szülő/törvényes képviselő megtagadja a területi védőnői ellátás (családlátogatás, védőnői tanácsadás, szűrővizsgálat) igénybe vételét - a jogokról és kötelezettségről szóló tájékoztatás, a szükségletnek megfelelő egyeztetett gondozási és családlátogatási terv megajánlása ellenére,
- a gyermek veszélyeztetettségének észlelése esetén.

▪ *Visszajelzés fogadása a család- és gyermekjóléti szolgálatról és figyelemmel kíséri az abban foglalt szükséges teendők megvalósulását.*

Cél az együttműködési keretek, ellátási garanciák megteremtése.

▪ *Fokozott gondozás, amíg a veszélyeztetettség fennáll.*

Ennek során együttműködés a gyermeket ellátó háziorvossal, család- és gyermekjóléti szolgálattal. Megszünteti a fokozott gondozottként való nyilvántartást, ha a jelzést – veszélyeztetettséget – indokoló tényező megszűnik.

▪ *Részvétel a család- és gyermekjóléti szolgálat esetmegbeszélésein.*

A jelzőrendszerben működő személyekkel és intézményekkel való együttműködés, tevékenységük összehangolása érdekében.

▪ *Részvétel a család- és gyermekjóléti szolgálat éves tanácskozásán.* Felkérésre szóban is tájékoztatást ad a körzetében végzett, illetve folyó gyermekvédelmi tevékenységéről.

▪ *Felkérésre védőnői környezettanulmány (helyzetértékelés) készítése* (pl. a település jegyzője, a gyermekjóléti szolgálat, a kórházi védőnő kérésére) a család szociális körülményéről a veszélyeztetettség háttértényezőinek feltárása érdekében.

▪ *Eseti gondnokság ellátása illetékességi területen kívül.*

Gyámhatóság jelölheti ki. A feladatokat az elrendelő hatóság iránymutatásának megfelelően kell végezni.

▪ *Írásban éves tájékoztató készítése* a gyermekvédelemmel kapcsolatos területi védőnői munkáról, javaslat a gyermekvédelmi munka eredményességének javítására.

– *A védőnői tevékenység dokumentálása, az egészségügyi dokumentáció vezetése, megőrzése:* A gondozottnak nyújtott ellátás, a gondozásba, a megtett intézkedésekbe bevont szakemberekkel, szervezetekkel az együttműködés dokumentálása.

– *Védőnői nyilvántartás megszüntetése* (a gondozás befejezése) - a tanulói jogviszony megkezdésével; elköltözés esetén; külföldön élés esetén; elhalálozás esetén.

Új fogalom a „*passzív gondozásban lévő*” – akik igazolás nélkül külföldre távoztak vagy legalább 3 hónapja „eltűntek”, a védőnő nem tud róluk, más védőnő sem kérte a dokumentációjukat, ezért nem vehetők ki a gondozásból. Ilyen esetben azonnali jelzéssel kell élni a család- és gyermekjóléti szolgálat, valamint a gyámhatóság felé.

Éves gyermekvédelmi jelentés 2017. évről

Várandós anyák (dec. 31-én) száma	851
Szociálisan fokozott gondozást igénylő várandós anya	32
Kiskorú várandós anyák	4
Kiskorú várandós anyák közül a 14 év alattiak	0
0-6 évesek (dec. 31-én)	12.028
szociálisan fokozott gondozást igénylő 0-6 évesek	306

Otthon gondozott 7-16 évesek (dec. 31-én)	73
szociálisan* fokozott gondozást igénylő 7-18 évesek	8
Összes jelzés 2017. évben (db)	93
„Passzív gondozásban lévő”	30

Az elmúlt évben a város területén a védőnők 10.259 családot gondoztak.

A 2017. év népmozgalmi adataira jellemző, hogy az előző év születésszámahoz viszonyítva, mérsékelt emelkedést mutat: 1954 volt a védőnők által ellátott területen az *élve születések száma* (2010-ben 1760; 2011-ben 1789; 2012-ben 1783; 2013-ban 1754; 2014-ben 1840; 2015-ben 1922; 2016-ban 1862 volt).

A gondozottak érdekében 56 *védőnői jellemzés-helyzetértékelés* készült a gyámhatóság, bölcsőde, család- és gyermekjóléti szolgálatok, stb. felé, 4 esetben pedig *egyéb írásos tájékoztató* készült a gondozottakkal kapcsolatban a gyermekjóléti szolgálat, gyámhatóság kérésére. A védőnők 24 esetben tapasztaltak *gyermekelhanyagolást*.

Túl az eddig felsoroltakon, egyes konkrét ügyekben a védőnők és a családgondozók személyesen konzultálnak egymással, ha indokolt, közösen végeznek családlátogatást. Esetmegbeszélésen, gyámhatósági tárgyalásokon, szakmaközi megbeszélésen, bírósági, rendőrségi tárgyalásokon vesznek részt - 2017-ben 90 esetben történt ilyen. A városban működő család- és gyermekjóléti szolgálatokkal a kapcsolatuk jó. A védőnők karitatív tevékenységet is folytatnak. Általában ez irányú tevékenységük során a családok által felajánlott ruhákat, gyerekbútort (kiságy), babakocsit, játékokat juttatnak el az arra rászorultaknak.

Különböző felajánlásokból időnként bébiételeket, tartós élelmiszereket juttatnak el nehéz anyagi körülmények között élő családokhoz.

A védőnői munka során tapasztalt – család- és gyermekjóléti szolgálat felé jelzést nem igénylő - problémák összefoglalása

- Anyagi, nevelési és munkahelyféléssel kapcsolatos problémák, esetenként az apa külföldi munkavállalása. Csak az egyik szülő van tartósan jelen, sok családnak nincs segítsége ilyenkor, mert a nagyszülők távol vannak/vagy már nem élnek. Család vándorlása 1-2 hónapra külföldre (látogatóba).
- Az újra munkába állt anyák nehezen tudják elhelyezni közintézményben a gyerekeiket. Kevés a bölcsődei férőhely, ezért sok család magán ellátást kénytelen igénybe venni.
- Párkapcsolati problémák, válás, gyermek elhelyezésével kapcsolatos problémák.
- Közös gyermekfelügyelet esetén szülő és gyermek pszicho-szomatikus problémái. A szülők nem beszélnek, ill. nem tudnak egymással beszélni, beszélgetni még a gyermekkel kapcsolatban sem.
- Várandós munkalehetőségei, nem tudnak elhelyezkedni, következményes anyagi és lelki hatásai.
- Környezeti okok miatti problémák: szegénység, elhanyagolt lakás, szülői trehányság.
- Leggyakrabban tapasztalható probléma az anyagi nehézség.

Védőnői javaslatok, kezdeményezések a gyermekek helyzetének javítására

- Rászoruló családok gyerekeinek nyári táborok szervezése. A család- és gyermekjóléti szolgálatnál rendszeres, kornak megfelelő programok, egészségnevelési programok szervezése.
- A szülők munkába állásának segítése, munkához való hozzáállásának javítása.

- Kötelező munkaviszony, családonként legalább egy, de inkább mindkét szülő részéről, hogy ne csak a családi pótlékból biztosítsák a kiadásokat.
- A támogatásra szoruló családokat segíteni kell, hogy a lehetőségeket megismerjék és igénybe tudják venni.
- Családon belüli kapcsolatok erősítése.
- A családok életvitelének segítése, családi életre, szülői szerepre való felkészülés fontossága (főleg a hátrányos helyzetű családoknál).
- Több fejlesztő szakemberre van szükség (gyógyypedagógus, pszichológus, logopédus, gyógytornász).
- Bölcsődei férőhely bővítése (munkahelyi bölcsődék forszírozása) .
- GYED kiterjesztése a gyermek 3 éves koráig.
- Anyáknál kevesebb munkaidő (4-6 órás állások).
- Az alapellátásban részt vevő szakemberek nyitottsága egymás észrevételeire, jelzéseire.

A védőnők, mint a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó egészségügyi szakemberek, a gyermek családban történő nevelésének elősegítését, a veszélyeztetettségének megelőzését és megszüntetését munkájuk során mindenkor igyekeznek szem előtt tartani.

7. Felügyeleti szervek által gyámhatósági, gyermekvédelmi területen végzett szakmai ellenőrzések, valamint az intézmények működését engedélyező hatóság ellenőrzésének megállapításai

- *A Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Gyámügyi és Igazságügyi Főosztályának a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatók, intézmények és hálózatok hatósági nyilvántartásáról és ellenőrzéséről szóló 369/2013. (X. 24.) Korm. rendelet 36. § (1) bekezdés c) pontja szerinti háromévenkénti ellenőrzése*

A múlt évben Debrecen Megyei Jogú Város Család- és Gyermekjóléti Központja ellenőrzésére került sor.

Az ellenőrzésről készült jegyzőkönyv tartalmazza az intézményi szabályzatok, iratanyagok, nyilvántartások, dokumentációk, személyi és tárgyi feltételek vizsgálatát, valamint a jogszabályok által meghatározott feladatok ellátásával kapcsolatos megállapításokat, melyeket összegezve az alábbiak fogalmazhatók meg:

A 2016. évi jogszabályi módosítások, DMJV Gyermekvédelmi Intézménye által működtetett családsegítés és gyermekjóléti szolgáltatás feladatainak DMJV Család- és Gyermekjóléti Központjához integrálása, a tapasztalatlan civil szervezetek megjelenése a gyermekjóléti szolgáltatásban, a szakmai és módszertani változások miatt az intézmény vezetőinek, illetve szakembereinek komoly szervezési, adminisztrációs, szakmai feladatokat kellett ellátnia. Az intézmény átszervezése a jogszabályok alapján zökkenőmentesen megtörtént, ellátatlan feladat nincs. Dicséret illeti a szolgálat és a központ példaértékű együttműködése miatt az intézmény vezetőit és a szakembereket. A dokumentumok pontosan, precízen vezetettek, a személyi feltételek biztosítottak. Az elhelyezési feltételek hiányosságait az önkormányzat pályázata útján megvalósuló új épület megoldja, a fenntartó segítsége ehhez elengedhetetlen. A meglévő két gépkocsi mellett egy újabb gépkocsi beszerzése szükséges a jogszabályban meghatározott feladatok ellátásának megszervezése érdekében.

A működést engedélyező hatóság az ellenőrzési eljárás keretében szakértőként kirendelte a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóságot (1132 Budapest, Visegrádi u. 49.), mint módszertani feladatokat ellátó intézményt. Az ellenőrzésről szóló tájékoztatás a jogszabály

szerinti határidőn belül nem érkezett meg, ezért a jegyzőkönyv a módszertani megállapításokat nem tartalmazza, azonban a hatóság mellékelte a szakértői véleményt. Abban összegzőként megfogalmazták, hogy az intézmény munkája jól tükrözi az ott dolgozók szakmai elhivatottságát. Az ellenőrzés során képet kaphattak arról, hogy az intézményhez forduló klienskör ellátása megfelelően, szakszerű módon történik. A szakmai program alapos betekintést nyújt az intézmény tevékenységébe, családsegítői technikáiba, más intézményekkel történő kapcsolattartásába, jelzőrendszeri munkájába. A dokumentációk alapján megállapítható, hogy a DMJV Család- és Gyermejjóléti Központja működése megfelel a jogszabályban meghatározott előírásoknak.

8. Jövőre vonatkozó javaslatok, célok meghatározása a Gyvt. előírásai alapján

1. Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata az anyagi jellegű veszélyeztetettség megelőzését, megszüntetését, a gyermeknevelést segítő pénzbeli és természetbeni ellátásait a jövőben is kiemelt célként kívánja kezelni és az önként vállalt ellátásokat továbbra is fenntartja.
2. Az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények tárgyi és személyi feltételeinek biztosításához a következő években is gondoskodni szükséges a költségvetési fedezet tervezéséről.
3. Az önkormányzat a sikeres pályázati projektek keretében kívánja a fenntartásában lévő intézmények működési feltételeit javítani. A 2016. évben benyújtott támogatási kérelmek alapján a projektek megvalósítása folyamatban van, valamint az alábbi újabb pályázatok nyújtanak lehetőséget a gyermekek ellátását biztosító intézmények felújítására, eszközbeszerzésekre és új intézmények létesítésére:
 - A Terület- és Településfejlesztési Operatív Program TOP-6.2.1-16 kódszámú „Családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztése” tárgyú felhívás megyei jogú városok önkormányzatai számára biztosít lehetőséget új bölcsődei és óvodai intézmény létrehozására, illetve meglévő bölcsődei és óvodai intézmények/tagintézmények/telephelyek felújítására, korszerűsítésére, projektarányos akadálymentesítésére és új eszközök beszerzésére.

Az önkormányzat 2017. évben az alábbi támogatási kérelmeket nyújtotta be az alábbi projektek megvalósítására:

- Új bölcsőde létesítése a Postakert városrészen
 - A Károlyi Mihály utcai bölcsődei tagintézmény infrastrukturális fejlesztése
 - Eszközök beszerzése DMJV Egyesített Bölcsődei Intézménye több tagintézményében (Varga utca, Áchim András utca, Honvéd utca, Margit tér, Angyalföld tér)
 - A Gönczy Pál Utcai Óvoda tornaszobával történő bővítése
 - Új óvoda építése a Tócsóvölgyben
- A Terület- és Településfejlesztési Operatív Program TOP-6.5.1-16 kódszámú „Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése” című felhívás keretében az önkormányzati intézmények hatékonyabb energiahasználatának, racionálisabb energiagazdálkodásának elősegítése valósulhat meg. Az önkormányzat épületeinek energetikai korszerűsítésére nyújtott be támogatási kérelmeket 2017.

évben, melynek keretében a DMJV Egyesített Bölcsődei Intézménye Görgey Utcai Tagintézménye, a Sinay Miklós Utcai Óvoda, Mosolykert Óvoda Kismacsi Telephelye, Karácsony György Utcai Óvoda, a Debreceni Arany János Óvoda, a Görgey utcai Óvoda, valamint a Debrecen, Jerikó u. 17. szám alatti intézmények épületegyüttesének működési feltételei is javulni fognak.

9. A bűnmegelőzési program főbb pontjainak bemutatása

Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzatának Közgyűlése a 76/2006. (IV. 27.) Ö.h.-val fogadta el Debrecen Megyei Jogú Város Társadalmi Bűnmegelőzési Stratégiáját.

Debrecen Megyei Jogú Város Társadalmi Bűnmegelőzési Stratégiájának I. fejezete egy általános bűnözési és közbiztonsági helyzetképet mutat be, valamint számba veszi a helyi bűnmegelőzési feladatok meghatározó szempontjait és a helyi bűnmegelőzési program megvalósulásának feltételeit.

A II. fejezet a bűnmegelőzés jogszabályi alapjait és helyi strukturális eszközeit tartalmazza, részletezve a különböző szervek, szervezetek feladatait:

1. A rendőrség közbiztonsági tevékenysége
2. Az önkormányzat feladatai a helyi közbiztonság erősítésében
3. A Rendőrkapitányság és az Önkormányzat kapcsolata a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény alapján
4. Debrecen Közbiztonságáért Alapítvány
5. Közbiztonsági Bizottság
6. Debreceni polgárőr szervezetek
7. Debreceni Közterület Felügyelet
8. Debreceni Kábítószer Egyeztető Fórum

A Bűnmegelőzési Stratégia III. fejezete a közbiztonsági tevékenység anyagi forrásainak biztosításával foglalkozik, míg a IV. fejezet az egyéb rendelkezéseket tartalmazza.

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 13. § (1) bekezdés 17. pontja szerint a helyi önkormányzatok feladata a helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében - többek között - közreműködés a település közbiztonságának biztosításában.

Ehhez kapcsolódva elsősorban a rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény határozza meg az ellátandó feladatokat. A törvény 8. § (4) bekezdése alapján a rendőrkapitány személyesen, vagy kijelölt helyettese útján évente beszámol a rendőrkapitányság illetékességi területén működő települési önkormányzat képviselő-testületének a település közbiztonságának helyzetéről, a közbiztonság érdekében tett intézkedésekről, és az azzal kapcsolatos feladatokról. Az Önkormányzat Közgyűlése 2018-ban is megtárgyalta és elfogadta a Debrecen Megyei Jogú Város közbiztonságának helyzetéről, a közbiztonság érdekében tett intézkedésekről és az ezzel kapcsolatos feladatokról szóló 2017. évi beszámolót.

A Debreceni Rendőrkapitányság kiemelt figyelmet fordít a bűnmegelőzésre, a munkatársai által végzett prevenciós tevékenység összefoglalását az átfogó értékelés 11. pontja tartalmazza.

A Debreceni Kábítószerügyi Egyeztető Fórum (a továbbiakban: KEF) tevékenysége

Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata elkötelezte magát, hogy támogatja a kábítószer elleni küzdelmet, ezért segítette a KEF létrejöttét, melynek feladata a helyi stratégia megalkotása és koordinálása. A KEF 16 éve kimagasló aktivitással működött szakmai

programjait és együttműködéseit, melynek során jelentős eredményeket ért el. Jelenleg 44 tagszervezettel működik. Munkáját a „Nemzeti Stratégia a kábítószer-probléma visszaszorítására” című dokumentummal összhangban végzi, azonban tevékenységét nem csak a kábítószer, hanem komplex módon, az alkohol és cigaretta fogyasztásának visszaszorítására is ki kívánja terjeszteni. Kiemelt feladata az alulról jövő kezdeményezések támogatása, továbbá felkérésre szakmai ajánlóként koordinálja és segíti a városban kábítószer ellenes tevékenységet végző szervezetek, intézmények országos, illetve nemzetközi pályázatokon való részvételét.

A KEF által létrehozott munkacsoportok célja a városi drogstratégia megvalósításának elősegítése és a minél szélesebb társadalmi párbeszéd kialakítása.

A célok elérése érdekében állandó munkacsoportok működnek: prevenciós, kezelés-ellátás, kínálatcsökkentő, média, iskolai, egyházi és koordinációs. A munkacsoportokban a tagszervezetek tevékenyen vesznek részt.

Az önkormányzat kiemelt feladatának tekinti a kábítószer-fogyasztás visszaszorítását, együttműködve a KEF tagszervezeteivel. Fontosnak tartja, hogy a fiatalok biztonságos körülmények között szórakozzanak és ennek feltétele biztosítva legyen városunkban.

Immár két alkalommal került megszervezésre az ártalomcsökkentő szolgáltatás a Campus Fesztivál partiszínterén. A Campus Fesztivál alatt a KEF három tagszervezetének (Forrás Lelki Segítők Egyesülete, Lelkierő Fiatalon a Fiatalokért Egyesület, valamint a Magyar Ökumenikus Segélyszervezet Szociális és Fejlesztő Központ Debrecen) szakképzett munkatársai hatékony drogreprevenziós és ártalomcsökkentő szolgáltatást valósítottak meg az önkormányzat támogatásával.

A tagszervezetek tavaly is megszervezték a Kábítószer-Ellenes Világnap alkalmából a „Drogellenes Juniális” elnevezésű rendezvényt Debrecenben június 1-30-a között.

A program célja az volt, hogy a helyi társadalom szereplőinek felhívják a figyelmét arra, hogy a kábítószer megjelenése és az abból következő problémák megoldása közös feladat.

A havi programban kerekasztal-beszélgetés, szakmai konferencia, vetélkedő, egészségnap, rajzpályázat, számos kiállítás, családi rendezvények, könyvtári programok és vetélkedők valamint drogszemét-gyűjtés is szerepelt.

A Lelkierő Fiatalon a Fiatalokért Egyesület immár 8 éve szervezi meg a „Moonshine – a Rolling-Room Bulisegély Szolgálatot”. A programot tavaly önkormányzatunk 250.000,- forinttal támogatta.

Az éjszakai utcai megkereső tevékenységüket hétfőként Debrecen frekvenciált szórakozóhelyeinek környékén végzik.

A pre-loading jelensége komoly problémát jelent városunkban. A designer drogok terjedésével és a szórakozási szokások megváltozásával a város közterületein is megjelent a szerhasználat.

Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzatának és a KEF segítségével szükségletfelmérést végeztek, hogy milyen szabadidős programokat biztosítsanak hétfőként az éjszakában. A szükségletfelmérés eredményeként az éjszakai pingpong került kiválasztásra – amelynek már régi hagyományai vannak az ártalomcsökkentő, megkereső munka területén.

A specialitása ennek a programnak abban áll, hogy nem egy elszigetelt intézményben, tornateremben állítják fel az asztalokat, hanem városunk közterületén. Így a szórakozó, vándorló fiatalok, akaratlanul is „beleütköznek” a programba. A szakemberek révén lehetőség nyílik a másként megközelíthetetlen, szerhasználó fiatalokkal játék közben kapcsolatot kialakítani.

Az Egyesület elsődleges célja a kockázatos droghasználat megelőzése, illetve a fogyasztás kapcsán felmerülő problémák, ártalmak csökkentése (pl. kiszáradás, a fogyasztásból adódó balesetek, fertőzések, erőszakos cselekmények).

Az így elért fiataloknak ásványvizet, vitaminokat, óvszert osztottak, illetve szükség esetén elsősegélynyújtást biztosítottak.

10. A gyermekkorú és a fiatalkorú bűnelkövetők számának, az általuk elkövetett bűncselekmények számának, a bűnelkövetés okainak bemutatása – a Debreceni Rendőrkapitányság gyermekvédelmi tevékenysége

2017. évben a Debreceni Rendőrkapitányság gyermekvédelemmel kapcsolatos tevékenysége az alábbiak szerint alakult. A beszámoló a Belügyminisztérium Koordinációs és Statisztikai Osztály adatainak felhasználásával készült.

Rendőri eljárásban regisztrált bűnelkövetők számának alakulása eljáró szerv (Debreceni Rendőrkapitányság) szerint 2016-2017. évi ENYÜBS adatok alapján:

<i>Debrecen város</i>	<i>ismertté vált bűnelkövetők (fő)</i>
2016. év	1930
2017. év	1773

A statisztikai adatok figyelembe vételével megállapítható, hogy az értékelt időszakban az elkövetés helye szerint összesen **1773 fő** bűnelkövető került regisztrálásra.

Rendőri eljárásban regisztrált bűnelkövetők számának alakulása a bűnelkövető neme és korcsoportja szerinti bontásban eljáró szerv (Rendőrkapitányság) szerint 2010-2017. évi ENYÜBS* adatok alapján	2016. év					
	gyermekkorú (0-13)	fiatalkorú (14-17)	fiatal felnőtt (18-24)	felnőtt (25-59)	időskorú (60-)	Összesen
Debreceni Rendőrkapitányság	1	173	437	1 192	127	1 930
Férfi	1	130	367	954	96	1 548
Nő	-	43	70	238	31	382
2017. év						
Debreceni Rendőrkapitányság	-	158	335	1 159	121	1 773
Férfi	-	120	287	921	99	1 427
Nő	-	38	48	238	22	346

Rendőri eljárásban regisztrált ismert természetes személy sértettek számának alakulása korcsoport és nem szerinti bontásban a 2016-2017. évi ENYÜBS adatok alapján:

2016. év			
gyermekkorú		fiatalkorú	
(0-13)		(14-17)	
Férfi	Nő	Férfi	Nő
40	38	81	64
2017. év			
27	16	37	29

A fenti adatokat figyelembe véve megállapítható, hogy az elmúlt évhez viszonyítva a gyermekkorú sértettek számában (78/43) 44,9%-os csökkenés tapasztalható. A fiatalkorú sértettek (145/66) száma szintén csökkent, 54,5 %-kal.

A debreceni lakóhellyel rendelkező fiatalkorú bűnelkövetők által elkövetett bűncselekmények megoszlása:

Bűncselekmény megnevezése	Bűnelkövetők száma
Becsületsértés	1
Bűnpártolás	1
Garázdaság	15
Járművezetés tiltott átengedése	1
Kábítószer birtoklása	1
Kifosztás	2
Lopás	47
Orgazdaság	1
Rongálás	3
Szemérségsértés	1
Szexuális erőszak	2
Testi sértés	9
Zaklatás	1
Zsarolás	1
Összesen:	86

Az összesített adatok alapján jól látható, hogy a debreceni lakóhellyel rendelkező fiatalkorú bűnelkövetők száma az ismertté vált bűnelkövetők 4,9 %-át teszi ki. A statisztika szerint a fiatalkorú bűnelkövetők 2017. évben legtöbb esetben lopás, garázdaság és testi sértés elkövetőivé váltak.

Az eltulajdonított tárgyak között általában pénz, mobiltelefon, ruhaneműk, és egyéb értékek is szerepeltek. Az erőszakos cselekmények elkövetése estében jellemző volt a vélt vagy valós sérelmek felhánytorgatása. A kamaszkor „előszobájában” lévő gyermekkorúak megfelelő szülői kontroll hiányában, megtalálva egymás társaságát próbálgatják erejüket. Mindemellett szemtelenek a felnőttekkel, leginkább tanáraikkal szemben.

Tapasztalatok szerint a gyermek és fiatalkorúak bűnözővé válásában közrejátszanak a rossz családi és anyagi körülmények, továbbá a kortárs csoport negatív befolyásolása is eltérítheti őket a jogkövető magatartástól.

A gyermek- és fiatalkorúak áldozattá válásának okai

A regisztrált bűncselekmények természetes, fiatalkorú sértettjeinek vonatkozásában az adatbázis csak járási és megyei szintű adatokkal rendelkezik, ezért a sértettek száma Debrecen város vonatkozásában nem meghatározható.

Az elmúlt évek büntetőeljárás adatait figyelemmel kísérve elmondható, hogy a korcsoport áldozattá válásában a figyelmetlenség és felelőtlenység nagy szerepet játszik. Az áldozatok többsége olykor elmulasztja a szükséges vagyonvédelmet, továbbá kiszolgáltatott, függő viszonyban él, vagy védekezésre képtelen. A gyermek és a fiatalkorú áldozatokra jellemző, hogy az elkövetővel szemben mind pszichikailag, mind fizikailag kiszolgáltatott helyzetben vannak, amelyhez társul az életkorukból adódó hiszékenyséjük. Az óvatosságuk hiánya, a túlzott bizalom vagy, az értékeikkel való dicsekvési vágy miatt válnak sokszor az elkövetők potenciális célpontjaivá.

Az elkövetővé és sértetté válás lehetőségét is magában hordozza az, hogy a fiatalok a számítástechnikai rendszerek folyamatos terjedésével, olyan internetes közösségi oldalakat látogatnak, melyek személyiségük fejlődésére negatívan hatnak. Ezen korosztályok áldozattá válásának megelőzésében jelentős szerepe van a családnak, melynek tagjai minimális informatikai ismeretek elsajátításával hatékonyabban léphetnek fel az elkövetővé válás megelőzése érdekében.

Családon belüli erőszak, bántalmazások előfordulása

A Belügyminisztérium adatbázisa a családon belüli erőszakkal összefüggésben statisztikai adatokat nem tartalmaz. A Kapitányság a családon belüli erőszak kezelése és visszaszorítása érdekében kiemelten kezelte az ilyen jellegű bűncselekményeket. Abban az esetben, ha tudomást szereznek arról, hogy a családon belüli erőszakos bűncselekményekben gyermek vagy fiatalkorú személy is érintett, a szükséges eljárási cselekmények között a gyermekvédelem arra illetékes szerve felé jelzéssel élnek.

A kábítószer terjesztésével, fogyasztásával kapcsolatos adatok, tapasztalatok

A rendelkezésre álló adatok alapján a vizsgált korcsoportban 1 főt kábítószer birtoklása miatt vontak eljárás alá a fiatalkorúak körében. Az eljárások során igyekeznek a terheltektől információkat szerezni a terjesztők vonatkozásában. Rendőrségi eljárásaik során a kábítószer fogyasztók gyakran élnek az elterelés intézményével. Sajnos a statisztikák ezen befejezési mód tekintetében csak országos adatokat mutatnak, ezért azok a Debrecen városban regisztrált elkövetőkre nem szűkíthetők. A Debreceni Rendőrkapitányság Bűnügyi Osztályának állománya a kábítószerrel kapcsolatos bűncselekmények megelőzése érdekében az aktív közterületi jelenléttel, bűnügyi portyaszolgálattal és szórakozóhelyek ellenőrzésével vett részt.

Bűnmegelőzésben szerzett tapasztalatok

Az áldozattá, illetve elkövetővé válás megelőzése érdekében folyamatos lépéseket tettek 2017. évben is. A bűnmegelőzési referens egész évben prevenciós jellegű előadásokat tartott a gyermek-, és fiatalkorúak nevelésével foglalkozó intézményekben (főbb témakörök: a kábítószer használatának mentális és büntetőjogi következményei, a mértéktelen alkoholfogyasztás hatásai, a sértetté válás, illetve az erőszakos jellegű bűncselekmények elkövetési magatartásai).

A bűnmegelőzési előadók 2017. évben 18 általános iskolában 80 alkalommal 2453 főnek (2016: 11 általános iskola - 72 alkalom 2107 fő), 4 középfokú oktatási intézményben 23 alkalommal 733 főnek (2016: 2 középiskola - 5 alkalom 210 fő) tartottak előadást.

A bűnmegelőzési előadók tovább folytatták a DADA programot. A Szent Efrém Általános Iskolában az ezekkel kapcsolatos előadásokra 7 alkalommal került sor 161 fő részére.

2017. évben, a József Attila Általános Iskolában 5 tanóra megtartására került sor 80 fő részére. Az értékelt időszakban a Szoboszlói Úti Általános Iskola is bekapcsolódott az oktatásba. Itt alsó tagozatos osztályban 8 tanóra megtartásra került sor 200 fő részére.

Ifjú polgárőrök részére 2 alkalommal 60 főnek tartottak bűnmegelőzés képzést. A Héra Család- és Gyermekjóléti Szolgálat felkérése alapján 1 alkalommal 17 fő részére szerveztek áldozatvédelmi tájékoztatást. A gyermekvédelmi vonalat erősítve a Debreceni Reménysugár Gyermekotthonban 7 alkalommal 160 főt tájékoztattak a prevenció lehetőségeiről.

Egyéb helyszíneken prevenciós jellegű előadásokra 24 esetben került sor 714 fő részére.

A Debreceni Rendőrkapitányság bűnmegelőzési előadójának gyermek- és ifjúságvédelmi tevékenységéhez szorosan hozzátartozik a kábítószer-prevenció. A bűnmegelőzési előadók a megtartott előadások során ismertették a kábítószer fogyasztás negatív élettani hatásait, melyhez kapcsolódóan sok esetben maguk a fiatalok tettek fel konkrét kérdéseket a kábítószer-fogyasztással járó büntetőjogi szankciókkal kapcsolatban.

A 2017. évben is 5 bűnmegelőzési tanácsadó – 2 fő aktív hivatásos és 3 fő szenior állományú kolléga – végzett szerződés alapján összesen 10 intézményben, felkérés alapján további 6 közép- és 8 általános iskolában prevenciós tevékenységet.

A bűnmegelőzési tanácsadók előadásaira 2017. évben Debrecenben 16 középiskolában és 8 általános iskolában 768 esetben – 17.307 tanuló bevonásával – került sor. Az előadások témáinak kiválasztásánál szerepet játszott az ott tanuló diákok érdeklődési köre, az iskola oktatási terve, illetve az aktuálisan jelentkező problémák kezelése.

Megállapítható, hogy azon iskolákban, ahol a bűnmegelőzési tanácsadók jelen voltak, számottevően csökkentek a magatartásbeli problémák, és ezekkel arányosan a fegyelmi tárgyalások száma is csökkent.

A Rendőrség, mint a jelzőrendszer tagja

A Gyvt. kimondja, hogy meghatározott intézmények és személyek – köztük a rendőrség – kötelesek jelzéssel élni a gyermek veszélyeztetettsége esetén a jelzőrendszer tagjainak. Amennyiben egy ügyben felmerül, hogy a kiskorú veszélyeztetettsége fennáll, jelzéssel élnek az illetékes szervek felé azért, hogy a szükséges intézkedéseiket foganatosítani tudják.

A Debreceni Rendőrkapitányság 2017. évben összesen 378 esetben küldött jelzést a jelzőrendszer tagjainak gyermek veszélyeztetettségével kapcsolatban, az alábbiak szerint:

Kimutatás a Debreceni Rk. gyermek veszélyeztettség észlelése miatt küldött jelzéseiről, értesítéseiről 2017. évben	Család- és Gyermekjóléti Szolgálat értesítése	Gyámhatóság értesítése				ÖSSZ.:
	Kiskorú veszélyeztettségének észlelése	Kiskorú eltűnése miatt	Gyermekekkel szemben nyomozás elutasítás, megszüntetés	Fiatalkorú által elkövetett szabálysértés miatt	Fiatalkorú gyanúsított kihallgatása miatt	
	194	15	16	0	153	378

(Fenti számadat és a valóban megküldött jelzés számai között eltérés mutatkozhat / küldött jelzésszám magasabb lehet, mint a táblázatban szereplő számadat/, mivel nem minden esetben kapnak másolatot a küldött jelzésről.)

Az illetékességi területükön működő jelzőrendszeri tagokkal együttműködésük megfelelőnek értékelhető. Találkozóikon, szakmai konferenciáikon folyamatosan jelen vannak, közösen dolgoznak, hogy rendezvényeiken a kölcsönös tapasztalatcserével kellő információt szolgáltatassanak a fiataloknak. A megelőzéssel foglalkozó előadó speciális gyermekvédelmi képzésben nem vett részt az értékelt időszakban, viszont 2017. évben bűnmegelőzési céllal 6 alkalommal tartottak közös konzultációt.

Javaslatok

A gyermek- és fiatalkorúak bűnelkövetővé és áldozattá válásának megelőzésében jelentős szerepe van a családnak, a gyermek- és ifjúságvédelemnek, az oktató és nevelő

intézményeknek, a civil szervezeteknek, az egyházaknak, a helyi koordináció megteremtésében az önkormányzatoknak és a rendőrségnek egyaránt.

Tekintettel a fentiekre, a jelzőrendszeri tagokkal tovább kell folytatni az előző években már kialakult együttműködést. A közös, folyamatos munkakapcsolat a bűnmegelőzés tekintetében igen fontos tényező.

A Kapitányság a jövőben is az elmúlt évek munkáját folytatva további megelőző lépéseket tesz annak érdekében, hogy az illetékességi területükön élő és felnövekvő fiatalok a szabályok és normák betartása mellett, büntetlen előéletű, törvénytisztelő állampolgárként illeszkedjenek be társadalmunkba.

Egymás munkáját segítve a megelőzést célzó kiadványok széleskörű terjesztésével hatékonyabban lehetne fellépni a bűnmegelőzés érdekében, valamint főleg a szülőknek, de ezen túlmenően az iskoláknak, gyermekvédelmi intézményeknek gondoskodni kellene arról, hogy gyermekeink szabadidejüket hasznos dolgokkal tölthessék el.

11. Az önkormányzat és a civil szervezetek közötti együttműködés

Az Önkormányzat Közgyűlése 2010-ben fogadta el Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata Civil Stratégiáját. A Polgármesteri Hivatal Kulturális Osztálya a Civil Stratégia alkalmazásának tapasztalatairól kétévente tájékoztatja a Közgyűlést.

A Közgyűlés a 73/2018. (IV. 26.) határozattal fogadta el a Civil Stratégia 2016. és 2017. évi megvalósulásáról szóló beszámolót, mely tartalmazza a civil szervezetek és közösségek támogatására vonatkozó adatokat, valamint az együttműködések.

Évek óta üzemel a *Civil Portál* elnevezésű interaktív internetes felület, mely lehetőséget biztosít a civil szervezetek és az önkormányzat részére a folyamatos információnyújtásra. Segítségével mindkét fél tájékozódhat az aktualitásokról és a pályázati lehetőségekről. A Kulturális Alap, Civil Alap, Ifjúsági Alap, valamint Sportfeladatok pályázati kiírása, benyújtása is ezen a felületen valósult meg.

2017-ben 219 pályázat érkezett a Civil-Kulturális-Ifjúsági-Sport területekre az alábbiak szerint:

Kulturális Alapra 37 pályázat érkezett, 19 támogatására került sor,
Civil Alapra 97 pályázat érkezett, 46 támogatására került sor,
Ifjúsági Alapra 21 pályázat érkezett, 14 támogatására került sor,
Sportfeladatokra 64 pályázat érkezett, 38 támogatására került sor.

Összességében elmondható, hogy a pályázatok 53%-ának a támogatása valósulhatott meg. A sikeres pályázók 90,5 %-a nonprofit szervezet volt.

A *Civil Alapból* hagyományörző, városrészi rendezvények, a *Kulturális Alapból* művészeti programok és tudományos kiadványok, az *Ifjúsági Alapból* az ifjúságot érintő prevenciós és rekreációs programok támogatása valósulhatott meg, továbbá a *Sportfeladatok pályázat* keretében a speciális és ép sportolók felkészülését, programjait, versenyeztetését támogatta az önkormányzat. A szabadidős rendezvények támogatásával pedig lehetővé vált a nagyközönség számára térítésmentesen hozzáférhető programok biztosítása.

Közművelődési megállapodások keretében iskolarendszeren kívüli, öntevékeny, önképző, szakképző tanfolyamok szervezése, esélyeket javító tanulási, felnőttoktatási lehetőségek biztosítása (internet klub, angol, német klub, álláskereső ismeretek átadása egyéni formában) valósult meg. Emellett a környezeti, szellemi, művészeti értékek, hagyományaik

feltárása és bemutatása céljából kiállítások, filmvetítés, előadások, lakossági fórumbeszélgetések, hagyományos ünnepekhez kapcsolódó rendezvények szervezése, amatőr művészeti csoportok számára közművelődési tér, a szabadidő kulturális célú eltöltéséhez szükséges feltételek biztosítására is sor került.

A közművelődési feladatok ellátásának finanszírozására a Kulturális Bizottság javaslata alapján 2017-ben 6 szervezet 1.600.000,- forint támogatásban részesült.

Az elmúlt két évben az önkormányzat közművelődési megállapodás keretében közösségi szintér biztosításával 4 szervezetet támogatott.

2017-ben 34 civil szervezettel került sor közművelődési megállapodás megkötésére kulturális közfoglalkoztatásban történő részvétel céljából.

Az önkormányzat a Cívis Ház Zrt.-vel együttműködve a múlt évben is biztosított ingatlanokat a civil szervezetek számára *ingyenesen vagy kedvezményes bérleti díj* ellenében. A kedvezményes bérleti díj a nonprofit szervezeteknek lehetőséget ad arra, hogy a piaci ár töredékéért béreljenek ingatlanokat, a bérbeadónak pedig azért kedvező, mert így az árverés útján többször meghirdetett ingatlanjait hasznosítani tudja.

Az ingatlanok bérlői lehetőségükhöz mérten gondoskodnak a bérlemények karbantartásáról és felújításáról. A Kulturális Osztály feladatellátásához kapcsolódóan 2017-ben 15 nonprofit szervezet 17 ingatlant bérelt kedvezményesen vagy ingyenesen.

Az önkormányzattal közös városi szintű programok esetén a *közterület térítésmentes használatba adása, valamint kedvezményes terem-bérleti díj* biztosítása is a nonprofit szervezetek támogatásának egy formája.

Civil szervezetek számára a *támogatói ajánlások és nyilatkozatok* biztosításával önkormányzatunk hozzájárul pályázati esélyeik növeléséhez.

A nonprofit szervezetek működését nagymértékben segíti a *Civil Információs Centrum*, amely ingyenes jogi, pénzügyi és pályázati tanácsadással, valamint a partnerségi információs napok, kistérségi programok szervezésével járul hozzá a kapcsolatok erősítéséhez, valamint segíti a debreceni és megyei civil szervezetek munkáját.

A Debreceni Karitatív Testület tevékenysége

A Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata által létrehozott Debreceni Karitatív Testület (a továbbiakban: Testület) 2015. október 8. napjától működik. Célja a városi szintű karitatív munka operatív és koordináló tevékenységének ellátása az érintett civil szervezetek bevonásával annak érdekében, hogy hatékony humanitárius segélyezési tevékenységet fejtsen ki az egyént, illetve a családokat érintő krízishelyzet esetén, valamint hatékonyan tudjon segíteni a helyi lakosságot érintő minősített időszak, illetőleg katasztrófa-helyzet esetén. Kiemelt feladata az alulról jövő kezdeményezések támogatása, továbbá felkérésre szakmai ajánlóként koordinálja és segíti elő a városban a karitatív tevékenységet végző szervezetek, intézmények részvételét. A Testület jelenleg 17 tagszervezetből áll.

Az alábbi programok, akciók, rendezvények valósultak meg 2017-ben:

- *Úrkaland kiállítás*

A FÓRUM Debrecen Bevásárlóközpontban február 1. - február 19. között a világűr és az űrutazás rejtelseibe nyerhettünk betekintést egy kiállítás keretében. A dekoráció fő része a két nagy egység: a Föld és a Hold modul volt, ahol a gyerekeknek lehetőségük volt ismeretterjesztő film segítségével megismerkedni az űrbéli élettel. Számos érdekes és

különleges sziget mutatta be az úrutazás különleges világát. Egyebek mellett láthattak az érdeklődők úrállomás makettét, ürteleszkópot és üröltözőket is.

A FÓRUM Úrkalandon óvodás és iskolás csoportok vehettek részt, ahol a gyerekek egy izgalmas túravezetés keretében, játékos formában bővíthették ismereteiket. A Testület közreműködésével a megnyitón résztvehettek a Debreceni és Nyírségi Görögkatolikus Gyermekvédelmi Központ 6. számú lakásotthonának lakói, valamint a DMJV Család- és Gyermekjóléti Központjának gondozásában lévő hátrányos helyzetű családok gyermekei. A FÓRUM Debrecen Bevásárlóközpont támogatásával a DMJV Család- és Gyermekjóléti Központjának gondozásában lévő hátrányos helyzetű családok gyermekei közül 5 fő vehetett részt modellező táborban.

▪ *Februári adományosztás*

A Testület 2017. év elején ismét tartós élelmiszer adományosztást szervezett városunk szociálisan rászoruló családjai részére.

A 2016. december 8. és december 23. közötti gyűjtési akció során a Testületnek 3000 család megsegítésére elegendő élelmiszert sikerült összegyűjteni a Rotary Klub, a Debreceni Sportcentrum Nonprofit Közhasznú Kft., valamint a Főnix Rendezvényszervező Közhasznú Nonprofit Kft. közreműködésével. A gyűjtés sikeréhez hozzájárult 13 gazdasági társaság, valamint városunk országgyűlési és önkormányzati képviselői. A lakosság részéről több mint 300 szociálisan érzékeny, jó szándékú családot érintett meg a segítségnyújtás nemes szándéka. A programban 316 önkéntes vett részt. A gyűjtési akció során önkéntes munkát vállaltak aktív korúak, idősek, fiatalok, valamint mozgásukban korlátozott fiatal felnőttek. Városunkat tekintve ez egy példamutató összefogás.

A gyűjtési akció során begyűjtött és december hónapban ki nem osztott 500 darab tartalékalapot képező tartós élelmiszerekből elkészített csomag DMJV Család- és Gyermekjóléti Központja, valamint a tagszervezetek koordinálásával került kiosztásra a rászoruló családok részére.

Összesen 250 tartós élelmiszert (tészta, rizs, liszt, étolaj, tartós tej, kakaó, paradicsom sűrítmény, lencsehús konzerv, cukor, szárazbab, lencse) tartalmazó csomaggal tudtak segíteni a családoknak.

Ezen felül 250 csomagot azok a rászorulóak kaptak, akik a Polgármesteri Hivatal Szociális Osztályának gondozotti köréhez tartoznak, így a februári osztási akció 500 rászoruló család mindennapi életét segítette.

▪ *Farsangi akciók*

A Testület öt debreceni óvodában – Pósa Utcai Óvoda, Lehel Utcai Óvoda, Karácsony György Utcai Óvoda, valamint a Mese kert Óvoda dombostanyai és Jánosi utcai telephelyei – vett részt az óvodák által szervezett farsangi ünnepségeken. Az ünnepségeken játékokkal és smile palacsintával ajándékozták meg a résztvevő gyerekeket.

A Testület csatlakozott a Debreceni Bárczi Gusztáv Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, valamint a Dr. Kettesy Aladár Általános Iskola Intézményegységben szervezett farsangi rendezvényekhez.

Az édességet (smile palacsintát) a Kovács és Szalay Kft. ajánlotta fel. A játékokat pedig a Testület önkéntesei 2016. év decemberében az „Add tovább” házikóban gyűjtötték össze.

A farsangi rendezvényeken megközelítőleg 1000 főnek tudtak örömet szerezni.

▪ *Húsvéti adományosztás*

A Testület a Magyarországi Dorcas Segélyszervezet közreműködésével húsvéti adományosztást szervezett hátrányos helyzetű debreceni családok részére.

A tartós élelmiszerekből elkészített csomagokat Debrecen Megyei Jogú Város Család- és Gyermekjóléti Központja koordinálásával osztották ki a rászoruló családok részére. Összesen 100 darab tartós élelmiszert (tészta, rizs, liszt, étolaj, tartós tej, kakaó, paradicsom sűrítmény,

lönchús konzerv, cukor, szárazbab, lencse, stb.) tartalmazó csomaggal tudtak segíteni a családoknak.

Ezen felül a Testület tagszervezetei – Forrás Lelki Segítők Egyesülete, Héra Egyesület, Refomix Nonprofit Közhasznú Kft. Családok Átmeneti Otthonai – összesen 150 csomagot kaptak a Testülettől az általuk gondozott családok részére, így a márciusi osztási akció 250 rászoruló család mindennapi életét könnyítette meg.

▪ *„Tavaszi szél vizet áraszt...” című tavasznyitó rendezvény*

A Forrás Lelki Segítők Egyesülete és a Testület megrendezésében került sor a „Tavaszi szél vizet áraszt” elnevezésű tavasznyitó rendezvényre. A gyerekeket kreatív sarokkal várták a szervezők, valamint sportversenyeket is szerveztek. A Testület smile palacsintával támogatta a rendezvényt.

▪ *Gyermeknap Majális*

A Kék Lovagok Rendészeti Motoros Klubja/Közhasznú Egyesület Magyarország I, a TESCO Extra, valamint a Testület közös szervezésében került sor a „Gyermeknap Majálisra”. A szervezők 2017-ben is színes és tartalmas kulturális és szórakoztató programokkal várták a családokat. Az egész napos rendezvény elsődlegesen a hátrányos helyzetű Hajdú-Bihar megyei és debreceni gyerekeknek, valamint családjaiknak került megszervezésre. A rendezvényen a gyermekek testközelből megtekinthették a rendőrségi motorokat és a megkülönböztetett jelzéssel ellátott szolgálati gépjárműveket, felpróbálhatták a repeszálló taktikai mellényt és rohamsisakot. Megtekinthették, és kipróbálhatták a tűzoltó gépjárműveket, a műszaki mentőszert, felpróbálhatták a tűzoltók egyéni védőfelszereléseit. A tűzoltóság, a mentőkkel és a rendőrséggel közös mentési akciót mutatott be, ahol valóságghűen láthatták a résztvevők a komplett mentési folyamatot a sérült roncsból történő kivágásától a mentők életmentő beavatkozásán keresztül a rendőrségi helyszínelésig. A honvédség is képviseltette magát a rendezvényen, ahol a honvédségi szállító és műszaki mentő gépjárműveket nyílt lehetőségük megtekinteni a résztvevőknek.

Véradást szervezett a Testület egyik tagszervezete, a Magyar Vöröskereszt Debrecen Területi Szervezete, továbbá a Vöröskereszt munkatársai egészségügyi szűrésekkel, interaktív gyermekfoglalkozásokkal, betegség- és drogmegelőző totókkal várták az érdeklődőket.

A jó hangulatról és tartalmas programokról tánccsoportok (néptánc, mazsorett, hastánc, stb.) gondoskodtak. A Kék Lovagok Rendészeti Motoros Klub tagjai motorozási lehetőséget biztosítottak a gyermekek részére.

Minden résztvevőt megvendégelték egy tányér meleg étellel, péksüteménnyel, ajándékokkal, valamint üdítővel és ásványvízzel. A rendezvényen megközelítőleg 1000 főnek tudtak örömet szerezni.

▪ *Gyermeknap Juniális*

A debreceni Auchan Áruház és a Testület rendezésében került sor a IV. Gyermeknap Juniális rendezvényre. A gyerekeket és kísérőiket színes programokkal várták a szervezők.

A gyerekek kipróbálhatták, milyen a katonák, rendőrök és tűzoltók munkája. Több száz résztvevő család került megvendégelésre. Mesterszakácsok mintegy 1000 adag milánói makarónit készítettek számukra.

▪ *Nyári gyermekfelügyelet a Testület közreműködésével*

Önkormányzatunk az előző évekhez hasonlóan 2017. évben is DMJV Gyermekvédelmi Intézménye szervezésében biztosította a debreceni lakóhelyű általános iskolás gyermekek nyári felügyeletét. Az átfogó értékelés 4/c. pontja tartalmazza a napközbeni ellátásról szóló részletes beszámolót.

▪ *Tanszergyűjtés és osztás*

Egy 2016-ban készült felmérés alapján az iskolakezdés átlagosan mintegy 80-90.000,- forintos kiadást ró a családokra. Ez az iskolás gyermekeket nevelő családok majdnem felének önerőből részben, vagy teljesen megoldhatatlan probléma. A legszegényebbeknek saját erőforrásaikból nincs lehetőségük arra, hogy minden szükséges tanszerrel, taneszközzel, felsőruházattal ellássák gyermekeiket az iskolakezdésre, hiszen ezekből gyakran teljesen újakat kell vásárolni a következő tanévre.

Debrecen gondoskodó városa, így a rászoruló családok terheinek mérséklése érdekében a Testület tagszervezeteinek önkénteseivel, a pártoló tagokkal, valamint a segítségben markánsan szerepet vállaló gazdasági társaságok közreműködésével tanszergyűjtést szervezett.

A tanszergyűjtési akcióhoz csatlakozott az Ördög-Papír Kft., amely jelentős mennyiségű tanszerrel támogatta a Testületet. A tanszeradományból 200 gyermek részesült.

▪ *Adományosztás az Auchan Áruház jóvoltából*

A debreceni AUCHAN áruház új ruhaadományokkal és játékokkal is hozzájárult az augusztusi gyűjtési akcióhoz. Az adományok a Pósa Utcai Óvodában kerültek kiosztásra. Összesen 108 gyereknek sikerült örömet szerezni.

▪ *Adományosztás a Dorkász Szolgálat Közhasznú Alapítvány jóvoltából*

A Dorkász Szolgálat Közhasznú Alapítvány és a Testület közös adományosztást tartott szeptember 4-én a Debreceni Reménysugár Gyermekeketthonban. A csomagokat olyan anyák és kisgyerekek kapták, ahol a gyermekek születése sok nehézséggel jár és nagy anyagi terhet jelent. Összesen 35 babacsomag és 10 doboz takaró került szétosztásra. Az 5.000,- forint értékű csomagokat holland önkéntesek készítették, melyek tisztálkodási szereket, pelenkákat, cumisüveget, lázmérőt és törölközőt is tartalmaztak.

▪ *Példaértékű összefogás*

Az Élelmезési Világnap alkalmából a Debreceni Élelmiszermentő Hálózat tartós élelmiszergyűjtő akciót szervezett. Az akcióban 9 szervezet vett részt: Mosolyvirág Nagycsaládosok Debreceni Egyesülete, a Család a Jövő Alapja Közhasznú Alapítvány, Józsi Szent György Római Katolikus Templom önkéntesei, Fény Felé Alapítvány, Szent Lukács Görögkatolikus Gyermekevédelmi Központ, Víg Vándor Alapítvány, Lelkierő Fiatalon a Fiatalokért Egyesület, Debrecen-Tégláskerti Református Misszió Egyházközség önkéntesei, valamint a Magyar Vöröskereszt Váncsodi Alapszervezete.

A kezdeményezésnek a debreceni Auchan, Metro és Tesco áruházak biztosítottak lehetőséget arra, hogy gyűjteni tudjanak.

A szociálisan érzékeny, empatikus és mások nehézségeit szíven viselő polgároknak köszönhetően 1,5 tonna élelmiszeradományt sikerült összegyűjteni.

Az összegyűlt élelmiszerből a Debreceni Élelmiszermentő Hálózat képviselői 500 kg-ot adtak át a Testület részére. A Testület a kapott élelmiszereket a Haláp-Nagycsere tanyavilágban élő rászoruló családoknak juttatta el. Összesen 50 család kapott élelmiszer-csomagot.

▪ *Műszaki cikk (nyomtató) felajánlás*

A Magyar Ökumenikus Segélyszervezet Szociális és Fejlesztő Központ felajánlásából 20 darab nyomtatót oszthattak szét, melyeket az alábbi intézmények kapták meg:

- Debrecen Megyei Jogú Város Család- és Gyermekejóléti Központja
- Debreceni és Nyírségi Görögkatolikus Gyermekevédelmi Központ
- Debrecen Megyei Jogú Város Gyermekevédelmi Intézménye

▪ *Műszaki cikk (TV) felajánlás*

A Debreceni Sport Hotel felajánlott 25 db kiselejtezett Tv készüléket a Testület részére. A Tv készülékek DMJV Család- és Gyermekejóléti Központja közreműködésével az általuk gondozott rászoruló családok között kerültek kiosztásra.

▪ *Egy fogvatartott családjának támogatása*

Egy sajtómegjelenést követően egy, a Hajdú-Bihar Megyei Büntetés-végrehajtási Intézetben fogvatartott személy az integráló tiszt közreműködésével kért segítséget a rászoruló családja részére. Elsődleges kérése a család költöztetésében való segítségnyújtás volt. A család költöztetését városunk egyik mecénás-díjjal kitüntetett lakója biztosította.

A család életkörülményeinek a feltérképezését követően igazolódott a rászorultság, így a Testület a család beköltözését bútorokkal, ruhaneművel támogatta.

▪ *Decemberi események*

A Kossuth téren felállított „Addtovább!”-házikóban az idei adománygyűjtési akció is sikeresen zárult. A 2016. évi gyűjtési akcióhoz mérten jelentősen nőtt a begyűjtött élelmiszer, ruha és játék adományok mennyisége.

Az önkéntesek visszajelzései alapján megállapítható, hogy az „Add tovább!”-házikó az idős egyedülálló emberek körében egyfajta mentálhigiénés tevékenységet is ellátott, mert visszatérően ellátogattak a gyűjtés helyszínére egy-egy jelképes ajándékkal és hosszasan beszélgettek az önkéntesekkel.

A Testület gyűjtési akciójához a múlt évben is csatlakozott a Rotary Klub, a Debreceni Sportcentrum Nonprofit Közhasznú Kft., a Főnix Rendezvényszervező Közhasznú Nonprofit Kft., valamint jelentős mennyiségű élelmiszeradománnyal járultak hozzá városunk FIDESZ-KDNP önkormányzati, valamint országgyűlési képviselői is. Továbbá az akciót segítették a Hunyadi János, a Hatvani István, valamint a Kinizsi Pál általános iskolák is. Az akciót támogatták egyházi és keresztény felekezeti szervezetek is: Debreceni Evangélikus Egyházközség, Bárándi Református Egyházközség, valamint a Hit Gyülekezete.

A programban több mint 300 önkéntes segítő vett részt, valamint a fentiekben említett három általános iskola pedagógusai is csatlakoztak. A debreceni javítóintézetben elhelyezett fiatal felnőttek is hozzájárultak az akció sikeréhez, mely közös munka nagy mértékben segíti ezen fiatalok társadalomba történő visszaintegrálását.

A gyűjtési akciót kiemelten támogatták városunk országosan ismert élsportolói is. A gyűjtésben résztvevő tagszervezetek a gyűjtési napjaikon színes programokkal várták a Kossuth térre látogatókat.

A Testület az adományozó magánszemélyek, a támogató gazdasági társaságok és Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata által felajánlott pénzadományokból szeretetsomagokat állított össze. Az akcióban 5.000.000,- Ft-ot meghaladó értékben több mint 3000 csomagot - mely összteleme elérte a 24.000 kilogrammot - sikerült összeállítani. Az elkészített csomagok kiosztása több helyszínen és időpontban megtörtént karácsony előtt.

A karácsonyi adományozások során a 8 kilogrammos, tartós élelmiszerekből (liszt, cukor, száraztészta, olaj, tea, konzerv, édességek) és tisztítószerekből, stb. összeállított csomagot azok a rászorulóknak kapták meg, akik a Testület tagszervezeteinek, az önkormányzat családsegítő intézményeinek, valamint a Polgármesteri Hivatal Szociális Osztályának gondozotti köréhez tartoznak.

Fentiekben kívül:

- A Mesekert Óvoda dombostanyai telephelyén egy hajdúböszörményi adományozó magánszemélynek köszönhetően játékok és édesség került átadásra a gyermekek és az óvoda részére.
- Idén 8. alkalommal rendezte meg a JAZZ FIVE – a MŰVÉSZI ZENE KÖR művésztanárai szervezésében – hagyományos jótékonyági estjét JAZZKARÁCSONY – NAGYKARÁCSONY címmel. Az est alatt a Testület jelentős mennyiségű tartósélelmiszert gyűjtött.
- A Bihari Állami Gondozottak Egyesülete, a Testület, a ColorPlay, valamint a Debreceni Polgárőr Egyesület a Cívis Városért közös szervezésében újra kezdetét vette a „Csoki Gyűjtő Akció” Debrecenben. A kampányt egy gálaesttel zárták, ahol az

összegyűlt édességeket kiosztották a rászoruló gyermekeknek. Összesen 1000 gyermek kapott az édességből.

- A Testület és a Debreceni Egyetem Szociológia és Szociálpolitika Tanszék aktív hallgatóinak együttműködésével létrejött SZÖSZ Egyesület tagjai idén is tevékenyen részt vettek a ReFoMix Családok Átmeneti Otthonaiban szervezett karácsonyi ünnepség teljessé tételében. Az ünnepet megelőzően az intézményekben élő 47 gyermek Jézuskának írt levelét továbbították az Egyesület tagjainak, akik felvállalták az ajándékozás szervezését és koordinálását. Felhívásuknak és a szívhez szóló leveleknek köszönhetően minden gyermek vágya teljesülhetett. Az adományozóknak lehetőségük nyílt az intézmények ünnepségein személyesen átadni az ajándékaikat. A Testület elnöke a családokat egy-egy élelmiszercsomaggal ajándékozta meg.
- Fásy Ádám egymillió forint értékű játékot és gyermek felsőruházatot adományozott a cívisvárosnak. Fásy Ádám adományait a Pósa Utcai Óvodában a Testület közreműködésével személyesen adta át.
- A Hajdúdorogi Főegyházmegye advent három vasárnapján melegételosztást szervezett, melyen összesen 1000 adag meleg étellel vendégelték meg a rászoruló családokat.
- Jótékonyági koncertet szervezett a Hit Gyülekezete a „JótEvő gyermekétkeztetési” program tevékenységének támogatására. A jótékonyági koncerten befolyt pénzadományokból élelmiszercsomagokat vásároltak, melyeket a DMJV Család-és Gyermekjóléti Központja által gondozott családok részére ajánlottak fel. 500 család részesült a csomagokból.
- A debreceni javítóintézetben elhelyezett fiatalok részére a Testület édességet adományozott önkéntes munkájuk elismerése végett, mely segítséget a tartósélelmiszer csomagok összeállításában nyújtották.
- Egy magánszemély jóvoltából 100 darab 1,5 – 2 kg-os hal került kiosztásra a DMJV Család-és Gyermekjóléti Központja által gondozott családok részére. 61 család részesült az adományból.
- A Szent Anna Főplébánia Caritas Szervezet Nappali Intézménye ünnepi ebédosztást szervezett ellátottjai részére. Összesen 100 adag melegételt, valamint 350 tartósélelmiszert tartalmazó csomagot osztottak ki.
- A Bihari Állami Gondozottak Egyesülete ötödik alkalommal szervezte meg a BAGE Karácsonyt. Támogatók jóvoltából ajándékokat és tartósélelmiszert osztottak szét. Az ünnepségen volt állami gondozottakat és gyermekeiket ajándékozták meg. Összesen 120 családnak tették így szebbé az ünnepet.
- A Debreceni Zsidó Hitközség Ráchel Nőegylete ételosztást szervezett. Összesen 55 adag étel került kiosztásra.
- A Testület képviselői meglátogatták a Békés utcai lakásotthonban elhelyezett fiatalokat. A látogatás alkalmával megajándékozták a gyermekeket.

Támogatók: Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata, Tranzit-Ker Zrt., Hélikor Invest Ingatlanhasznosító Zrt., SOFÉM Kereskedelmi Szolgáltató és Feldolgozó Kft., Hunép Zrt., D-Profil Kft., Auchan, Bazár-Parking Kft., Kovács és Szalay Kft., Dryvit Profi Kft., Debreceni Zsidó Hitközség Ráchel Nőegylete, Egyenlő Esély Egyesület, Debreceni Sportcentrum Nonprofit Közhasznú Kft., OMP Autóház Kft., Barabás Étterem, Baromfiudvar 2002 Kft., NI Hungary Kft., Volt Egyszer Kávézó, Kuszi Kft., Pappas Autó Magyarország Kft., Hit Gyülekezete, Magyar Ökumenikus Segélyszervezet Debreceni Szociális Központ, I-HT Ker. Zrt., Debreceni Evangélikus Egyházközség, Bárándi Református Egyházközség.

Megállapítható, hogy 2017. évben nőtt a Testület iránti lakossági és vállalkozói bizalom. Ez megmutatkozott abban, hogy több önkéntes vett részt az éves munka során, jelentősen több oktatási-nevelési intézménybe, valamint szociális intézménybe és rászoruló családhoz jutottak el. A megnövekedett lakossági bizalom megmutatkozott abban is, hogy az „Add tovább!”-

házikóban az előző évben begyűjtött élelmiszerek mennyisége megközelítőleg megduplázódott. Összességében megállapítható, hogy a Testület eredményesen zárta a 2017. évet.

Ellátási szerződések

Önkormányzatunk a kötelező szociális és gyermekjóléti feladatait saját intézményein kívül ellátási szerződés útján látja el. Öt szervezettel jött létre ellátási szerződés: ReFoMix Nonprofit Közhasznú Kft., Héra Egyesület, Forrás Lelki Segítők Egyesülete, Debrecen-Nagytemplomi Református Egyházközség, Lelkierő Fiatalon a Fiatalokért Egyesület. A szervezetek biztosítják mindazon ellátási formákat, melyek kiegészítik az önkormányzati feladatellátást. 2017-ben az önkormányzat 41 millió forint támogatást folyósított a ReFoMix Nonprofit Közhasznú Kft., a Héra Egyesület, a Forrás Lelki Segítők Egyesülete, valamint a Debrecen-Nagytemplomi Egyházközség részére. A Lelkierő Fiatalon a Fiatalokért Egyesület az ellátási szerződésben foglaltak szerint a működési kiadásait a központi költségvetésből finanszírozási szerződés alapján vissza nem térítendő támogatásból biztosítja.

Az ellátási szerződéssel rendelkező szervezetek 2017. évi tevékenységéről szóló beszámolókat a Közgyűlés az 51/2018. (III. 29.) határozatával fogadta el.

Összefoglalás:

Az átfogó értékelésben a tartalmi előírások figyelembe vételével igyekeztünk úgy bemutatni a 0-18 éves korú gyermekek, valamint családjaik érdekében végzett sokrétű feladatellátást, hogy szemléltessük a gondoskodás formáit, a kapcsolatrendszert, az elért eredményeket, tapasztalatokat, javaslatokat, valamint a jövőre vonatkozó terveket. Megállapítható, hogy Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata a gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatait teljes körűen ellátta, kötelezettségeinek 2017. évben is eleget tett.

Debrecen, 2018. május